

STRATEGIE INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ

2022

Beneficiar:

U.A.T. Sfântu Gheorghe, județul Covasna

Prestator:

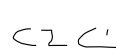
Planificatio S.R.L. – RO34307922

Miercurea Ciuc, str. Petőfi Sándor nr. 53, etaj 2. – jud. Harghita

Coordonator: László CSÁK, PhD

Expert transnațional: János Balázs KOCSIS, PhD

Semnat digital de
Laszlo Csak
Data: 2022.09.29
15:38:52 +03'00'

**Echipa de proiectare: Zsolt GYERGYAI, MA
Andrea ZERKULA, BA
Imola TANKÓ, BSc
Ákos ANDRÁS, BA**

Laszlo-Zsolt Gyergyai
Semnat digital de
Laszlo-Zsolt Gyergyai
Data: 2022.09.29
15:40:01 +03'00'

Cuprins

Cuprins	3
Liste	6
Lista de hărți.....	6
Lista de figuri.....	7
Lista de tabele	10
Sumar executiv.....	11
Zona.....	12
Sfântu Gheorghe	14
Zona urbană funcțională	16
Bixad.....	18
Micfalău	19
Malnaș.....	21
Bodoc	22
Ghidfalău.....	24
Valea Crișului.....	25
Arcuș	26
Moacșa	28
Reci.....	29
Ozun	31
Chichiș	32
Ilieni.....	33
Structura teritorială	36
Societate	39
Demografie	39
Locuințe.....	58
Cultura.....	59
Servicii sociale	71
Sănătatea	80
Economie	85
Educație	85
Întreprinderi.....	91
Ocuparea forței de muncă	101
Utilizarea terenurilor.....	104
Salariile.....	107
Mediul și clima	109

Descriere generală	109
Calitatea aerului	115
Gestionarea apelor	116
Situri Natura 2000	121
Schimbările climatice	124
Energia	126
Transportul.....	132
Resurse.....	139
Competitivitatea municipală.....	141
Mediul politicilor de dezvoltare	143
Planificarea națională	143
Planificarea regională.....	146
Planificarea locală	148
Dezvoltare urbană.....	148
Dezvoltare județeană.....	151
Investiții teritoriale integrate.....	156
Aspecte de planificare ale comunelor din zonă.....	160
Arcuș	160
Bodoc	161
Ghidfalău.....	162
Ilieni.....	163
Chichiș	164
Moacșa	165
Malnaș.....	166
Micfalău	167
Reci.....	168
Bixad.....	169
Valea Crișului.....	170
Ozun	171
Participarea publicului	173
Evaluare	179
Provocări legate de dezvoltare	188
Provocări legate de calitatea vieții.....	190
Provocări energetice și climatice	191
Provocări economice	191
Provocări complexe legate de dezvoltarea urbană	191

Provocări legate de mobilitate.....	192
Provocări sociale	192
Provocările dezvoltării teritoriale	192
Sistemul de obiective	194
Măsuri	197
Selectarea măsurilor	197
Prezentarea măsurilor locale	214
I1 Axa albastră.....	214
I2 Axa verde	215
I3 Axa portocalie: centru nou.....	217
I4 Centrul "Țigaretel"	219
I5 Dezvoltarea învățământului public	222
I6 Formare și economie	224
I7 Dezvoltarea învățământului superior	226
I8 Cartiere regenerare.....	227
I9 Energie eficientă și accesibilă.....	230
I10 Sfântu Gheorghe pentru vârsta a treia	232
I11 Mobilitate culturată	233
I12 Centru sănătate.....	234
I13 Egalitate de șanse	235
Guvernanță și gestionare.....	237
Măsuri pentru monitorizare transparentă.....	237
Revizuirea strategiei.....	237
Soluții organizaționale	239
Proiritizarea strategică.....	240
Precizări referitor la proiecte POR 2021-2027	245
Metodologie de prioritizare pentru proiectele POR 2021-2027.....	245
Cadru instituțional pentru proiectele POR 2021-2027	249
Anexe	252
Anexa 1: Defalcarea indicatorilor în timp	252
Anexa 2: Lista de proiecte.....	254
Anexa 3: Liste de proiecte POR 2021-2027	258
3.1 Proiecte prioritare POR 2021-2027	258
3.2 Proiecte complementare POR 2021-2027	259
3.3 Plan de acțiune pentru proiecte POR 2021-2027	260
Anexa 4: Portofoliu de proiecte	261

Liste

Listă de hărți

Harta nr. 1 Sfântu Gheorghe și zona.....	16
Harta nr. 2 Zona ITI Harghita-Covasna.....	17
Harta nr. 3 Creșterea naturală a populației – județele Covasna, Harghita, Brașov.....	40
Harta nr. 4 Schimbări demografice - județele Covasna, Harghita, Brașov.....	44
Harta nr. 5 Bilanțul migrației - județele Covasna, Harghita, Brașov.....	47
Harta nr. 6 Populația UAT-urilor - județele Covasna, Harghita, Brașov.....	52
Harta nr. 7 Populația UAT-urilor la Sfântu Gheorghe și în zonă.....	56
Harta nr. 8 Populația localităților la Sfântu Gheorghe și în zonă.....	58
Harta nr. 9 Mortalitatea infantilă – județele Covasna, Harghita, Brașov.....	82
Harta nr. 10 Structura spațială a cifrei de afaceri a întreprinderilor în 2020.....	97
Harta nr. 11 Media pe șapte ani a numărului de înnoptări.....	98
Harta nr. 12 Utilizarea terenurilor în zonă și la Sfântu Gheorghe.....	104
Harta nr. 13 Numărul de autorizații de construcții rezidențiale – județele Covasna, Harghita, Brașov.....	105
Harta nr. 14 Numărul de autorizații de construcții nerezidențiale – județele Covasna, Harghita, Brașov.....	106
Harta nr. 15 Altitudinea – Sfântu Gheorghe și împrejurimile.....	110
Harta nr. 16 Păduri și localități – Sfântu Gheorghe și împrejurimile.....	113
Harta nr. 17 Aree naturale protejate de interes național.....	114
Harta nr. 18 Hidrografie – Sfântu Gheorghe și împrejurimile.....	117
Harta nr. 19 Situri Natura 2000 – Sfântu Gheorghe și împrejurimile.....	123
Harta nr. 20 Numărul de rezidenți în clădirile de apartamente și instituțiile publice.....	129
Harta nr. 21 Numărul de apartamente în clădirile de apartamente și instituțiile publice.....	129
Harta nr. 22 Rețeaua de transport.....	132
Harta nr. 23 Rețeaua stradală a municipiului Sfântu Gheorghe.....	134
Harta nr. 24 Accidente rutiere grave în ultimii trei ani în Sfântu Gheorghe.....	135
Harta nr. 25 Accidente rutiere grave în ultimii trei ani în centru.....	136
Harta nr. 26 Instituțiile de învățământ din centru și numărul lor de studenți.....	137
Harta nr. 27 Accidente rutiere grave în ultimii trei ani în zonă.....	138
Harta nr. 28 Rețele de drumuri și stații TPL propuse de primari din zona.....	172

Lista de figuri

Figura nr. 1 Populația din Bixad	18
Figura nr. 2 Compoziția pe vârste a populației din Bixad	19
Figura nr. 3 Populația din Micfalău	20
Figura nr. 4 Compoziția pe vârste a populației din Micfalău	20
Figura nr. 5 Populația din Malnaș	21
Figura nr. 6 Compoziția pe vârste a populației din Malnaș	22
Figura nr. 7 Populația din Bodoc.....	23
Figura nr. 8 Compoziția pe vârste a populației din Bodoc	23
Figura nr. 9 Populația din Ghidfalău	24
Figura nr. 10 Compoziția pe vârste a populației din Ghidfalău	25
Figura nr. 11 Populația din Valea Crișului	26
Figura nr. 12 Compoziția pe vârste a populației din Valea Crișului	26
Figura nr. 13 Populația din Arcuș.....	27
Figura nr. 14 Compoziția pe vârste a populației din Arcuș	27
Figura nr. 15 Populația din Moacșa	28
Figura nr. 16 Compoziția pe vârste a populației din Moacșa.....	29
Figura nr. 17 Populația din Reci	30
Figura nr. 18 Compoziția pe vârste a populației din Reci	30
Figura nr. 19 Populația din Ozun.....	31
Figura nr. 20 Compoziția pe vârste a populației din Ozun.....	32
Figura nr. 21 Populația din Chichiș.....	33
Figura nr. 22 Compoziția pe vârste a populației din Chichiș.....	33
Figura nr. 23 Populația din Ilieni	34
Figura nr. 24 Compoziția pe vârste a populației din Ilieni	35
Figura nr. 25 Evoluția populației în județul Covasna și Sfântu Gheorghe, 1992-2030	39
Figura nr. 26 Evoluția populației în orașele din Regiunea Centru, 1992-2021	40
Figura nr. 27 Creșterea naturală a populației, 1992-2030 (estimare)	41
Figura nr. 28 Numărul de nașteri.....	42
Figura nr. 29 Evoluția numărului de nașteri în reședințele de județ din Regiunea Centru, comparativ cu 1992, între 1992 și 2021.....	42
Figura nr. 30 Raportul bărbați-femei pe grupe de vârstă în 1992 și 2021 la Sfântu Gheorghe.....	43
Figura nr. 31 Decese.....	43
Figura nr. 32 Populația – 1992-2030.....	44
Figura nr. 33 Piramida vârstelor – Sfântu Gheorghe	46
Figura nr. 34 Bilanțul migrației.....	48
Figura nr. 35 Tendințe în ceea ce privește numărul de mutări temporare în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020	48
Figura nr. 36 Tendințe în ceea ce privește numărul de mutări temporare din județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020	48
Figura nr. 37 Tendințe în ceea ce privește numărul de mutări permanente în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020	49
Figura nr. 38 Tendințe în ceea ce privește numărul de mutări permanente din județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020	50
Figura nr. 39 Stabiliri în Sfântu Gheorghe.....	50
Figura nr. 40 Plecări din Sfântu Gheorghe	51

Figura nr. 41 Bilanțul migrației în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020	51
Figura nr. 42 Populația municipiului	53
Figura nr. 43 Compoziția pe vârste	55
Figura nr. 44 Copiii și tinerii	55
Figura nr. 45 Persoanele în vârstă	56
Figura nr. 46 Distribuția etnică	56
Figura nr. 47 Evoluția numărului de locuințe în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020	58
Figura nr. 48 Modificarea numărului de locuitori pe unitate de locuit între 2008 și 2018 în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe.....	59
Figura nr. 49 Biblioteci	66
Figura nr. 50 Muzee	69
Figura nr. 51 Vizitatori de muzeu.....	69
Figura nr. 52 Numărul nou-născuților născuți de femei cu vârsta sub 19 ani	77
Figura nr. 53 Numărul nou-născuților născuți de femei cu vârsta sub 15 ani	77
Figura nr. 54 Unități de sănătate publică.....	80
Figura nr. 55 Mortalitatea infantilă.....	84
Figura nr. 56 Instituții de învățământ	86
Figura nr. 57 Modificarea numărului de elevi în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2010 și 2020	87
Figura nr. 58 Numărul de cadre didactice.....	88
Figura nr. 59 Instituții de învățământ în zonă.....	89
Figura nr. 60 Cifra de afaceri a firmelor din Sfântu Gheorghe între 2009 și 2020.....	91
Figura nr. 61 Modificarea ponderii angajaților pe sectoare între 2016 și 2020 la Sfântu Gheorghe ...	93
Figura nr. 62 Variația ponderii cifrei de afaceri a activităților economice pe sectoare majore între 2016 și 2020 la Sfântu Gheorghe	93
Figura nr. 63 Variația rentabilității activităților economice pe sectoare majore între 2016 și 2019 la Sfântu Gheorghe.....	94
Figura nr. 64 Societăți comerciale locale din Sfântu Gheorghe în 2018 și 2020.....	100
Figura nr. 65 Angajați.....	101
Figura nr. 66 Angajați în zonă	102
Figura nr. 67 Șomeri.....	102
Figura nr. 68 Numărul de angajați la societățile comerciale locale	103
Figura nr. 69 Bilanț teritorial.....	105
Figura nr. 70 Evoluția salariilor medii	107
Figura nr. 71 Salariile medii pe ramuri de activitate.....	108
Figura nr. 72 Zone neagricole în județ	111
Figura nr. 73 Păduri și zone împădurite în județ.....	111
Figura nr. 74 Zone împădurite	112
Figura nr. 75 Distribuția zonelor împădurite	112
Figura nr. 76 Consumul de apă potabilă în zonă.....	118
Figura nr. 77 Consumul de apă potabilă la Sfântu Gheorghe	118
Figura nr. 78 Rețeaua de apă potabilă în zonă	119
Figura nr. 79 Rețeaua de apă potabilă în Sfântu Gheorghe.....	119
Figura nr. 80 Rețeaua de canalizare în zonă	120
Figura nr. 81 Rețeaua de canalizare în Sfântu Gheorghe	120
Figura nr. 82 Rețeaua de drumuri, de apă potabilă și de canalizare în Sfântu Gheorghe	121
Figura nr. 83 Variația în timp grade-zile sub 0 grade Celsius.....	125

Figura nr. 84 Gaze naturale – Sfântu Gheorghe și România	126
Figura nr. 85 Gradul zi – pentru temperatura externă 15,5 oC	127
Figura nr. 86 Încălzire centrală – Sfântu Gheorghe, Brașov, România	128
Figura nr. 87 Cererea de energie pentru încălzire – populație, până în 2032	128
Figura nr. 88 Calitatea aerului în instituțiile de învățământ	130
Figura nr. 89 Nivelul de sprijin al măsurilor preconizate	197
Figura nr. 90 Nivelul de respingere a măsurilor preconizate	198

Lista de tabele

Tabelul nr. 1: Populația zonei, 2008-2021.....	45
Tabelul nr. 2: Populația localităților din zonă la recensământul din 2011.....	54
Tabelul nr. 3: Lista monumentelor.....	60
Tabelul nr. 4: Biblioteci în zonă	67
Tabelul nr. 5: Fondul de cărți în bibliotecile din zonă	67
Tabelul nr. 6: Numărul cititorilor activi în zonă	68
Tabelul nr. 7: Furnizori de servicii sociale	71
Tabelul nr. 8: Instituții sociale.....	72
Tabelul nr. 9: Îngrijirea de bolnavi la domiciliu	74
Tabelul nr. 10: Alți furnizori de servicii sociale	75
Tabelul nr. 11: Nou-născuții femeilor cu vârsta sub 19 ani în județul Covasna.....	76
Tabelul nr. 12: Unități de sănătate publică în zonă.....	81
Tabelul nr. 13: Modificări ale datelor de bază ale întreprinderilor, 2018, 2019, 2020	99
Tabelul nr. 14: Angajați în zonă.....	102
Tabelul nr. 16: Indicele de competitivitate municipală.....	142
Tabelul nr. 17: Participarea publicului, consultări	173
Tabelul nr. 18: Priorități pentru îmbunătățirile propuse pe baza consultărilor publice	199
Tabelul nr. 19: Măsuri locale și măsuri ale politicii de coeziune a UE	201

Sumar executiv

În spațiul socio-economic european, rolul orașelor mici și mijlocii a sporit considerabil în ultima perioadă, iar schimbările de politică regională ale secolului XXI favorizează în mod special aceste categorii. De asemenea, specialiștii din domeniu consideră aceste structuri urbane ca fiind inepuizabile în oportunități de dezvoltare: resursele politice, prezența experților sunt doar posibilități, pe care o politică urbană inteligentă o poate transforma în avantaje viabile.

În ultimul deceniu, municipiul Sfântu Gheorghe a trecut prin transformări majore datorită unei politici de conducere bine gândite, centrate pe realizarea obiectivelor propuse. Acest lucru este recunoscut și de populația orașului, care consideră această direcție de acțiune ca fiind foarte bună. Pe parcursul activităților de consultare, am constatat o deschidere flexibilă și inteligentă din partea populației municipiului, o participare activă în acțiunile de gândire comună despre și pentru oraș. În acest context, sarcina de consultare participativă s-a decurs cu maximă eficiență. Pe baza rezultatelor unei ample consultări publice, de comun acord cu administrația orașului, definim în continuare principalele obiective ale următoarei perioade de planificare și dezvoltare urbană, pentru ca municipiul Sfântu Gheorghe să fie un oraș care:

- utilizează cu maximă eficiență avantajele **orașului mic** și toate resursele naturale disponibile de mediu;
- oferă un nivel ridicat de servicii și o calitate a vieții care ar fi disponibilă doar în **orașele mari**;
- poate integra eficient zona **rurală de deservire** în politicile sale de dezvoltare.

Structura spațială a orașului va fi redimensionată de noile autostrăzi și de deschiderea aeroportului. Sfântu Gheorghe își propune îmbunătățirea responsabilă a accesibilității la toate serviciile urbane pentru persoanele care locuiesc în comunele din jur, ceea ce implică necesitatea unui sistem de transport regional integrat. Integrarea este necesară și în sectorul economic și în cel al educației pentru a putea servi interesul comun: întreprinderile au nevoie de o forță de muncă locală bine pregătită, forța de muncă are nevoie de competențe și cunoștințe competitive care să le asigure un trai decent, iar rețeaua școlară are nevoie de întreaga populație școlară din regiune, dornică să învețe. Cultura, învățământul superior și sportul reprezintă pentru toți, o experiență, o formă de viață și un factor de consolidare a comunității – în aceste domenii orașul a oferit și până acum servicii de calitate superioară, de aceea, pornind de la aceste realizări, se pot proiecta alte oferte și se poate lărgi gama variată a sistemelor accesibile tuturor.

Astfel va deveni municipiul Sfântu Gheorghe un oraș cu posibilități multiple, în care fiecare generație își va găsi rostul de a proiecta viitorul.

Zona

Energiile și potențialul de dezvoltare urbană a municipiului Sfântu Gheorghe sunt determinate în mare măsură de zona din jurul orașului. Prin urmare, poziția orașului în rețeaua urbană ar trebui examinată din două perspective (atracția gravitațională și densitatea funcțională) înainte de o analiză mai detaliată a orașului și a zonei sale funcționale imediate de recepție.

Pentru a da o idee despre rolul orașului Gheorghe în rețeaua de așezări, cercurile teoretice de atracție ale antipolilor învecinați, calculate pe baza coeficientului Reilly, au fost trasate alături de cele ale orașului. Imaginea rezultată arată că principalele centre de populație ale așezărilor din jurul orașului sunt Brașov, Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Făgăraș și Sighișoara. În vârful ierarhiei se află Brașovul, care are cea mai mare zonă de captare. Funcțiile centrale ale sediului regional sunt atât de dominante încât, cu excepția orașului Victoria, acesta joacă un rol dominant în întregul județ, în multe locuri dominându-l. De fapt, este singurul oraș din regiune cu o parte semnificativă a zonei sale de captare care se întinde peste granițele mai multor județe. Orașul reușește să mențină o zonă de atracție foarte mare în jurul său, jucând astfel un rol strategic în structura de locuire și în relațiile intercomunale ale județelor Transilvania de Sud, Mureș și Covasna, precum și în regiunea precarpatică de dincolo de Carpați. Funcționează ca un centru primar de atracție care traversează bazinul Brașovului în toate direcțiile. În teorie, atractivitatea sa acoperă și atractivitatea orașelor Făgăraș, Sfântu Gheorghe și Târgu Mureș; în practică, acest lucru înseamnă că este centrul principal și inevitabil al întregii regiuni, de la Făgăraș la Tușnad și Covasna, în ceea ce privește anumite funcții și conexiuni spațiale. În special, are o atracție puternică față de principalele rute de transport și față de văile și bazinele râurilor. În aceste peisaje (de exemplu, în Bazinul Trei Scaun Inferioare, care este deschis spre sud), împărțirea funcțiilor și coordonarea serviciilor cu centrele ierarhic inferioare și cu așezările mici este una dintre problemele cheie pentru dezvoltarea teritorială.

Zona din jurul municipiului, care face parte din ierarhia de sub Brașov, inclusiv Miercurea, este caracterizată de un "interior" nord-sud. Unul dintre motivele acestei relative restrângerii este atractivitatea celor două capitale de județ, Brașov la sud și Miercurea la nord. În ambele direcții, bazinul hidrografic este aproximativ aliniat cu granița județului spre Brașov și Băile Tușnad, dar, în absența unui oraș important, se extinde mult în județul Brașov spre Debarcaderul Regelui. Această direcție vestică poate fi consolidată în viitor în ceea ce privește micile așezări din județul Brașov, în jurul Olțeni, în Țara Regelui. Caracterul slab populat și puternic rural al acestei zone din nordul județului Brașov poate fi parțial remediat prin consolidarea legăturilor municipal-funcționale din sudul județului Covasna. Acest spațiu de așezare acționează ca un fel de periferie internă; atracțiile gravitaționale din jur se termină aici, dar tocmai din acest motiv o direcție poate fi consolidată în continuare. În direcția est-nord-est, Târgu Mureș și Covasna fac parte în mod clar din bazinul hidrografic al, acesta din urmă formând, de asemenea, o axă de urbanizare funcțională cu centrul județului; aceste două orașe pot aproviziona, în esență, întregul Trei Scaune. Atractivitatea municipiului este, de asemenea, oarecum slăbită în vecinătatea dealului Buzăului; nu numai că așezările de dincolo de creasta dealurilor Buzăului, de cealaltă parte a Pasului Hamvas, se

află într-o oarecare izolare din punct de vedere al transportului, dar, de asemenea, în afară de administrație, populația românească din regiune nu consideră municipiul ca fiind centrul principal. Ponderea funcțională și atracția gravitațională a municipiului Sfântu Gheorghe este chiar puternic împărțită pe teritoriul tricolor, în proporții alternante, cu marele oraș Brașov. În raport cu Brașovul, atractivitatea municipiului este cea mai slabă, având în vedere că Brașovul nu este doar un centru regional mult mai mare, ci și o concentrare a celor mai înalte funcții ierarhice (de exemplu, universitate, nod de transport), cu o gamă largă de oportunități de angajare și educație. În direcția sud-sud-est, atractivitatea primară a Brașovului va deveni treptat dominantă. În plus, configurația funcțională și rețeaua de așezări din această zonă au deja un caracter diferit. La trecerea în bazinul Bârsei, în județul Brașov, satele slab funcționale, uneori sărace în funcții și structura mai fragmentată a așezărilor sunt înlocuite de un grup mai funcțional de orașe mici și sate gigant (de exemplu Rupea: 22 de funcții, Săcele: 22, Râșnov: 20, Hărman: 17, Prejmer: 16). O altă caracteristică a acestei zone, acum majoritar românească, este gama de funcții metropolitane din Brașov și dezvoltarea unei aglomerări de zone suburbane în formă de semilună în jurul Brașovului. Această zonă nu mai este centrată pe Sfântu Gheorghe, ci este un grup de municipalități complementare Brașov-centrice într-o zonă metropolitană, pe măsură ce integrarea funcțională progresează. De asemenea, este important de subliniat faptul că, în afară de Brașov, nu există o suprapunere semnificativă cu niciunul dintre celelalte orașe-poli din bazinul hidrografic: Municipiul este centrul principal al județelor Covasna și Harghita, iar Odorheiu Secuiesc este centrul principal al regiunii Odorheiu, în timp ce Sfântu Gheorghe este centrul principal al părții de sud a Ținutului Secuiesc.

Importanța funcțională a municipiului Sfântu Gheorghe dincolo de granițele municipale și județene este demnă de luat în seamă. În acest scop, pot fi utilizate date statistice privind existența și cantitatea de instituții și facilități care reflectă anumite roluri municipale. Pentru a evalua rolul municipiului Sfântu Gheorghe în rețeaua de municipalități, se recomandă să se ia în considerare oferta de roluri municipale. Analiza funcțională s-a bazat pe cartografierea existenței unui total de 44 de facilități și servicii reprezentând funcții.

În "capitala" zonei Trei Scaune au fost identificate 36 de funcții. Acest lucru înseamnă că în cadrul regiunii județelor Covasna, Harghita, Mureș și Brașov, Brașovul cu 290 de mii de locuitori și Târgu Mureș cu 128 de mii de locuitori erau centrele principale imediat inferioare centrelor principale de la nivelul municipiului, în timp ce al doilea nivel ierarhic (Miercurea Ciuc cu 41 de mii de locuitori și apoi, ca centre secundare incomplete, Sighișoara cu 28 de mii de locuitori și Făgăraș cu 38 de mii de locuitori) includea municipiul. La nord-est se află Târgu Mureș (180 km), la est se află Sibiul (130 km), cu 147 de mii de locuitori, iar la sud se află centrul regional Brașov (41), la 40 km de drum, prima așezare centrală cu o ofertă funcțională mai extinsă din Transilvania. Faptul că face parte din acest al doilea nivel ierarhic înseamnă, de asemenea, că nu este doar sediul clar al județului Covasna, ci și că concentrează mai multe funcții decât centrele terțiare mai mici din vecinătatea orașului, cum ar fi Covasna, Întorsura Buzăului sau Baraot. Numărul mare de funcțiuni al orașului înseamnă, de asemenea, că este al doilea centru ca mărime din zona care cuprinde județele Mureș, Harghita și Covasna, după Târgu Mureș (40 de roluri). În regiunea mai largă, Sfântu Gheorghe este un "oraș cvasi-mare", deoarece numărul funcțiilor municipale este mai mare

decât cel al orașelor Miercurea Ciuc (35), Odorheiu Secuiesc (35), Tîrgu Mureș (30) și Gheorgheni (29). Datorită rolurilor sale multiple și acoperirii multifuncționale, Sfântu Gheorghe nu este doar un oraș, ci are și o putere de organizare spațială care se extinde dincolo de granițele județului. Reședința de județ a județului Covasna este situată într-un potențial bazin gravitațional de captare a 44 de municipalități, pe baza unei diferențe de timp de 60 de minute de mers pe șosea. Dintre acestea, zece municipii au cel puțin 17 funcții: Brașov, Tîrgu Mureș, Covasna (24), Rupea (22), Săcele (22), Râșnov (20), Întorsura Buzăului (18), Băile Tușnad (19) și Sărman (17). Doar cinci centre municipale au mai mult de 20 de funcții municipale. Cu excepția municipiului Brașov, Sfântu Gheorghe concentrează mai multe funcții decât toate celelalte municipii, de peste trei ori și jumătate mai multe decât media centrelor municipale din cadrul zonei de 60 de minute (12,2 funcții). Ponderea centrală a orașului Sfântu Gheorghe este și mai pronunțată dacă comparația se bazează pe cele aproximativ 27 de comune învecinate cu Sfântu Gheorghe, care se află la mai puțin de 30 de minute. În mod evident, centrul central și funcțional al acestei zone este centrul principal al rețelei de așezări, cu o medie de peste cinci ori mai mare de 8,6 funcții decât media acestor comune. Doar Hărman și Prejmer au mai mult de 15 funcții. În această zonă, municipiul este cel mai mare oraș cu cea mai mare concentrație de roluri. Acest inel interior (în termen de 30 de minute) de așezări din jurul sediului orașului Covasna are o densitate de funcțiuni semnificativ mai mică decât cel exterior (în termen de 30-60 de minute: 17,9 funcțiuni în medie). Dominația municipiului Sfântu Gheorghe, datorată și numărului excepțional de funcțiuni, face ca acesta să fie un centru de atracție incontestabil de-a lungul Oltului și în zona bazinului hidrografic al Tricolorului Inferior.

Sfântu Gheorghe

Municipalitatea centrală a regiunii este abordată în detaliu în această strategie. Sfântu Gheorghe își definește zona într-un mod care îi depășește cu mult populația, practic din toate punctele de vedere:

- numărul de societăți comerciale, cifra de afaceri și ocuparea forței de muncă
- instituțiile publice și serviciile acestora
- instituțiile de învățământ de toate nivelurile
- nivelul de asistență medicală peste cel al asistenței medicale primare
- nod de transport
- centru comercial
- nivel cultural deosebit de ridicat
- devenind un oraș sportiv, o reședința a sportului.

Toate aceste roluri centrale reprezintă o mare oportunitate pentru zonă și municipiu, dar și o mare responsabilitate pentru municipiu, deoarece majoritatea dezvoltărilor nu pot fi imaginate decât în cadrul unei abordări partenariale: în special în ceea ce privește procesele demografice, sistemele educaționale și de sănătate ale municipiului și ale comunelor, precum și transportul public însuși, trebuie să fie dezvoltate în mod coordonat, deoarece nu au elemente care să nu fie interdependente pe baza unei analize a tendințelor. Prin urmare, cheia unei dezvoltări echilibrate este asumarea conștientă a unui rol dominant de către municipiu, completată de dezvoltarea armonizată a celor treisprezece comune din jur.

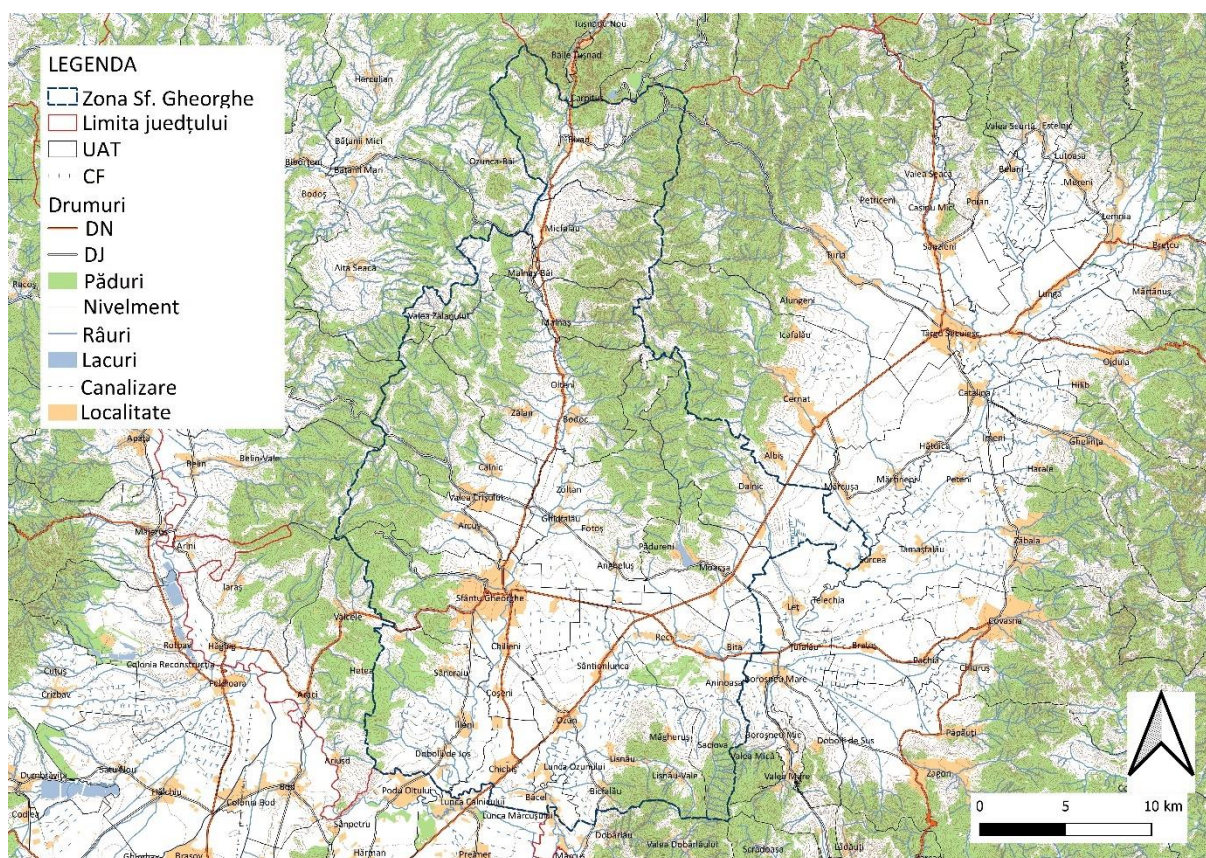

Următoarele capitole ale acestei secțiuni descriu pe scurt datele de bază ale celor treisprezece comune aparținând zonei urbane funcționale.

Zona urbană funcțională

Zona urbană funcțională poate fi descrisă ca un fel de sferă de influență. Zona de influență a unui anumit oraș, care poate fi demonstrată prin date statistice, se întinde de la deplasarea la locul de muncă sau la școală, prin diverse activități administrative, până la utilizarea serviciilor din oraș. Harta de mai jos prezintă zona urbană funcțională a municipiului Sfântu Gheorghe, care include 13 comune și satele care aparțin de acestea din punct de vedere administrativ. Zona funcțională a municipiului reședință de județ se întinde de la nord până la limita de județ, de la nord-est de-a lungul drumului european E574, până la satul Moacășă, de la est de-a lungul drumului județean 13E până la satul Reci, de la sud-est până la satul Ozun, iar de la sud până la limita cu județul Brașov.

Harta nr. 1 Sfântu Gheorghe și zona

Sursa: © Planificatio, 2021

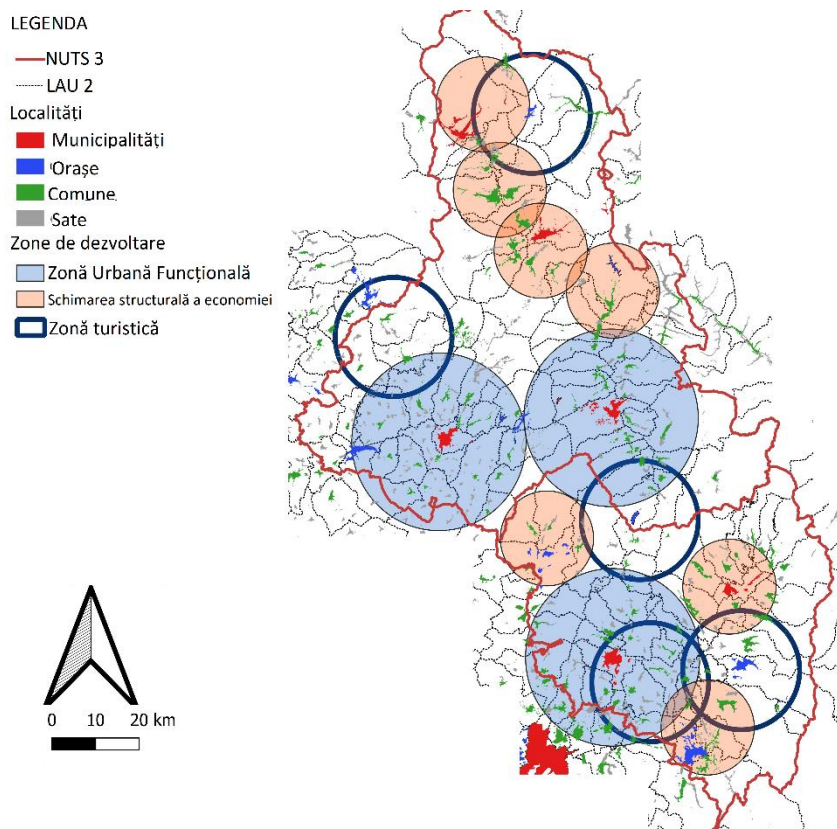
Zona se întinde pe o suprafață totală de 695.404.773 m², 2,919 miimi din suprafața țării, 18,759% din suprafața județului. În 2021, populația zonei era de 88.786 persoane, ceea ce reprezintă 4,01 miimi din populația țării și 39,51% din populația județului.

În analizele care stau la baza strategiei așa-numitei zone de investiții teritoriale integrate care acoperă județele Covasna și Harghita, la a cărei elaborare au participat activ atât municipiul Sfântu Gheorghe, cât și administrația județeană, zona este abordată și propusă pentru a fi dezvoltată în trei subzone (vezi harta de mai jos).

Strategia ITI abordează zonele din jurul orașului ca o zonă de atracție a reședinței de județ, în timp ce așezările din nordul județului, cu un bogat patrimoniu natural și construit, dar un potențial limitat

pentru alte sectoare ale economiei, sunt considerate ca o zonă de dezvoltare turistică. Zona turistică definită de județ și de Mestecănișul de la Reci necesită, de asemenea, o dezvoltare prioritară, integrată – indiferent dacă este sau nu interpretată ca o zonă urbană funcțională. Aceste aspecte specifice ar trebui să fie luate în considerare în planificarea strategică actuală, deoarece aria de atracție a orașului ar apărea ca o periferie în sine, în timp ce astfel apare ca o zonă cu un potențial de dezvoltare specific, care și-ar putea găsi locul în sistemul complex, format din Sfânta Ana – Tușnad – Bálványos și Valea Zălanului – Malnaș, orientată în prezent într-o direcție bună de dezvoltare.

Harta nr. 2 Zona ITI Harghita-Covasna

Sursa: © Planificatio, 2021

De asemenea, putem sublinia rolul reședinței de județ ca organizator spațial cheie prin raportare la analizele ITI, deoarece putem observa că există doar trei municipii în județele Covasna și Harghita care sunt în prezent capabile să ofere servicii complexe adecvate celor care se mută acolo, rezidenților și antreprenorilor. În acest fel, Sfântu Gheorghe este polul de modernizare al întregii regiuni, având în vedere că are cea mai mare populație dintre cele trei municipii prioritare, cea mai complexă structură economică și cea mai dinamică dezvoltare a învățământului superior, a vieții sportive și culturale, iar investițiile în infrastructura de transport (aeroportul Ghimbav, drumuri expres) care vor fi implementate în viitorul apropiat vor asigura, de asemenea, accesibilitatea sa la nivel european în mod direct.

Prin urmare, interpretarea corectă a rolului regiunii și al orașului în structura spațială este aceea că orașul reprezintă, de fapt, un pol de dezvoltare decisiv, în care o schimbare de scară în dezvoltarea socio-economică este iminentă, iar regiunea sa iese din fostul său statut de periferie rurală pentru a deveni un partener demn de un centru urban care se dezvoltă în mod dinamic – pentru că regiunea se poate dezvolta doar în armonie cu centrul său urban, iar această dezvoltare armonioasă și echilibrată este, de asemenea, o condiție necesară pentru dezvoltarea orașului.

În cele ce urmează vom oferi o prezentare generală a caracteristicilor de bază ale fiecăreia dintre comunele din zonă.

Bixad

Se situează în partea de nord a județului Covasna, înconjurat de Munții Bodoc în nord-est și de Depresiunea Baraolt în vest. Râul Olt trece prin municipiu, traversând aici dinspre județul Harghita. Din punct de vedere al poziției sale geografice, este o localitate muntoasă.

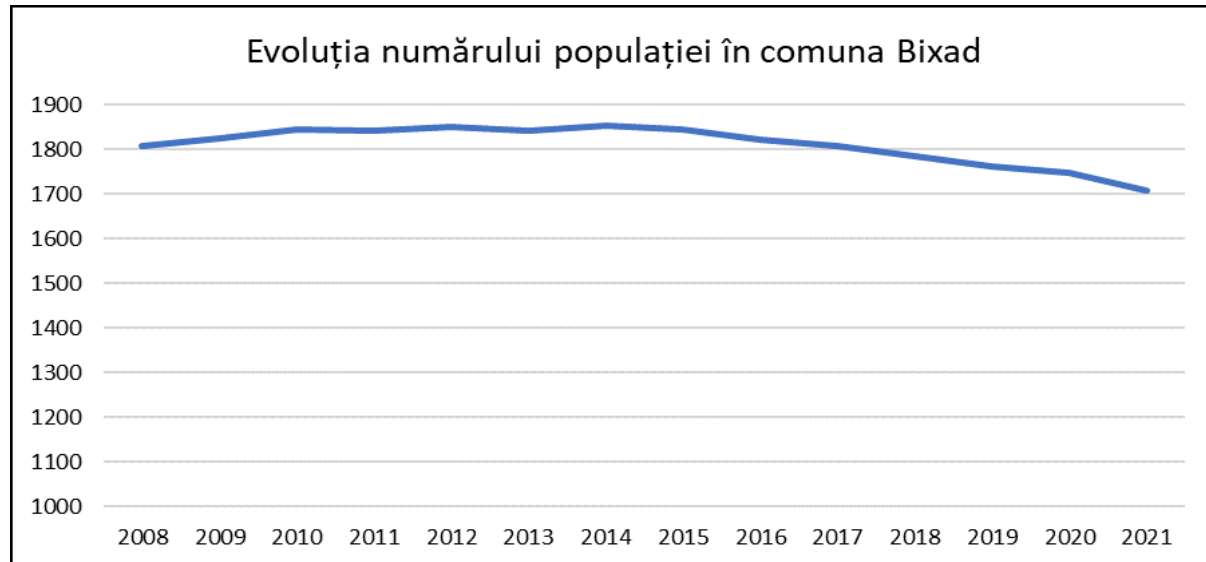
Pentru o identificare precisă, codul SIRUTA al comunei este 65121.

Transportul rutier și feroviar este prezent în comună prin intermediul rețelelor feroviare și rutiere. Comuna este străbătută de principalul drum european care o leagă de localitățile menționate mai sus, cu indicatorul E578. În plus, există un drum județean, DN 113, care leagă Bixadul de Băile Bálványos, care face parte din punct de vedere administrativ din Turia. Același drum oferă acces și la Lacul Sfânta Ana, un sit de interes național, și la Tinovul Mohoș din Munții Ciomatu.

Se situează la 30 km în linie dreaptă de Sfântu Gheorghe și este accesibil pe drumul județean E578 menționat mai sus și cu trenul.

Graficul de mai jos arată evoluția populației din Bixad în ultimii 13 ani. Pe parcursul anilor analizați, indicatorii inițiali arată o creștere, urmată de o stagnare a curbei, iar ultimii trei ani prezintă o scădere bruscă.

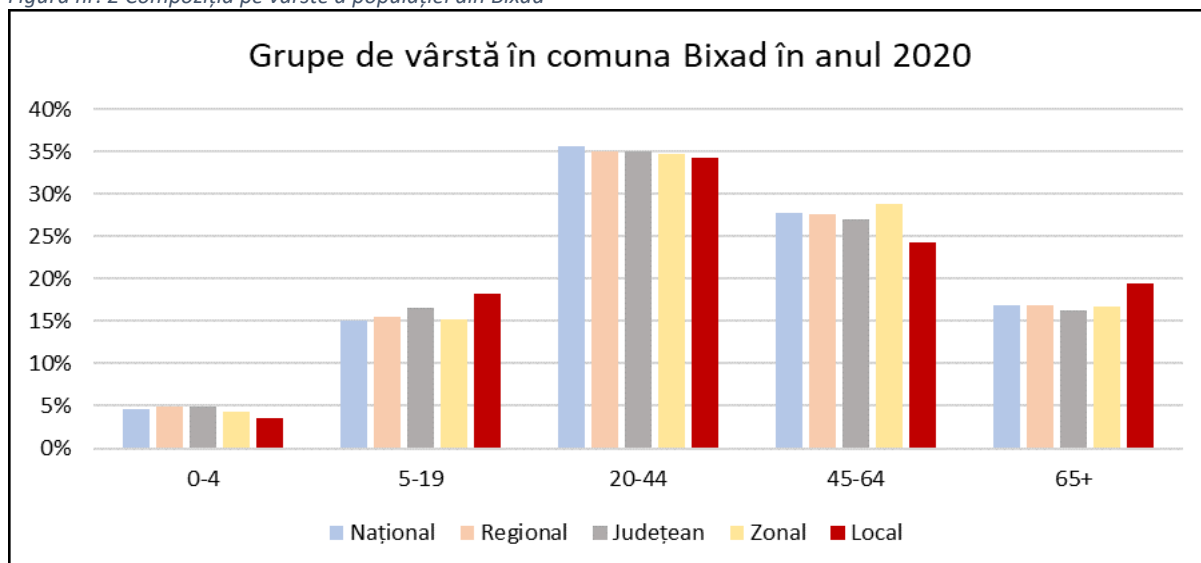
Figura nr. 1 Populația din Bixad

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

O analiză amănunțită a compoziției pe vârste a populației comunei în anul 2020, prezentată în diagrama de mai jos pe mai multe niveluri, arată următoarele: O analiză amănunțită a compoziției pe vârste a populației comunei în anul 2020, prezentată în diagrama de mai jos pe mai multe niveluri, arată următoarele. Între 0 și 4 ani, indicatorul local este mai mic, în timp ce cel între 5 și 19 ani este mai mare; distribuția procentuală a persoanelor cu vârste cuprinse între 20 și 44 de ani înregistrează o ușoară scădere, care este în concordanță cu cea a persoanelor cu vârste cuprinse între 45 și 64 de ani, în timp ce distribuția procentuală a persoanelor cu vârste de peste 65 de ani crește.

Figura nr. 2 Compoziția pe vârste a populației din Bixad

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Populația municipiului poate fi împărțită în patru grupuri etnice: 1.708 maghiari, 17 români, 34 de romi și 40 de persoane de alte etnii.

Micfalău

Se situează în partea de nord a județului Covasna, înconjurat de Munții Bodoc la est și de Munții Baraolt la vest. Râul Olt traversează comuna. Datorită poziției sale geografice, este o comună muntoasă.

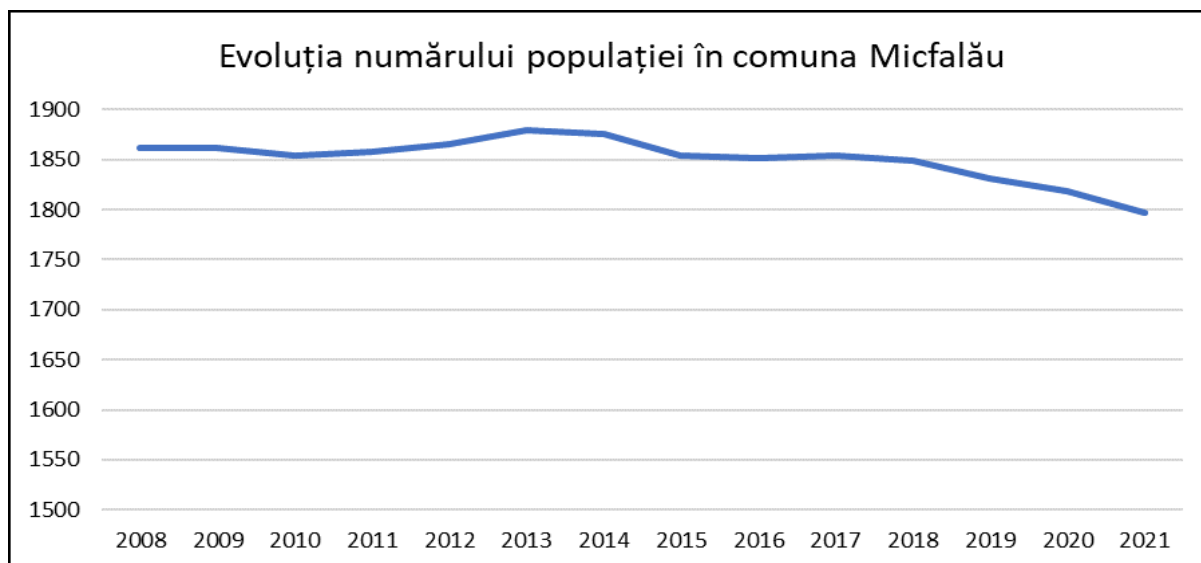
Pentru o identificare precisă, codul SIRUTA al comunei este 65139.

Transportul rutier și feroviar este prezent în comună prin intermediul rețelelor feroviare și rutiere. Comuna este străbătută de principalul drum european care o leagă de localitățile menționate mai sus, cu indicatorul E578. În plus, există și un drum județean, DN 112, care leagă Micfalău prin Munții Baraolt de comuna Bățanii Mari. Drumul de interes județean cu indicatorul 122B leagă comuna de Băile Malnaș, care aparține de Malnaș.

Se situează la 23 km în linie dreaptă de Sfântu Gheorghe și este accesibil pe drumul județean E578 menționat mai sus și cu trenul.

Graficul de mai jos arată evoluția populației din Micfalău în ultimii 13 ani. Pe parcursul anilor studiați, datele inițiale arată o stagnare, urmată de o creștere, în timp ce ultimii trei ani prezintă o scădere bruscă. Evoluția demografică poate fi influențată de o multitudine de factori, dintre care cei mai importanți sunt migrația și schimbările în creșterea naturală a populației.

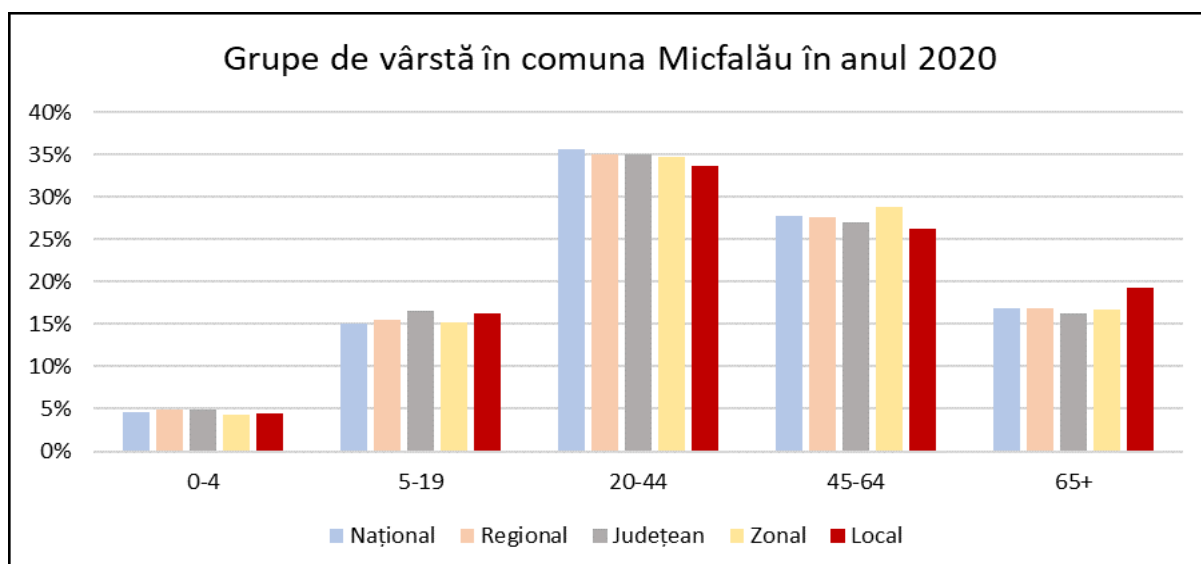
Figura nr. 3 Populația din Micfalău

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

O analiză amănunțită a compoziției pe vârste a populației comunei în anul 2020, prezentată în diagrama de mai jos pe mai multe niveluri, arată următoarele: valorile locale prezintă mici abateri față de datele naționale, regionale, județene și zonale. Între 0 și 4 ani, indicatorul local corespunde datelor zonale, cu o distribuție procentuală mai mică față de valorile naționale, regionale și județene. Distribuția procentuală a evoluției grupei de vârstă 5-19 ani este mai mare, în concordanță cu datele la nivel județean, în timp ce persoanele cu vârste cuprinse între 20 și 44 de ani înregistrează o scădere, care este în concordanță cu cea a persoanelor cu vârste cuprinse între 45 și 64 de ani, însă distribuția procentuală a localnicilor cu vârsta de 65 de ani și peste crește.

Figura nr. 4 Compoziția pe vârste a populației din Micfalău

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Populația municipiului poate fi împărțită în patru grupuri etnice: 1.753 de maghiari, 40 de români, 3 romi și 9 persoane de alte etnii.

Malnaș

Comuna Malnaș se situează în partea de nord a județului Covasna, pe valea râului Olt și a pârâului Malnaș, între Munții Baraolt și Bodoc. Localitățile care aparțin de comună sunt Băile Malnaș, la 3 km de reședința comunei, și Valea Zălanului.

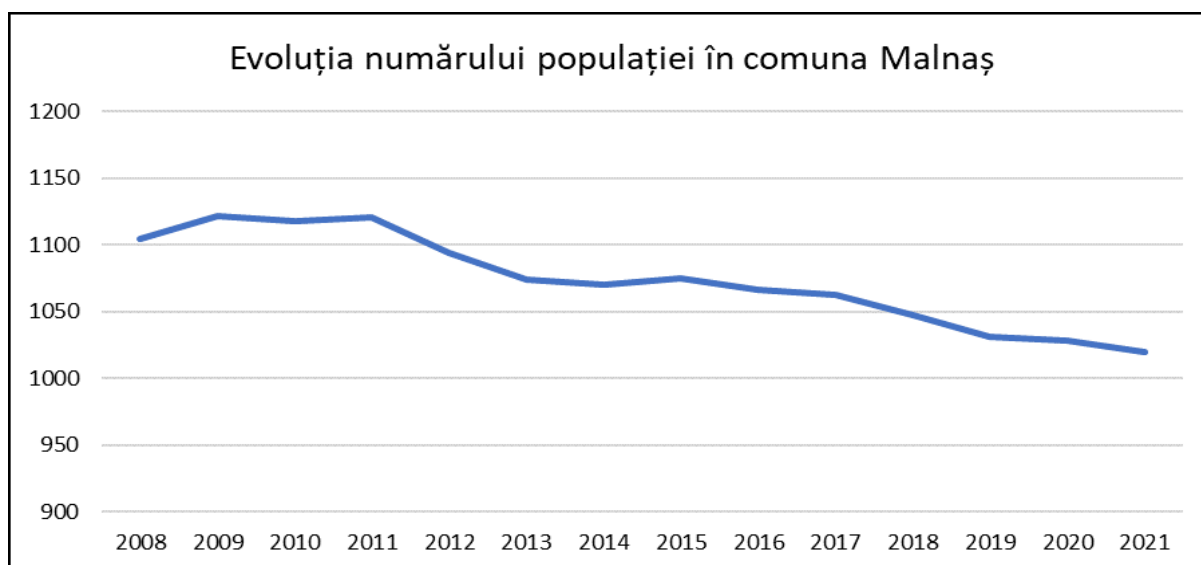
Pentru o identificare precisă, codul SIRUTA al comunei este 64504.

Comuna este accesibilă atât pe calea ferată, cât și pe șosea. Malnaș, ca reședință a comunei, este deservită de calea ferată circulară secuiască ce leagă orașele Brașov, Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Gheorgheni și Târgu Mureș, iar Băile Malnaș are o gară proprie. Drumul național E578, care leagă Miercurea Ciuc și Sfântu Gheorghe, trece prin centrul satului. Malnaș se află la 17 km de prima și la 45 km de cea de-a doua. La Băile Malnaș se poate ajunge pe drumul județean 122B, iar la Valea Zălanului pe drumul municipal 40.

Conform ultimului recensământ din 2011, populația comunei este de 1087 de locuitori. Populația este împărțită între reședința comunei și satele componente după cum urmează: 514 locuitori în Malnaș, 434 în Băile Malnaș și 139 în Valea Zălanului.

Graficul privind evoluția populației între 2008 și 2021 arată o tendință negativă. Dacă în 2008 Malnaș avea puțin peste 1.100 de locuitori, în 2021 numărul locuitorilor era de aproximativ 1.020. Între 2008 și 2009 populația comunei a crescut, până în 2011 a stagnat, iar apoi în ultimii 10 ani a fost în continuă scădere. În ceea ce privește repartizarea populației, recensământul a numărat 1.004 maghiari și 64 de locuitori de alte etnii.

Figura nr. 5 Populația din Malnaș

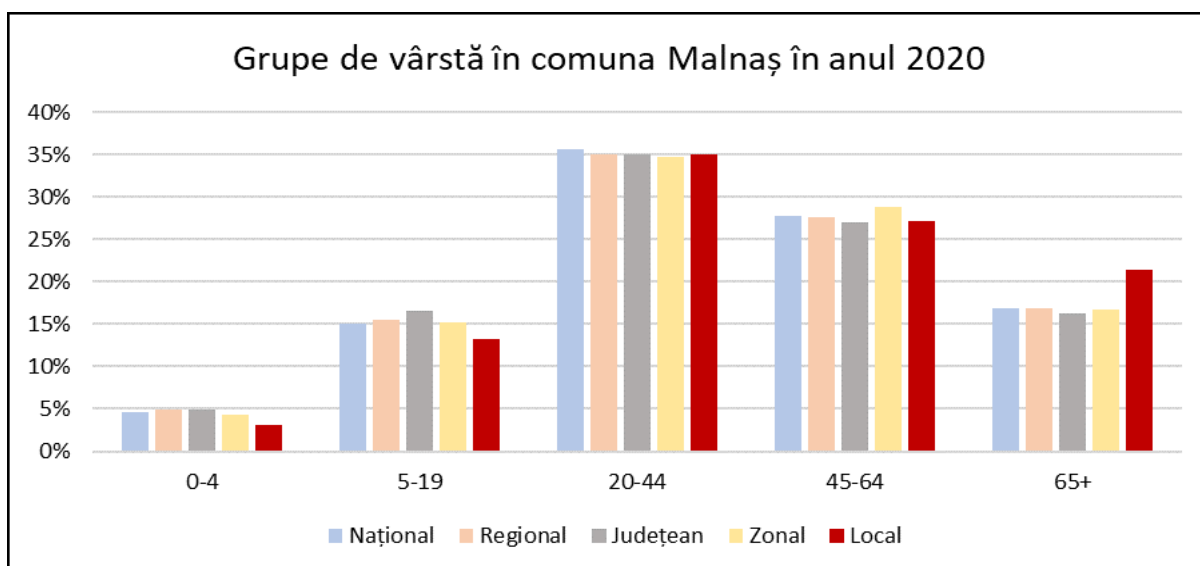

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Examinând compoziția pe vârste a populației comunei în anul 2020, putem concluziona că ponderea copiilor și tinerilor este mai mică decât datele regionale, județene și zonale. Proporția de tineri cu vârste cuprinse între 5 și 19 ani în celelalte patru unități teritoriale studiate este în jurul a 15%. Persoanele cu vârsta cuprinsă între 20 și 44 de ani reprezintă 35% din populație, în concordanță cu datele naționale, regionale, județene și zonale. Ponderea persoanelor cu vârste cuprinse între 45 și 64 de ani este mai mare în zonă, cifrele din localitate nu diferă semnificativ de cele naționale și

județene. Ponderea persoanelor în vârstă în Malnaș este de peste 20%, cu 5% mai mare decât în unitățile de referință. Prin urmare, putem concluziona că populația îmbătrânește.

Figura nr. 6 Compoziția pe vârste a populației din Malnaș

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Printre obiectivele turistice ale comunei se numără reședința comunei și monumentele comemorative ale războiului mondial din Băile Malnaș. În muzeul satului Valea Zălanului se pot vedea uneltele și instrumentele care au fost folosite cândva de localnici. De asemenea, este expusă și colecția de sticle cristal a muzeului, foarte apreciată, care se leagă de numele lui Zoltán Karácsony. Piatra Egrics-kő, sau Piatra Prédikáló-kő, este o ciupercă de rocă indusă de eroziune, situată pe partea laterală a vârfului cunoscut sub numele de poiana lui Henter. Spre Băile Malnaș există trasee turistice cu indicatoare turistice.

Bodoc

Comuna Bodoc este situată în partea de nord a județului Covasna, la 11 km de Sfântu Gheorghe, având ca sate vecine Olteni și Zălan. Din punct de vedere al poziției sale geografice, este o localitate muntoasă.

Pentru o identificare precisă, codul SIRUTA al comunei este 63893.

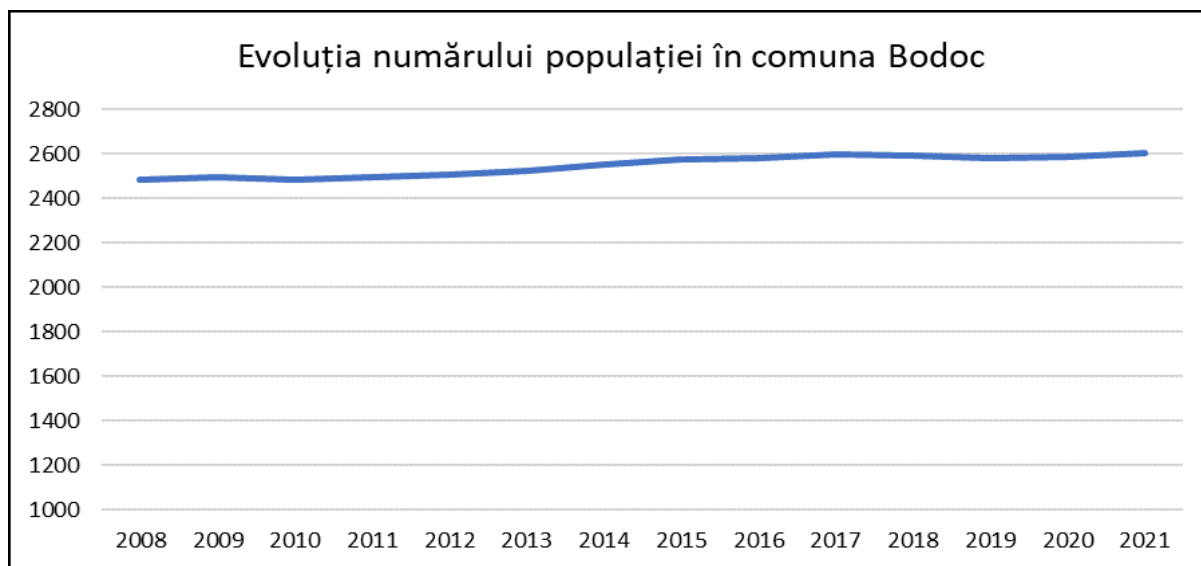
Transportul rutier și feroviar este prezent în comună prin rețelele feroviare și rutiere. Drumul european E578 trece pe lângă, iar drumul comunal 29 intră în comună.

Munții Bodoc poartă numele satului, fiind înconjurați de valea Oltului și de Râul Negru. Înălțimile vârfurilor montane: Vârful Cărpiniș – 1241 m, poiana lui Henter – 1213 m, Vârful Bodoc – 1194 m.

Printre atracțiile locale se numără cele șapte izvoare minerale, Cetatea Kincsás, Cetatea Herecz, ruinele cetăților Leánykavára și Pincevár și biserica reformată.

Graficul de mai jos arată evoluția populației din Bodoc în ultimii 13 ani. Populația a crescut într-un ritm scăzut în anii analizați.

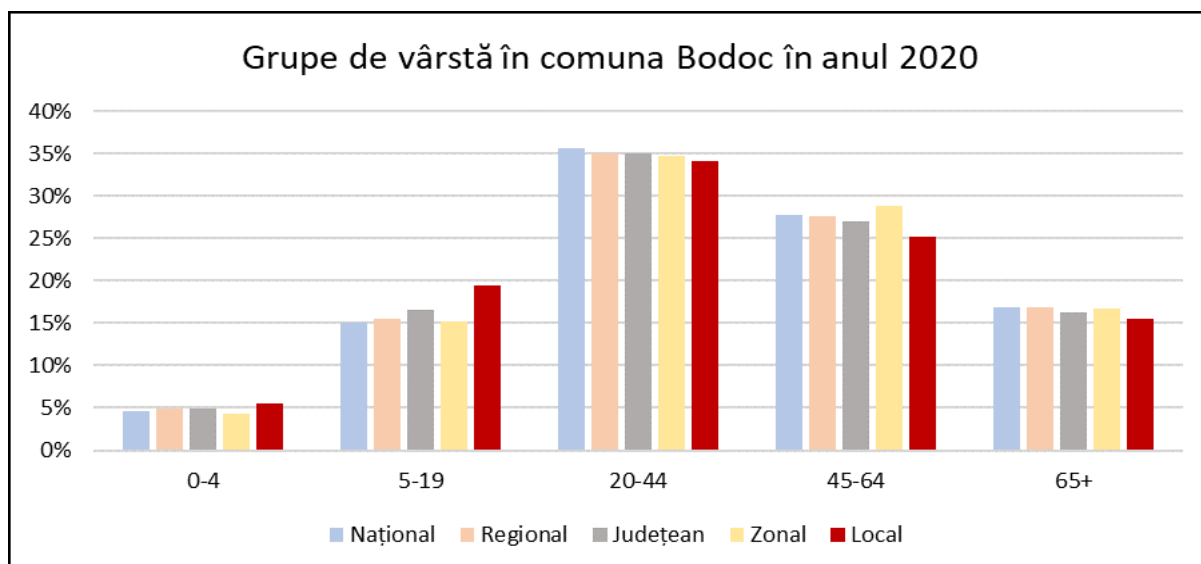
Figura nr. 7 Populația din Bodoc

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Dacă ne uităm la populația comunei Bodoc, grupa de vârstă 20-44 de ani reprezintă cea mai mare parte a populației, urmată de grupa de 45-64 de ani și apoi de cea de 65 de ani și peste. Cel mai mic număr de persoane este în grupa cu vârsta între 0-4 ani, dar se poate observa că compoziția pe vârste este similară în celelalte zone.

Figura nr. 8 Compoziția pe vârste a populației din Bodoc

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Populația municipiului poate fi împărțită în patru grupuri etnice: 2.396 de maghiari, 89 de români, 11 romi și 57 de persoane de alte etnii.

Ghidfalău

Se situează în partea de sud-vest a județului Covasna, în Depresiunea Trei Scaune de Jos, înconjurat la est de Munții Bodoc. Comuna este străbătută de râul Olt. Din punct de vedere al poziției sale geografice, este o localitate muntoasă.

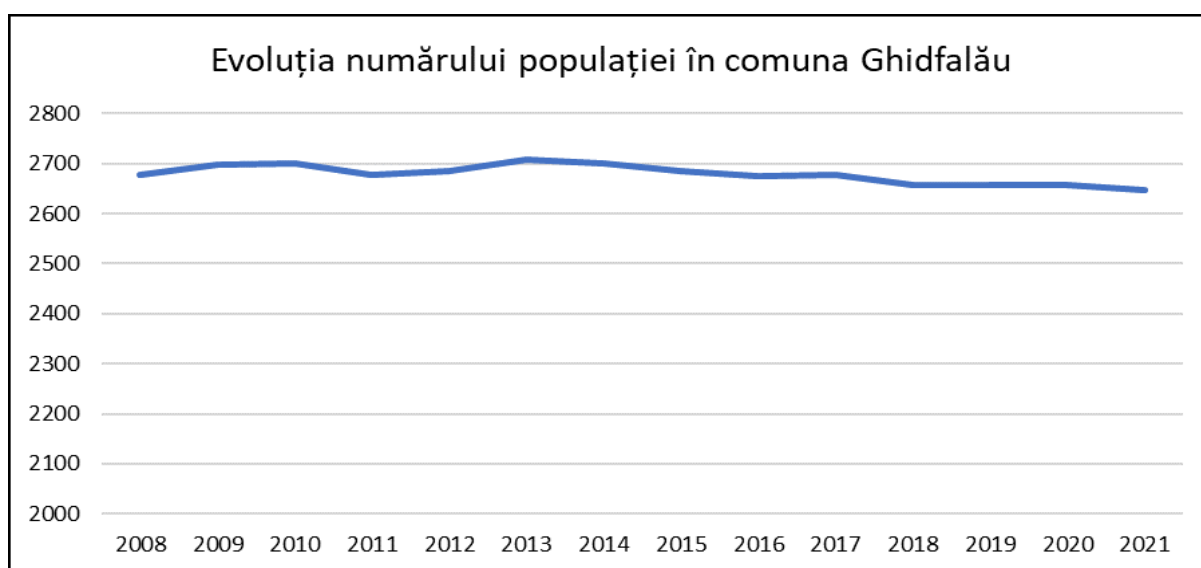
Pentru o identificare precisă, codul SIRUTA al comunei este 64345, care include și satele componente. Ghidfalău include Angheluș, cu codul 64363, Fotoș, cu codul 64372 și Zoltan, cu codul 64381, dar dacă dorim să identificăm comuna în sine, folosim codul 64354.

Comuna poate fi accesată pe cale rutieră. Drumul 121A trece prin așezări, făcând legătura cu Angheluș și Pădureni, care face parte din punct de vedere administrativ din Moacșa. În plus, localitatea este acoperită de o rețea de drumuri comunale. Drumul de interes comunal, marcat 28, leagă Ghidfalău și Zoltan.

Se află la 6 km în linie dreaptă de Sfântu Gheorghe și este accesibil prin mijloacele de transport rutier pe drumul 121A menționat mai sus.

Graficul de mai jos arată evoluția populației din Ghidfalău în ultimii 13 ani. Pe parcursul anilor studiați, datele inițiale arată o stagnare până în anul 2015, după care indicatorii prezintă o scădere. Evoluția demografică poate fi influențată de o multitudine de factori, dintre care cei mai importanți sunt migrația și schimbările în creșterea naturală a populației.

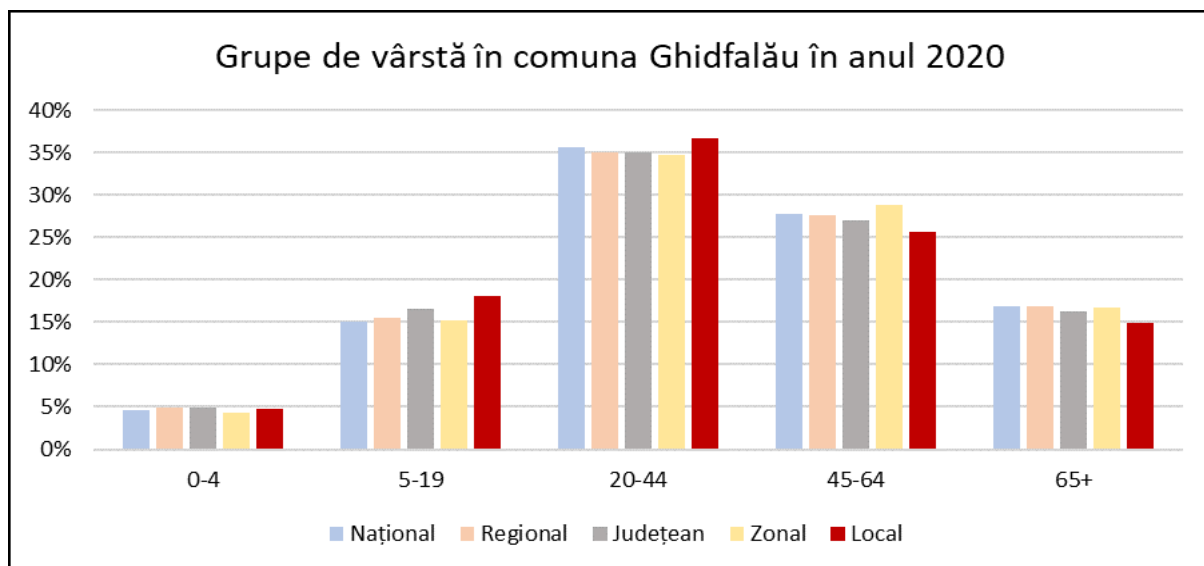
Figura nr. 9 Populația din Ghidfalău

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

O analiză amănunțită a compoziției pe vârste a populației comunei în anul 2020, prezentată în diagrama de mai jos, arată următoarele: valorile locale prezintă o variație redusă față de datele naționale, regionale, județene și zonale. Pentru grupa de vârstă între 0 și 4 ani, indicatorul local este identic cu cel național, cu o distribuție procentuală mai mică față de valorile regionale și județene, dar mai mare decât cea zonală. Distribuția procentuală a evoluției grupei de vârstă 5-19 ani este mai mare decât celelalte, iar la grupa de vârstă 20-44 ani se înregistrează o creștere, diferită de cea a grupei de vârstă 45-64 ani și identică cu distribuția procentuală a grupei de vârstă de 65 de ani și peste.

Figura nr. 10 Compoziția pe vârste a populației din Ghidfalău

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Populația municipiului poate fi împărțită în patru grupuri etnice: 2.526 de maghiari, 33 de români, 5 romi și 96 de persoane de alte etnii.

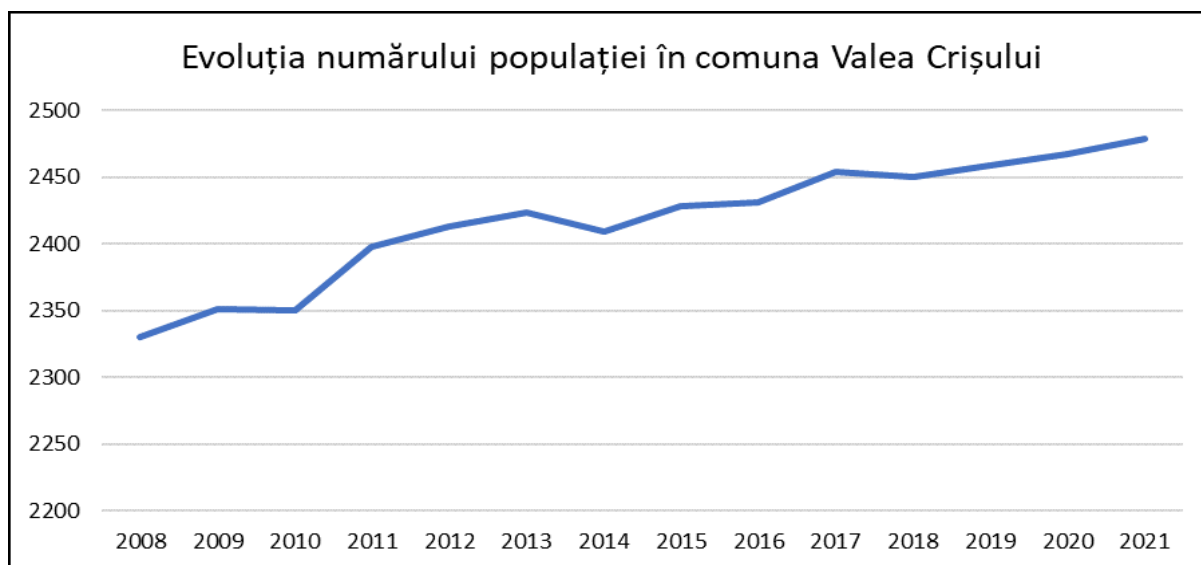
Valea Crișului

Comuna Valea Crișului (cod SIRUTA: 64906) este situată la aproximativ 4 km în linie dreaptă de Sfântu Gheorghe, iar limita sa administrativă se întinde de la comuna Bodoc până la limita administrativă a comunei Acâș. Satul poartă numele celui mai mare sat, de care aparține din punct de vedere administrativ și satul Calnic (cod SIRUTA: 64915).

Rețeaua de cale ferată nu atinge direct satele comunei, dar drumul județean 121A trece prin reședința comunei și o leagă de comuna Aita Mare. Valea Crișului este bogată în atracții turistice, fie că este vorba de monumente sau de valori naturale și de mediu. Pe lângă castelul Kálnoky, ruinele de fortificații și bisericile aflate pe lista monumentelor, la marginea comunei se află o mină cu mare potențial turistic.

Conform recensământului din 2011, populația comunei era de 2.307 locuitori, dintre care 1.790 locuiau în Valea Crișului și 517 în Calnic. Graficul de mai jos arată cum a evoluat populația municipiului în această perioadă. Este vizibilă o creștere intensă a populației, datorată numărului de persoane care se mută din Sfântu Gheorghe și creșterii semnificative a comunității de romi.

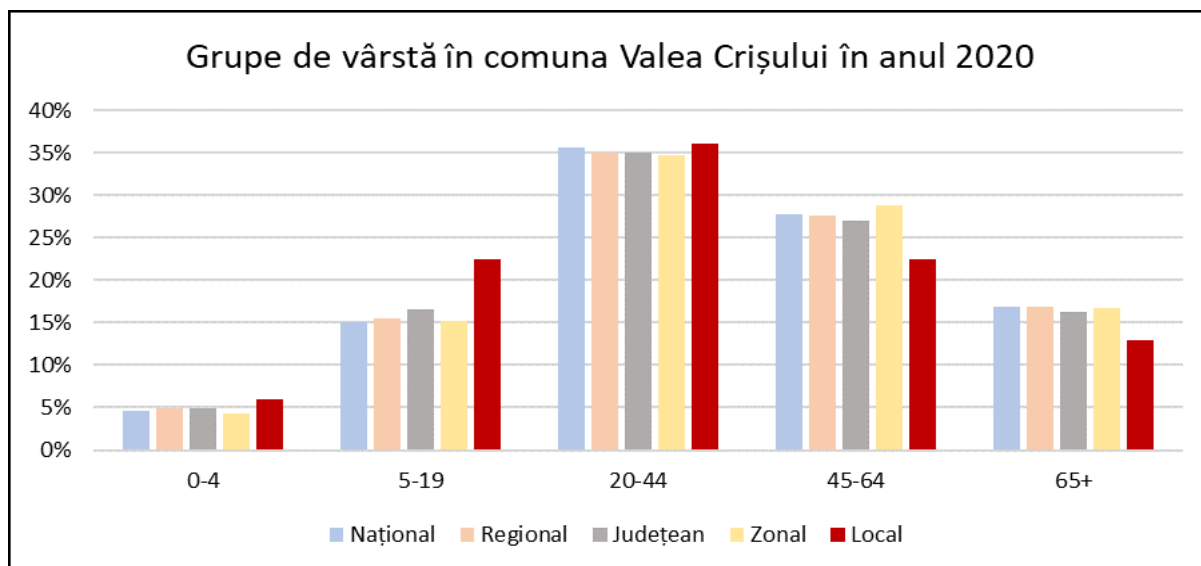
Figura nr. 11 Populația din Valea Crișului

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul de mai jos reflectă compoziția pe vârste a populației municipiului în anul 2020, comparativ cu mediile națională, regională, județeană și zonală. Se poate observa că grupa de vârstă mai tânără (sub 44 de ani) este peste mediile menționate, în timp ce grupele de vârstă de peste 45 de ani sunt mult sub medie. Pe baza celor de mai sus, se constată că municipiul are un puternic potențial de retenție a populației și este singurul în zonă cu un bilanț pozitiv al creșterii naturale a populației.

Figura nr. 12 Compoziția pe vârste a populației din Valea Crișului

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

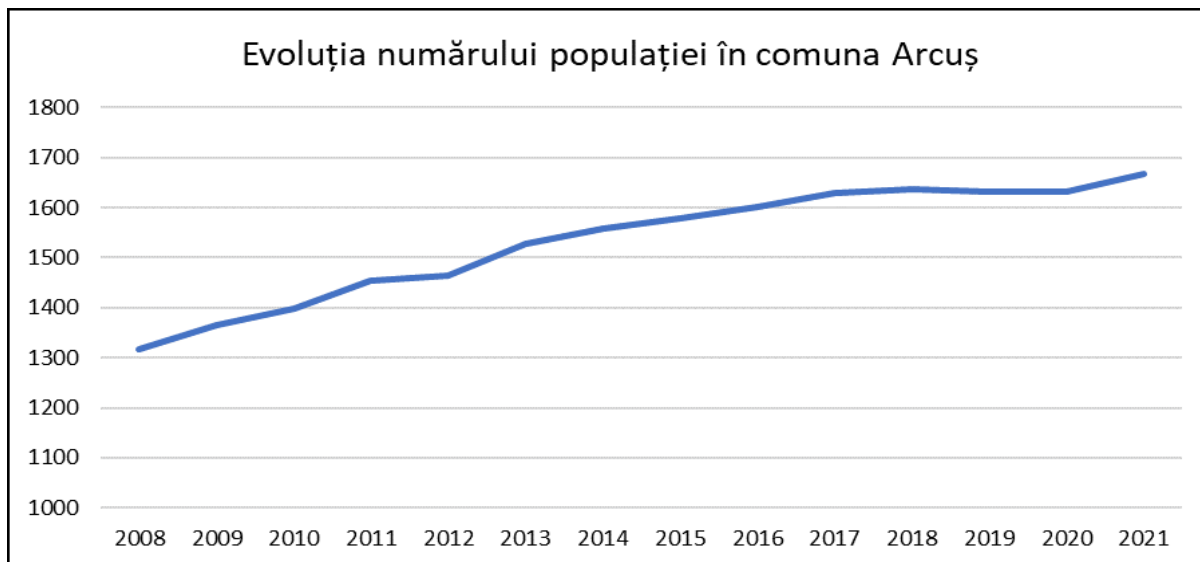
Arcuș

Comuna Arcuș este situată direct la nord de reședința de județ și este legată direct de municipiu prin drumul județean 121B. Comuna este formată dintr-un singur sat și nu are sate componente, subordonate din punct de vedere administrativ. Pe lângă patrimoniul său arhitectural bogat, comuna are un potențial turistic mare, cu multe bogății naturale. Dacă la ultimul recensământ oficial, municipiul Arcuș avea 1.519 locuitori, în 2020 numărul locuitorilor ajunsese la aproape 1.700.

Creșterea populației se datorează apropierii de reședința de județ, deoarece bilanțul creșterii naturale a populației este negativ, dar datorită mutării din Sfântu Gheorghe, bilanțul migrației este pozitiv.

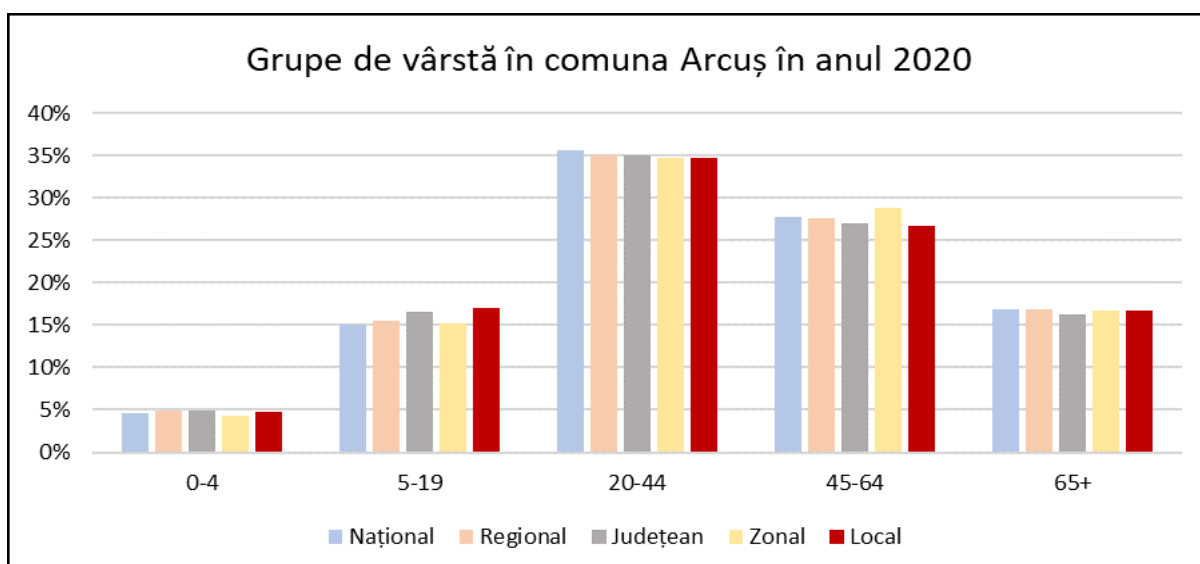
Figura nr. 13 Populația din Arcuș

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul de mai jos prezintă distribuția comunei pe grupe de vârstă, în comparație cu alte medii din țară. În ceea ce privește compoziția pe vârste, populația poate fi considerată medie, deoarece graficul nu reflectă date foarte divergente. Grupa de vârstă sub 4 ani depășește media zonală și națională, dar nu atinge cifrele din zonă sau din județ. Cu toate acestea, grupa de vârstă 5-19 ani este peste media din toate cele patru zone.

Figura nr. 14 Compoziția pe vârste a populației din Arcuș

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Moacșa

Comuna Moacșa este situată în partea de nord-est a zonei. Se află la poalele Dealului Pivnițele Mari, la confluența pârâului Moacșa cu pârâul Beșineu, la 14 km de Sfântu Gheorghe. Formează o comună cu localitatea Viișoara.

Codul SIRUTA al comunei este 64577

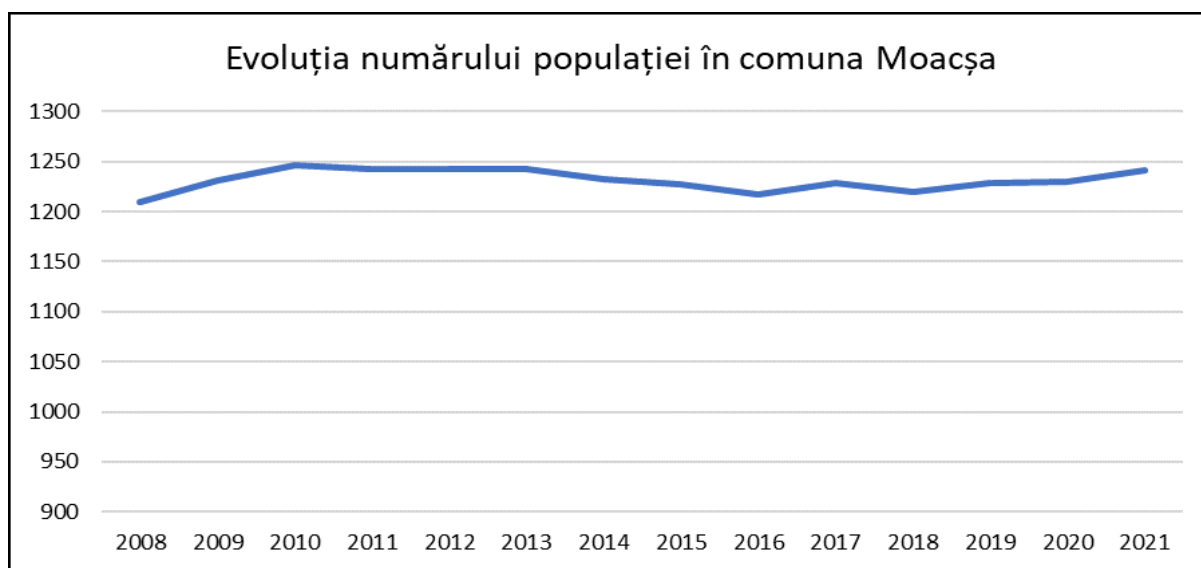
Localitatea nu este traversată de o rețea de cale ferată, dar se poate ajunge în sat pe șosea. Comuna este străbătută de drumul european E578, care leagă cele două municipii învecinate, Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc.

Locuri de vizitat:

- Dealului Pivnițele Mari: a devenit un simbol al solidarității maghiare din zona Trei Scaune. A fost locul de desfășurare a Întâlnirii Mondiale a Maghiarilor din Trei Scaune în 2006 și a cursei de cai anuale „Székely Vágta”, cursa preliminară a cursei naționale maghiare „Magyar Nemzeti Vágta”.
- Lacul Pădureni: lungime de 2 km, unul dintre cele mai mari lacuri din județul Covasna.
- Biserica-cetate reformată

Examinând evoluția populației, se poate observa că în perioada studiată populația a fluctuat între 1200 și 1250 de locuitori, cu cel mai mare număr de locuitori în anul 2010.

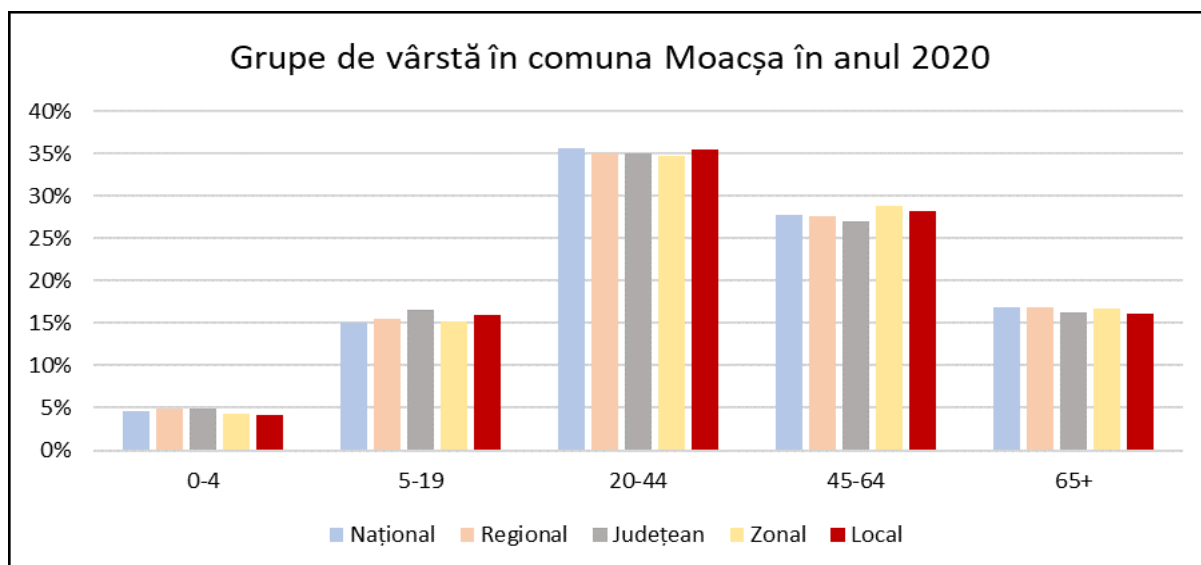
Figura nr. 15 Populația din Moacșa

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Compoziția pe vârste arată că, în procente, aceasta este localitatea cu cel mai mic număr de copii cu vârste între 0 și 4 ani, comparativ cu celelalte zone.

Figura nr. 16 Compoziția pe vârste a populației din Moacșa

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Populația municipiului poate fi împărțită în patru grupuri etnice: 1.123 de maghiari, 27 de români și 37 de romi; în 14 cazuri nu au fost disponibile informații.

Reci

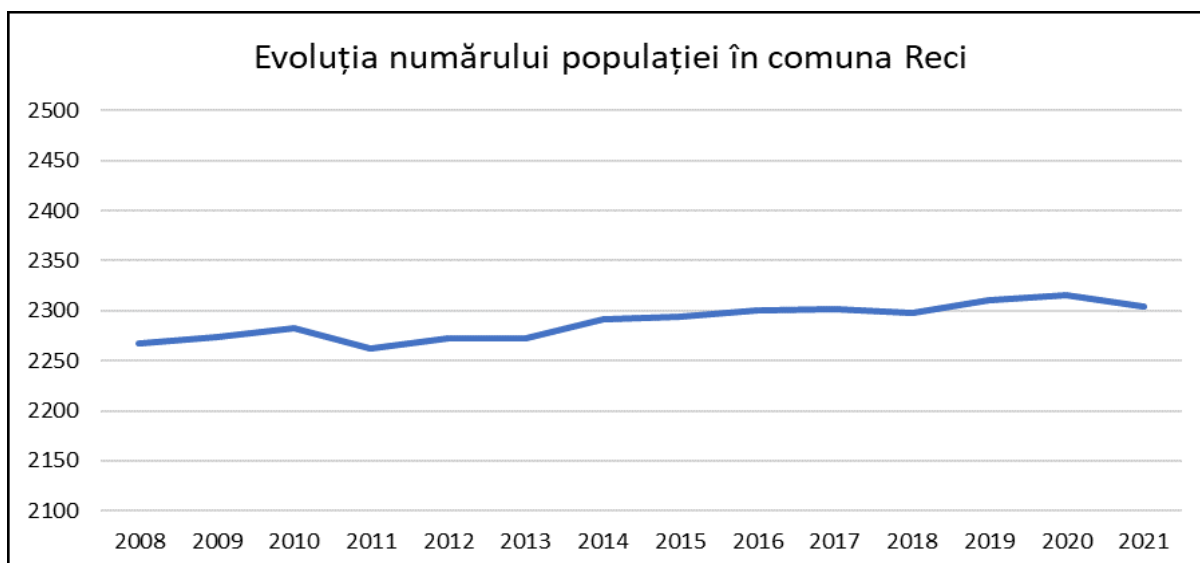
Comuna Recî este situată la 12 km sud-est de Sfântu Gheorghe, pe malul drept al Râului Negru. Satele componente ale comunei sunt Bită, Aninoasa și Săciova. Pentru o identificare precisă, codul SIRUTA al comunei este 64773.

Deși granița administrativă a comunei este atinsă de rețeaua de cale ferată, în Recî nu există o gară. Accesul rutier este posibil prin drumul județean 13E, care o leagă și de comuna Brateș.

Conform datelor recensământului din 2011, populația comunei este de 2.304 locuitori, dintre care 1.443 locuiesc în reședința comunei, 443 în Aninoasa, 285 în Bită și 133 în Săciova. Graficul următor, care prezintă evoluția populației comunei Recî pentru perioada 2008-2021, arată o creștere a populației în comparație cu anul de referință. Între 2008 și 2010 populația comunei a crescut, dar a rămas sub 2.300 de locuitori. După un mic declin în perioada 2010-2011, s-a înregistrat o creștere constantă a populației, ajungând la 2.300 de locuitori în 2016 și depășind această cifră în perioada următoare.

În ceea ce privește distribuția etnică a populației, putem vorbi de o populație maghiară omogenă cu o majoritate semnificativă. La recensământul din 2011, doar 11 persoane s-au declarat de naționalitate română.

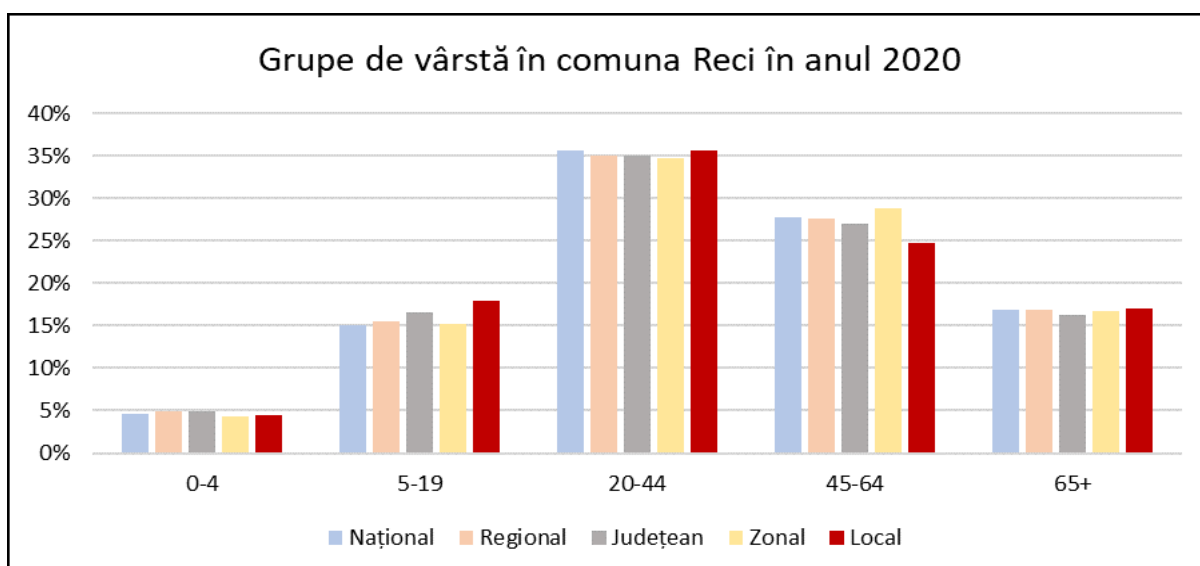
Figura nr. 17 Populația din Reci

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Comparând compoziția pe vârste a comunei cu datele naționale, regionale, județene și zonale, nu se constată diferențe semnificative. Pentru toate cele cinci unități analizate, copiii de 0-4 ani reprezintă mai puțin de 5% din populație. Proporția persoanelor cu vârste cuprinse între 5 și 19 ani în municipiul Reci este mai mare decât în țară, regiune, județ sau în zonă, deoarece această grupă de vârstă reprezintă aproximativ 18% din populație. Cea mai mare proporție (35%) o au persoanele cu vârste cuprinse între 20 și 44 de ani. Proporția persoanelor cu vârste cuprinse între 45 și 64 de ani (24%) este mai mică decât în celelalte patru unități analizate. Persoanele de peste 65 de ani, grupa de vârstă mai înaintată, reprezintă aproximativ 17% din populație, urmând tendințele naționale, regionale, județene și zonale.

Figura nr. 18 Compoziția pe vârste a populației din Reci

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Printre obiectivele turistice ale comunei, merită evidențiată rezervația naturală de la Reci, zonă odinioară numită de Balázs Orbán „Sahara din Trei Scaune”. Această zonă nisipoasă este unică datorită florei rare, lacurilor și faunei bogate. Biserica fortificată a satului, care datează din perioada

lui Árpád, se află pe vârful Dealului Dobolyka din apropierea satului, iar orga sa a fost construită în 1909 în atelierul lui Károly Einschenk. Sanctuarul semicircular din secolul al XIII-lea al bisericii reformate din centrul satului este încă vizibil. Un monument valoros al Bisericii Reformate din Saciova este tavanul cu casete, realizat în 1791, considerat cel mai frumos de acest fel din județ. La Reci funcționează excelentul cor al județului, a cărui faimă a depășit deja granițele județului și ale Ținutului Secuiesc.

Ozun

Se situează în partea de sud a județului Covasna, în Depresiunea Trei Scaune de Jos. Comuna este străbătută de Râul Negru. Din punct de vedere al poziției sale geografice, este o localitate muntoasă.

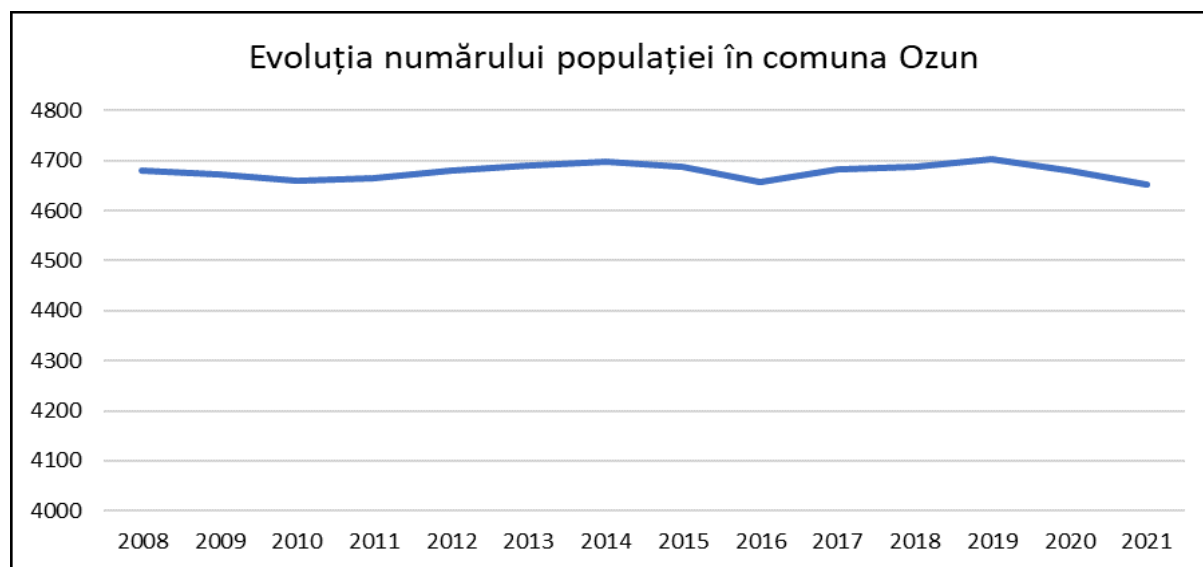
Pentru o identificare precisă, codul SIRUTA al comunei este 64639. Este o comună foarte complexă, cu mai multe sate subordonate: Bicalău (64657), Lisnău (64666), Lisnău-Vale (64675), Lunca Ozunului (64684), Sântionlunca (64700) și Ozun (64648).

Transportul rutier și feroviar este prezent în comună prin rețelele feroviare și rutiere. Comuna este străbătută de drumul european E574. În plus, infrastructura rutieră este reprezentată de drumuri de interes județean și municipal.

Situat la 10 km în linie dreaptă de Sfântu Gheorghe și este accesibil pe drumul județean 103B și cu trenul.

Graficul de mai jos arată evoluția populației din Ozun în ultimii 13 ani. Aceasta prezintă un model stabil, cu întreruperi fiind în 2016 și 2021, când a avut loc o scădere.

Figura nr. 19 Populația din Ozun

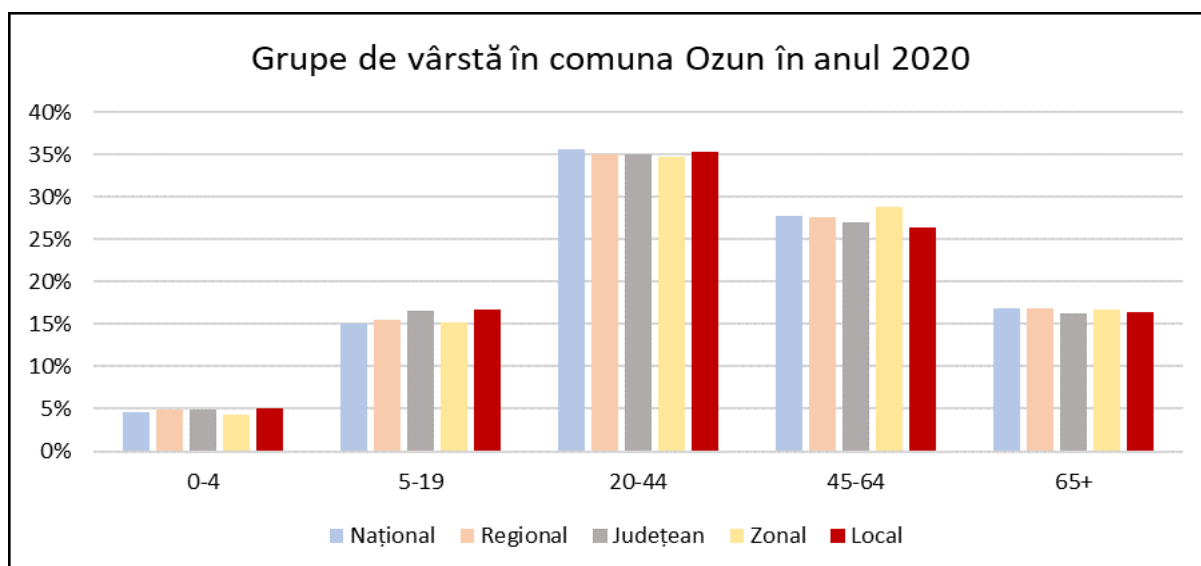

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

O analiză amănunțită a compoziției pe vârste a populației comunei în anul 2020, prezentată în diagrama de mai jos pe mai multe niveluri, arată următoarele: valorile locale prezintă o variație redusă față de datele naționale, regionale, județene și zonale. Pentru grupa de vârstă 0-4 ani, indicatorul local este în concordanță cu datele regionale și județene, cu o distribuție procentuală mai mare comparativ cu valorile naționale și zonale. Distribuția procentuală a evoluției grupei de vârstă 5-19 ani este cea mai mare dintre grupele de vârstă enumerate, egalând-o pe cea a grupei de

vârsta 20-44 ani; evoluția grupei de vârstă 45-64 ani este mai mică decât datele măsurate, în timp ce distribuția procentuală a grupei de vârstă de 65 ani și peste stagnează.

Figura nr. 20 Compoziția pe vârste a populației din Ozun

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

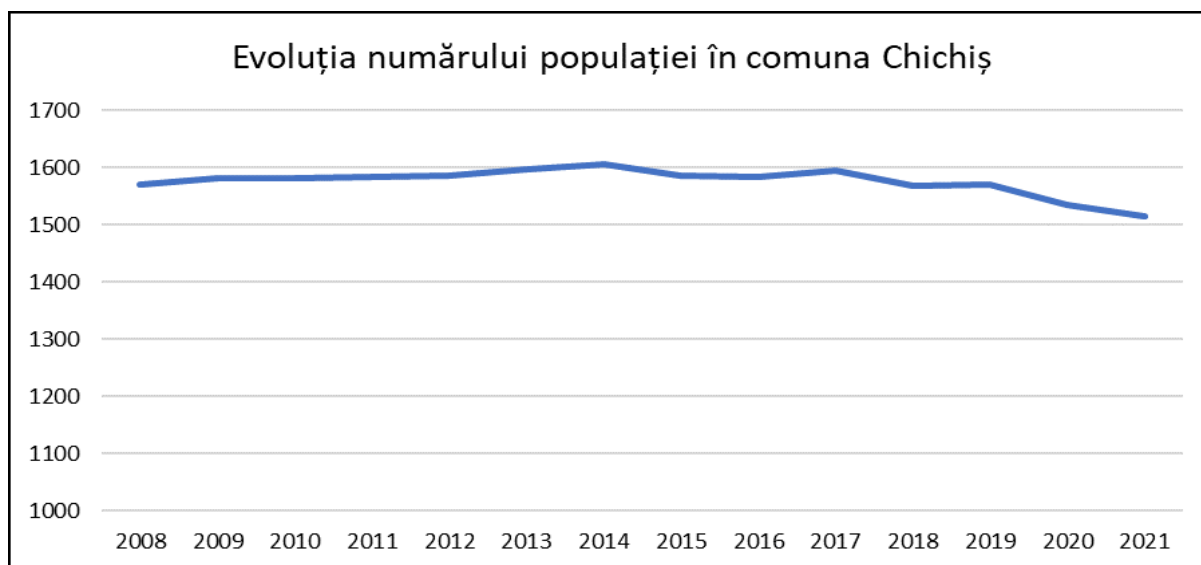
Populația comunei poate fi împărțită în patru grupuri etnice: 3.664 de maghiari, 541 de români, 130 de romi și 122 de persoane de alte etnii. La prezentarea satului, este important de remarcat conacul Bicfalău, care reprezintă o atracție unică în zonă. Vizitatorii se pot bucura de a admira patrimoniul construit restaurat și de a-și extinde cunoștințele prin zidurile vechi. Conducerea comunei acordă o mare importanță protejării valorilor locale.

Chichiș

Comuna Chichiș este situată în partea sudică a județului Covasna, iar teritoriul său administrativ se întinde până la granița județului. În partea sudică a comunei, drumul național 11 traversează comuna, în paralel cu rețeaua de cale ferată. Drumul european E578 asigură o legătură directă cu reședința de județ, iar satul Coșeni, care deja face parte din punct de vedere administrativ din municipiu, se află la aproximativ 4 km distanță. Din cauza amplasării sale, comuna nu are zone împădurite, iar o mare parte din suprafața sa este teren arabil, totalizând 1.376 ha.

Conform ultimului recensământ oficial, în 2011, municipiul avea o populație de 1.537 de locuitori, din care 1.019 locuiau în Chichiș și 518 în Băcel. 97,53% din populația comunei este de naționalitate maghiară, 1,39% este de naționalitate română, în timp ce pentru 1,09% din totalul populației nu sunt disponibile informații. Graficul de mai jos prezintă evoluția populației comunei în perioada analizată. Se înregistrează modificări minime ale populației până în 2017, după care se observă o tendință de scădere a populației.

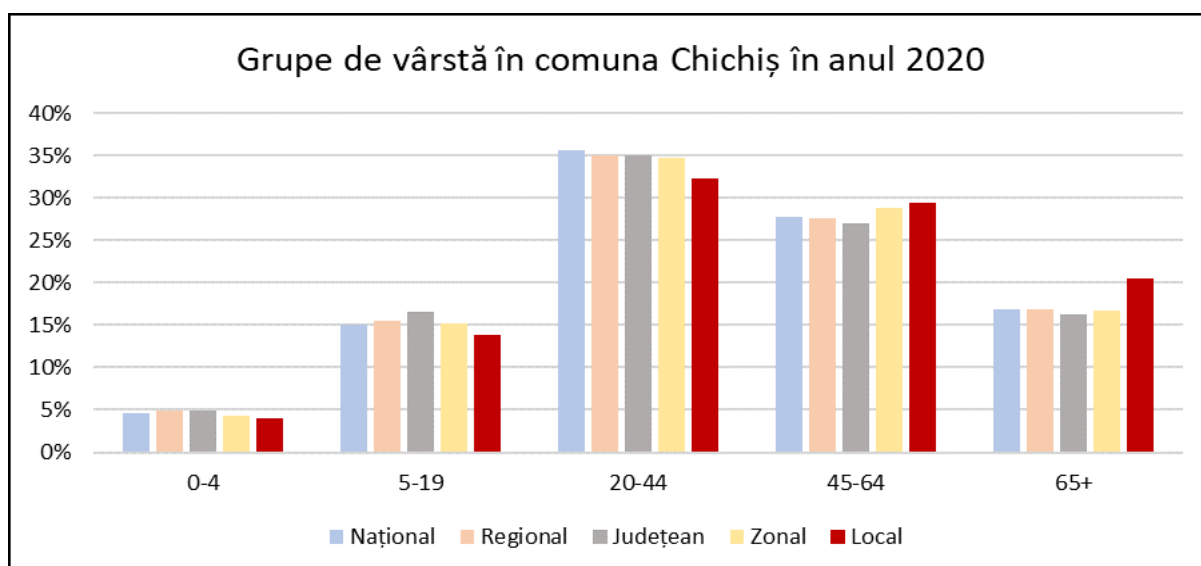
Figura nr. 21 Populația din Chichiș

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul de mai jos prezintă compoziția pe vârste a populației comunei Chichiș în raport cu datele zonale, județene, regionale și naționale. Se remarcă faptul că proporția populației cu vârsta sub 44 de ani este mai mică decât mediile menționate, în timp ce grupele de vârstă de peste 45 de ani sunt peste medie. Datele sugerează că populația municipiului îmbătrânește în mod constant, pe lângă declinul populației.

Figura nr. 22 Compoziția pe vârste a populației din Chichiș

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

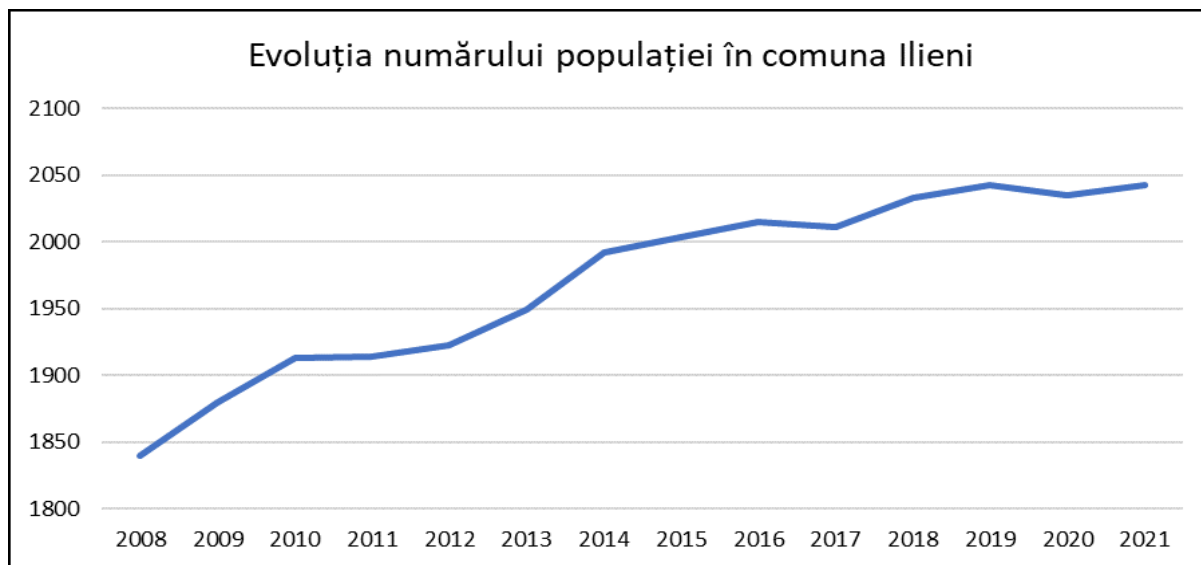
Ilieni

Comuna Ilieni, ca și comuna Chichiș, este situată în partea de sud a județului, în imediata vecinătate a reședinței de județ. Comuna poartă numele celui mai populat sat al său, iar din punct de vedere administrativ include și satele Sâncraiu și Dobolii de Jos, DJ 112 traversează comuna, permițând accesul ușor la municipiu. Patrimoniul său arhitectural bogat și valorile sale de mediu îi conferă un potențial turistic. Conform recensământului din 2011, municipiul avea o populație de 2.036 de

locuitori, dintre care 1.098 locuiau în Ilieni, 564 în Dobolii de Jos și 374 în Sâncraiu. Datorită poziției sale, terenurile comunei sunt mai potrivite pentru culturile arabile, cu 2.780 de ha de teren arabil, în timp ce suprafața împădurită este de puțin peste 800 ha.

Privind evoluția populației comunei Ilieni în perioada 2008-2021, se poate observa că există o creștere demografică evidentă. În timp ce în 2008 municipalitatea avea puțin sub 1.850 de locuitori, până în 2021 populația va ajunge la aproape 2.050 de locuitori. Astfel, în perioada analizată, populația municipiului a crescut cu aproximativ 200 de locuitori.

Figura nr. 23 Populația din Ilieni

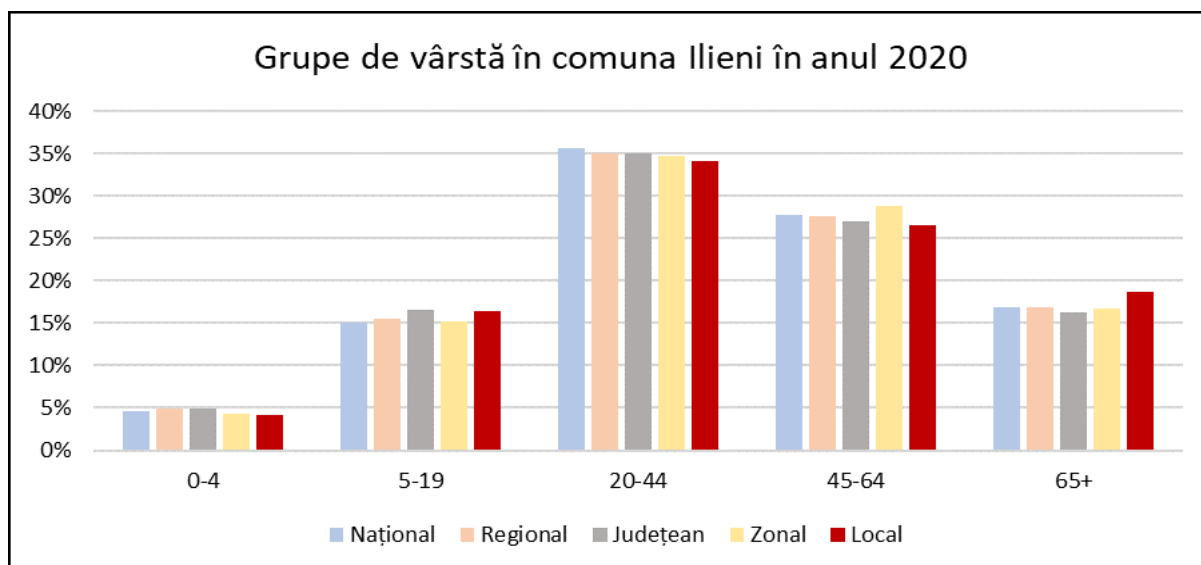

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Conform următorului grafic privind compoziția populației pe vârste, proporția persoanelor cu vârsta cuprinsă între 0 și 4 ani este mai mică de 5% din populație. Proporția persoanelor cu vârsta cuprinsă între 5 și 19 ani este de peste 15% din populație. Această proporție este mai mare decât cifrele naționale și regionale. Proporția persoanelor cu vârste cuprinse între 20 și 44 de ani în Ilieni este sub 35%, fiind mai mică decât la nivel național, regional, județean și zonal. Proporția persoanelor cu vârste cuprinse între 45 și 64 de ani (aprox. 26%) este aceeași cu cea din județ, iar ratele naționale și regionale sunt mai mari. Comparativ cu celelalte patru zone analizate, proporția mai mare de persoane cu vârsta de 65 de ani și peste.

Figura nr. 24 Compoziția pe vârste a populației din Ilieni

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Ilieni are un bogat patrimoniu construit. Biserica fortificată reformată din castel servește atât ca lăcaș de cult, cât și ca hostel pentru tineret (cetatea). Deși cea mai veche descriere a cetății datează din 1842, conform registrelor papale de zeciuală, o biserică gotică se afla pe locul actualei biserici încă din secolul al XV-lea. Biserica era înconjurată de un zid dublu, dar astăzi au rămas doar zidurile exterioare ale cetății. În timpul renovării complete a cetății după 1989, complexul a primit o nouă funcție, patru bastioane fiind transformate în hostel pentru tineri și unul în scenă exterioară. Biserica romano-catolică din sat este succesoarea unei biserici mai vechi, care datează din 1443.

În ceea ce privește patrimoniul construit al municipiului, este necesar să menționăm conacele și casele caracteristice din municipiu. Conacul Séra, construit de István Séra, a fost inițial o clădire rezidențială, iar în prezent este clădirea emblematică a satului și găzduiește un muzeu de istorie literară. Conacul Hollaky din Dobolii de Jos este una dintre curiozitățile din Scaunul Sepsi, cu ferestrele sale interesante, asemenea unor creneluri, care sugerează o casă din secolul al XVII-lea cu funcție defensivă. Conacul Bornemissza din secolul al XVIII-lea, acum o școală, este, de asemenea, un punct de reper al satului.

Structura teritorială

Structura teritorială a Municipiului Sfântu Gheorghe este determinată în mod esențial de Brașov, care se află la 30-35 de kilometri distanță și are aproape 300.000 de locuitori la nivel de UAT, adică de cinci ori mai mare decât Sfântu Gheorghe. Pentru municipiul, Brașovul și aglomerația sa reprezintă o piață de 300.000 de persoane, noi turiști și oameni de afaceri care trebuie atrași, toate acestea trebuind să fie exploatate. Apropierea Brașovului este acum atât o amenințare, cât și o oportunitate. Se așteaptă ca zona Brașovului să fie următorul mare boom de dezvoltare industrială și de servicii din România, atât în zonele verzi, cât și în zonele industriale și de servicii, și merită să răspundem la acest lucru cu un concept rațional și bine gândit, fiind astfel necesară o politică de dezvoltare conștientă.

Brașov reprezintă o atracție majoră și la nivel național, fiind cea mai importantă și semnificativă destinație de migrație din regiune, deși, din cauza problemelor de dezvoltare demografică și economică, impactul său este în prezent mai mic decât ar putea fi pe baza diferenței de populație și a distanței mică. Municipiul Brașov ar putea include municipiul Sfântu Gheorghe în zona suburbană, fiindcă este, foarte prezent într-un sens reciproc, ca destinație de navetă pentru locuitorii municipiului. Se preconizează că dezvoltarea legăturilor de transport, inclusiv a celor rutiere și feroviare, va declanșa un puternic proces de urbanizare în împrejurimile mai îndepărtate ale Brașovului, ceea ce va implica o consolidare rapidă a legăturilor economice, demografice și sociale între Sfântu Gheorghe și Brașov. Municipiul Brașov este caracterizat în prezent și de procese de suburbanizare foarte puternice, una dintre direcțiile principale fiind spre Sfântu Gheorghe. În prezent, aceste procese se opresc la granița județului, dar este de așteptat ca valul de suburbanizare să treacă mai devreme sau mai târziu această graniță și să convergă cu dezvoltarea suburbanizării spre Ilieni a municipiului Sfântu Gheorghe.

Pe termen mediu și lung, este important să se ia în considerare evoluțiile preconizate ale infrastructurii de transport, care ar putea transforma structura spațială actuală într-un mod benefic pentru oraș, dacă orașul însuși este pregătit pentru acest lucru. Județul Covasna poate deveni din ce în ce mai mult un județ capabil să absoarbă beneficiile traficului de tranzit est-vest. Mai multe dezvoltări de rute de transport de importanță transregională vor afecta sau se vor afla în imediata vecinătate a municipiului Sfântu Gheorghe. Printre dezvoltările în domeniul transporturilor se numără: autostrada Brașov-Bacău, în special tronsonul dintre Brașov și Brețcu; noul aeroport internațional de la Ghimbav, lângă Brașov, care nu va deservi exclusiv companiile aeriene low-cost; linia de cale ferată de mare viteză Brașov-Sighișoara, care va avea stații la Brașov, în zona extinsă a municipiului; noua centură ocolitoare a municipiului, adiacentă parcului industrial din Câmpul frumos.

Cea mai mare investiție din regiune este construcția Aeroportului Internațional Brașov. Aeroportul va fi capabil să gestioneze atât traficul de pasageri, cât și pe cel de marfă, oferind astfel un potențial semnificativ de dezvoltare pentru regiune, atât din punct de vedere economic, cât și turistic. Turismul internațional și serviciile de transport de marfă prin intermediul aeroportului vor beneficia, de asemenea, de proximitatea acestuia față de orașul Sfântu Gheorghe.

Construcția planificată a unei autostrăzi între Brașov și Sfântu Gheorghe va reprezenta, de asemenea, un important pas înainte pentru Sfântu Gheorghe în ceea ce privește conectarea la noile elemente de infrastructură de transport care se construiesc în jurul Brașovului. În prezent, este nevoie de 35 de minute pentru a ajunge de la Sfântu Gheorghe la Ghimbav, dar acest timp va fi redus la 20-25 de minute odată cu construcția drumului expres planificat.

Îmbunătățirea accesibilității poate contribui în mare măsură la o mai bună integrare turistică a Sibiului și a împrejurimilor sale, la dezvoltarea destinației și la creșterea traficului turistic. Pe lângă transportul rutier, predarea așteptată a Aeroportului Internațional Brașov către politicieni de frunte și profesioniști în domeniul turismului din județul Covasna ar putea fi o etapă importantă în acest efort. De asemenea, se așteaptă ca aeroportul să aducă oferta de produse turistice a județului Covasna pe piețele externe. Deși aeroportul va fi situat lângă Brașov, Sfântu Gheorghe ar putea deveni un hub pentru întreaga regiune. Din punct de vedere al distanței temporale, zona de influență a municipiului Sfântu Gheorghe ar putea fi extinsă spre sud, ceea ce ar putea crește rolul orașului ca centru de atracție pentru populație și piața muncii, cu condiția stabilirii unor direcții corecte de politică de dezvoltare, ținând cont de investițiile menționate mai sus în restructurarea infrastructurii.

Dezvoltarea și rolul spațial al orașului sunt determinate în mare măsură de cultură. În regiunea dintre Târgu Mureș și Brașov, Sfântu Gheorghe este un centru proeminent de instituții și organizații culturale care sunt disponibile în limbile română și maghiară. Orașul dispune de o infrastructură și de o serie de evenimente tipice orașelor mari, creând o viață culturală vibrantă. De asemenea, orașul dispune de mai multe capacități strategice care oferă oportunități de înaltă calitate și unice de dezvoltare culturală, culturală și comunitară, accesibile nu numai orașului și județului Covasna, ci și majorității populației din Harghita și unei părți a județului Mureș, în limba lor maternă. Nu este lipsit de importanță faptul că, din punct de vedere bugetar, Consiliul Local Sfântu Gheorghe cheltuiește cel mai mult pentru cultură dintre orașele și comunele cu populație maghiară din Transilvania. Orașul a candidat anterior pentru titlul de Capitală Europeană a Culturii în România, bazându-se pe un parteneriat cu întregul Ținut Secuiesc, și a dobândit noi cunoștințe și experiență care au ridicat profilul cultural al județului.

Cu excepția direcției de sud, nu există un centru major de populație și dezvoltare în zona extinsă din jurul municipiului Sfântu Gheorghe. Târgu Secuiesc și Covasna, care continuă să sufere de o puternică pierdere de populație, nu constituie o contrapondere semnificativă în județ, în timp ce Miercurea Ciuc, la nord, se află la o distanță considerabilă.

În împrejurimile sale mai restrânse, Sfântu Gheorghe este puternic dominant, zona este puternic monocentrică. Dimensiunea populației și activitatea economică a municipiilor este mai mică decât cea a orașului, iar contrastul dintre municipiu și împrejurimi este mult mai puternic decât în alte orașe din jur. Cu toate acestea, există fenomene puternice de suburbanizare în sectoarele de vest și sud-vest ale municipiului, așa cum reiese atât din construcția de locuințe, cât și din bilanțul migrației.

Cea mai importantă caracteristică a municipiului este gradul foarte ridicat de centralizare și densitate, care se datorează în principal proporției ridicate de locuințe în zonele rezidențiale și proporției scăzute de zone suburbane. O parte semnificativă a municipiului este formată din zone instituționale și comerciale.

Sfântu Gheorghe este mărginit la vest de Munții Baraolt, cu o valoare naturală considerabilă, iar la opt kilometri de municipiu, se află stațiunea balneară Băile Șugaș. În partea de est, municipiul este mărginit de valea largă și nedezvoltată a Oltului și de linia de cale ferată paralelă cu aceasta, care este dificil de traversat din cauza lipsei de poduri.

Municipiul este înconjurat la sud de zone mari de terenuri industriale în funcțiune sau închise, în apropierea a două mari zone de locuințe. În cartierul Gării de pe malul estic al Oltului și dincolo de calea ferată sunt zone industriale importante, cu loc pentru o extindere ulterioară. Chilieni, pe malul stâng al Oltului, la sud de municipiu, este o zonă rurală, dar în continuă schimbare.

Partea exterioară nordică a municipiului – de-a lungul străzilor Ciucului și Lunca Oltului – are o funcție mixtă instituțională și comercială, de servicii, economică și sportivă, unde există, de asemenea, o marjă semnificativă pentru o dezvoltare ulterioară. Este caracterizată de magazine mai mari, centre comerciale, centre sportive.

Partea centrală a municipiului este situată în zona aflată imediat la est de Parcul Elisabeta, cu importante oportunități de servicii, economice, turistice, comerciale și sociale. O mare parte a centrului este zonă cu trafic calmat. Centrul, cu zona sa construită tradițională, devine treptat o zonă rezidențială la est, în timp ce la vest este mai puternic separat de cartierele învecinate, în parte din cauza naturii zonei construite, în parte din cauza efectului de blocaj al instituțiilor și în parte din cauza structurii rutiere.

Marea majoritate a populației locuiește în apartamente de bloc, cele mai mari două dintre acestea fiind situate în imediata vecinătate a centrului. În nordul centrului se află o zonă mixtă urbană-rurală-rezidențială, parțial transformată în perioada socialistă, în timp ce în sud-est activitățile industriale și zona anexată Simeria sunt dominate de locuințe rurale. La vest de cartierul Simeria, pe dealuri, se află zona rezidențială cu statut înalt a municipiului, iar la nord, în imediata vecinătate, ghetoul țigănesc, cartierul Órkő, cu statut scăzut.

O sursă semnificativă a problemelor de structură a spațiului care afectează societatea municipiului se datorează zonelor construite foarte concentrate și proporției scăzute de zone urbane construite de tipul orașelor mici. Acest lucru este agravat de gradul de izolare parțială sau mai mare a multor cartiere.

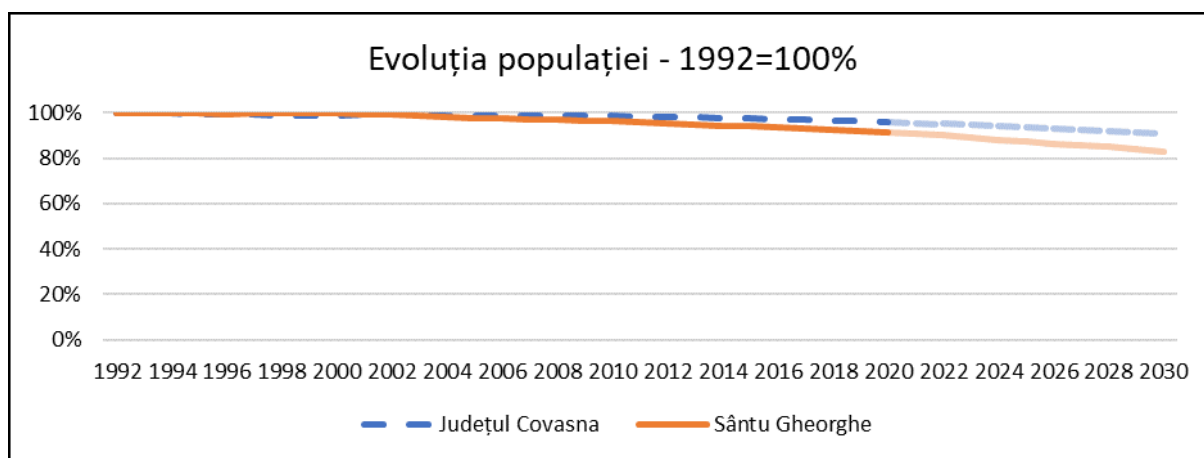
Cea mai importantă resursă subutilizată a municipiului este reprezentată de spațiile verzi care îl mărginesc dinspre vest și de centura albastră a văii Oltului care îl mărginește dinspre est. Ambele sunt situate în imediata apropiere a zonelor rezidențiale ale municipiului, oferind un potențial semnificativ de dezvoltare pentru îmbunătățirea calității vieții și a atractivității municipiului.

Societate

Demografie

În 2021, populația din Sfântu Gheorghe este de 63.000 de locuitori, în timp ce populația județului Covasna va fi de 225.000 de locuitori. Populația județului a început să scadă semnificativ începând cu 2010-2012, după aderarea României la UE și sfârșitul crizei europene din 2008, și se preconizează că va intra într-o fază de scădere și mai intensă în viitorul apropiat. Tendința de schimbare a populației municipiului este ușor diferită de cea a județului, cu o scădere semnificativă a populației începând cu anul 2004, la un nivel mult peste media județului (Figura nr. 27). În viitorul apropiat, se estimează că rata de declin urban va fi mai mare decât în județ.

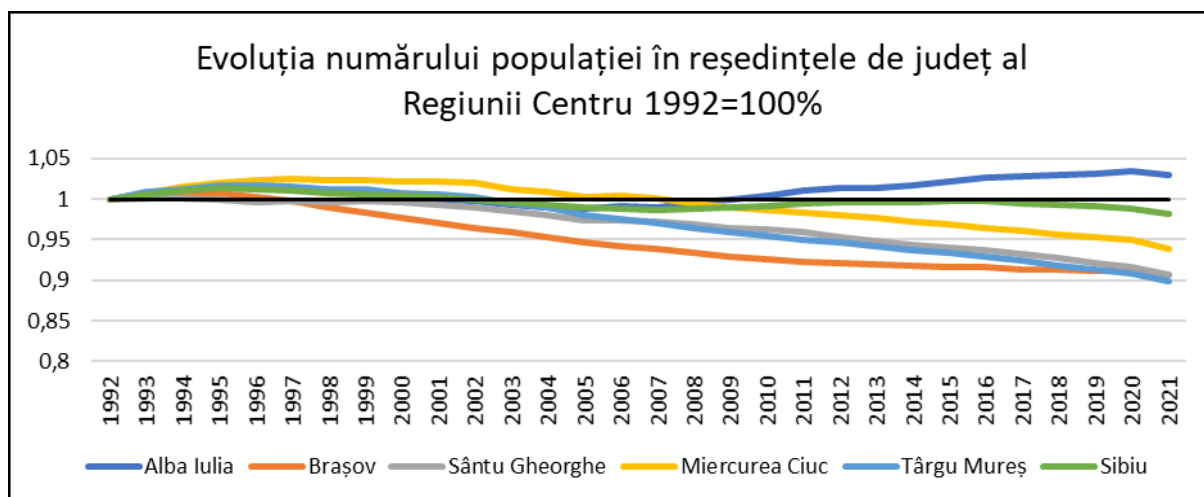
Figura nr. 25 Evoluția populației în județul Covasna și Sfântu Gheorghe, 1992-2030

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Scăderea cu 10% a populației din Sfântu Gheorghe față de 1992 este în concordanță cu scăderea populației din Brașov și Târgu Mureș, deși tendința este foarte diferită. Populația Brașovului a început să scadă intens mult mai devreme, iar ritmul de scădere a încetinit intens în ultima vreme. În ultimele două decenii, tendințele din Târgu Mureș și Miercurea Ciuc sunt practic identice cu cele din Sfântu Gheorghe - boom-ul din a doua jumătate a anilor '90 oferă o bază diferită. Doar municipii mai îndepărtate Alba Iulia și Sibiu sunt caracterizate de tendințe diferite.

Figura nr. 26 Evoluția populației în orașele din Regiunea Centru, 1992-2021

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

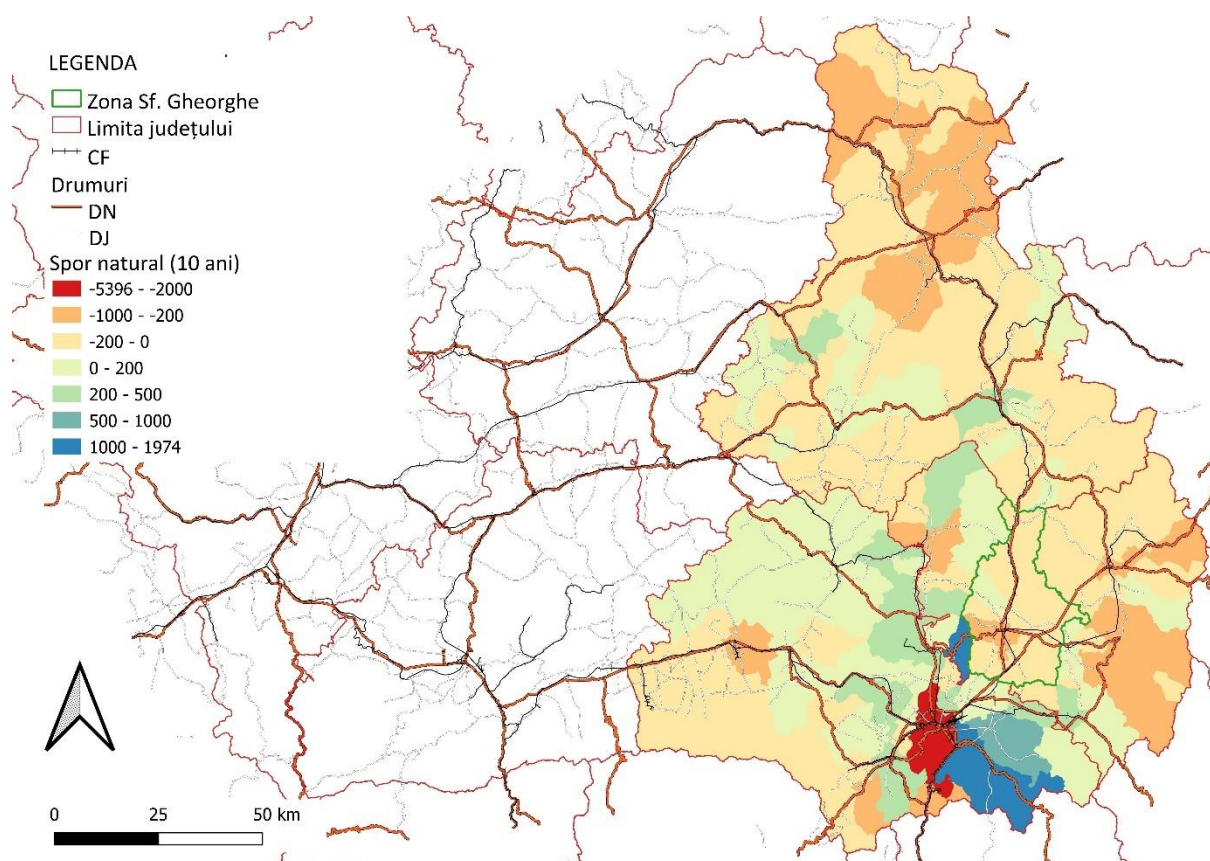
În general, din punct de vedere al tendințelor, reședințele de județ din Regiunea Centru¹ pot fi împărțite în trei grupe. Orașele mai îndepărtate sunt caracterizate de o populație stabilă sau în ușoară creștere, în timp ce populația Brașovului dă semne de stabilizare după un declin rapid la început. Populațiile din Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Târgu Mureș sunt în declin semnificativ, chiar dacă pe baze diferite, de la începutul anilor 2000, urmând linii de tendință foarte similare.

Cu toate acestea, scăderea populației din Sfântu Gheorghe nu înseamnă că atractivitatea orașului scade: orașul și regiunea sa pot fi înțelese ca un singur sistem, iar în acest context, plecarea nu înseamnă îndepărtarea de oraș: afacerile și locurile de muncă ale celor care pleacă sunt în oraș, folosesc serviciile de aici și, în majoritatea cazurilor, copiii lor merg la școală aici. Populația conurbației, așa cum este înțeleasă în acest sens, nu tinde să scadă.

Municipiul Sfântu Gheorghe este reședința și cel mai populat oraș al județului Covasna. Conform recensământului oficial din 2011, avea 56.006 locuitori, împreună cu Chilieni și Coșeni. Pentru analiza demografică, ne bazăm pe date de la Institutul Național de Statistică și recensământul din 2011, pe baza cărora încercăm să identificăm tendințe. Harta de mai jos prezintă bilanțul creșterii naturale a populației în ultimii 10 ani în comunele din județele Covasna, Harghita și Brașov. Se constată o creștere naturală intensă a populației în partea de sud a județului Brașov și o scădere intensă în reședința de județ. Sfântu Gheorghe și aria sa urbană sunt marcate cu un contur verde pe hartă. Bilanțul creșterii naturale a populației în municipiu și în zona acestuia este preponderent negativ, adică numărul deceselor depășește numărul nașcuților vii. Excepție de la această afirmație face un singur municipiu situat în zonă, respectiv Valea Crișului, unde soldul este pozitiv.

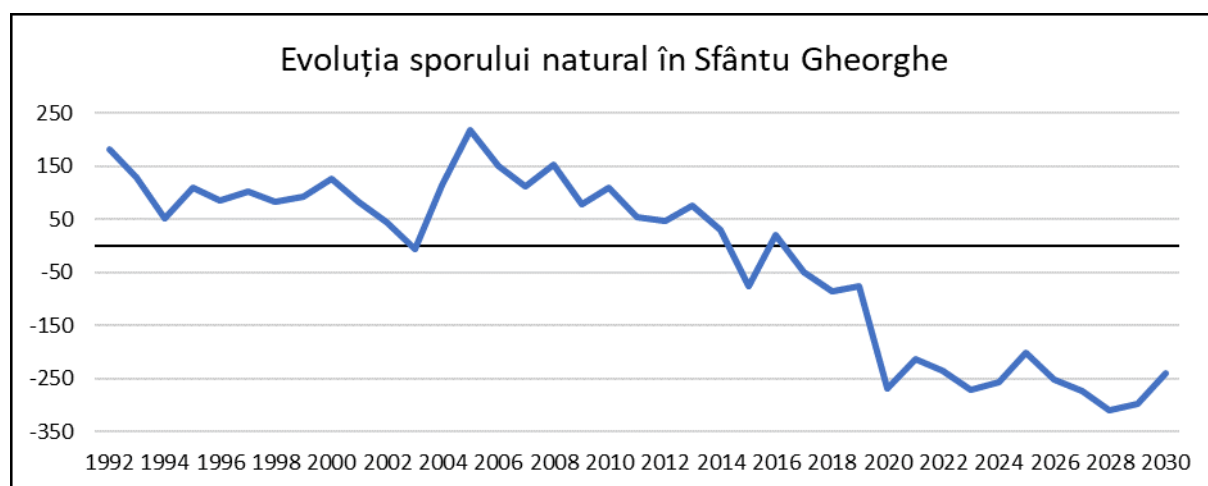
Harta nr. 3 Creșterea naturală a populației – județele Covasna, Harghita, Brașov

¹ Regiunea Centru este o regiune de nivel NUTS 2 din România, cu codul RO12, care include, printre altele, județul Covasna (regiunea RO123 de nivel NUTS 3).

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Figura nr. 27 Creșterea naturală a populației, 1992-2030 (estimare)

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Examined the graph above, it can be observed that the last time when the natural population growth of the county was positive was in 2016, when the highest value was recorded in 2005, when the balance was positive by 217 people. On the other hand, from 2016, there is an intense decline up to the present, a trend that is estimated to continue, with a slight seasonality, in the next 10 years.

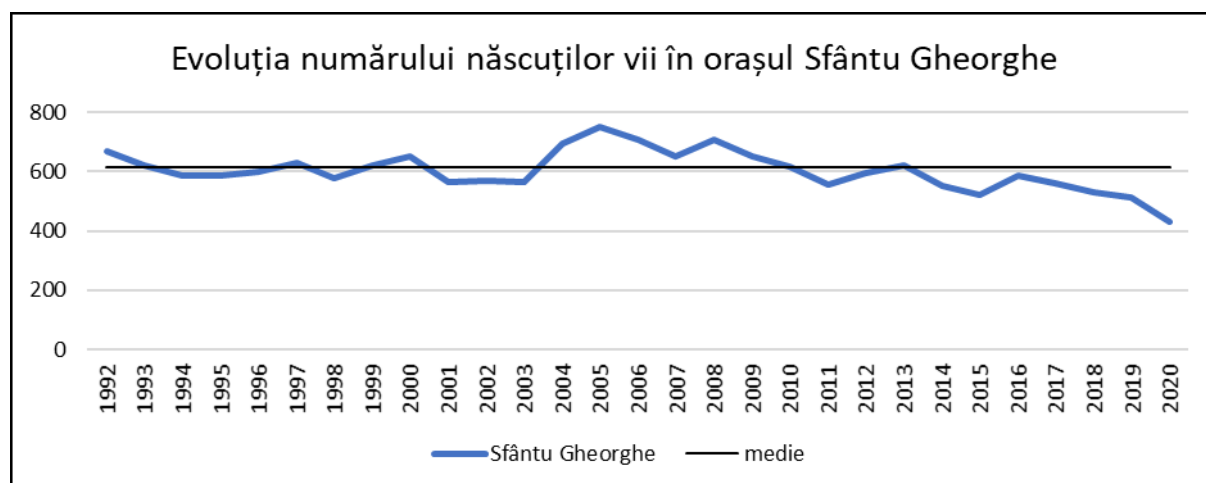
The graphs below show the evolution of the two components of natural population growth, the number of births and the number of deaths. The evolution of the number of births shows a minimal change,

sau o stagnare, în timp ce evoluția numărului de decese arată o creștere semnificativă în ultimii 5 ani, comparativ cu media perioadei analizate. În ultimii 28 de ani, au murit în medie 545 de persoane în fiecare an, numărul de decese urmând să ajungă la 700 în 2020.

Schimbarea numărului de nașteri este unul dintre motivele importante pentru transformarea rapidă și pe scară largă a piramidei vârstelor. Variația în timp este foarte asemănătoare în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe; municipiul se caracterizează printr-o scădere ceva mai mare în medie și mai ales în ultima perioadă, iar proiecțiile demografice sugerează un nou declin accentuat.

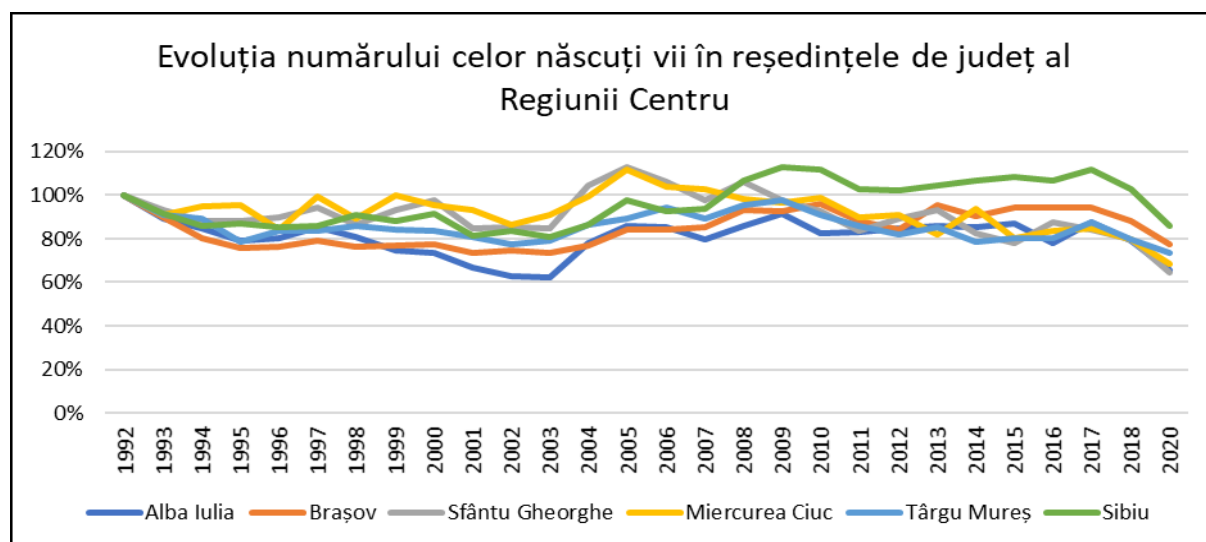
Figura nr. 28 Numărul de nașteri

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Dacă ne uităm la numărul de nașteri din reședințele de județ ale regiunii centru în ultimul deceniu, imaginea este foarte asemănătoare, cu numărul de nașteri în scădere accentuată.

Figura nr. 29 Evoluția numărului de nașteri în reședințele de județ din Regiunea Centru, comparativ cu 1992, între 1992 și 2021

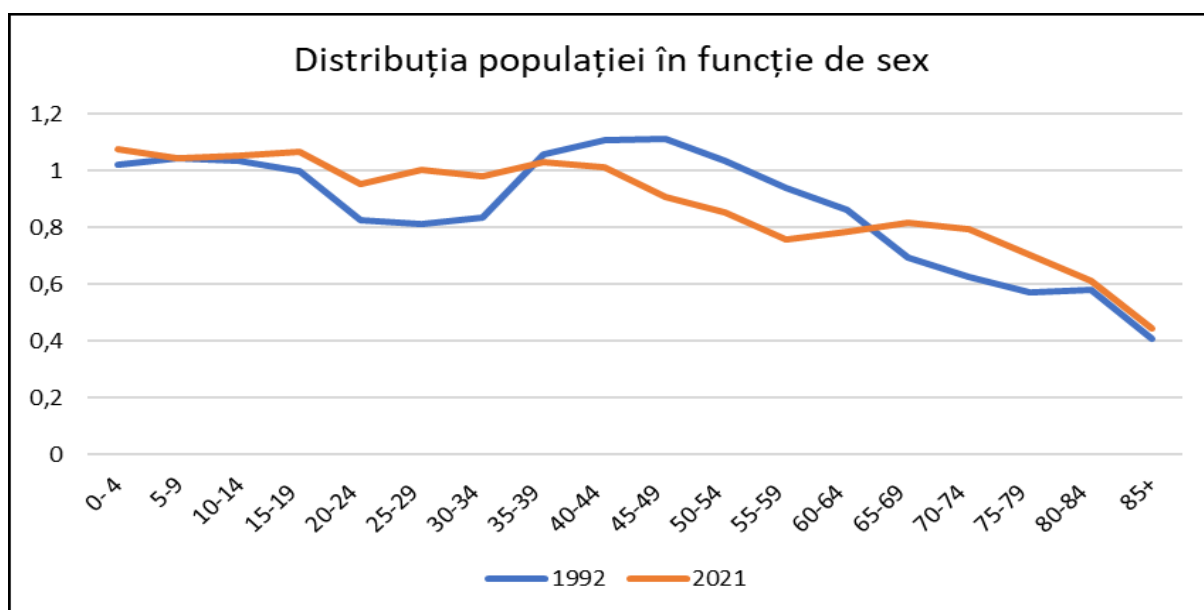

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Dacă ne uităm la numărul de nașteri din reședințele de județ ale regiunii centru în ultimul deceniu, imaginea este foarte asemănătoare, cu numărul de nașteri în scădere accentuată (Figura nr. 30). Cu toate acestea, ambele date arată că, după vârsta de 50 de ani, mortalitatea masculină este mult mai mare decât cea feminină, ceea ce duce la o mare preponderență a femeilor la bătrânețe.

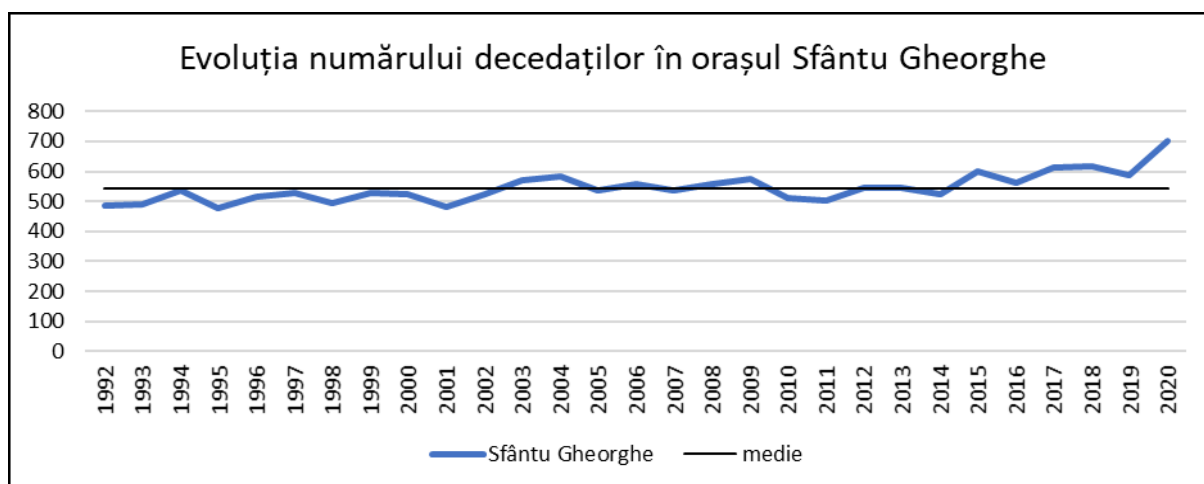

Figura nr. 30 Raportul bărbați-femei pe grupe de vârstă în 1992 și 2021 la Sfântu Gheorghe

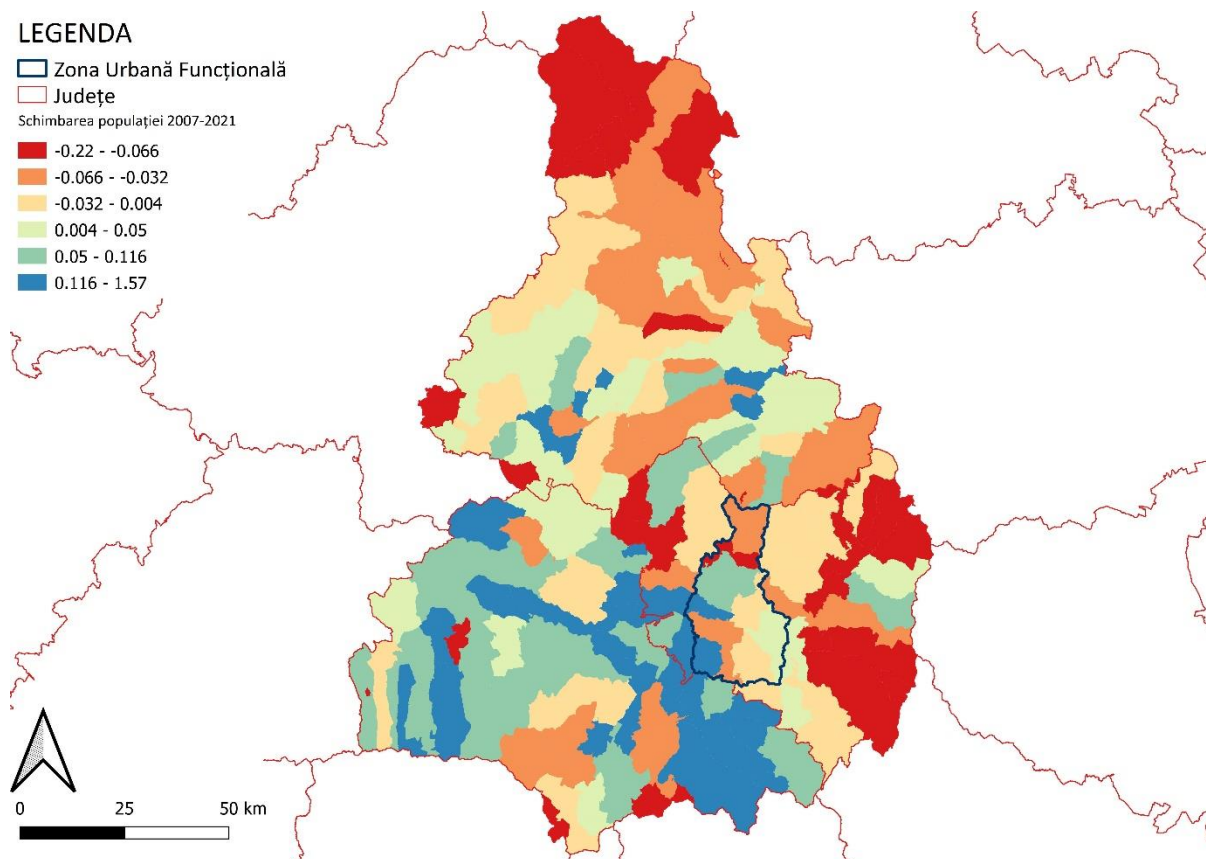
Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Figura nr. 31 Decese

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Harta nr. 4 Schimbări demografice - județele Covasna, Harghita, Brașov

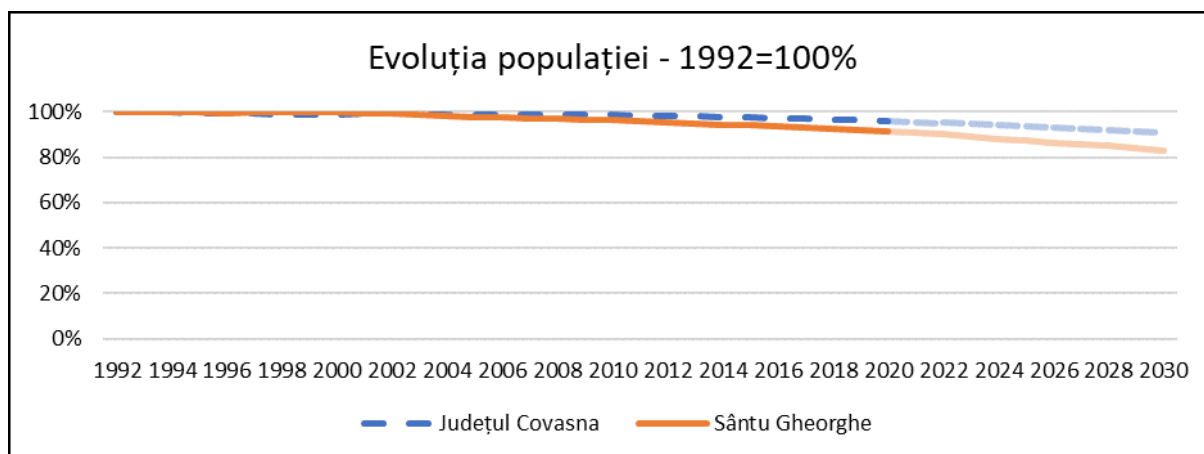

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Harta de mai sus arată din nou schimbările de populație în comunele din cele trei județe între 2007 și 2021. La periferia județelor Harghita și Covasna se observă o scădere accentuată a populației, iar în imediata vecinătate a Brașovului se întâmplă contrariul. Principalul motiv al declinului populației din zonele periferice este lipsa locurilor de muncă. Acesta este unul dintre cei mai puternici factori de influență, deoarece populația tânără tinde să se apropie de zonele urbane în căutarea unor oportunități mai bune de angajare, iar satele de la periferie îmbătrânesc astfel în mod constant. Datele privind evoluția populației prezintă Sfântu Gheorghe și zona sa urbană într-o lumină mai favorabilă, la fel ca și datele privind creșterea naturală a populației. Dacă ne concentrăm doar pe Sfântu Gheorghe și zona sa urbană pe harta de mai sus, putem observa aceeași tendință ca și în cazul județelor, adică o scădere mai mare a populației la periferia zonei și o schimbare pozitivă a populației în imediata vecinătate a reședinței de județ.

Graficul de mai jos arată evoluția relativă a populației din județele Sfântu Gheorghe și Covasna. Se observă că retenția populației a reședința de județ a fost mai mare decât cea din Covasna doar până în 2001. În ambele cazuri, se poate observa un declin constant, dar acesta este mai pronunțat în cazul reședinței de județ. Estimările sugerează că tendința va continua și că cifrele pentru reședința de județ se vor îndepărta tot mai mult de cele din județ.

Figura nr. 32 Populația – 1992-2030

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Tabelul nr. 1: Populația zonei, 2008-2021

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sfântu Gheorghe	67.393	67.091	66.929	66.703	66.338	65.935	65.614	65.412	65.128	64.795	64.465	64.093	63.693	63.112
Arcus	1.318	1.366	1.398	1.455	1.465	1.527	1.557	1.579	1.602	1.629	1.638	1.633	1.632	1.667
Bixad	1.808	1.825	1.846	1.843	1.852	1.842	1.854	1.844	1.821	1.808	1.786	1.761	1.749	1.708
Bodoc	2.484	2.496	2.484	2.498	2.505	2.524	2.552	2.577	2.580	2.597	2.593	2.583	2.588	2.602
Chixhis	1.570	1.581	1.581	1.584	1.586	1.598	1.606	1.587	1.585	1.596	1.569	1.570	1.534	1.515
Ghidfalau	2.678	2.698	2.701	2.678	2.686	2.708	2.700	2.686	2.675	2.678	2.657	2.657	2.657	2.646
Ilieni	1.840	1.880	1.913	1.914	1.923	1.949	1.992	2.004	2.015	2.011	2.033	2.043	2.035	2.043
Malnas	1.105	1.122	1.118	1.121	1.094	1.074	1.070	1.075	1.066	1.063	1.047	1.031	1.028	1.020
Micfalau	1.861	1.861	1.854	1.858	1.865	1.880	1.876	1.854	1.852	1.854	1.849	1.831	1.819	1.797
Moacsa	1.209	1.231	1.246	1.243	1.242	1.242	1.232	1.227	1.217	1.228	1.220	1.228	1.230	1.241
Ozun	4.681	4.672	4.660	4.664	4.679	4.691	4.699	4.688	4.657	4.682	4.688	4.702	4.681	4.652
Reci	2.267	2.274	2.282	2.262	2.272	2.272	2.292	2.294	2.300	2.301	2.298	2.311	2.316	2.304
Valea Crișului	2.330	2.351	2.350	2.398	2.413	2.424	2.409	2.428	2.431	2.454	2.450	2.459	2.467	2.479
Total	92.544	92.448	92.362	92.221	91.920	91.666	91.453	91.255	90.929	90.696	90.293	89.902	89.429	88.786

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

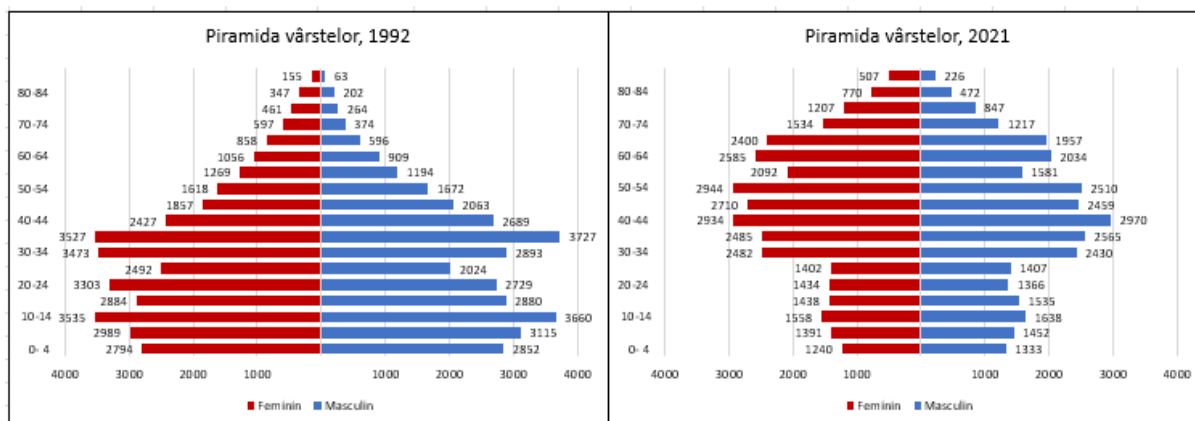
Tabelul de mai sus prezintă evoluția populației din reședința de județ și zonă pe unități administrative în perioada 2008 - 2021. Dintre comunele aflate în zonă, Ozun este cea mai mare comună din punct de vedere al populației, în timp ce Malnaș este cea mai mică. În perioada studiată, populația comunelor în general a scăzut, cu excepția comuna Arcuș, Bodoc, Ilieni, Moacșa, Reci și Ozun. Dintre aceste comune, creșterea a fost semnificativă doar în comuna Arcuș, cu 349 de persoane.

Analizând graficele de mai jos, se pot observa o serie de schimbări. Prima parte a diagramei prezintă profilul de vârstă al municipiului Sfântu Gheorghe din 1992, în timp ce a doua parte prezintă situația din 2021. Se poate observa că, în 1992, județul avea o populație preponderent sub 45 de ani, dar până în 2021 grupul de vârstă 30-70 de ani era majoritar, ceea ce sugerează o populație îmbătrânită. În timp ce în 1992 existau aproximativ 17 persoane mai tinere de 65 de ani la fiecare persoană în vârstă (peste 65 de ani), până în 2021 acest număr a scăzut la aproximativ 5. Dacă vrem să măsurăm schimbarea în cifre, în Sfântu Gheorghe sunt astăzi cu 7.220 de vârstnici mai mulți decât erau în 1992.

Din punct de vedere al compoziției pe vârste, populația municipiului a suferit o transformare rapidă începând cu anul 1990. Piramida vârstelor a prezentat caracteristicile fazei 4 a tranziției demografice, adică faza de stabilizare, care a luat foarte repede forma fazei 5, adică de îmbătrânire, cu o populație în scădere până în 2021.

Populația municipiului îmbătrânește rapid. În timp ce în 1992 proporția populației cu vârsta de 65 de ani și peste era de sub 6%, în prezent este de aproape 18%. Persoanele în vârstă, adică persoanele cu vârsta de 75 de ani sau peste reprezintă o proporție din ce în ce mai mare în oraș.

Figura nr. 33 Piramida vârstelor – Sfântu Gheorghe

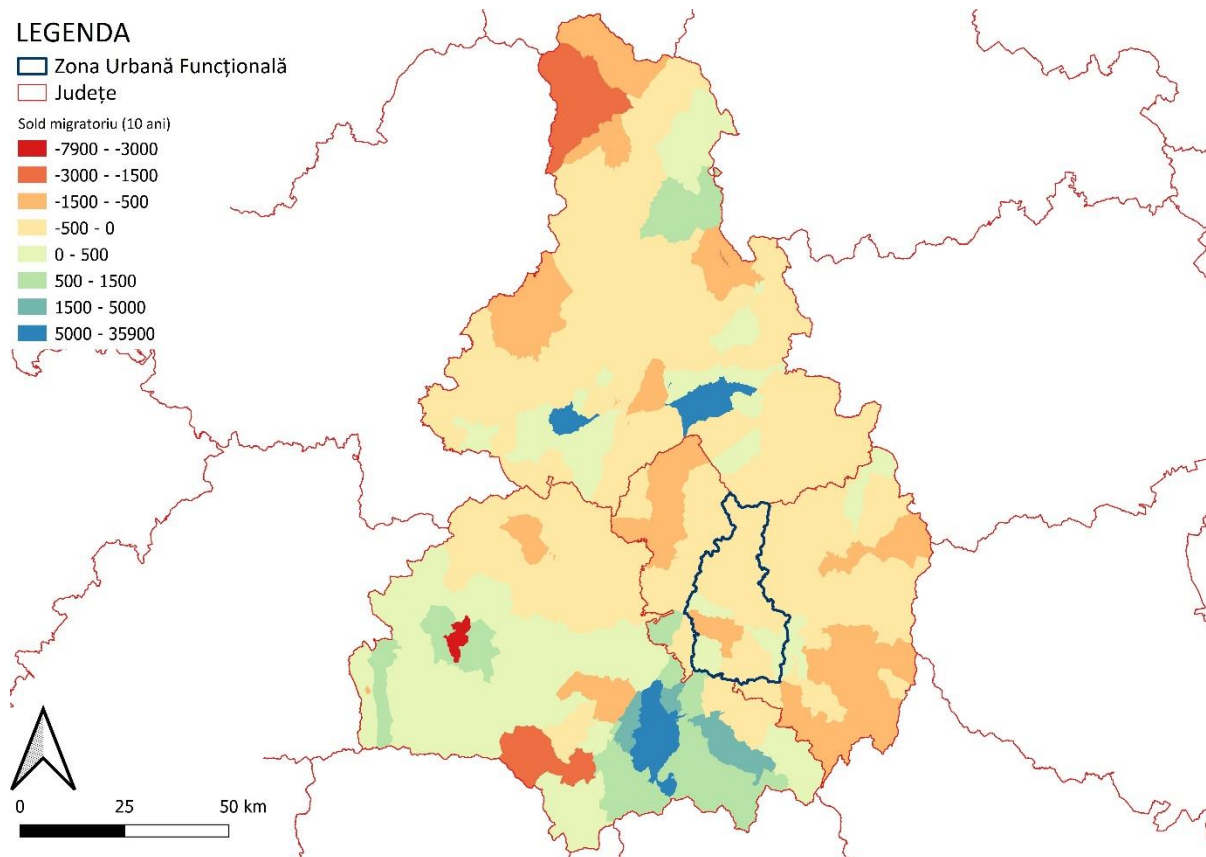

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Examinarea structurii pe vârste a unei localități este o parte importantă a planificării strategice. Identificarea precisă a schimbărilor în rândul populației ajută la identificarea obiectivelor strategice și a punctelor de intervenție. Analizând graficele de mai sus, se poate observa că Sfântu Gheorghe ar trebui să pună mai mult accent pe îngrijirea persoanelor vârstnice, accesibilitate, dezvoltarea asistenței medicale și conturarea spațiilor comunitare în perioada următoare. Între cei doi ani prezentați în grafic au trecut aproape 30 de ani, iar numărul persoanelor în vârstă a crescut cu peste 7.000 la Sfântu Gheorghe. Pentru a vorbi despre un oraș locuibil în care calitatea vieții se îmbunătățește constant, este important să se țină cont de nevoile generațiilor mai în vârstă, precum și de nevoile populației tinere.

Rata migrației interne și externe este un indicator important pentru o localitate. Cu cât o localitate este mai atractivă din punct de vedere economic sau chiar social, cu atât bilanțul migrației este mai pozitiv, adică mai multe persoane se mută în localitate decât pleacă. Această afirmație nu mai este valabilă după un timp, când atât de mulți oameni se mută acolo încât localitatea este pur și simplu supraaglomerată și devine nelocuibilă. Atunci începe procesul prin care așezările învecinate, chiar și satele mici, devin destinația celor care pleacă din localitate.

Harta nr. 5 Spor migratoriu - județele Covasna, Harghita, Brașov

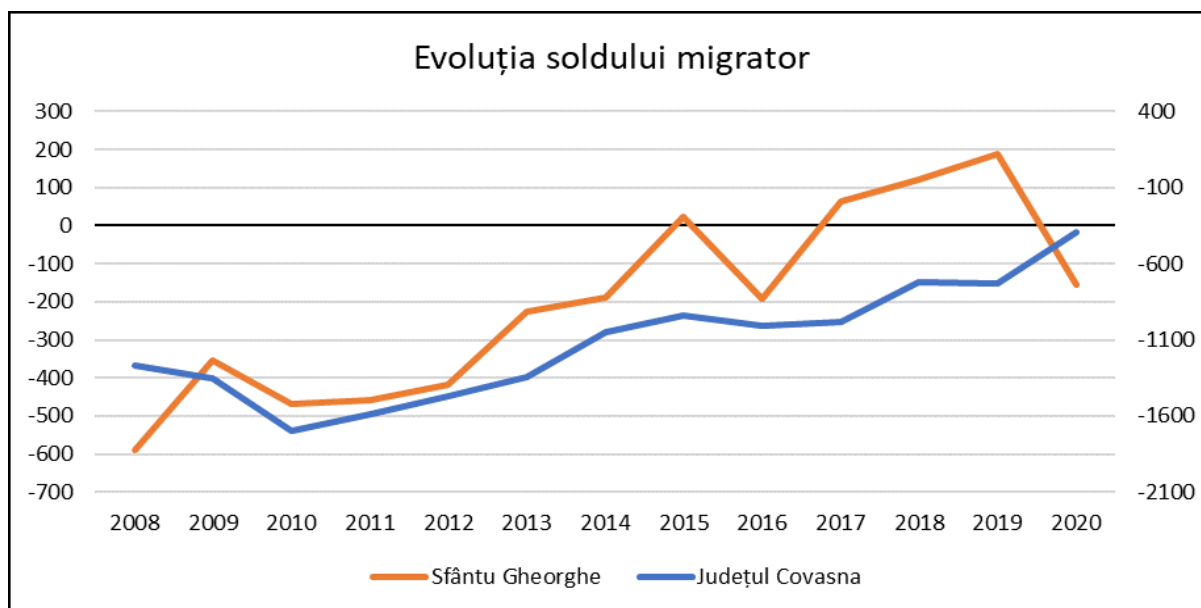

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

La calcularea migrației se iau în considerare două componente, respectiv numărul de persoane care se deplasează în și din zonă. În acest caz, bilanțul migrației a fost calculat pentru ultimii 10 ani. Harta de mai sus prezintă bilanțul migrației din comunele din județele Covasna, Harghita și Brașov. Se observă o migrație net pozitivă în zonele de deservire a municipiilor și orașelor și un număr mai mare de plecări la periferiile județului. Dacă ne concentrăm din nou asupra municipiului Sfântu Gheorghe și a zonei din jur, putem observa că, în imediata vecinătate a reședinței de județ, numărul celor veniți este mai mare decât numărul de plecări, și deci putem vorbi de un bilanț migratoriu pozitiv.

Graficul de mai jos arată evoluția ratelor de mutare din și în Sfântu Gheorghe și județul Covasna. În perioada analizată, prima dată când rata a fost pozitivă a fost în 2015, dar cu o marjă neglijabilă, cu un total de 23 de persoane în plus care s-au mutat în reședința de județ. Începând cu 2017, rata a fost din nou pozitivă până în 2019, când numărul persoanelor care s-au mutat acolo a fost semnificativ mai mare. În perioada analizată, numărul de persoane care se mută din județul Covasna a fost constant mai mare decât numărul de persoane care se mută în județ.

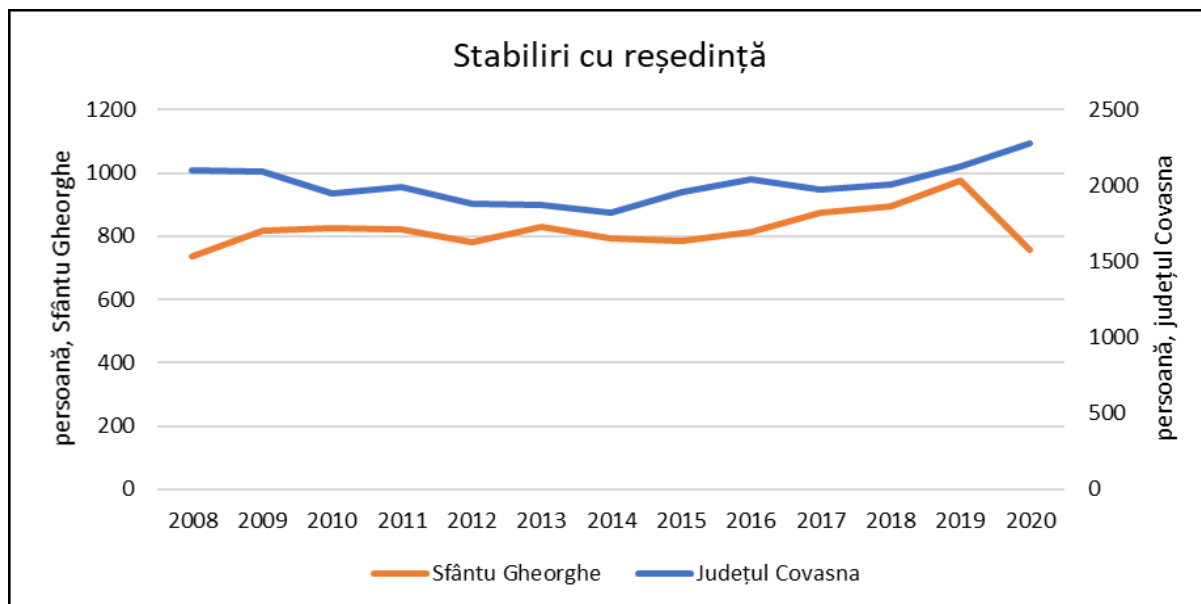
Figura nr. 34 Bilanțul migrației

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

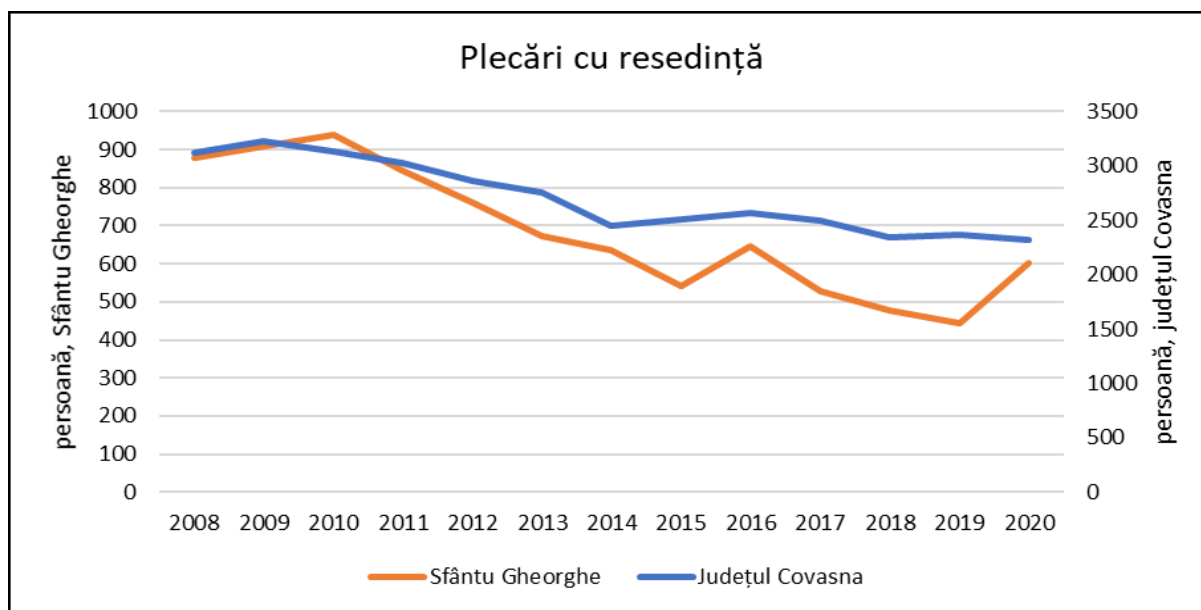
În ceea ce privește mobilitatea spațială, județul Covasna și Sfântu Gheorghe prezintă modele semnificativ diferite. În Sfântu Gheorghe, migrația temporară în interior a crescut până la izbucnirea pandemiei, iar migrația temporară în exterior a scăzut în ambele localități cu caracteristici similare – din nou până la izbucnirea pandemiei, când migrația temporară în exterior a crescut în reședința de județ. Prin urmare, în ceea ce privește mobilitatea temporară, tendințele pozitive atât pentru municipiu, cât și pentru județ au fost întrerupte de pandemie în cazul orașului.

Figura nr. 35 Tendințe în ceea ce privește numărul de mutări temporare în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

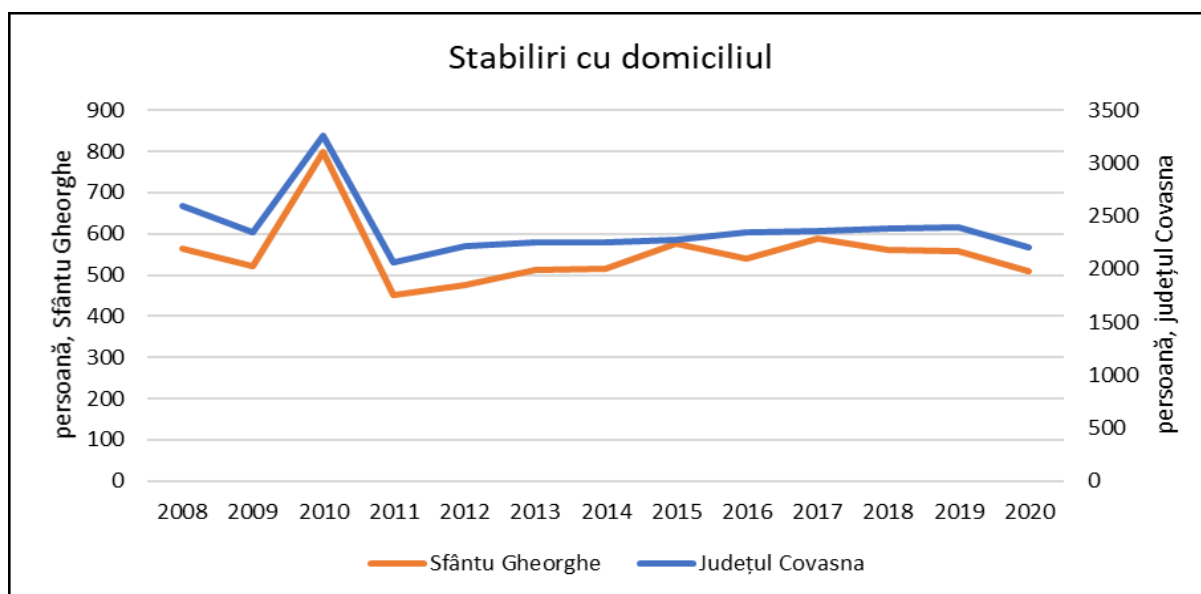
Figura nr. 36 Tendințe în ceea ce privește numărul de mutări temporare din județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

În ceea ce privește mutările finale, în afară de vârful din 2010, datele arată o ușoară creștere a numărului de mutări, o stabilizare și o ușoară scădere atât pentru județ, cât și pentru municipiu.

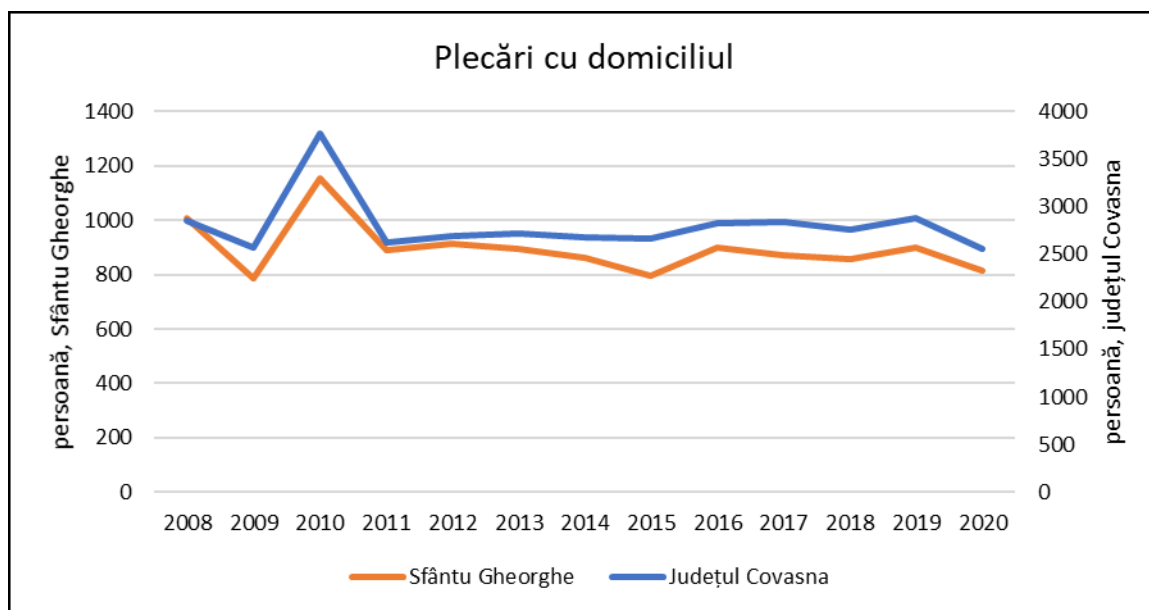
Figura nr. 37 Tendințe în ceea ce privește numărul de mutări permanente în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

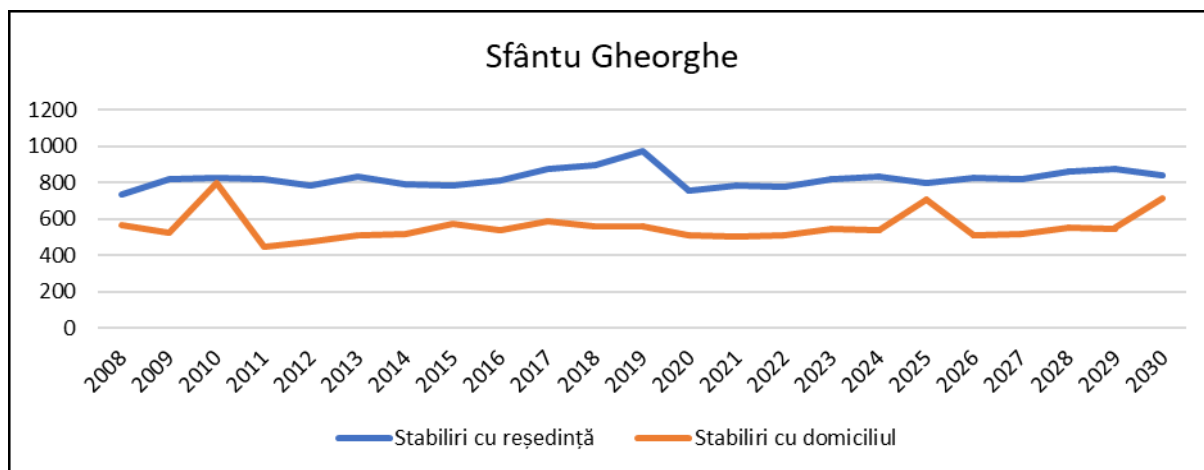
Figura nr. 38 Tendințe în ceea ce privește numărul de mutări permanente din județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

În cazul municipiului Sfântu Gheorghe, tendința generală a numărului de mutări este pozitivă (**Hiba! A hivatkozási forrás nem található.**), în timp ce tendința numărului de plecări este negativă.

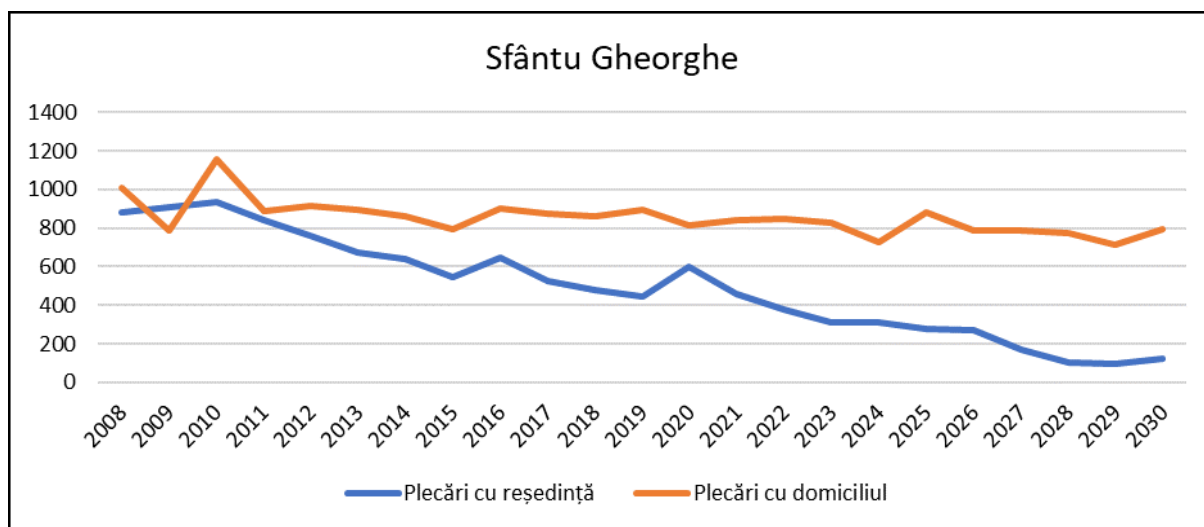
Figura nr. 39 Stabiliri în Sfântu Gheorghe

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

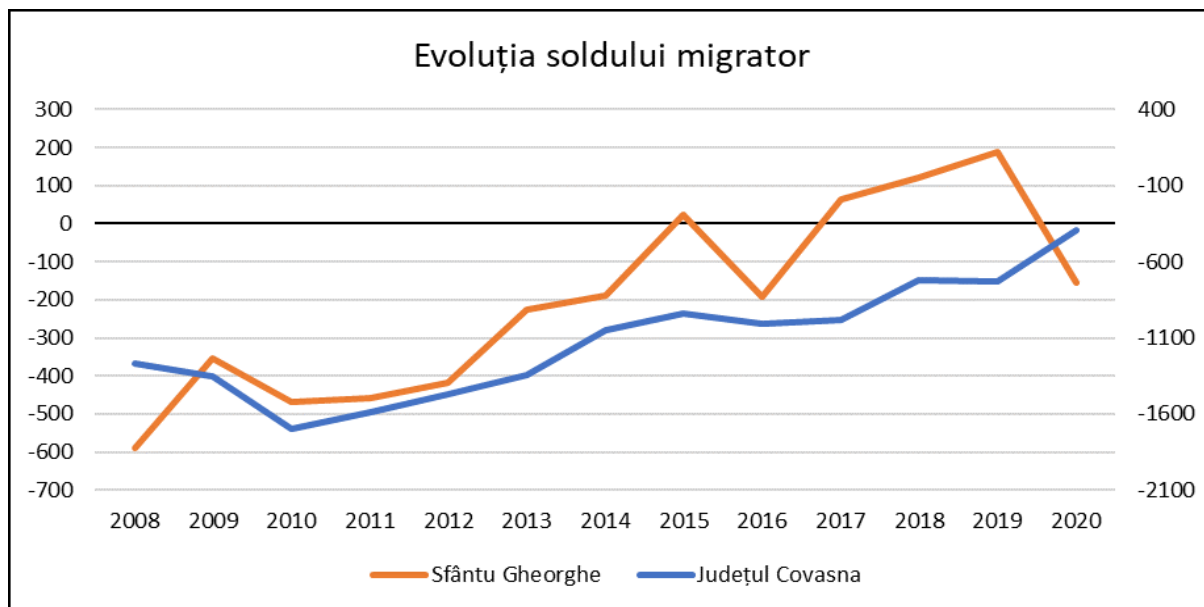
Figura nr. 40 Plecări din Sfântu Gheorghe

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

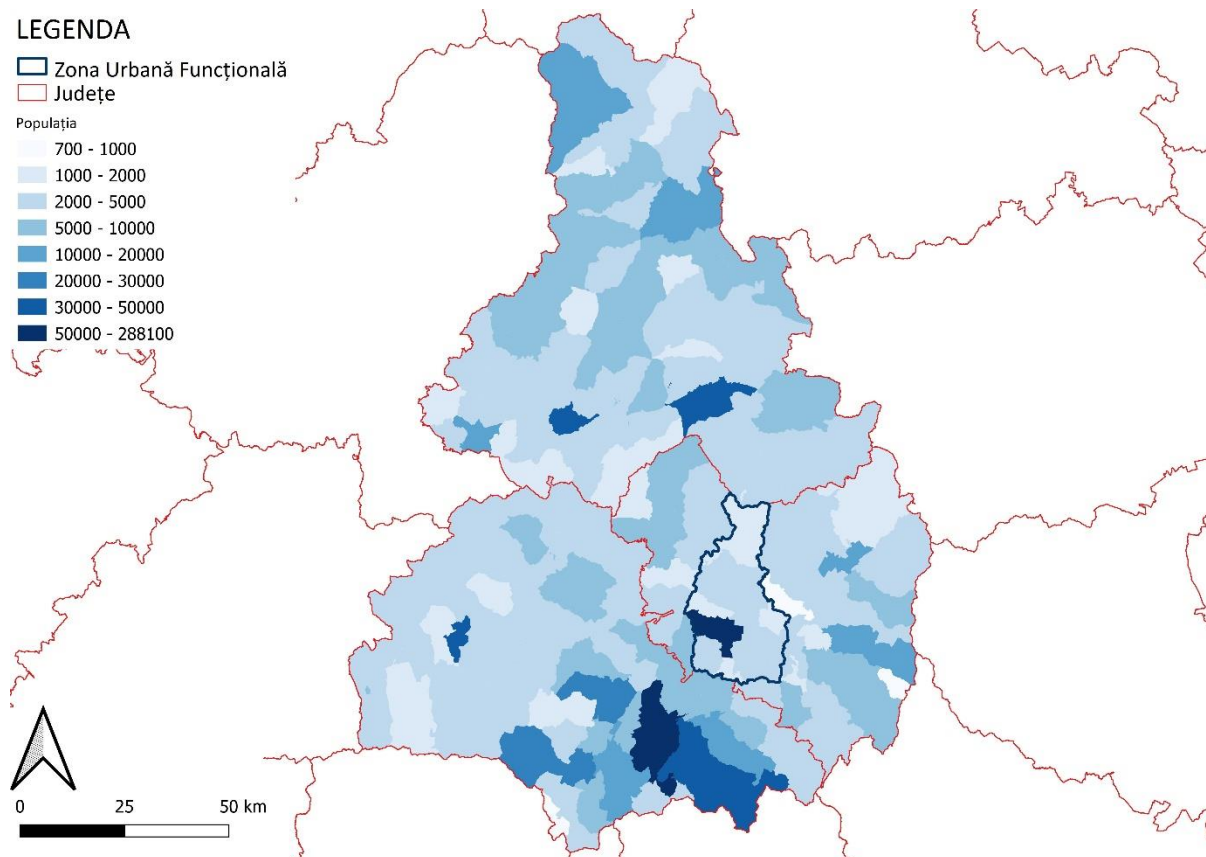
Ca urmare a proceselor de mai sus, atât pentru județ, cât și pentru municipiu, bilanțul migrației se schimbă într-o direcție pozitivă. Modelul de evoluție al bilanțului migrației a fost practic același în județ și în oraș până la izbucnirea pandemiei, dar pandemia a eliminat creșterea pozitivă a populației în municipiu, în timp ce în județ s-a redus semnificativ cea negativă. Cu toate acestea, toate aceste tendințe pozitive nu au reușit să stopeze declinul demografic din județ datorat emigrației și au dus la un echilibru foarte fragil doar în municipiu.

Figura nr. 41 Bilanțul migrației în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

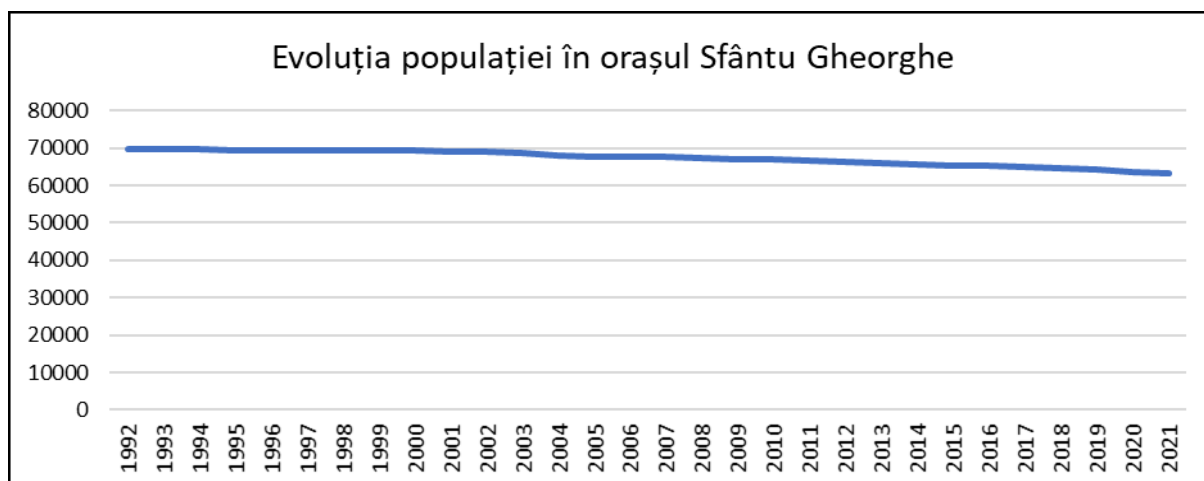
Harta nr. 6 Populația UAT-urilor - județele Covasna, Harghita, Brașov

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Populația UAT-urilor din cele trei județe este prezentată pe harta de mai sus. Cele mai populate sunt municipiile din toate cele trei județe, urmate de orașe și apoi de sate. În ceea ce privește zona municipiului Sfântu Gheorghe, se observă aceeași tendință, adică reședința de județ are cea mai mare populație, iar pe măsură ce ne îndepărtăm de aceasta, vedem UAT-uri cu populații din ce în ce mai mici. Conform datelor Institutului Național de Statistică, în 2021 populația municipiului Sfântu Gheorghe era de 63.112 de locuitori, cea mai mare localitate din acest punct de vedere în zonă fiind Ozun, cu 4.681 de locuitori, iar cea mai mică Malnaș, cu 1.020 de locuitori.

Figura nr. 42 Populația municipiului

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul de mai sus arată evoluția populației din Sfântu Gheorghe în această perioadă. Se poate spune că populația municipiului a fost în continuă scădere în ultimii aproape 30 de ani. Dacă în 1992 municipiul avea 69.548 de locuitori, până în 2021 acest număr a scăzut la 63.112, adică în populația actuală a municipiului Sfântu Gheorghe a scăzut cu aproape 6.500 de persoane – care este, totuși, în principal un proces de mutare din oraș în zona urbană mai restrânsă, atractivitatea orașului nu a scăzut.

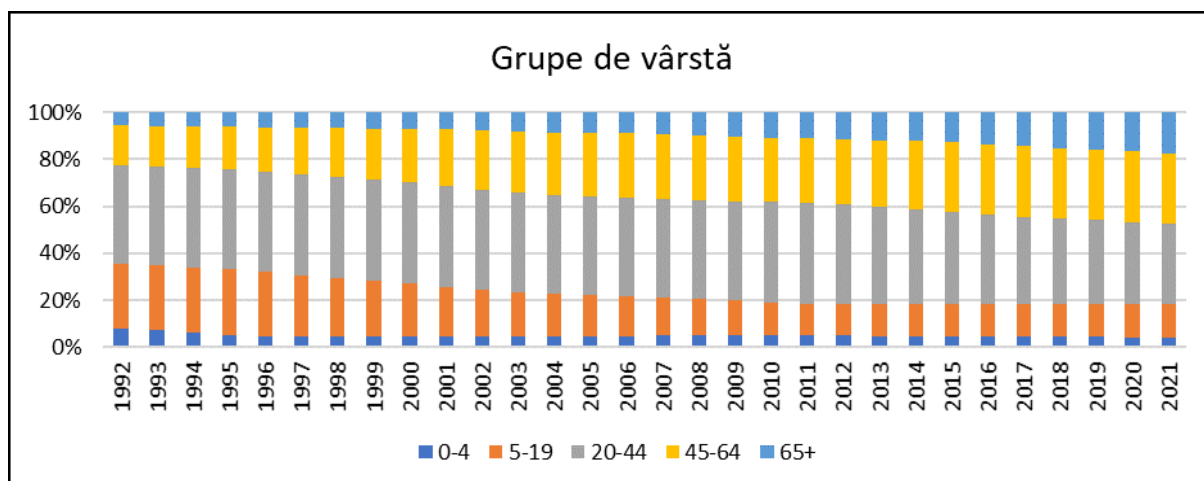
Tabelul următor prezintă datele recensământului din 2011. Se pot observa atât datele agregate ale UAT-urilor, cât și populația satelor aparținând acestora. Dintre comunele din zonă, există doar trei UAT-uri fără sate subordonate, și anume: Arcuș, Bixad și Micfalău. Cea mai complexă comună din acest punct de vedere este Ozun, formată din 7 sate.

Tabelul nr. 2: Populația localităților din zonă la recensământul din 2011

<i>Localități</i>	<i>populația (2011)</i>
municipiul Sfântu Gheorghe	56.006
Sfântu Gheorghe	54.651
Chilieni	818
coseni	537
comuna Arcuș	1.519
comuna Bixad	1.799
comuna Bodoc	2.553
Bodoc	1.153
Olteni	755
Zalan	645
comuna Chichiș	1.537
Chichiș	1.019
Bacel	518
comuna Ghidfalau	2.660
Ghidfalau	1.164
Aghelus	683
Fotos	368
Zoltan	445
comuna Ilien	2.036
Ilien	1.098
Dobolii de Jos	564
Sâncraiu	374
comuna Malnaș	1.087
Malnaș	514
Malnaș-Băi	434
Valea Zalanului	139
comuna Micfalău	1.805
comuna Moacsa	1.201
Moacșa	885
Pădureni	316
comuna Ozun	4.430
Ozun	2.494
Bicfalău	362
Lisnau	475
Lisnau-Vale	72
Lunca Ozunului	145
Magherus	114
Sântionlunca	768
comuna Reci	2.304
Reci	1.443
Aninoasa	443
Bită	285
Saciova	133
comuna Valea Crișului	2.307
Valea Crișului	1.790
Calnic	517

Sursa: INS, recensământul din 2011 © Planificatio, 2021

Figura nr. 43 Compoziția pe vârste

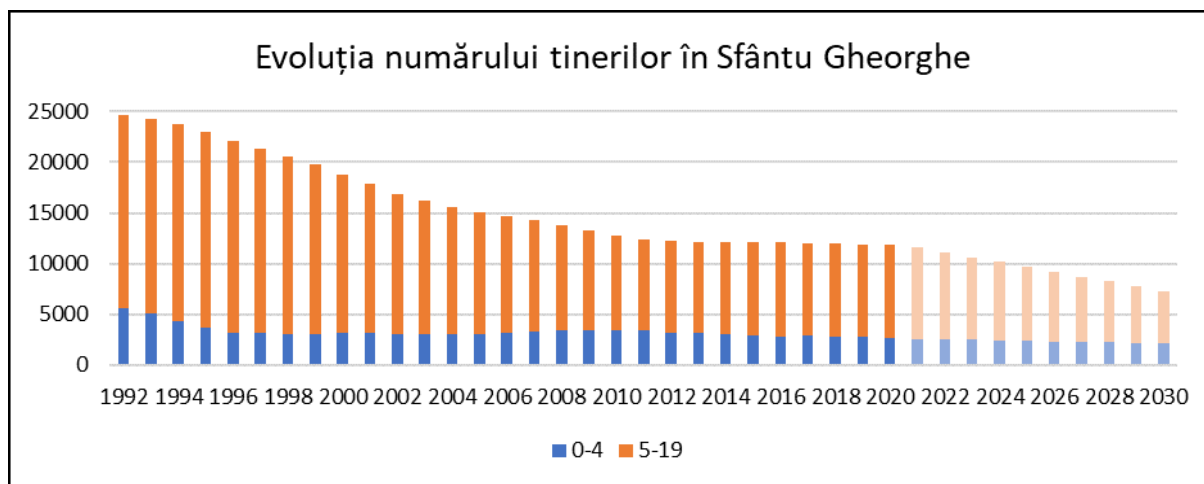

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul de mai sus arată compoziția pe vârste a municipiului Sfântu Gheorghe în perioada analizată. În timp ce în 1992, doar 5,63% din populația totală era vârstnică (peste 65 de ani), până în 2021 proporția ar putea ajunge la 17,65%. O tendință similară poate fi observată și pentru grupa de vârstă 45-64. În 1992, 16,73% din populația totală se află în această grupă de vârstă, în 2021, 29,97% din populația totală va fi în grupa de vârstă 45-64.

Evoluția populației cu vârsta sub 19 ani este prezentată în graficul de mai jos. În perioada analizată, această grupă de vârstă a scăzut de la 24.709 la 11.585. Estimările sugerează că declinul constant va continua și, dacă nu se fac intervenții adecvate, ar putea ajunge la 7.300 până în 2030.

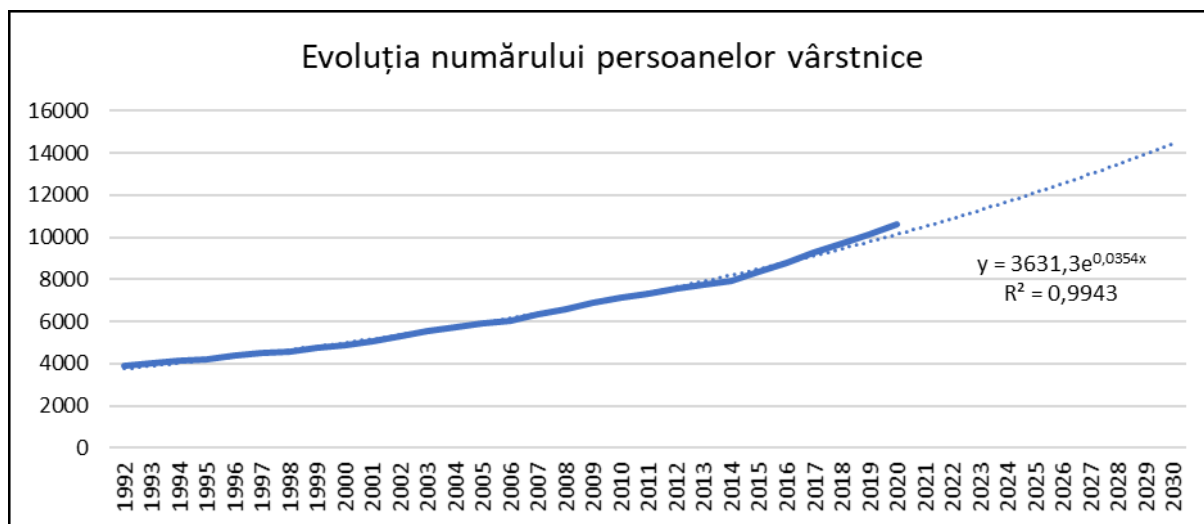
Figura nr. 44 Copiii și tinerii

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Așa cum am menționat mai sus, numărul locuitorilor vârstnici din Sfântu Gheorghe este în continuă creștere. Această tendință implică necesitatea de a lua măsuri suplimentare. În perioada analizată, populația vârstnică aproape s-a triplat. Estimările sugerează că numărul persoanelor în vârstă va continua să crească, ajungând la 14.000 până în 2030. Creșterea constantă a numărului de persoane vârstnice va impune luarea de măsuri care să vizeze populația vârstnică și să contribuie la îmbunătățirea calității vieții acesteia.

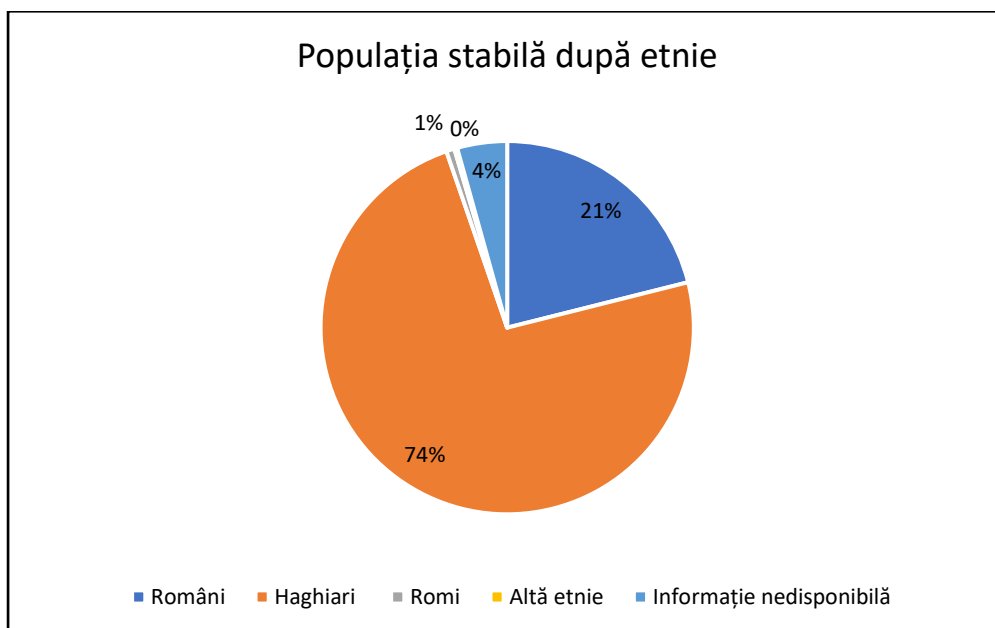
Figura nr. 45 Persoanele în vârstă

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

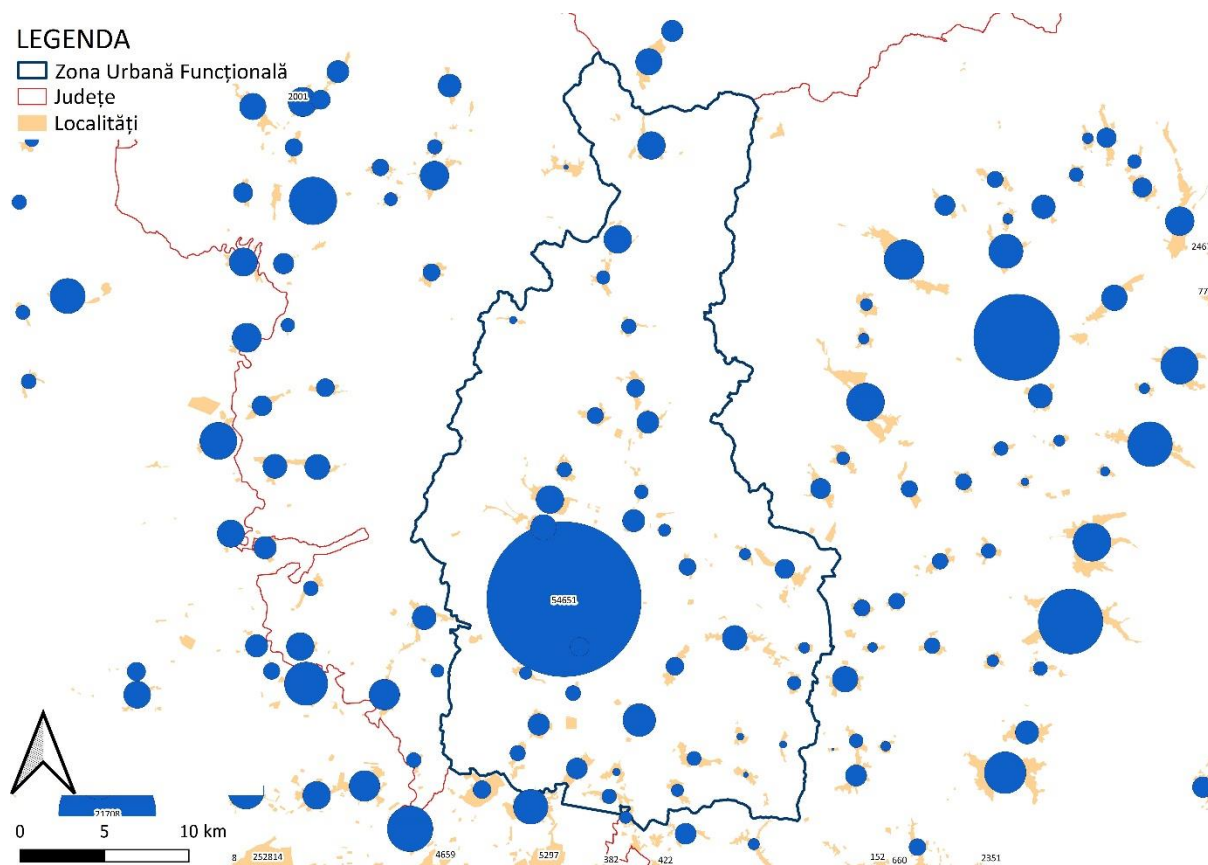
Graficul de mai jos arată distribuția etnică a populației din Sfântu Gheorghe. Conform datelor recensământului din 2011, 74% din populația municipiului reședință de județ s-a declarat de etnie maghiară, 21% de etnie română, în timp ce doar 1% din populație s-a declarat de etnie romă.

Figura nr. 46 Distribuția etnică

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Harta nr. 7 Populația UAT-urilor la Sfântu Gheorghe și în zonă

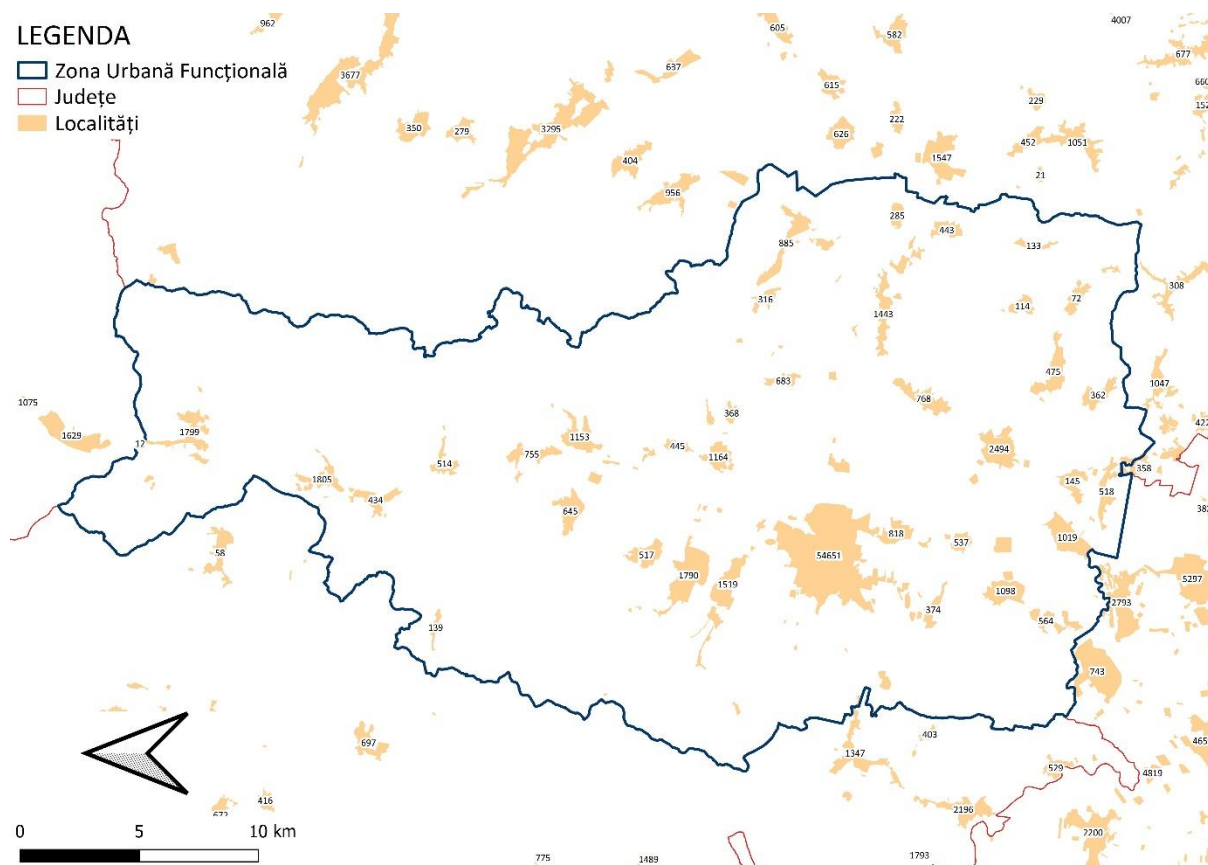
Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Harta de mai sus arată mărimea populației din Sfântu Gheorghe și zona sa conform datelor recensământului din 2011. Harta arată nu numai populația comunelor, ci și populația satelor care aparțin de acestea. Reședința de județ este cea mai populată localitate din zonă (54.651 de locuitori în 2011, fără populația din Chilieni și Coșeni), urmat de satul Ozun cu 2.494 de locuitori. Cel mai mic sat din zonă este Lisnău-Vale, aparținând comunei Ozun, cu 72 de locuitori în 2011. Mărimea punctelor albastre de pe hartă reprezintă mărimea populației din fiecare localitate, ceea ce ajută la compararea acestora.

Harta de mai jos prezintă populația municipiului Sfântu Gheorghe și a tuturor satelor din zonă, pe baza datelor de la ultimul recensământ. Dintre comunele din zonă, există doar trei UAT-uri fără sate subordonate, respectiv Arcuș, Bixad și Micfalău. Cea mai complexă comună din acest punct de vedere este Ozun, cu 7 sate. Cel mai mare și cel mai mic sat din zonă aparține deopotrivă comunei Ozun.

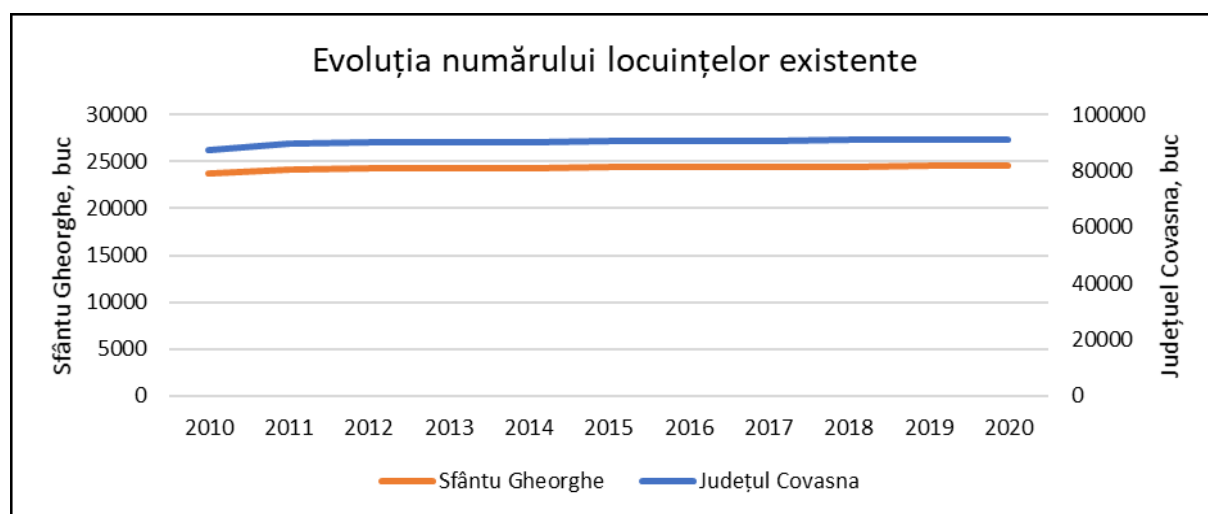
Harta nr. 8 Populația localităților la Sfântu Gheorghe și în zonă

Locuințe

Stocul de locuințe crește constant, într-un ritm lent, cu tendințe paralele în județ și în Sfântu Gheorghe (saltul dintre 2010 și 2011 se datorează recensământului), dar totuși în municipiu procesul este ceva mai dinamic agitat, fiind determinat de finalizarea unui proiect major în acest domeniu.

Figura nr. 47 Evoluția numărului de locuințe în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2008 și 2020

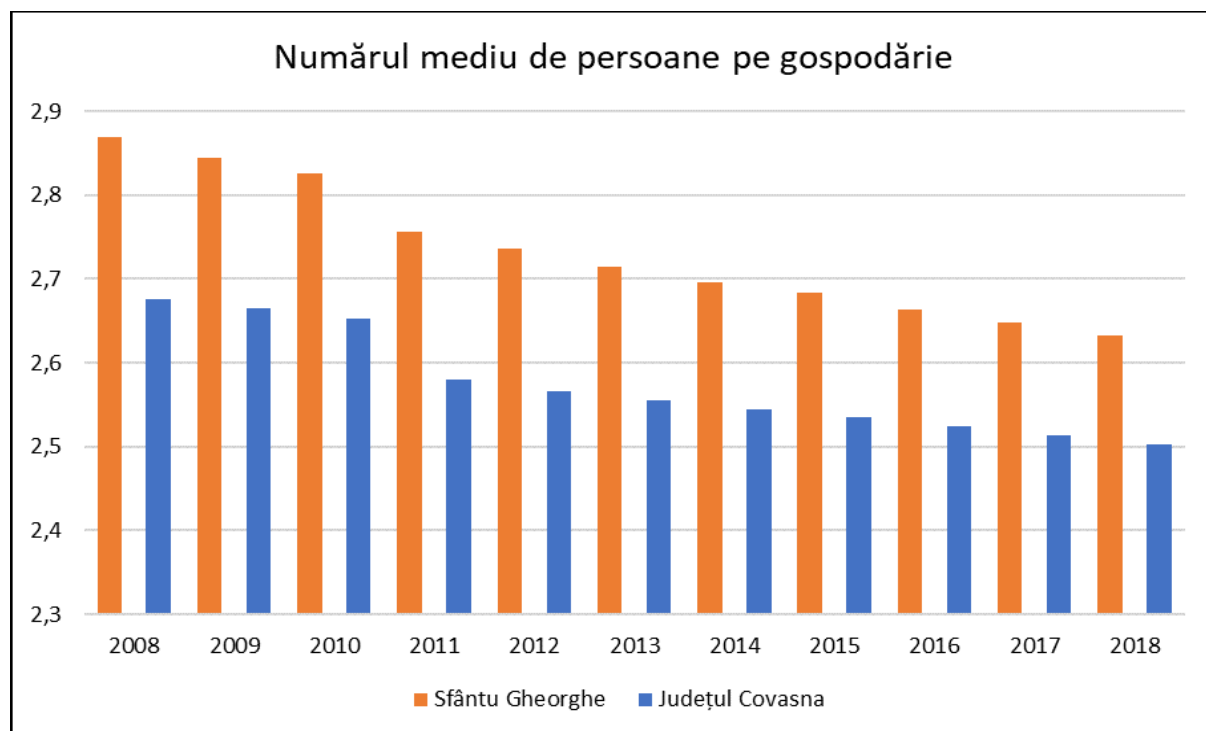

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Datorită scăderii populației, nivelul general de supraaglomerare în apartamente și case a scăzut semnificativ în ultimul deceniu, deși ambele rate sunt semnificativ mai mari decât în Ungaria (2,36 în 2011). La Sfântu Gheorghe, scăderea este puțin mai semnificativă decât media județului, dar totuși mult mai mare decât aceasta.

Figura nr. 48 Modificarea numărului de locuitori pe unitate de locuit între 2008 și 2018 în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Locuințele noi din zona de deservire a municipiului au fost construite în principal între 2010 și 2020 în zona îngustă din jurul orașului, precum și în Chilieni și Ilieni și în jurul acestora, în zona de deservire mai îngustă din sudul orașului. Un loc important pentru dezvoltare este mediul verde împădurit care înconjoară municipiul dinspre vest (Băile Șugaș). Alte dezvoltări de locuințe noi, mai mici, dar semnificative, se află, de asemenea, în zona care înconjoară municipiul mai la sud și în zonele suburbane din nord-vestul municipiului. Există, de asemenea, o ușoară suburbanizare a municipiului în ceea ce privește locuințele, parțial în partea de vest a municipiului și parțial în partea de sud, spre Brașov.

Cultura

Pentru a dezvolta Sfântu Gheorghe și municipiile din zona sa, merită să analizăm ce se înțelege prin cultură în raport cu diferitele grupuri sociale și apoi să clarificăm ce resurse și ce potențial are zona în acest domeniu, pe baza datelor disponibile.

Chiar și astăzi, cultura ca și concept este încă percepută de oamenii obișnuiți ca fiind ceva îndepărtat, inaccesibil publicului larg, de înțeles pentru elita educată și încredințată în grija acesteia. Deși cultura impune respect, poate fi simțită ca fiind oarecum îndepărtată de viața de zi cu zi. Pentru profesioniști, cum ar fi artiștii și arheologii, cultura este suma creațiilor materiale și intelectuale ale

oamenilor. Vedem, aşadar, că în limbajul cotidian găsim o interpretare restrânsă a conceptului de cultură, în timp ce în discursul ştiinţific este mai dominantă accepţiunea mai largă a termenului.

Atunci când evaluăm rolul şi semnificaţia culturii, este important să o înţelegem ca pe un cadru social de percepţie, gândire şi acţiune, care, pe de o parte, determină relaţiile comunitare şi calitatea operelor create într-o anumită epocă, iar, pe de altă parte, este în continuă schimbare şi modificare. În acest sens, cultura trebuie înţeleasă nu ca un dat, ci ca ceva ce trebuie descoperit, ceva ce îşi dobândeşte sensul atunci când adaugă ceva la imaginea individului şi a comunităţii în sine.

Putem vorbi de o cultură vie acolo unde există o receptare activă. Acolo unde creatorii şi destinatarii se află într-o relaţie activă, în interacţiune constantă unii cu alţii, putem vorbi de o cultură viabilă. În ceea ce priveşte latura de consumator a culturii, merită făcută o precizare: politicile culturale tradiţionale tind să vorbească despre „publicul” culturii la singular, în timp ce ar putea fi mai util să vorbim despre el la numărul plural şi să considerăm că receptorii culturii pot avea o nevoie legitimă de a experimenta diferite forme de cultură. Din acest moment, accentul ar trebui să fie pus nu doar pe aspectele cantitative de consum cultural, ci şi pe calitatea receptării şi pe modul în care cultura este receptată.

Luând în considerare atât creatorii, cât şi receptorii culturii, vom prezenta în continuare o imagine de ansamblu bazată pe datele disponibile de la Institutul Naţional de Statistică.

Tabelul nr. 3: Lista monumentelor

Nr. crt.	Cod ML	Denumirea oficială	Localitate
1	CV-I-s-B-13029	Situl arheologic de la Sfântu Gheorghe, punct "Cetatea Cocostârcului"	Sfântu Gheorghe
2	CV-I-m-B-13029.01	Aşezare fortificată	Sfântu Gheorghe
3	CV-I-m-B-13029.02	Aşezare fortificată	Sfântu Gheorghe
4	CV-I-s-B-13030	Situl arheologic de la Sfântu Gheorghe, punct "Avasalja"	Sfântu Gheorghe
5	CV-I-m-B-13030.01	Aşezare	Sfântu Gheorghe
6	CV-I-m-B-13030.02	Aşezare	Sfântu Gheorghe
7	CV-I-m-B-13030.03	Mormânt scitic	Sfântu Gheorghe
8	CV-I-s-A-13031	Situl arheologic de la Sfântu Gheorghe, punct "Eprestetö"	Sfântu Gheorghe
9	CV-I-m-A-13031.01	Aşezare daco-romană	Sfântu Gheorghe
10	CV-I-m-A-13031.02	Necropolă de incinerare	Sfântu Gheorghe
11	CV-I-m-A-13031.03	Aşezare	Sfântu Gheorghe
12	CV-I-m-A-13031.04	Aşezare	Sfântu Gheorghe
13	CV-I-s-A-13032	Situl arheologic de la Sfântu Gheorghe, punct "Bedeháza"	Sfântu Gheorghe
14	CV-I-m-A-13032.01	Aşezarea medievală timpurie de la Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe
15	CV-I-m-A-13032.02	Aşezare	Sfântu Gheorghe
16	CV-I-m-A-13032.03	Aşezare	Sfântu Gheorghe
17	CV-I-m-A-13032.04	Aşezare	Sfântu Gheorghe
18	CV-I-s-A-13033	Aşezare	Sfântu Gheorghe

19	CV-I-s-B-13034	Situl arheologic de la Angheluș, punct "Templomnyír"	Angheluș, comuna Ghidfalău
20	CV-I-m-B-13034.01	Așezare	Angheluș, comuna Ghidfalău
21	CV-I-m-B-13034.02	Așezare	Angheluș, comuna Ghidfalău
22	CV-I-m-B-13034.03	Așezare	Angheluș, comuna Ghidfalău
23	CV-I-s-B-13035	Situl arheologic de la Angheluș, punct "Vatra satului"	Angheluș, comuna Ghidfalău
24	CV-I-m-B-13035.01	Ateliere meșteșugărești	Angheluș, comuna Ghidfalău
25	CV-I-m-B-13035.02	Necropolă	Angheluș, comuna Ghidfalău
26	CV-I-m-B-13035.03	Așezare	Angheluș, comuna Ghidfalău
27	CV-I-s-A-13044	Situl arheologic de la Bixad	Bixad
28	CV-I-m-A-13044.01	Fortificație	Bixad
29	CV-I-m-A-13044.02	Așezare	Bixad
30	CV-I-m-A-13044.03	Așezare	Bixad
31	CV-I-m-A-13044.04	Așezare	Bixad
32	CV-I-s-B-13045	Fortificația medievală de la Bixad, punct "Cetatea Șoimilor"	Bixad
33	CV-I-s-A-13046	Situl arheologic de la Bodoc, punct vârful "Kincásztető"	Bodoc
34	CV-I-m-A-13046.01	Fortificația cu incintă "Kincásztető"	Bodoc
35	CV-I-m-A-13046.02	Așezare	Bodoc
36	CV-I-s-B-13067	Situl arheologic de la Moacșa	Eresteghin, comuna Moacșa
37	CV-I-m-B-13067.01	Ruine biserică	Eresteghin, comuna Moacșa
38	CV-I-m-B-13067.02	Așezare	Eresteghin, comuna Moacșa
39	CV-I-s-B-13068	Așezare	Eresteghin, comuna Moacșa
40	CV-I-s-B-13060	Așezarea Latène de la Ilieni	Ilieni
41	CV-I-s-A-13064	Situl arheologic de la Malnaș	Malnaș
42	CV-I-s-A-13065	Situl arheologic de la Malnaș-Băi	Băile Malnaș, comuna Malnaș
43	CV-I-s-B-13066	Așezarea romană de la Măgheruș	Măgheruș, comuna Ozun
44	CV-I-s-B-13069	Așezare	Moacșa, comuna Moacșa
45	CV-I-s-A-13072	Situl arheologic de la Olteni, punct "Leánykavár"	Olteni, comuna Bodoc

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

46	CV-I-m-A-13072.01	Așezare fortificată	Olteni, comuna Bodoc
47	CV-I-m-A-13072.02	Așezare	Olteni, comuna Bodoc
48	CV-I-s-A-13073	Situl arheologic de la Olteni	Olteni, comuna Bodoc
49	CV-I-s-A-13077	Situl arheologic de la Reci, punct "Telek"	Reci, comuna Reci
50	CV-I-m-A-13077.01	Locuire și morminte	Reci, comuna Reci
51	CV-I-m-A-13077.02	Așezare	Reci, comuna Reci
52	CV-I-m-A-13077.03	Așezare	Reci, comuna Reci
53	CV-I-m-A-13077.04	Așezare	Reci, comuna Reci
54	CV-I-s-B-13082	Situl arheologic de la Valea Crișului, punct "Nyírtető"	Valea Crișului, comuna Valea Crișului
55	CV-I-m-B-13082.01	Fortificație	Valea Crișului, comuna Valea Crișului
56	CV-I-m-B-13082.02	Așezare fortificată	Valea Crișului, comuna Valea Crișului
57	CV-I-m-B-13082.03	Așezare fortificată	Valea Crișului, comuna Valea Crișului
58	CV-I-s-A-13085	Așezarea de la Zoltan	Zoltan, comuna Ghidfalău
59	CV-II-a-B-13086	Ansamblul urban "Zona Centrală"	Sfântu Gheorghe
60	CV-II-a-B-13087	Centrul istoric al municipiului Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe
61	CV-II-a-B-13088	Ansamblul urban "Cartierul Simeria Veche"	Sfântu Gheorghe
62	CV-II-m-B-21104	Primăria Sfântu Gheorghe, corp A	Sfântu Gheorghe
63	CV-II-m-B-13089	Fostul Hotel "Hungaria", azi sediul Oficiului Județean de Poștă	Sfântu Gheorghe
64	CV-II-m-B-20982	Casa Horváth	Sfântu Gheorghe
65	CV-II-m-B-13114	Fosta școală confesională ortodoxă	Sfântu Gheorghe
66	CV-II-a-A-13090	Cetatea Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe
67	CV-II-m-A-13090.01	Biserica reformată	Sfântu Gheorghe
68	CV-II-m-A-13090.02	Capelă funerară	Sfântu Gheorghe
69	CV-II-m-A-13090.03 F	Fosta școală germană, azi sală confesională a bisericii reformate	Sfântu Gheorghe
70	CV-II-m-A-13090.04	Zid de incintă cu turn-clopotniță	Sfântu Gheorghe
71	CV-II-m-B-13091	Casa Nagy György	Sfântu Gheorghe
72	CV-II-m-A-13092	Casa Gyulai	Sfântu Gheorghe
73	CV-II-m-B-13093	Conacul Sereséj	Sfântu Gheorghe
74	CV-II-m-A-13094	Fostul Sediul al Scaunelor, azi Biblioteca Județeană Covasna	Sfântu Gheorghe
75	CV-II-m-B-13095	Fostul Gimnaziu Reformat de Fete, azi Grupul Școlar "Kós Károly"	Sfântu Gheorghe

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

76	CV-II-m-B-13096	Colegiul Székely Mikó, în corpul din curte a funcționat tipografia Jókai	Sfântu Gheorghe
77	CV-II-m-A-13097	Casa Keresztes	Sfântu Gheorghe
78	CV-II-m-B-13098	Casa Bene	Sfântu Gheorghe
79	CV-II-m-B-13100	Conacul Nagy-Bogáts	Sfântu Gheorghe
80	CV-II-m-B-13101	Conacul Bora Bededek, azi locuință	Sfântu Gheorghe
81	CV-II-m-A-13102	Casa Csulak	Sfântu Gheorghe
82	CV-II-m-A-13103	Fosta școală elementară reformată, azi clubul elevilor	Sfântu Gheorghe
83	CV-II-a-A-13104	Ansamblul Muzeului Național Secuiesc	Sfântu Gheorghe
84	CV-II-m-A-13104.01	Clădirea muzeului	Sfântu Gheorghe
85	CV-II-m-A-13104.02	Locuință custode, azi biroul directorului	Sfântu Gheorghe
86	CV-II-m-A-13104.03	Locuință custode	Sfântu Gheorghe
87	CV-II-m-A-13104.04	Parcul	Sfântu Gheorghe
88	CV-II-m-B-13106	Corpul vechi al Fabricii de țesături, azi corp al fabricii de textile	Sfântu Gheorghe
89	CV-II-m-B-20988	Fosta locuință directorială a Fabricii de Textile Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe
90	CV-I -a-A-13107	Ansamblul "Fabrica de Tutun"	Sfântu Gheorghe
91	CV-II-m-A-13107.01	Corpul principal (producție)	Sfântu Gheorghe
92	CV-II-m-A-13107.02	Turn de apă	Sfântu Gheorghe
93	CV-II-m-A-13107.03	Depozit piese de schimb	Sfântu Gheorghe
94	CV-II-m-A-13107.04	Centrală termică	Sfântu Gheorghe
95	CV-II-m-A-13107.05	Depozit de tutun	Sfântu Gheorghe
96	CV-II-m-A-13107.06	Corp administrativ și laboratoare	Sfântu Gheorghe
97	CV-II-m-A-13107.07	Birouri	Sfântu Gheorghe
98	CV-II-m-A-13107.08	Locuință de serviciu, azi birouri evidența populației și secția pașapoarte	Sfântu Gheorghe
99	CV-II-m-A-13107.09	Împrejmuire	Sfântu Gheorghe
100	CV-II-m-B-13105	Fosta Școală Normală de Fete, azi Colegiul Național "Mihai Viteazul"	Sfântu Gheorghe
101	CV-II-m-B-13108	Fosta școală elementară de stat	Sfântu Gheorghe
102	CV-II-m-B-13110	Clădirea Bazarului, azi spații comerciale (parter) și galerie de artă (etaj)	Sfântu Gheorghe
103	CV-II-m-A-13109	Casa cu arcade (Lábasház)	Sfântu Gheorghe
104	CV-II-m-B-13111	Palatul Beör, azi birouri, sediu ASIMCOV	Sfântu Gheorghe
105	CV-II-m-B-21105	Fostul Abator comunal	Sfântu Gheorghe
106	CV-II-m-B-13112	Casa Pünkösdi	Sfântu Gheorghe

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

107	CV-II-m-B-13113	Fostul Orfelinat de Băieți, azi Spitalul Județean	Sfântu Gheorghe
108	CV-II-m-B-13099	Biserica "Sf. Gheorghe"	Sfântu Gheorghe
109	CV-II-a-A-13127	Ansamblul bisericii unitariene fortificate	Arcuș
110	CV-II-m-A-13127.01	Biserica unitariană	Arcuș
111	CV-II-m-A-13127.02	Incintă fortificată	Arcuș
112	CV-II-a-A-13128	Ansamblul castelului Szentkereszty	Arcuș
113	CV-II-m-A-13128.01	Castelul Szentkereszty	Arcuș
114	CV-II-m-A-13128.02	Capelă	Arcuș
115	CV-II-m-A-13128.03	Parc dendrologic	Arcuș
116	CV-II-m-A-13149	Biserica "Sf. Gheorghe"	Bixad
117	CV-II-a-A-13150	Ansamblul bisericii reformate	Bodoc
118	CV-II-m-A-13150.01	Biserica reformată	Bodoc
119	CV-II-m-A-13150.02	Zid de incintă cu turn-clopotniță	Bodoc
120	CV-II-m-B-13151	Poartă de lemn (poartă secuiască)	Bodoc
121	CV-II-m-B-13152	Poartă secuiască	Bodoc
122	CV-II-a-A-13159	Ansamblul bisericii reformate	Calnic, comuna Valea Crișului
123	CV-II-m-A-13159.01	Biserica reformată	Calnic, comuna Valea Crișului
124	CV-II-m-A-13159.02	Clopotniță de lemn	Calnic, comuna Valea Crișului
125	CV-II-a-A-13158	Ansamblul bisericii unitariene	Calnic, comuna Valea Crișului
126	CV-II-m-A-13158.01	Biserica unitariană	Calnic, comuna Valea Crișului
127	CV-II-m-A-13158.02	Clopotniță de lemn	Calnic, comuna Valea Crișului
128	CV-II-a-B-13187	Ansamblu rural "Case de lemn"	Chichiș
129	CV-II-m-B-20290	Casa Serester József	Chichiș
130	CV-II-a-A-13188	Ansamblul bisericii unitariene	Chichiș
131	CV-II-m-A-13188.01	Biserica unitariană	Chichiș
132	CV-II-m-A-13188.02	Zid de incintă (fragmente), cu turn-clopotniță	Chichiș
133	CV-II-m-B-13189	Biserica reformată	Chichiș
134	CV-II-m-A-13190	Biserica de lemn "Sf. Petru și Pavel"	Chichiș
135	CV-II-m-B-20500	Casa de lemn (casa parohială ortodoxă)	Chichiș
136	CV-II-a-A-13218	Ansamblul bisericii reformate	Ghidfalău
137	CV-II-m-A-13218.01	Biserica reformată	Ghidfalău
138	CV-II-m-A-13218.02	Zid de incintă cu turn de poartă	Ghidfalău
139	CV-II-m-A-13225	Conacul Séra	Ilieni
140	CV-II-m-B-13226	Conacul Bornemissza	Ilieni
141	CV-II-m-B-13227	Casa Bakó	Ilieni
142	CV-II-a-A-13228	Ansamblul bisericii reformate	Ilieni
143	CV-II-m-A-13228.01	Biserica reformată	Ilieni

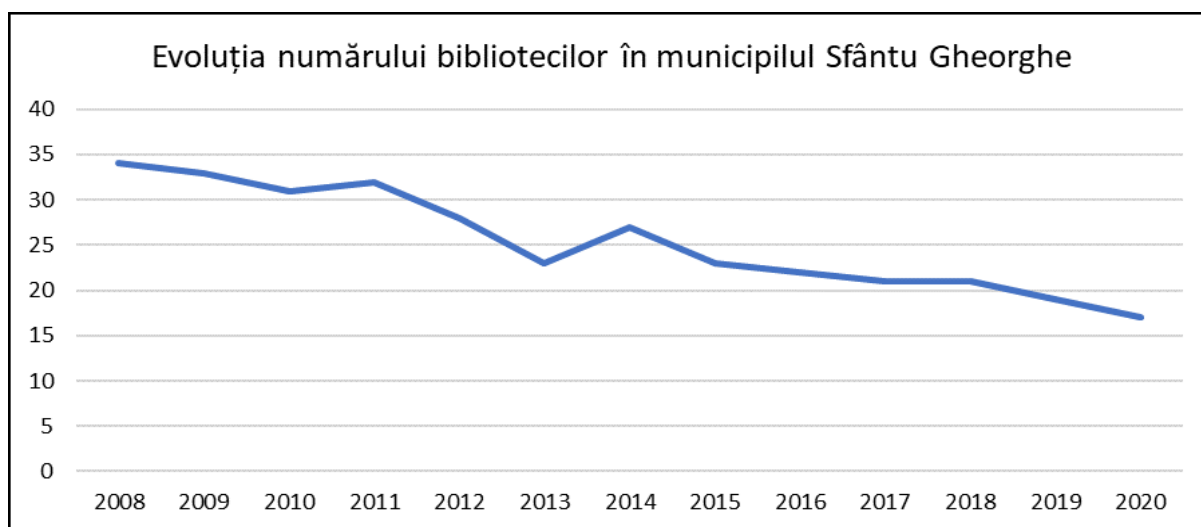
144	CV-II-m-A-13228.02	Incintă interioară (fragmente), cu turn-clopotniță	Ilieni
145	CV-II-m-A-13228.03	Incintă fortificată exterioară	Ilieni
146	CV-II-m-B-13229	Casa parohială reformată	Ilieni
147	CV-II-a-B-13243	Ansamblul bisericii reformate	Ozun
148	CV-II-m-B-13243.01	Biserica reformată	Ozun
149	CV-II-m-B-13243.02	Zid de incintă (fragmente), cu turn clopotniță	Ozun
150	CV-II-m-A-13244	Castelul Béldy-Mikes	Ozun
151	CV-II-m-B-13245	Conacul Pünkösti, azi bibliotecă	Ozun
152	CV-II-m-B-13246	Grânarul conacului Pünkösti	Ozun
153	CV-II-m-B-13247	Fosta Cazarmă a Husarilor, azi locuință	Ozun
154	CV-II-m-B-13248	Conacul Ujvárosy-Ágoston	Ozun
155	CV-II-m-B-13249	Conacul Temesvári, azi grădiniță	Ozun
156	CV-II-a-A-13258	Ansamblul bisericii reformate	Reci
157	CV-II-m-A-13258.01	Biserica reformată	Reci
158	CV-II-m-A-13258.02	Turn-clopotniță	Reci
159	CV-II-m-B-13259	Conacul Antos, azi dispensar medical și locuință de serviciu	Reci
160	CV-II-m-B-13260	Casa Salamon	Reci
161	CV-II-m-B-13304	Ruinele capelei (Veresbaratok Tornya)	Valea Crișului
162	CV-II-a-A-13303	Ansamblul bisericii romano-catolice "Sf. Treime"	Valea Crișului
163	CV-II-m-A-13303.01	Biserica romano-catolică "Sf. Treime"	Valea Crișului
164	CV-II-m-A-13303.02	Cavoul Familiei Kálnoky	Valea Crișului
165	CV-II-m-A-13303.03	Zid de incintă	Valea Crișului
166	CV-II-m-A-13305	Castelul Calnici	Valea Crișului
167	CV-II-a-A-13334	Ansamblul bisericii reformate	Zălan, comuna Bodoc
168	CV-II-m-A-13334.01	Biserica reformată	Zălan, comuna Bodoc
169	CV-II-m-A-13334.02	Zid de incintă cu turn clopotniță	Zălan, comuna Bodoc
170	CV-II-m-B-13335	Conacul Benkő-Zágoni, azi locuință	Zoltan, comuna Ghidfalău
171	CV-II-m-B-13336	Poarta barocă	Zoltan, comuna Ghidfalău
172	CV-II-m-B-13338	Biserica reformată	Zoltan, comuna Ghidfalău

Atunci când vorbim despre cultură și patrimoniu cultural, merită să subliniem importanța monumentelor. Pentru a dezvolta cultura, este esențial să inventariem bazele pe care putem construi și de la care putem porni. Tabelul de mai sus arată cât de bogată este zona din punct de vedere al protecției monumentelor. În total 172 de monumente sunt înscrise pe Lista Monumentelor Istorice din comunele aparținând zonei, dintre care 68 se află la Sfântu Gheorghe. Acestea sunt clasificate în cea mai mare parte ca fiind de categoria B, dar există și câteva monumente de categoria A. Cele mai multe dintre ele sunt biserici, capele, case și ruine de castele, care sunt deja pe hartă ca destinații turistice.

Monumentele și siturile din categoria B fac parte din patrimoniul arhitectural local. Ar fi important să se acorde atenție siturilor locale de patrimoniu construit, care au nevoie cu adevărat de protecție. De asemenea, ar fi utilă identificarea mai amănunțită a clădirilor care au nevoie de protecție și implicarea instituțiilor de decizie în furnizarea de asistență informațională, în special prin asigurarea accesului la fonduri special alocate în acest scop.

Pe lângă bisericile fortificate, merită menționată și patrimoniul natural al zonei, care, la fel ca și monumentele, poate constitui importantă atracție turistică. În zonă există mai multe astfel de valori, printre care centrul istoric din Sfântu Gheorghe, Băile Șugaș, Băile Malnaș sau chiar rezervația naturală de la Reci. Punerea la dispoziție a acestor resurse naturale este o sarcină importantă pentru UAT-uri.

Figura nr. 49 Biblioteci

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul de mai sus arată evoluția numărului de biblioteci din reședința de județ Sfântu Gheorghe. În perioada analizată, din 2008 până în 2020, se poate observa în mod clar o scădere treptată a numărului de biblioteci. Dacă în 2008 existau 34 de biblioteci în municipiu, până în 2020, în 12 ani, numărul bibliotecilor s-a înjumătățit la 17.

Inițial, până în 2011, s-a observat o scădere mai moderată a numărului de Biblioteci, în oraș existând 32 de biblioteci. O scădere cu adevărat semnificativă a avut loc între 2011 și 2013, când 9 biblioteci au fost închise sau transformate în doi ani. Declinul a continuat, deși într-o măsură mai mică. Cu închideri bienale și apoi anuale, numărul bibliotecilor din municipiu a ajuns la 17 în 2020.

Tabelul nr. 4: Biblioteci în zonă

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sfântu Gheorghe	34	33	31	32	28	23	27	23	22	21	21	19	17
Arcus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Bixad	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Bodok	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2
Chichis	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Ghidfalau	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	3	3	3
Ilieni	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Malnas	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Micfalau	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Moacsa	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Ozun	6	4	4	4	4	5	4	4	1	2	2	2	2
Reci	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Valea Crișului	3	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

La prima vedere, tabelul de mai sus prezintă o imagine negativă a evoluției numărului de biblioteci în cele 12 comune din zona de deservire a municipiului Sfântu Gheorghe. Între 2008 și 2020, numărul de biblioteci din municipii a stagnat sau a scăzut. Dacă în anul de bază existau localități cu 5 sau 6 biblioteci, în 2020 o localitate are 3 biblioteci, în timp ce restul de 12 localități au 1 sau 2 biblioteci.

Ar fi prematur să tragem concluzii cu privire la viitorul acestui segment al peisajului cultural doar din evoluția numărului de biblioteci. S-ar putea să existe o serie de motive operaționale și de altă natură care să stea la baza scăderii numărului de biblioteci. Prin urmare, este important să se ia în considerare evoluția numărului de cititori activi și a numărului de volume din bibliotecă. Deși există mai puține biblioteci în zonă, faptul că există o cerere pentru această formă de activitate culturală în toate comunele din zonă este încurajator.

Tabelul nr. 5: Fondul de cărți în bibliotecile din zonă

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sfântu Gheorghe	665.474	645.608	651.784	682.709	680.350	685.763	694.429	686.469	600.747	606.702
Arcus	15.190	15.133	13.687	8.191	8.247	8.196	8.359	8.107	8.238	8.011
Bixad	2.795	2.500	2.754	2.754	:	2.650	2.650	2.650	2.540	2.540
Bodok	15.861	24.757	18.163	19.457	22.457	22.457	22.457	22.565	22.141	17.394
Chichis	18.534	18.551	18.636	18.648	18.938	18.997	18.991	19.541	19.267	6.469
Ghidfalau	16.058	16.121	17.185	17.149	17.149	17.149	16.939	16.122	16.122	16.122
Ilieni	13.101	13.251	13.295	13.336	13.401	13.422	13.465	13.468	13.470	13.472
Malnas	2.118	2.430	2.430	2.430	2.600	2.680	2.680	2.680	2.786	3.331
Micfalau	14.641	14.651	14.766	14.442	15.783	15.803	15.831	15.831	14.843	14.831
Moacsa	13.295	13.638	13.700	13.636	13.808	13.537	13.548	13.758	15.858	5.000
Ozun	16.957	17.206	17.371	15.256	15.325	3.814	14.434	14.509	14.548	14.589
Reci	17.991	17.993	17.995	17.995	18.239	18.239	5.455	5.845	6.257	6.257
Valea Crișului	10.852	10.726	10.726	10.726	5.966	10.673	10.673	10.448	10.397	10.363

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Dacă ne uităm la numărul de volume, ar fi dificil de trasat o tendință, fie pentru Sfântu Gheorghe, fie pentru celelalte localități, cu privire la modul în care a evoluat numărul de volume în ultimii 10 ani. Deoarece numărul de volume a crescut în unele situații și a scăzut în altele, nu se poate vorbi de o creștere sau o scădere clară în niciuna dintre unitățile administrative menționate.

Numărul de volume din Biblioteca Sfântu Gheorghe a scăzut cu aproape 20.000 între 2011 și 2012, apoi a crescut constant, iar în 2017 a depășit anul de bază cu aproape 30.000. În 2018, asistăm la o mică scădere, urmată de o scădere semnificativă în 2019, rămânând puțin peste 600.000 de volume.

Comparând cifrele din 2020 cu numărul de volume din urmă cu 10 ani, putem constata că în 2020, bibliotecile dispun de mai puțin de 50.000 de volume..

În ceea ce privește comunele, am văzut eforturi de-a lungul anilor pentru a crește numărul de volume în bibliotecile lor, dar doar 5 municipii (Bodoc, Ghidfalău, Ilieni, Malnaș, Micfalău) au mai multe volume în 2020 decât cu 10 ani înainte. În cazul celorlalte municipalități, s-au înregistrat scăderi, unele mai semnificative, altele mai puțin. Cele mai semnificative scăderi au fost în comunele Reci, Chichiș, Moacșa și Arcuș, unde numărul de volume a scăzut cu mai mult de jumătate până în 2020 față de 2011.

Tabelul nr. 6: Numărul cititorilor activi în zonă

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sfântu Gheorghe	12.340	12.515	12.931	14.178	14.277	13.882	13.005	12.132	12.154	8.238
Arcus	141	157	189	182	188	133	107	137	159	146
Bixad	102	158	190	120		110	104	100	70	70
Bodoc	496	610	418	406	397	357	254	291	276	194
Chichis	176	202	195	190	187	172	253	144	131	14
Ghidfalau	362	381	499	615	643	503	603	378	283	149
Ilieni	301	276	281	279	280	290	252	228	215	87
Malnas	77	60	60	30	36	40	37	35	27	28
Micfalau	364	331	391	426	425	243	317	219	276	143
Moacsa	432	456	453	523	523	532	332	278	266	55
Ozun	595	655	671	753	748	200	220	213	212	222
Reci	397	402	412	389	399	369	110	70	75	68
Valea Crișului	135	123	129	129	110	106	94	102	124	84

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

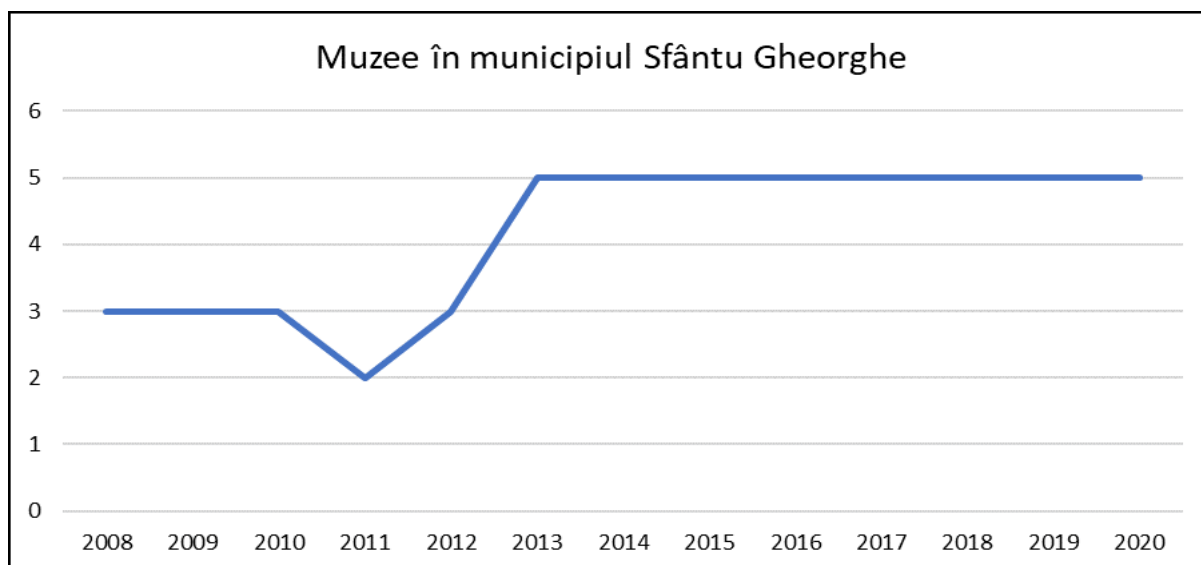
Tendința privind numărul de cititori activi nu este nici ea foarte încurajatoare, pe baza datelor din ultimii 10 ani. Deși au existat perioade de interes sporit pentru lectură și un număr mai mare de cititori activi în toate localitățile, la sfârșitul perioadei analizate numărul de cititori a scăzut semnificativ pretutindeni. Pentru 2020, acest lucru poate fi explicat parțial prin restricțiile legate de pandemie, dar declinul a fost deja evident mai devreme.

Pentru Sfântu Gheorghe, numărul de cititori la mijlocul perioadei analizate a depășit cu aproape 2.000 cifrele din anul de bază. O scădere semnificativă a fost observată începând din 2018, când numărul de cititori a ajuns la nivelul din 2011. În cazul orașului putem observa că în anul 2020 în urma pandemiei, bibliotecile au pierdut o treime din cititorii activi.

În cazul localităților învecinate, creșterea numărului de cititori activi poate fi atribuită aceleiași perioade ca și în cazul municipiului Sfântu Gheorghe, deoarece numărul de cititori pare să fi crescut la mijlocul perioadei analizate (2013-2017). Cu toate acestea, tendința de creștere nu a fost susținută, înregistrându-se o scădere semnificativă spre sfârșitul perioadei. Toate cele 13 localități aveau mai puțini cititori activi în 2020, decât cu 10 ani înainte.

În ceea ce privește bibliotecile ca spațiu cultural, putem spune că atât numărul bibliotecilor, cât și numărul volumelor și numărul cititorilor activi au scăzut semnificativ în ultimii 10 ani.

Figura nr. 50 Muzeu

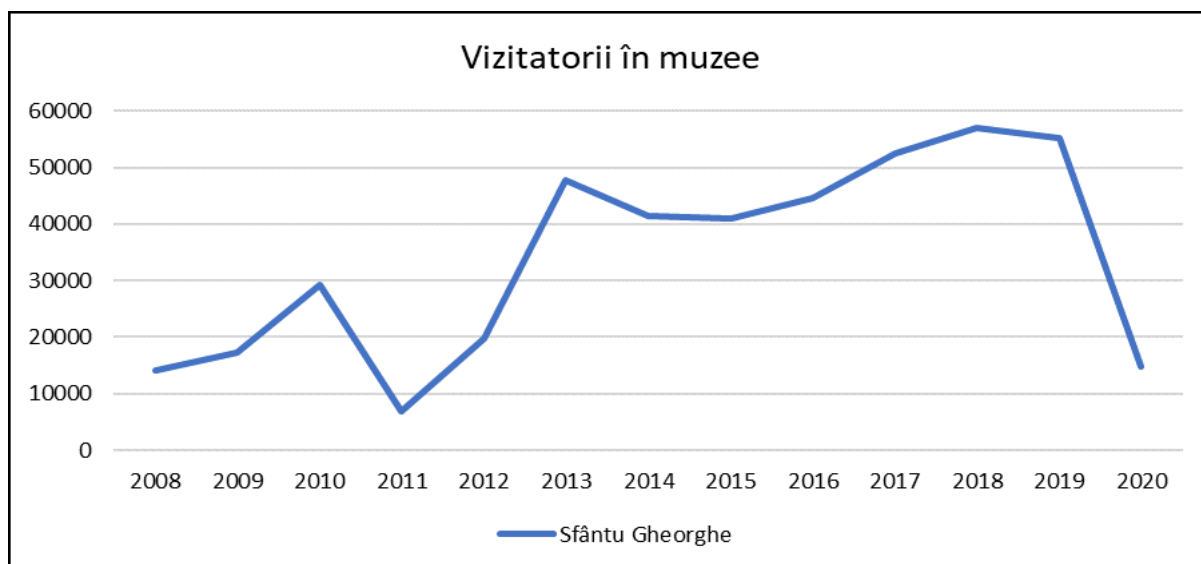
Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Conform programului oficial, în oraș funcționează următoarele muzeu, dintre care doar 5 sunt deschise permanent:

- 1 Expoziția Cinegetică a Ținutului Secuiesc a Asociației Vadon Sfântu Gheorghe, jud. Covasna Strada Gróf Mikó Imre nr. 11 științe naturale
- 2 Muzeul Spiritualității Românești Sfântu Gheorghe, jud. Covasna Strada Libertății nr. 7 artă bisericească
- 3 Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni Sfântu Gheorghe, jud. Covasna Strada Gábor Áron nr.16 arheologie
- 4 Spațiul expozițional de artă contemporană MAGMA Sfântu Gheorghe, jud. Covasna Piața Libertății nr. 2 artă
- 5 Galeria de Artă „Gyárfás Jenő” Sfântu Gheorghe, jud. Covasna Piața Libertății nr. 2 artă
- 6 Muzeul Național Secuiesc Sfântu Gheorghe, jud. Covasna Strada Kós Károly nr. 10 istoric
- 7 Punct Muzeal „Prima Școală Românească” din Sfântu Gheorghe Sfântu Gheorghe, jud. Covasna Strada Varadi Jozsef nr. 38 casă memorială
- 8 Centrul de Artă din Transilvania Sfântu Gheorghe, jud. Covasna Strada Olt nr.2

Graficul de mai jos oferă o imagine clară și neechivocă a evoluției numărului de vizitatori în muzeu. Putem observa că până în 2010 Sfântu Gheorghe a avut trei muzeu, în 2011, numărul muzeelor a scăzut cu unu. În 2012, un muzeu s-a redeschis, iar în anul următor alte două muzeu au fost deschise pentru turiști și vizitatori. După 2013, Sfântu Gheorghe are 5 muzeu.

Figura nr. 51 Vizitatori de muzeu

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Numărul vizitatorilor de muzeu la Sfântu Gheorghe a fost foarte variat în ultimii 12 ani. Din 2008, când muzeele au primit în jur de 15.000 de vizitatori, numărul vizitatorilor de muzeu s-a dublat în doi ani. În 2011, numărul vizitatorilor de muzeu a scăzut la mai puțin de 10.000, înainte de a crește din nou treptat pentru a ajunge la aproape 50.000 în 2013. Această tendință descendentă și apoi ascendentă poate fi legată de faptul că numărul muzeelor a scăzut la două în 2011, după care a crescut la trei în 2013. Între 2013 și 2017, numărul vizitatorilor de muzeu a oscilat între 40.000 și 50.000, iar în următorii doi ani numărul vizitatorilor a depășit 50.000. În 2020, pandemia a avut un impact drastic în această zonă, deoarece numărul vizitatorilor de muzeu a scăzut la aproximativ 15.000.

Pe lângă oferta colorată de muzee, este important de menționat și evenimentele culturale care contribuie la calitatea vieții culturale din Sfântu Gheorghe. În 2022, după doi ani de absență, se organizează din nou Zilele Sfântu Gheorghe, pentru a 29-a oară. Zilele Sfântului Gheorghe este unul dintre cele mai mari evenimente din regiune, cu o puternică dimensiune culturală și cu un public numeros. Zilele Sfântului Gheorghe includ o gamă largă de evenimente culturale, concerte și spectacole de dans. Pe lângă acestea, este important de menționat festivalul de artă contemporană pulzArt, care își propune să prezinte noi moduri de a gândi arta și astfel se umple o nișă culturală în viața orașului Sfântu Gheorghe și a împrejurimilor sale. Principiul organizatoric principal al festivalului de artă contemporană este acela de a estompa granițele dintre genuri, promovând astfel interoperabilitatea între genuri, și de a promova o abordare translingvistică care să contribuie la a face cultura accesibilă tuturor.

Pe lângă faptele analizate și examinate, merită menționat și modul în care instituțiile în cauză și cei implicați în promovarea culturii văd rolul și situația culturii în sine. Pentru a cartografia situația culturală din Sfântu Gheorghe și împrejurimile sale, am organizat mai multe consultări cu reprezentanți ai unor instituții culturale precum Teatrul „Tamási Áron”, Teatrul de Păpuși „Cimborák”, M Studió, Muzeul Național Secuiesc, Cityplex Arta, Ansamblul de Dansuri „Trei Scaune”, Biblioteca Județeană „Bod Péter” și Casa de Cultură „Kónya Ádám”. Reflectând asupra oportunităților culturale cu care se confruntă orașul și împrejurimile sale și asupra rolului lor în cadrul acestora, participanții au fost de acord că administrația orașului are o abordare orientată spre cultură. În organizarea diverselor lor evenimente și activități, au beneficiat de sprijin financiar și de altă natură din partea primăriei.

Privind în viitor, există două provocări majore pentru cultură: în primul rând, este necesar să se pună un accent deosebit pe asigurarea faptului că tinerii, viitorii consumatori ai culturii, își găsesc locul și rolul lor în cultură. Școlile au un rol important în implicarea tinerilor în viața culturală, deoarece pot sensibiliza prin metode și strategii educaționale bine proiectate tânăra generație. O cooperare mai strânsă cu instituțiile de învățământ reprezintă atât o provocare, cât și o sarcină pentru instituțiile culturale, pentru a ajunge la consumatorii de mâine ai valorilor culturale.

Pe de altă parte, comunicarea între instituțiile culturale și în afara acestora poate contribui la stimularea consumului cultural al locuitorilor din Sfântu Gheorghe și din zona sa. Într-adevăr, în cazul în care diferite instituții culturale organizează evenimente comune și participă la evenimentele colegilor, se poate ajunge mai ușor la potențialii consumatori culturali. Strâns legat de acest aspect este promovarea comunicării externe eficiente, pentru care instituțiile trebuie să utilizeze atât rețelele de comunicare online, cât și alte canale de comunicare. De asemenea, trebuie abordată și problema multilingvismului în comunicare, astfel comunicarea externă în limba română permite accesul la informație pentru o categorie mai largă de populație.

Pentru ca promovarea culturii să fie eficientă, instituțiile culturale trebuie să își formuleze cât mai concret propriile nevoi și cerințe, pentru ca ele să fie satisfăcute. Modernizarea, extinderea sau chiar crearea de noi spații și săli, modernizarea infrastructurii, crearea de camere de oaspeți și de spații pentru servirea mesei, introducerea unui tichet cultural integrat și evaluarea accesibilității serviciilor culturale pentru consumatori ar contribui la îmbunătățirea calității serviciilor oferite de aceste instituții culturale.

Merită menționat faptul că Muzeul Național Secuiesc se află în plin proces de renovare. Lucrările de renovare au fost finanțate de către Consiliul Județean Covasna în cadrul Programului Operațional Regional Axa 5.

Servicii sociale

Următorul tabel prezintă furnizorii de servicii sociale acreditați în Sfântu Gheorghe și în comunele învecinate. Principalele domenii de activitate ale organizațiilor enumerate mai jos sunt: terapie de familie, terapie de cuplu, grup de sprijin în caz de doliu, terapie individuală și de grup pentru părinți, cadre didactice și specialiști în profesii de ajutorare, asistență pentru săraci și bolnavi, asistență socială, îngrijirea persoanelor vârstnice, asistență profesională pentru persoanele cu probleme sociale și de sănătate, îngrijire la domiciliu. Pe lângă acestea, există, de asemenea, organizații ale căror activități includ voluntariatul și organizarea de formări profesionale. Aceste organizații au în componența lor profesioniști cu calificări adecvate și, prin urmare, dispun de spațiul și resursele necesare pentru a oferi acest tip de servicii, precum și de capacitatea instituțională de a le furniza.

Tabelul nr. 7: Furnizori de servicii sociale

Zona	Denumirea oficială a organizației	Localitate
Urbană	Asociația de Promovare a Sănătății Mentale Esély Lelki Egészségvédő Egyesület	Sfântu Gheorghe
Urbană	Asociația Pro Nobis	Sfântu Gheorghe
Urbană	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe
Urbană	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe
Urbană	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Sfântu Gheorghe

Urbană	Filiala Județeană Covasna a Societății de Cruce Roșie din România	Sfântu Gheorghe
Urbană	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe
Urbană	Fundația Izabella	Sfântu Gheorghe
Urbană	Pro Seniore S.R.L.	Sfântu Gheorghe
Rurală	Cabinet Accent Pro Consulting S.R.L.	Chichiș
Rurală	Fundația Creștină Diakonia Kapernaum	Arcuș
Rurală	Fundația Diaconică și a Tineretului Creștin - Kida	Ilieni

Tabelul următor prezintă ceilalți furnizori de servicii sociale și serviciile pe care le oferă. În acest rezumat, vedem în principal organizații care răspund unor nevoi diferite de activitățile menționate mai sus. Printre sarcinile lor esențiale se numără ajutorarea familiilor de romi (rolul femeilor, igiena, importanța educației, violența domestică etc.), administrarea unui centru de adăpost pentru persoanele fără adăpost (capacitatea actuală este de 50 de persoane), ajutorarea și tratarea dependenților (dependențe cauzate de droguri, alcool și alte substanțe toxice), sprijinirea familiilor și copiilor defavorizați, ajutorarea victimelor violenței și există, de asemenea, o organizație care ajută persoanele cu dizabilități să se recupereze. La Sfântu Gheorghe există în prezent un cămin pentru persoane vârstnice în cadrul Complexului Zathureczky Berta.

Tabelul nr. 8: Instituții sociale

Caracter	Localitate	Denumirea oficială a organizației	Denumirea oficială a serviciului
Urbană	Sfântu Gheorghe	Centrul de prevenire, evaluare și consiliere antidrog Covasna	Centre de zi pentru persoane toxico-dependente pentru persoane cu diferite adicții: droguri, alcool, alte substanțe toxice etc.
Urbană	Sfântu Gheorghe	Centrul de zi de consiliere și sprijin pentru părinți și copii	Centre de zi pentru familie cu copii
Urbană	Sfântu Gheorghe	Centru de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii Casa Început sigur pentru copii și familii	Centre de zi pentru familie cu copii
Urbană	Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii	Centre de zi pentru familie cu copii
Urbană	Sfântu Gheorghe	Casa maltezilor	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie
Urbană	Sfântu Gheorghe	Azil de noapte pentru persoane fără adăpost	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost
Urbană	Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii "Șansă pentru familie"	Centre de zi pentru familie cu copii
Urbană	Sfântu Gheorghe	Centrul respiro din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice
Urbană	Sfântu Gheorghe	Cămin pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice

Caracter	Localitate	Denumirea oficială a organizației	Denumirea oficială a serviciului
Urbană	Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Centre de zi pentru persoane vârstnice
Urbană	Sfântu Gheorghe	Creșa cu program de lucru zilnic	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți
Urbană	Sfântu Gheorghe	Serviciul asistență maternală	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială
Urbană	Sfântu Gheorghe	Centru de reabilitare a copiilor cu mobilitate redusă Szekely - Potsa	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți
Urbană	Sfântu Gheorghe	Centru de reabilitare pentru copii cu tulburări din spectrul autist / deficiențe senzoriale	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți
Urban	Sfântu Gheorghe	Casa familială nr. 1 Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială
Urban	Sfântu Gheorghe	Casa familială nr. 2 Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială
Urban	Sfântu Gheorghe	Casa familială nr. 3 Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială
Urban	Sfântu Gheorghe	Centrul de primire în regim de urgență Prinț și cerșetor Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială
Urban	Sfântu Gheorghe	Centrul de sprijin pentru tinerii peste 18 ani	Centre rezidențiale pentru tineri în dificultate
Urban	Sfântu Gheorghe	Locuință protejată pentru victime ale violenței domestice Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru victimele violenței în familie (domestice)
Urban	Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru copilul neglijat Sfântul Gheorghe	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți
Urban	Sfântu Gheorghe	Centru maternal Sfântul Gheorghe din cadrul Complexului de servicii comunitare Sf. Gheorghe	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru mamă și copil
Urban	Sfântu Gheorghe	Centru de recuperare pentru copilul cu mobilitate redusă Sfântu Gheorghe	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți
Urban	Sfântu Gheorghe	Asistenți maternali profesioniști	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială
Urban	Sfântu Gheorghe	Familii/Persoane de plasament	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială
Urban	Sfântu Gheorghe	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență
Urban	Sfântu Gheorghe	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități,

Caracter	Localitate	Denumirea oficială a organizației	Denumirea oficială a serviciului
			persoane aflate în situație de dependență
Urban	Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Iris	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilități
Urban	Sfântu Gheorghe	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență
Urban	Sfântu Gheorghe	Centru de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii	Centre de zi pentru familie cu copii
Urban	Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru copii provenind din familii aflate în dificultate	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți
Rural	Ilieni	Casa familială Ilieni	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială
Rural	Bodoc	Centrul de plasament nr. 6 Olteni	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială
Rural	Arcuș	Centru de zi -tip supraveghere copii aflați în imposibilitatea de a fi supravegheați de familii din diferite motive	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți
Rural	Bixad	Centrul de zi "Szent Piroska"	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți

După cum putem vedea în tabelul de mai jos, Sfântu Gheorghe are în prezent trei organizații care se ocupă de îngrijirea de bolnavi la domiciliu.

Tabelul nr. 9: Îngrijirea de bolnavi la domiciliu

Localitate	Denumirea oficială a organizației	Denumirea oficială a serviciului
Sfântu Gheorghe	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Unitate de îngrijire la domiciliu
Sfântu Gheorghe	Fundația Izabella	Unitate de îngrijire la domiciliu
Sfântu Gheorghe	Filiala Județeană Covasna a Societății de Cruce Roșie din România	Unitate de îngrijire la domiciliu

Alte organizații sociale în județul Covasna

În tabelul de mai jos sunt prezentate celelalte organizații sociale care funcționează în municipiul Covasna și distribuția lor numerică în Sfântu Gheorghe și în zonă.

Din datele analizate până în prezent, se poate observa că zona studiată este bogată în organizații sociale care deserveșc diferite grupuri țintă.

Tabelul nr. 10: Alți furnizori de servicii sociale

Denumirea oficială a organizației	În județul Covasna în total	Sfântu Gheorghe și zona
Cămine pentru persoane vârstnice	5	1
Centre de tip respiro/centre de criza	1	1
Centre de zi de asistență și recuperare (pentru persoane vârstnice)	1	1
Unități de îngrijire la domiciliu	4	3
Cantine sociale	2	1
Servicii de asistentă comunitara	1	1

În urma consultărilor cu reprezentanții organizațiilor sociale s-a conturat complexitatea activităților îndeplinite de aceste instituții.

În timp ce sistemul de asistență socială este deja extins în zonă, reprezentanții au declarat că este nevoie de o extindere suplimentară, în special în ceea ce privește capacitatea instituțională. După cum s-a menționat mai sus, populația zonei este în curs de îmbătrânire, ceea ce face cu atât mai necesară extinderea acestor instituții.

Pentru ca sistemul de asistență socială să funcționeze bine și să fie durabil, următorul aspect important nu este doar acela de a oferi sprijin pentru cei care au nevoie de ajutor, ci și de a acționa ca o punte de legătură între societate și beneficiari, prin diferite forme de asistență. Un alt factor important atunci când se iau în considerare serviciile oferite de aceste instituții este situarea lor din punctul de vedere al asigurării integrării căci alegerea locației este crucială pentru a nu accentua izolarea de societate.

În multe cazuri, problema nu sunt banii, ci lipsa de cunoștințe, cultură și educație. Este important de reținut că este nevoie de mult timp pentru a realiza transferul și integrarea, iar planificarea ar trebui să țină cont de faptul că nu trebuie să fie satisfăcute doar nevoile actuale, ci și nevoia de a planifica măsuri pe termen lung.

La complexitatea problemei se adaugă înțelegerea sărăciei ca atare. Definirea conceptului de sărăcie, a categoriilor de săraci este descrisă prin texte normative, legi și metodologii, iar furnizorii de servicii sociale au metodologii pentru a răspunde la această întrebare. Având în vedere caracterul sensibil al problemei, am intervievat, de asemenea, persoane care se confruntă zilnic cu provocările sărăciei materiale și nemateriale. Potrivit persoanelor intervievate, principalele persoane care au nevoie de sprijin sunt cele care nu au mijloacele necesare pentru a-și îmbunătăți situația prin eforturi proprii și cele al căror acces la serviciile, spațiile și bunurile publice este limitat, restrâns sau inexistent. Perspectiva celor mai defavorizați reprezintă un alt factor important, deoarece în mai multe cazuri asistenții sociali s-au confruntat cu cei care ar putea încerca o schimbare în situația lor socială actuală, dar nu profită de ea.

De asemenea, este important să menționăm importanța consilierii ca pilon esențial al procesului de integrare. În unele cazuri, nu neapărat de asistență financiară are nevoie o persoană aflată în dificultate, ci de a învăța să își gestioneze starea emoțională. Și pentru persoanele în vârstă și pentru tineri, sprijinul societății este important, deoarece, fie că este vorba de sprijin material sau nematerial, aceste grupuri nu au neapărat persoane apropiate care să le poată ajuta.

Printre indicatorii de sărăcie și lipsa cunoștințelor sau a educației, trebuie menționat și subcategoria copiilor mici ale căror mame sunt sub vârsta de 19 ani. Tabelul de mai jos prezintă evoluția numărului de copii cu mame aflate sub vârsta de 19 ani. Tabelul înregistrează datele din perioada 2008 și 2020, la nivel național și defalcat pe regiuni și județe.

Tabelul nr. 11: Nou-născuții femeilor cu vârsta sub 19 ani în județul Covasna

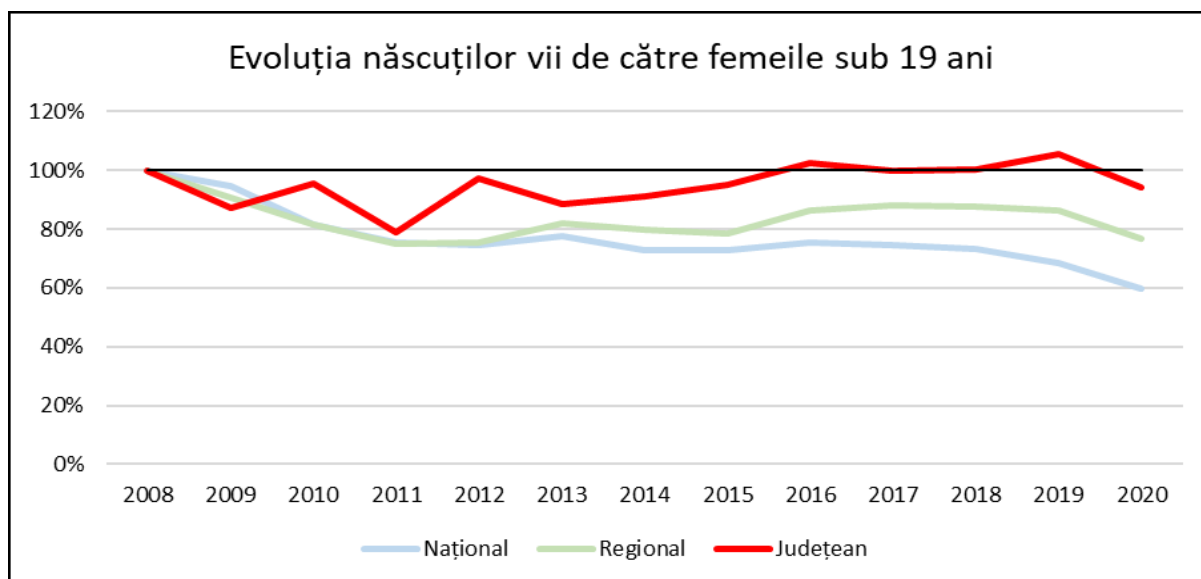
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	27.656	26.214	22.507	20.898	20.607	21.458	20.103	20.124	20.798	20.671	20.248	18.933	16.566
Regional	3.651	3.305	2.975	2.737	2.747	2.997	2.908	2.860	3.153	3.223	3.198	3.149	2.804
Județean	306	267	292	241	297	271	279	291	313	306	307	323	288

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul următor arată un declin/o descreștere mai puțin intensă, dar constant, la nivel național, comparativ cu 2008. Raportând la tendințele naționale și regionale, putem observa că acestea sunt similare până în 2013, dar începând cu 2013, numărul de date măsurate în regiune înregistrează o creștere. Analizând datele pentru județ, se poate observa o scădere între 2008 și 2016, apoi în 2016 tendința depășește din nou datele din 2008, stagnând sau crescând până în 2020, pentru ca în 2020 să scadă din nou.

Dacă comparăm datele la nivel de județ pentru anul 2019 privind numărul de nașteri vii și numărul de copii născuți de mame cu vârsta sub 19 ani, observăm că aproape 15% dintre copiii născuți în acel an au avut mame cu vârsta sub 19 ani. Făcând aceeași comparație cu datele naționale, 9,32% dintre copiii născuți în acel an au avut o mamă cu vârsta sub 19 ani. Se poate observa că cifra națională este semnificativ mai mare decât cea județeană.

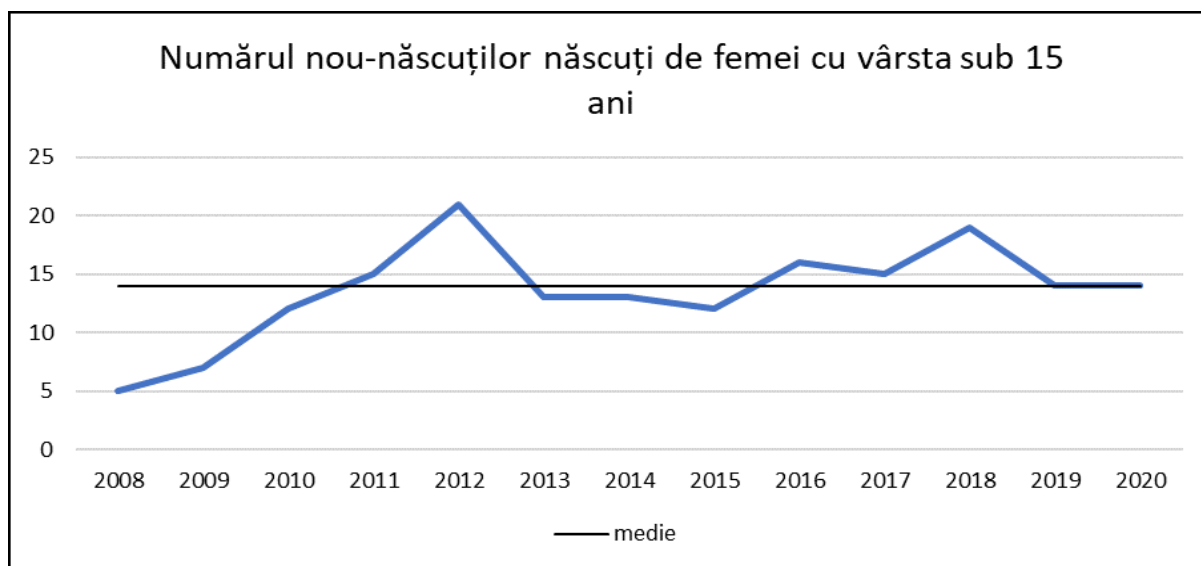
Figura nr. 52 Numărul nou-născuților născuți de femei cu vârsta sub 19 ani

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Privind acest aspect mai în detaliu, tot la nivel județean, un indicator important este evoluția numărului de copii ai mamelor sub 15 ani. În perioada analizată, în fiecare an s-au născut în medie 14 copii din mame cu vârsta sub 15 ani.

Figura nr. 53 Numărul nou-născuților născuți de femei cu vârsta sub 15 ani

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

O consultare ulterioară a avut loc cu reprezentanții locali ai persoanelor cu mobilitate redusă, la care au participat persoane cu deficiențe de vedere și cu mobilitate redusă.

Problemele identificate au fost:

- **Lipsa unei infrastructuri adecvate:** accesul la instituțiile publice, precum și la spațiile comerciale și de divertisment este aproape imposibil din cauza lipsei de drumuri de acces, scări etc.
- **Lipsa de empatie a comunității**

- **Dificultăți cu transportul public:** șoferii de autobuz nu ajută la urcare, nu pot avea acces la peroanele din gări.

- **Ocuparea forței de muncă:** în cazul lor este, de asemenea, important să se creeze o punte de legătură cu comunitatea și este esențial să se găsească angajatori care să poată angaja persoane cu aceste dificultăți, bineînțeles pe cei a căror stare de sănătate le permite să lucreze.

În ceea ce privește măsurile viitoare, reprezentanții organizațiilor sociale au menționat necesitatea de a găsi cât mai curând posibil o soluție la problema evacuărilor ilegale, de a ajuta victimele violenței domestice și de a reduce incidența violenței domestice.

Alte probleme care trebuie abordate sunt îngrijirea bolnavilor mintal și a persoanelor cu handicap, pentru care trebuie găsită o soluție specifică, deoarece nu pot fi tratate într-un singur loc.

Există o nevoie tot mai mare de o bucătărie socială, deoarece mulți copii nu au acces la un prânz cald și există persoane în vârstă care se confruntă cu această problemă din cauza pensiilor mici. În acest sens, ar trebui să se găsească o soluție și pentru cazurile în care persoanele în vârstă nu pot ajunge la bucătăria socială, caz în care ar trebui să se asigure livrarea la domiciliu. Acest lucru ar putea fi realizat cu ajutorul beneficiarilor și al voluntarilor.

În orașul Sfântu Gheorghe există trei cartiere marginalizate (Csíki, Oltmezó, Órkő) în care ar fi necesare diferite intervenții pentru a integra locuitorii. Cartierele menționate mai sus sunt locuite de persoane dezavantajate din punct de vedere social, în timp ce Órkő este omogen din punct de vedere etnic, cu locuitori în principal romi care trăiesc într-o sărăcie profundă. Localnicii menționați trăiesc în condiții de infrastructură precară, în zone neamenajate, supraaglomerate, în locuințe cu dotări minime. Atât copiii, cât și adulții sunt slab calificați, cu un nivel ridicat de șomaj. Infrastructura de transport este în stare proastă și neglijată, ceea ce contribuie, de asemenea, la marginalizarea societății locale.

Integrarea acestor comunități este în curs de desfășurare prin diverse investiții, cum ar fi construcția de locuințe sociale, renovarea școlilor publice, crearea și renovarea spațiilor publice, construirea de rețele de apă și canalizare, îmbunătățirea accesului la educație etc. Pe lângă dezvoltarea infrastructurii, procesele de integrare socială sunt, de asemenea, indispensabile, având ca piloni cultura, sănătatea și educația. Impactul benefic al educației este de netăgăduit, deoarece joacă un rol important în coeziunea socială și are un efect pozitiv asupra sănătății individului, bunăstării psihologice, valorilor etc. Asociația Grupul de Acțiune Locală Sepsi (GAL Sepsi) este o organizație nonguvernamentală, non-profit, înființată în 2017, cu obiectivul de a reduce numărul persoanelor care trăiesc în sărăcie profundă și excluziune socială prin îmbunătățirea condițiilor de viață și a calității vieții, precum și prin consolidarea coeziunii sociale. Având în vedere prevalența nivelului scăzut de educație și a șomajului, au fost, de asemenea, susținute măsuri de promovare a oportunităților de angajare și importanța locurilor de muncă în comunitățile marginalizate. Dezvoltarea spiritului comunitar este, de asemenea, un factor esențial în procesele de integrare, care este urmărit, printre altele, prin campanii de promovare a desegregării și a incluziunii sociale.

În această privință, comunitatea locală este foarte solidară, potrivit celor intervievați, oferind alimente și haine celor nevoiași, dar este esențial să se instituționalizeze toate aceste servicii, astfel încât să nu depindă doar de bunăvoința oamenilor. În acest sens, este de asemenea esențial ca orașul să aibă o politică a timpului. Orașul trebuie să joace un rol specific, oferind nu doar finanțare, ci și planuri și idei concrete pentru a ajuta aceste instituții să funcționeze.

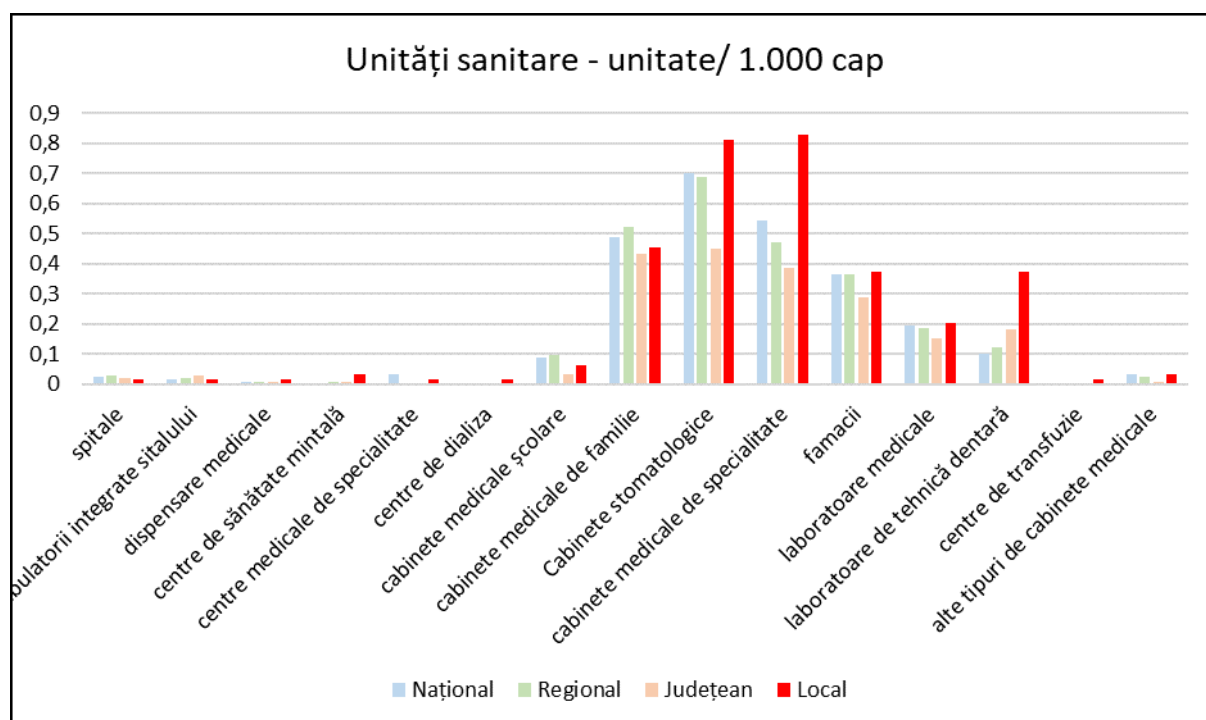
În ceea ce privește locuințele, nivelul de educație cel mai ridicat și nivelul de trai, datele furnizate de recensământul din 2011 sunt accesibile, de aceea propunem să evaluăm acești factori pe baza datelor de la următorul recensământ.

Sănătatea

În special în perioada pandemiei, s-au ivit multe întrebări cu privire la pregătirea, funcționarea zilnică și eficiența sistemului național și local de asistență medicală. Deși există multe critici cu privire la starea sectorului sanitar din România, atât din partea lucrătorilor din domeniul sănătății, cât și din partea cetățenilor care utilizează serviciile medicale, există unele instituții sanitare care au înregistrat îmbunătățiri în ultimii ani, comparativ cu situația națională. Înainte de a analiza serviciile de sănătate din reședința de județ și din comunele din zonă, este important să evidențiem câteva date naționale și internaționale care ne pot servi drept repere pentru interpretarea noastră.

În ciuda unei creșteri de 56% a cheltuielilor cu sănătatea în România între 2011 și 2017, de la 6,2 miliarde de euro la 9,7 miliarde de euro, România a avut în continuare cele mai mici cheltuieli cu sănătatea din UE în 2017, potrivit celor mai recente date Eurostat. Media UE este de 9,9% din PIB, față de 5,2% în România. De asemenea, România a avut cele mai mici cheltuieli de sănătate pe cap de locuitor în 2017 (474 de euro). În ceea ce privește consultațiile medicale pe cap de locuitor, România a avut o medie de cinci vizite pe persoană în 2017. În ceea ce privește numărul anual de externări spitalicești la mia de locuitori, țara noastră a înregistrat în 2018 aproximativ 4 milioane de externări spitalicești, adică 205 externări la mia de locuitori. În ceea ce privește durata medie a șederii în spital, ne aflăm în plutonul de mijloc al UE, cu o medie de 7,4 zile de îngrijire. Comparând situația sistemului de sănătate din România cu media UE în ceea ce privește anumite criterii de referință, nu există motive de mulțumire. Întrebarea care rămâne este: Sfântu Gheorghe și zona din jur, care face obiectul studiului nostru, confirmă rezultatele negative la nivel național sau poate servi drept exemplu pozitiv al evoluției sistemului de sănătate?

Figura nr. 54 Unități de sănătate publică

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Dacă ne uităm la raportul dintre unitățile sanitare publice la 1.000 de locuitori din Regiunea Centru, în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe, imaginea este foarte pozitivă pentru reședința de județ. Din cele 15 unități sanitare publice prezentate în graficul de mai sus, doar 4 prezintă un raport mai bun decât cel național, regional sau județean la 1.000 de locuitori.

În ceea ce privește ambulatoriile integrate și centrele medicale de specialitate, datele regionale și naționale arată cifre mai mari pentru cabinetele județene, școlare și de medicină de familie. Este important de subliniat, însă, că pentru acestea există foarte puține diferențe între cifrele județene, regionale și cele naționale, căci acestea nu depășesc în nici un caz 0,1%. Numărul de spitale, dispensare, farmacii, laboratoare medicale și alte tipuri de cabinete medicale este relativ similar în România, în Regiunea Centru, în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe.

Dezvoltarea sistemului de sănătate din Sfântu Gheorghe este poate cel mai bine ilustrată de instituțiile publice de sănătate, ale căror pondere este mult mai mare decât în celelalte trei zone analizate, așa cum se arată în diagrama de mai sus. Printre acestea se numără centre de sănătate mintală, centre de dializă, cabinete stomatologice, cabinete de specialitate, laboratoare de stomatologie. Pentru acestea din urmă, județul depășește media județeană cu peste 0,2%.

Mai este de remarcat un aspect important din datele prezentate. Numărul de instituții publice de sănătate la 1.000 de locuitori în reședința de județ este egal sau mai mare decât în județ, ceea ce sugerează că instituțiile publice de sănătate din județ sunt concentrate în Sfântu Gheorghe.

Tabelul nr. 12: Unități de sănătate publică în zonă

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Cabinete medicale de familie	Sfântu Gheorghe	30	30	31	31	31	32	32	32	32	32	30	29	29
	Arcus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bixad	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Badok	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Chichis	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Ghidfalau	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Ilieni	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Malnas	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Micfalau	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1
	Moacsa	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
	Ozun	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Reci	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Valea Crișului	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Cabinete stomatologice	Sfântu Gheorghe	31	34	36	35	42	43	43	43	48	47	49	52
Arcus		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bixad		0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Badok		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Chichis		0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Ghidfalau		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ilieni		0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Malnas		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Micfalau		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
Moacsa		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ozun		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reci		0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0
Valea Crișului		0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Farmacii		Sfântu Gheorghe	20	20	20	23	24	25	25	24	24	24	24	24
	Arcus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Bixad	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Badok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Chichis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ghidfalau	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2
	Ilieni	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Malnas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Micfalau	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Moacsa	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
	Ozun	1	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2
	Reci	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2
	Valea Crișului	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Luând în considerare evoluția numărului de cabinete de medicină de familie, cabinete stomatologice și farmacii din Sfântu Gheorghe și cele 13 comune din zonă în perioada 2008-2020, putem trage concluzii relevante în ceea ce privește asistența medicală primară.

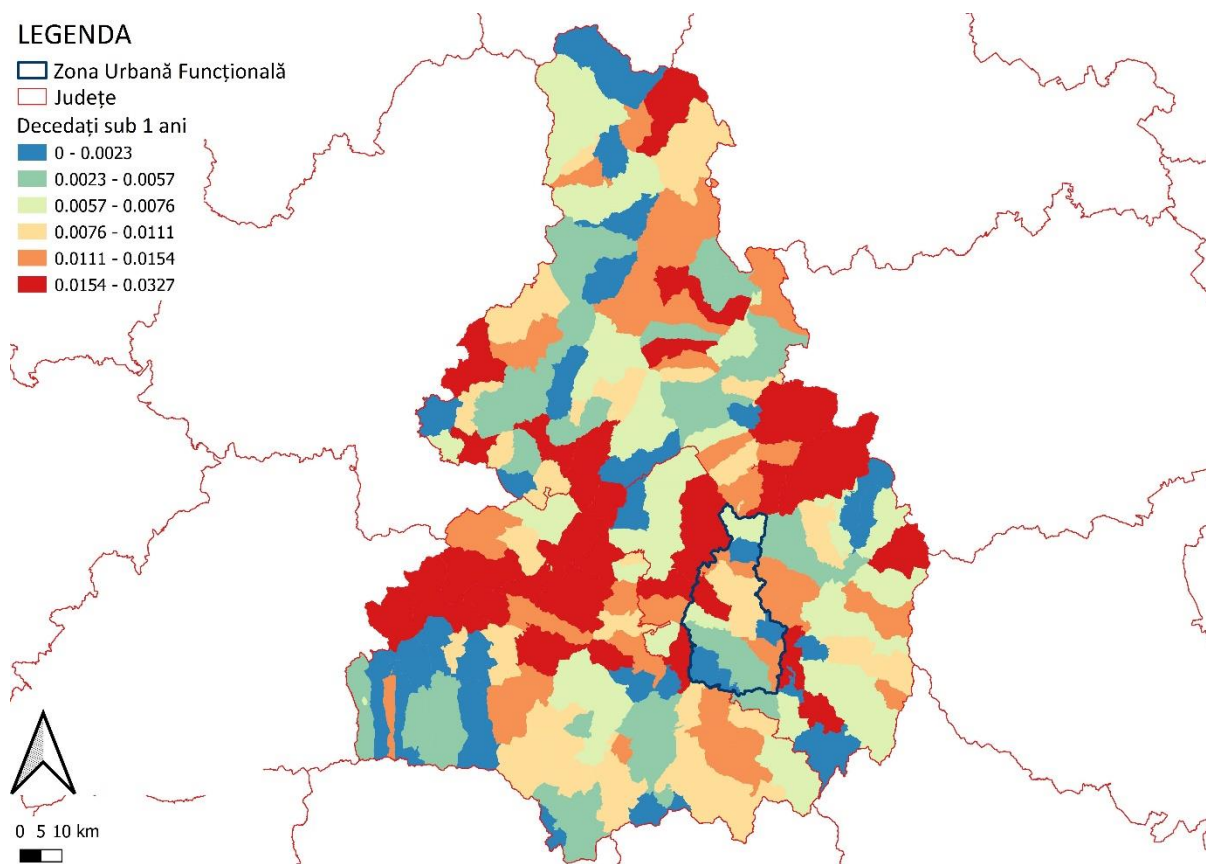
Numărul cabinetelor de medicină de familie din Sfântu Gheorghe a avut o tendință de creștere între 2008 și 2013, cu 30 de cabinete de medicină de familie în anul de referință, crescând la 32 în 2013. Între 2014 și 2017, numărul cabinetelor de medicină de familie a stagnat, scăzând cu două în 2018 și cu unul în 2019. În comunele din jurul municipiului, nu se poate observa nicio schimbare

semnificativă în ceea ce privește numărul de cabinete medicale de familie. Comuna Ozun avea două cabinete medicale de familie în 2008, în timp ce 9 municipii aveau câte un cabinet medical de familie în 2008, iar numărul cabinetelor medicale de familie nu s-a modificat în ultimii 12 ani. În comuna Arcuș, de la începutul perioadei analizate nu a fost înființat niciun cabinet medical de familie. În comuna Moacșa a existat un cabinet medicale de familie până în 2017, dar din 2018 nu mai există niciun cabinet.

Numărul cabinetelor stomatologice din județ a crescut constant, aproape dublându-se până în 2020, an în care funcționează cu 23 mai multe decât în 2008. În comunele din zonă, numărul de cabinete stomatologice a stagnat sau a înregistrat o tendință de creștere. În comunele Bixad, Chichiș și Ilieni nu existau cabinete stomatologice în 2008, dar acestea au fost înființate în ultimii 12 ani. În Micfalău, un cabinet stomatologic care a funcționat până în 2019 a fost închis în 2020, în mod similar cu comuna Reci, unde s-a oferit asistență stomatologică între 2016 și 2019, dar cabinetul a fost închis în 2020. În celelalte comune, cum ar fi Arcuș, Bodoc, Ghidfalău, Malnaș, Moacșa și Ozun, nu există stomatologii.

Numărul de farmacii din Sfântu Gheorghe a crescut de la 20 în 2008 la 25 în 2013 și a scăzut cu una în 2015, pentru ca în 2020 să existe 24 de farmacii în municipiu. Numărul de farmacii din Arcuș, Bixad, Ilieni și Micfalău a rămas stabil din 2008 încolo. În Ghidfalău și Reci au fost deschise câte 2 farmacii în perioada analizată, la fel ca în Ozun, unde funcționează tot 2 farmacii. În Valea Crișului, Malnaș, Chichiș și Bodoc nu au fost înființate farmacii din 2008 încolo.

Harta nr. 9 Mortalitatea infantilă – județele Covasna, Harghita, Brașov

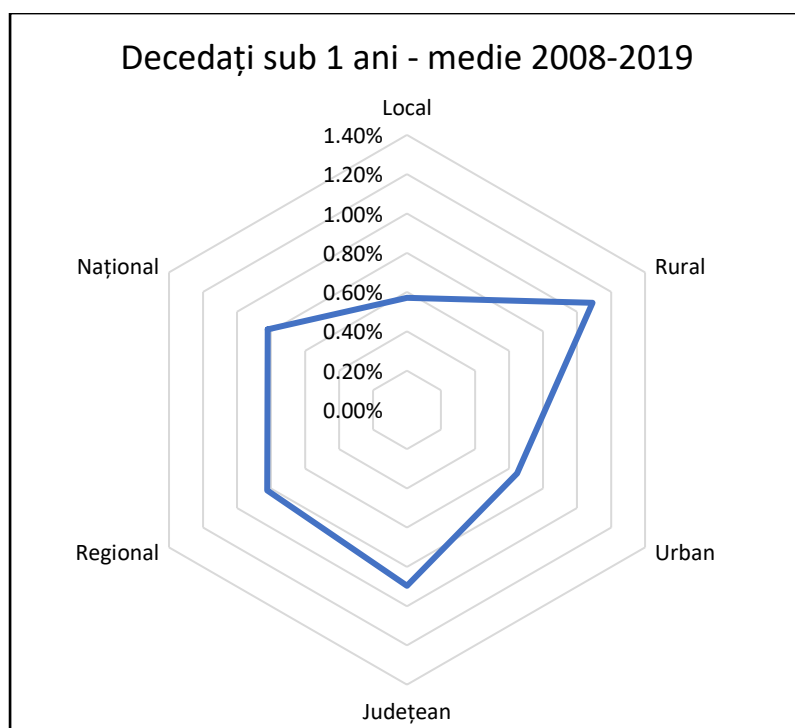
Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Sistemul de asistență medicală poate juca un rol semnificativ în prevenirea și reducerea mortalității infantile ca problemă socială fundamentală și, prin urmare, poate servi drept unul dintre criteriile de evaluare pentru sistem. Rata ridicată a mortalității infantile într-o anumită zonă este un indicator al eficienței sistemului de sănătate în această privință.

Privind datele pentru județele Harghita și Covasna în ceea ce privește mortalitatea infantilă din harta de mai sus, se poate observa că cele mai mari cifre pentru mortalitatea infantilă sunt în partea de nord-vest a județului Covasna și în partea de sud-est a județului Harghita. Cifrele pentru Sfântu Gheorghe și împrejurimile sale sunt diferite. Putem observa că există municipii în zonă unde această cifră este foarte mare, între 0,0154 și 0,0327, dar putem vedea și exemple pozitive de municipii cu cifre între 0 și 0,0023. Deoarece zona se situează la mijloc pe baza scalei folosite pentru a măsura mortalitatea infantilă în general, putem concluziona că, deși nu putem vorbi de o valoare critică pentru mortalitatea infantilă în zonă, fenomenul este prezent și este nevoie de acțiune și prevenire în acest domeniu.

Figura nr. 55 Mortalitatea infantilă

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul mortalității infantile de mai sus prezintă procentul mortalității infantile la nivel național, regional, județean, urban, rural și local, pe baze mediei pe perioada 2008-2019.

Cifrele naționale și regionale sunt similare, ambele în jur de 0,60%. Datele județului Covasna au arătat o creștere față de primele, cu o mortalitate infantilă de aproximativ 0,7%. Se poate concluziona că zonele rurale contribuie semnificativ la mortalitatea infantilă mai mare din județ, comparativ cu datele naționale și regionale. În timp ce în zonele urbane rata mortalității infantile este mai mică față de cifrele naționale și regionale, cu puțin peste 0,4%, în zonele rurale rata mortalității infantile se apropie de 1%.

Economie

Educație

Educația este piatra de temelie a unei strategii de dezvoltare, fie că este vorba de educație pentru tineri sau de formarea adulților. O strategie de dezvoltare locală poate avea un impact semnificativ asupra calității educației; chiar dacă aceasta trebuie asigurată, în primul rând, într-un cadru organizat, reglementat la nivel național, deciziile locale pot avea o contribuție majoră la calitatea educației. Eforturile de îmbunătățire a calității educației pot fi deja observate, prin investiții pentru îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor școlare, prin îmbunătățirea echipamentelor și prin investiții suplimentare în acest domeniu. O strategie de dezvoltare trebuie să includă condițiile de creare a infrastructurii necesare pentru dezvoltarea unei educații de calitate. Educația nu este un scop în sine: dacă nu contribuie la dezvoltarea economiei locale, ea va rămâne doar o insulă izolată, iar importanța sa socio-economică va fi doar simbolică. Prin urmare, trebuie luate măsuri în învățământul secundar și terțiar pentru a susține identificarea a nevoilor antreprenorilor și investitorilor în ceea ce privește formarea de care au nevoie viitorii angajați și astfel se poate armoniza oferta școlii cu nevoile pieței muncii.

Sfântu Gheorghe nu găzduiește doar instituții de învățământ preuniversitar, ci este și un municipiu universitar, deoarece atât Universitatea Babeș-Bolyai, cât și Universitatea Sapientia au câte o filială și campusuri universitare aflate în plină dezvoltare. Prezența universităților într-un oraș este un factor economic important, deoarece o educație de calitate înseamnă că profesioniștii ceruți de piața muncii pot fi pregătiți la nivel local și au mai multe șanse de a fi păstrați în zonă după ce își termină studiile preuniversitare. În plus, o prezență universitară are potențialul de a crește numărul de activități de cercetare și dezvoltare.

La fel ca și în cazul altor grupuri țintă, directorii instituțiilor de învățământ au avut ocazia de a-și exprima opiniile, de a evalua condițiile educaționale actuale și de a face sugestii pentru viitor. În cadrul procesului de consultare, directorii instituțiilor de învățământ sau reprezentanții acestora au fost rugați să se pronunțe cu privire la investițiile în infrastructură necesare în viitorul apropiat, fie că este vorba de dotări didactice, de echipamente IT sau de extinderea clădirii, și au fost formulate sugestii cu privire la nevoile de deplasare ale elevilor. Pentru elevii care folosesc transportul public de lungă distanță, s-a ridicat problema că actualul sistem de transport public nu le permite să ajungă la începutul primei ore de curs.

Harta de mai jos ilustrează distribuția școlilor și grădinițelor din Sfântu Gheorghe, iar mărimea punctelor roșii reprezintă numărul de elevi.

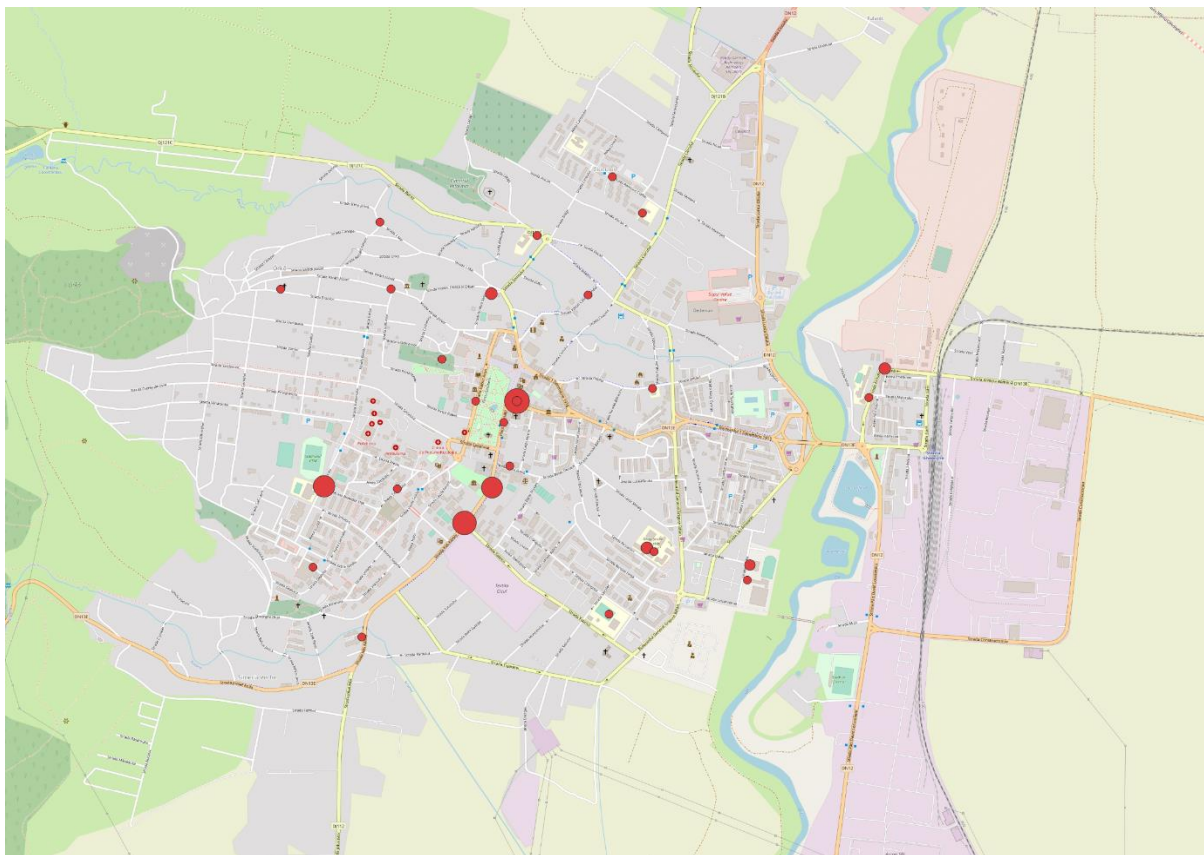
Școlile cu cel mai mare număr de elevi sunt:

- Colegiul „Székely Mikó” – 1.228 de elevi
- Colegiul „Mihai Viteazul” – 1.167 de elevi
- Colegiul „Váradı József” – 1.063 de elevi
- Liceul teoretic „Mikes Kelemen” – 1.038 de elevi

Se remarcă faptul că trei dintre cele patru școli cu cel mai mare număr de elevi sunt situate în partea centrală a municipiului, ceea ce are implicații importante pentru mobilitate, deoarece numărul mare de elevi implică necesitatea asigurării condițiilor optime de navetă. O rețea adecvată de transport public ar putea reduce numărul de mașini în timpul circulației de dimineață, deoarece ar ajuta copiii să ajungă la școală și la grădiniță. În plus, există părți ale municipiului în care nu există deloc unități de învățământ de acest tip. Cartierul Ciucului este unul dintre cele mai populate din județ, dar are

doar o singură grădiniță și o singură școală primară, iar numărul de elevi înscriși nu justifică nevoia de școli suplimentare.

Figura nr. 56 Instituții de învățământ

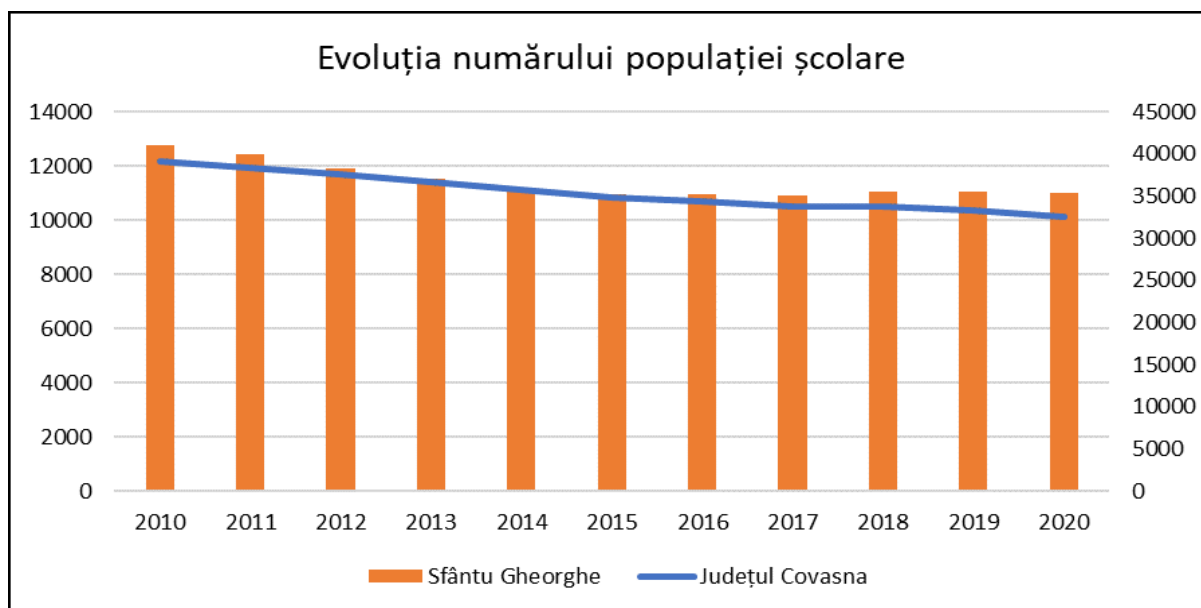

Sursa: SIIIR, cartografia școlară © Értékterv & Planificatio, 2021

Evoluția numărului de elevi care frecventează școala reflectă evoluția populației din grupa de vârstă respectivă, atât în municipiu, cât și în județ. Cu toate acestea, în timp ce declinul continuă să caracterizeze județul, numărul de studenți din municipiu dă semne de stabilizare sau de ușoară creștere, ceea ce întărește și mai mult caracterul de centru educațional al municipiului..

Orașul este un centru educațional important, școlile secundare jucând un rol determinant. Există cinci licee – una în limba română și patru în limba maghiară – și trei școli profesionale – una în limba română și două în limba maghiară. Universitatea Babeș-Bolyai și Universitatea Sapientia au, de asemenea, filiale în Sfântu Gheorghe, ambele urmând a fi dezvoltate suplimentar în viitorul apropiat.

Figura nr. 57 Modificarea numărului de elevi în județul Covasna și la Sfântu Gheorghe între 2010 și 2020

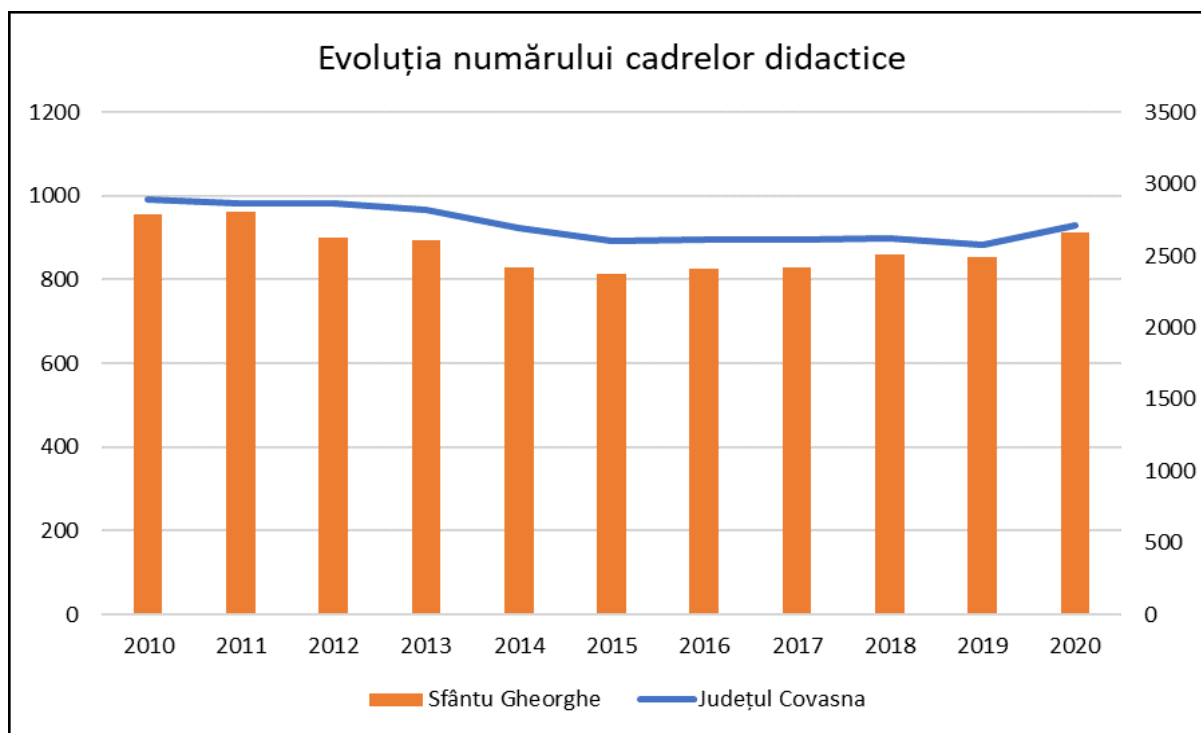
Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Conform datelor Institutului Național de Statistică, graficul de mai sus arată evoluția numărului de elevi din Sfântu Gheorghe, inclusiv a studenților universitari, respectiv în județul Covasna, în perioada analizată. Începând cu anul 2010, s-a înregistrat o scădere continuă până în 2015, când numărul elevilor înscriși a început să crească din nou. Tendința este tipică pentru întreg județul Covasna, dar în special în acest județ se observă din nou o scădere începând cu anul 2018.

În ceea ce privește numărul de profesori, tendința a fost similară cu cea a numărului de elevi. În perioada analizată, se remarcă o scădere constantă până în 2015, când numărul de cadre didactice începe să crească din nou. În cazul județului, această scădere nu se schimbă până la sfârșitul perioadei analizate.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții acestor instituții a reieșit că cel mai mare deficit în acest moment se constată în cazul profesorilor de la disciplinele reale. Potrivit directorilor de școli, este foarte dificil să se găsească profesori specializați în fizică, chimie și matematică.

Figura nr. 58 Numărul de cadre didactice

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Conform datelor recensământului din 2011, 14,81% din populația din regiune are studii superioare, 69,03% are studii medii (clasele 5-8), 9,47% are studii primare (clasele 1-4) și doar 3,21% din populație nu are nicio educație. Dacă ne uităm la datele din județ, proporția persoanelor cu studii superioare este mult mai mică decât în regiune, mai puțin de 10%. Proporția persoanelor cu studii medii este similară în județ și în regiune, dar proporția persoanelor cu studii primare este mai mare în județ decât în regiune, totalizând 13,56%.

În tabelul de mai jos sunt prezentate unitățile de învățământ din Sfântu Gheorghe și zona deservită în funcție de numărul de elevi. În Sfântu Gheorghe sunt 34 de școli și grădinițe, inclusiv Chilieni și Coșeni. Comunele din zonă au în total 53 de instituții de învățământ. Din punct de vedere al numărului de elevi, cel mai mare este Colegiul „Székely Mikó” din Sfântu Gheorghe cu 1.228 de elevi, iar cele mai mici sunt grădinițele din Sâncraiu și Malnaș Băi cu doar câte 6 copii. Toate liceele teoretice și școlile profesionale din zonă se află în Sfântu Gheorghe, astfel că elevii care au terminat învățământul primar își pot continua studiile în reședința de județ. Acest lucru este important și în ceea ce privește mobilitatea, deoarece toți copiii din zonă ar trebui să aibă posibilitatea de a face naveta. Ponderea educațională a orașului în zonă este de 83% din numărul total de elevi și studenți din învățământul secundar din întreaga zonă, dar chiar și la nivelul ciclului inferior, și în special în clasele 5-8, familiile ale căror activități cotidiene sunt legate de oraș își înscriu copiii în școlile locale.

Figura nr. 59 Instituții de învățământ în zonă

Denumirea oficială a instituției	Localitatea	Numărul de elevi
Grădinița cu Program Normal Angheluș	Angheluș	13
Școala Primară "Forró Elek" Angheluș	Angheluș	12
Școala Gimnazială "Dr. Gelei József" Arcuș	Arcuș	80
Grădinița cu Program Normal Arcuș	Arcuș	27
Școala Primară Bicfalău	Bicfalău	20
Grădinița cu Program Normal Bicfalău	Bicfalău	11
Școala Primară Bita	Bită	6
Școala Primară Aninoasa	Aninoasa	37
Grădinița cu Program Normal Aninoasa	Aninoasa	20
Grădinița cu Program Normal Fotoș	Fotoș	7
Școala Gimnazială "Czetz János" Ghidfalău	Ghidfalău	86
Grădinița cu Program Normal Ghidfalău	Ghidfalău	8
Școala Gimnazială "László Lukács" Ilieni	Ilieni	66
Grădinița cu Program Normal "Gál Dániel" Ilieni	Ilieni	34
Școala Primară "Bedő Albert" Calnic	Calnic	12
Grădinița cu Program Normal Calnic	Calnic	9
Grădinița cu Program Normal Chilieni	Chilieni	25
Școala Primară "Mánya Béla" Chilieni	Chilieni	9
Școala Gimnazială "Gábor Áron" Chichiș	Chichiș	36
Grădinița cu Program Normal Chichiș	Chichiș	23
Școala Gimnazială Băcel	Băcel	26
Grădinița cu Program Normal Băcel	Băcel	9
Grădinița cu Program Normal Lisnău	Lisnău	8
Școala Primară Lisnău	Lisnău	8
Școala Gimnazială "Orbán Balázs" Moacșa	Moacșa	67
Grădinița cu Program Normal "Teleki Zsigmond" Moacșa	Moacșa	22
Școala Gimnazială "Tóké József" Malnaș	Malnaș	77
Grădinița cu program Normal Malnaș	Malnaș	20
Școala Primară Malnaș Băi	Malnaș Băi	9
Grădinița cu Program Normal Malnaș Băi	Malnaș Băi	6
Școala Gimnazială "Fejér Ákos" Micfalău	Micfalău	117
Grădinița cu Program Normal "Törpiké" Micfalău	Micfalău	33
Școala Primară "Makkai Sándor" Olteni	Olteni	36
Grădinița cu Program Normal Olteni	Olteni	21
Școala Gimnazială "Antos János" Reci	Reci	166
Grădinița cu Program Normal "Radák Kata" Reci	Reci	48
Școala Primară Pădureni	Pădureni	8
Grădinița cu Program Normal Pădureni	Pădureni	7
Școala Gimnazială "Henter Károly" Bodoc	Bodoc	134
Grădinița cu Program Normal Bodoc	Bodoc	24
Școala Gimnazială "Mikes Ármin" Bixad	Bixad	140
Grădinița cu Program Normal "Ábrahám Árpád" Bixad	Bixad	38
Școala Gimnazială "Kálnoky Ludmilla" Valea Crișului	Valea Crișului	166
Grădinița cu Program Normal Valea Crișului	Valea Crișului	60
Școala Gimnazială "Váradi József" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	1063
Liceul Teoretic "Mikes Kelemen" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	1038
Liceul de Arte "Plugor Sándor" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	588
Liceul Tehnologic "Puskás Tivadar" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	584
Școala Gimnazială "Ady Endre" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	581

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

Școala Gimnazială "Nicolae Colan" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	525
Liceul Teologic Reformat Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	459
Școala Gimnazială "Néri Szent Fülöp" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	409
Liceul Economic "Berde Áron" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	389
Liceul Tehnologic "Constantin Brâncuși" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	359
Grădinița cu Program Prelungit "Árvácska" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	341
Grădinița cu Program Prelungit "Pinocchio" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	255
Grădinița cu Program Prelungit "Napsugár" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	235
Școala Gimnazială Specială Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	229
Grădinița cu Program Prelungit "Csipike" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	225
Grădinița cu Program Prelungit "Hófehérke" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	207
Grădinița cu Program Prelungit "Benedek Elek" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	203
Grădinița cu Program Prelungit "Gulliver" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	194
Școala Gimnazială "Gödri Ferenc" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	180
Liceul Tehnologic "Kós Károly" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	154
Școala Gimnazială Malu	Sfântu Gheorghe	93
Grădinița cu Program Normal "Néri Szent Fülöp" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	89
Școala Postliceală Sanitară Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	82
ȘCOALA PRIMARĂ SFÂNTU GHEORGHE-ȘC.GIM.MALU	Sfântu Gheorghe	70
Grădinița cu Program Normal Nr. 5 Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	68
Grădinița cu Program Prelungit "Kőrösi Csoma Sándor" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	60
ȘCOALA GIMNAZIALĂ SFÂNTU GHEORGHE	Sfântu Gheorghe	47
Grădinița cu Program Normal Nr. 7 Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	24
Grădinița cu Program Normal I.A.S. Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	12
Colegiul Național "Székely Mikó" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	1.228
Colegiul Național "Mihai Viteazul" Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	1.167
Grădinița cu Program Normal Sâncraiu	Sâncraiu	6
Școala Primară "Berde Mózsá" Sântionlunca	Sântionlunca	21
Grădinița cu Program Normal Sântionlunca	Sântionlunca	14
Grădinița cu Program Normal Coșeni	Coșeni	7
Școala Gimnazială "Tatrangi Sándor" Ozun	Ozun	239
Grădinița cu Program Normal "Temesvári János" Ozun	Ozun	54
Școala Primară "Dávid József" Zălan	Zălan	25
Grădinița cu Program Normal Zălan	Zălan	18
Grădinița cu Program Normal Valea Zălanului	Valea Zălanului	7
Școala Primară Valea Zălanului	Valea Zălanului	7
Total:		13.461

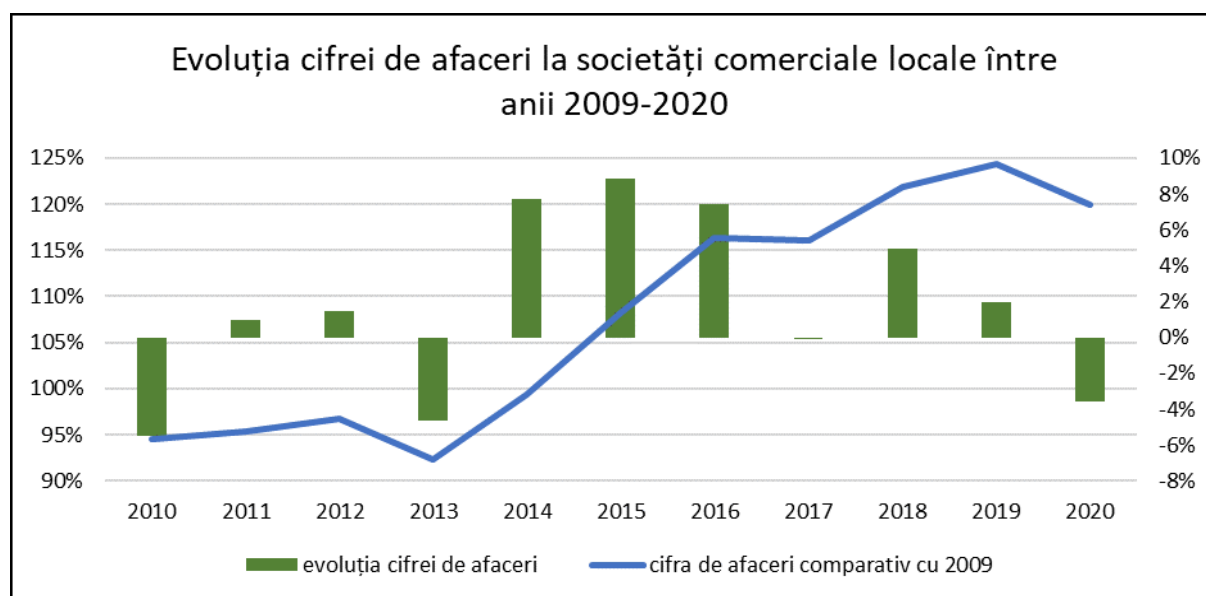
Sursa: SIIIR, cartografia școlară © Planificatio, 2021

Întreprinderi

Criza din 2008 și efectele de drenaj ale aderării la UE au avut un impact negativ pe termen lung asupra economiei municipiului. Criza a durat până în 2014, după care a început un ciclu de creștere inițial rapidă și apoi încetinită, care s-a încheiat cu izbucnirea pandemiei (Figura nr. 60).

Figura nr. 60 Cifra de afaceri a firmelor din Sfântu Gheorghe între 2009 și 2020

Sursa: Lista Firme, © Planificatio, 2021

Natura ciclică a fluxurilor de afaceri reflectă, de asemenea, o restructurare semnificativă a economiei locale. Anumite activități economice, cum ar fi cea a întreprinderilor legate de industria textilă și de confecții, au crescut semnificativ pentru o vreme, apoi au scăzut în mod semnificativ (vezi Figura nr. 61).

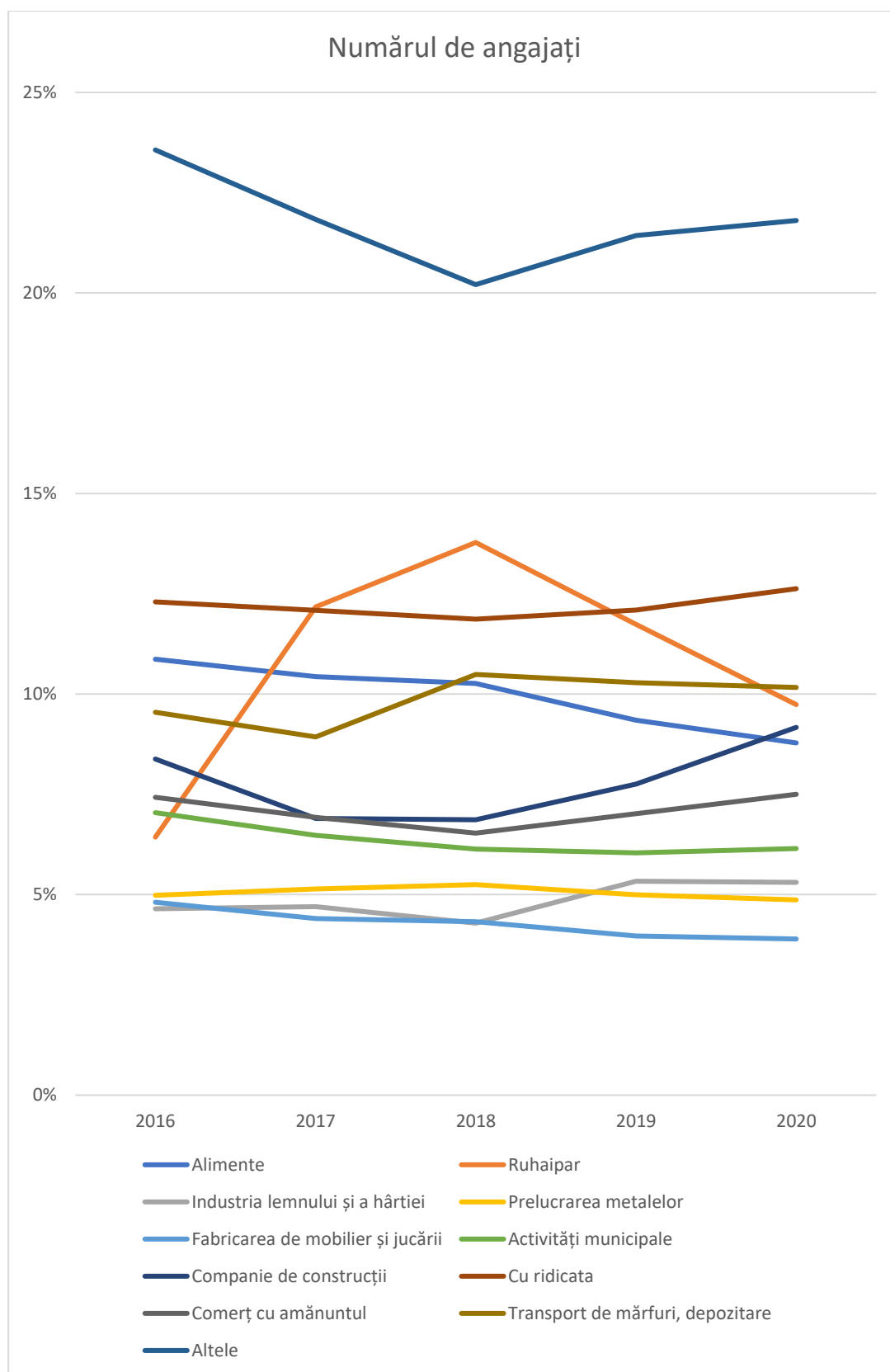
În ceea ce privește distribuția lucrătorilor pe sectoare majore de activitate economică², activitățile legate de vânzarea de bunuri (comerț cu ridicata, transport, depozitare), îmbrăcăminte, alimentație și construcții sunt cele mai dominante, în timp ce un sfert până la o cincime dintre lucrători sunt angajați în activități mai fragmentate (Figura nr. 61). Cea mai semnificativă schimbare a fost în sectorul industriei confecțiilor, unde ocuparea forței de muncă a scăzut rapid după o creștere semnificativă în 2018, cu o scădere constantă în sectorul alimentar, cu o creștere mai mică în comerțul cu amănuntul și o creștere mai mare în activitățile legate de construcții. După o ușoară scădere, ocuparea forței de muncă în activitățile de comerț cu ridicata a început să crească ușor.

Din punct de vedere al cifrei de afaceri, cea mai mare parte este reprezentată de comerțul cu ridicata, care reprezintă o cincime stabilă din cifra totală de afaceri. Activitățile legate de construcții sunt mult mai puțin importante, cu fluctuații agitate în urmă cu cinci sau șase ani, dar ponderea lor a crescut rapid în ultima vreme. În schimb, comerțul cu amănuntul a înregistrat o creștere constantă și susținută în ultima perioadă. Cifra de afaceri a industriei alimentare scade în paralel cu schimbarea

² Întreprinderile active la nivel local incluse în mod comasat în grupul de activități studiate au fost cele în care numărul de angajați a ajuns la 5 persoane și cifra anuală de afaceri a atins 200 mii lei în cel puțin un an în perioada 2016-2020.

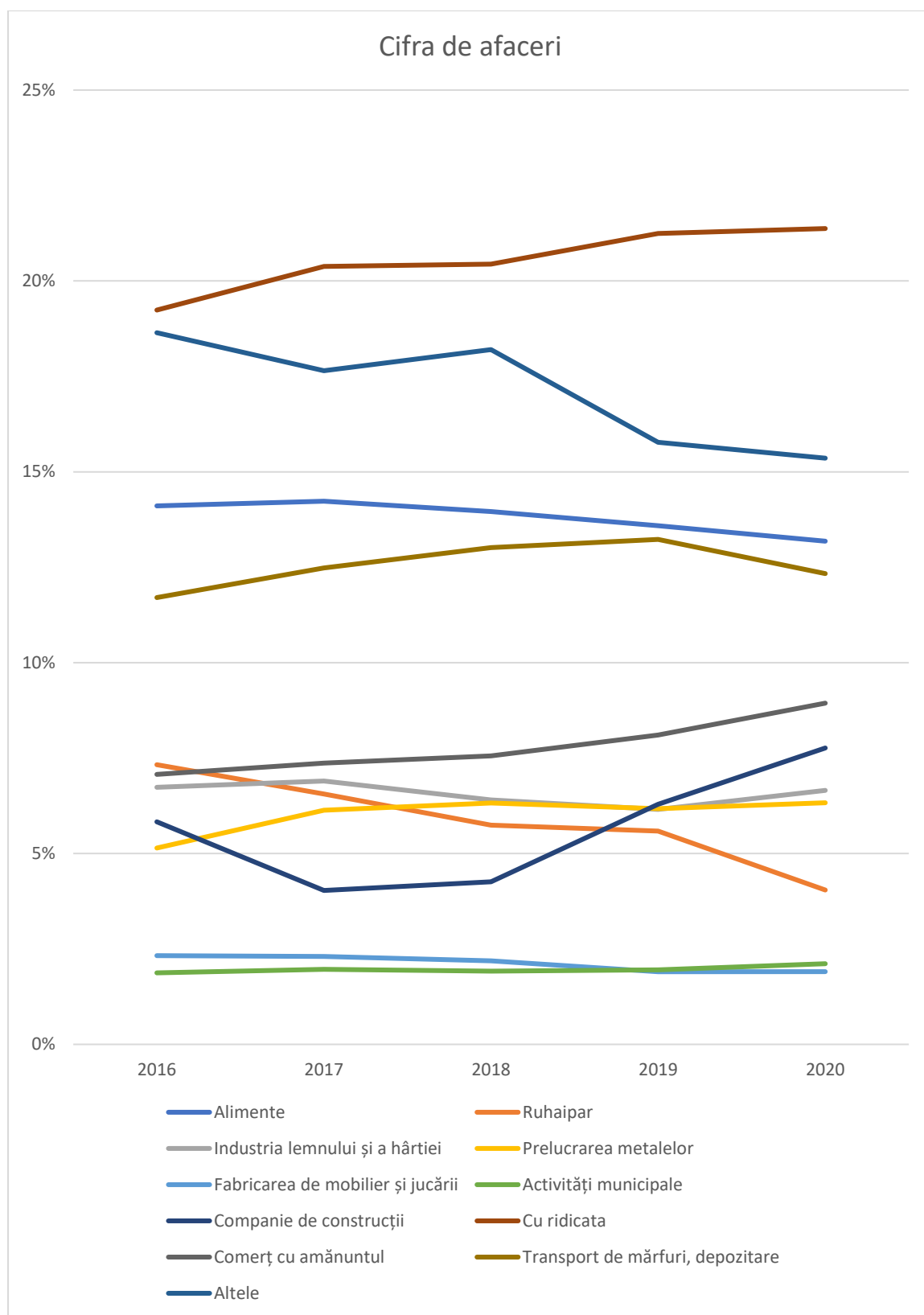
numărului de angajați. În ciuda numărului mare de angajați, cel mai semnificativ declin a fost înregistrat de activitățile fragmentate, desfășurate în unitățile mai mici, din categoria „diverse”.

Figura nr. 61 Modificarea ponderii angajaților pe sectoare între 2016 și 2020 la Sfântu Gheorghe

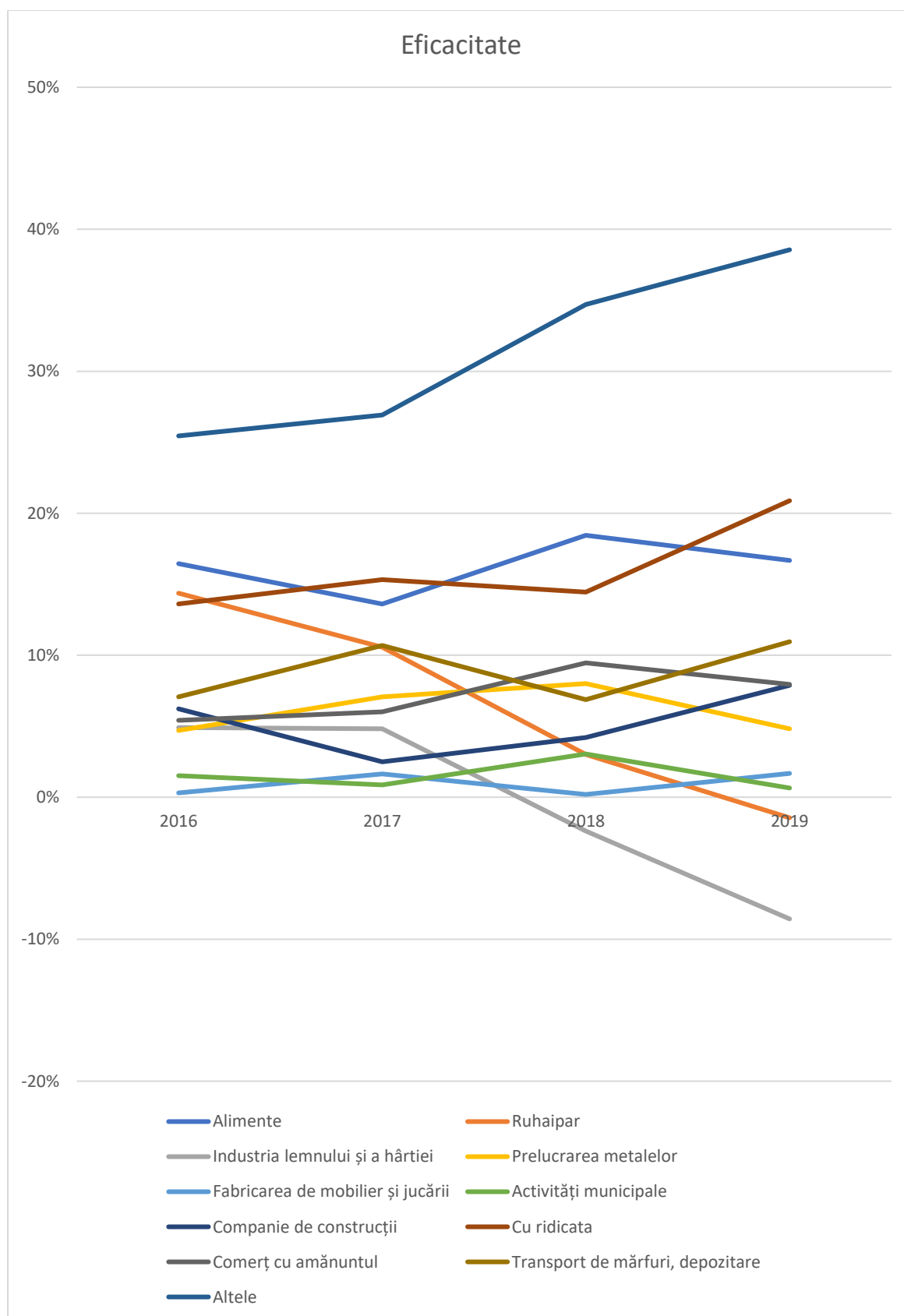
Sursa: licența listafirme.ro, Planificatio

Figura nr. 62 Variația ponderii cifrei de afaceri a activităților economice pe sectoare majore între 2016 și 2020 la Sfântu Gheorghe

Sursa: licența listafirme.ro, Planificatio

Figura nr. 63 Variația rentabilității activităților economice pe sectoare majore între 2016 și 2019 la Sfântu Gheorghe

Sursa: licența listafirme.ro, Planificatio

În pofida scăderii cifrei de afaceri, profitabilitatea a crescut cel mai mult în cazul activităților fragmentate, desfășurate în unitățile mai mici, din categoria „diverse”, ceea ce evidențiază

potențialul sectorului IMM-urilor. Profitul comerțului cu ridicata s-a îmbunătățit semnificativ în ultima vreme, chiar dacă într-o măsură mai mică, ceea ce caracterizează inclusiv transportul de mărfuri și depozitarea. Profitul industriei alimentare este relativ ridicată și stabilă în comparație cu scăderea cifrei de afaceri și a ocupării forței de muncă, ceea ce înseamnă că productivitatea sa este în creștere.

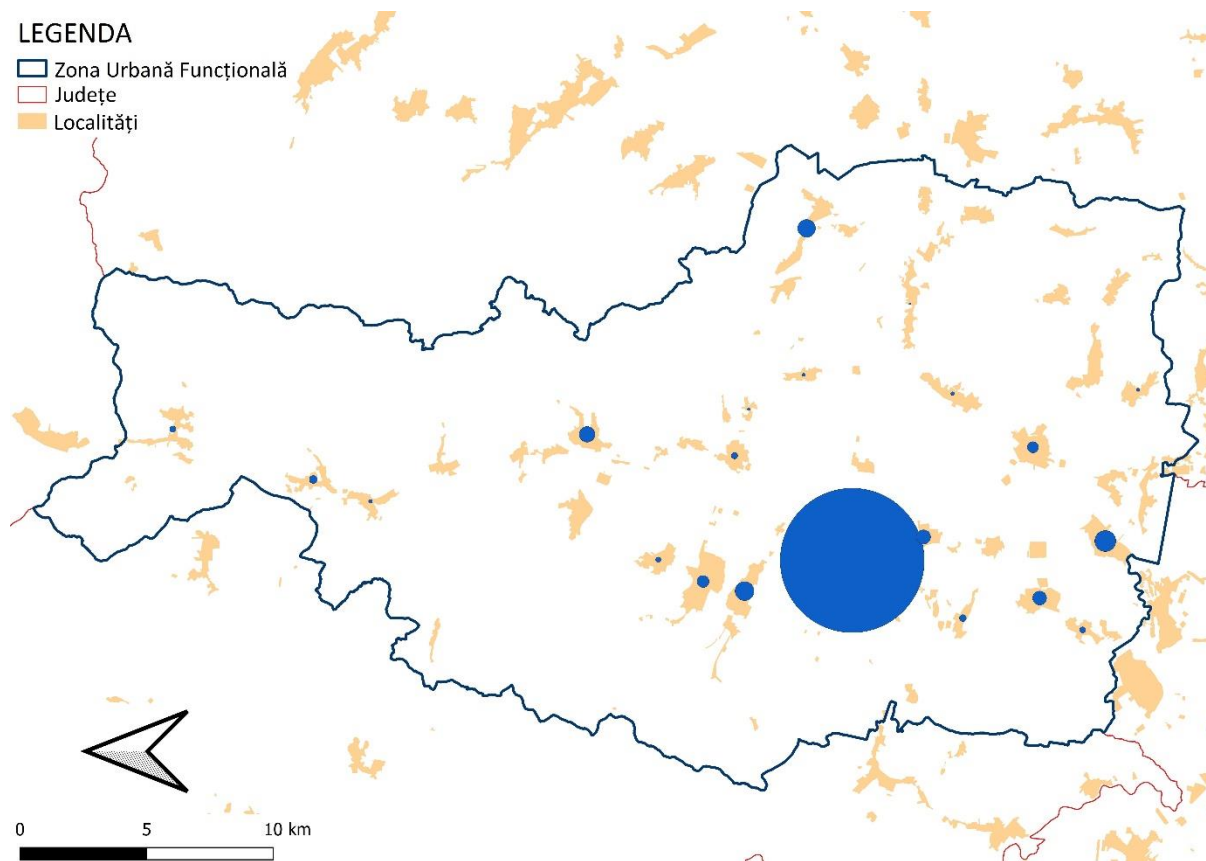
Industria metalurgică și-a pierdut recent din importanță, dar cei mai mari perdanți din ultima vreme au fost industria confecțiilor, care a trecut recent pe pierdere, și industria lemnului și a hârtiei, care se află acum într-o pierdere persistentă și profundă.

În general, structura economică a orașului este dominată de sectoarele manufacturiere, care sunt, de obicei, cu utilizare intensivă a forței de muncă și cu valoare adăugată redusă. Dintre acestea, cele mai importante sectoare sunt fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, a produselor alimentare, a echipamentelor de transport rutier, a produselor metalice, a produselor din hârtie și a jucăriilor. Companiile de comerț cu ridicata joacă, de asemenea, un rol important în economia orașului, cei mai mari angajatori fiind companiile care comercializează produse agricole și alimentare din oraș și din regiune. Transportul, depozitarea și construcțiile sunt, de asemenea, sectoare importante de ocupare a forței de muncă în Sfântu Gheorghe.

Structura economică, care nu a fost încă restructurată suficient, dezavantajează orașul din punct de vedere competitiv și îl poate face vulnerabil la influențele externe. Reziliența și dinamismul sunt și mai puțin caracteristice. În ultimii ani, a avut loc, de asemenea, o creștere semnificativă a salariilor în regiune, parțial din cauza creșterii emigrației și parțial din cauza efectului de spirală al creșterii centrale a salariului minim. În ultima vreme, deficitul tot mai mare de lucrători calificați, legat de emigrație și de lipsa de formare profesională la nivel local, ar putea duce, de asemenea, la noi creșteri salariale. Costurile de producție în creștere din cauza majorărilor salariale amenință sustenabilitatea economică a unui număr mare de întreprinderi de producție ușoară cu valoare adăugată redusă din oraș și din județ, care sunt surse cheie de locuri de muncă. Unele sectoare sensibile la ciclicitate și unele companii cu probleme structurale, de competitivitate și de durabilitate ar putea părăsi zona. În ultimii ani și în ultimele decenii au avut loc deja o serie de închideri și concedieri; regenerarea zonelor astfel devastate este o problemă care depășește economia orașului. Ponderea relativ scăzută a întreprinderilor cu un nivel ridicat de tehnologie și de cunoștințe și cu o valoare adăugată mai mare alimentează un exod al lucrătorilor tineri și calificați, ceea ce dezavantajează și mai mult regiunea în ceea ce privește succesul restructurării.

Harta de mai jos arată că municipalitatea este singurul actor dominant în economia zonei. În comunele învecinate pot exista chiar și unele întreprinderi care nu oferă locuri de muncă de calitate, nu sunt controlate la nivel local, pot aparține unui grup internațional și, prin urmare, integrarea lor în economia locală este neglijabilă.

Harta nr. 10 Structura spațială a cifrei de afaceri a întreprinderilor în 2020

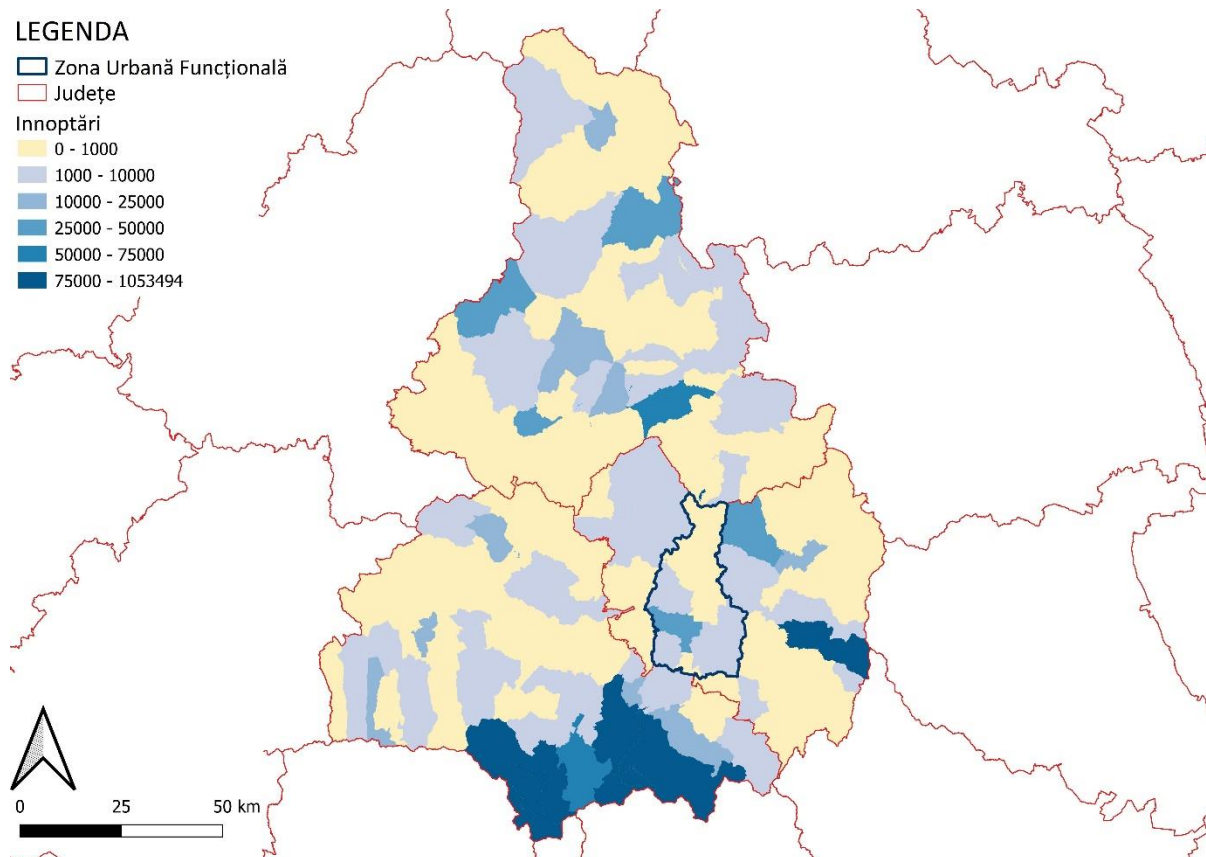
Sursa: Lista Firme, © Planificatio, 2021

În economie, turismul și ospitalitatea sunt considerate un domenii-cheie de politică în România. În acest sens, după cum ilustrează harta următoare, zona, în special, dar și municipalitatea, se află în urma competiției regionale. Cu toate acestea, faptul că se află în spațiul turistic definit de Brașov-Covasna-Bălványos-Băile Tușnad-Miercurea Ciuc ar putea fi o oportunitate în sine, permițând localităților să colaboreze cu aceste destinații turistice deja bine utilizate, iar turismul municipiului ar putea fi un catalizator pentru dezvoltarea economică-culturală-educățională și sportivă.

Turismul ar putea fi unul dintre punctele de desprindere pentru Sfântu Gheorghe. Acesta are potențialul de a reduce emigrația, de a crește ocuparea forței de muncă locale și de a diversifica profilul economic al municipiului, care în mod tradițional este unilateral, în sensul creării mai multor locuri de muncă. În general, Sfântu Gheorghe are o locație favorabilă, fiind deservită de două destinații de importanță națională. Acest lucru înseamnă că o regiune bogată în patrimoniu natural și construit, cu diverse valori geologice și pedologice, precum și culturale, poate fi vizitată într-o zi de călătorie, folosind Sfântu Gheorghe ca bază. Este la o oră sau o oră și jumătate de mers cu mașina până la o serie de atracții. Zona turistică mai largă, care combină atracții din regiunile maghiare, românești și din fosta regiune săsească, include centrul istoric al Brașovului, centrul istoric al Târgu Mureșului, castele, cetăți, conace, situri de turism balnear și de sănătate, situri de turism activ sau stațiuni montane de schi. Este logic să poziționăm Sfântu Gheorghe pe harta turistică astfel încât să poată fi inclusă printre destinațiile atractive pentru turismul intern, alături de destinațiile preferate din regiune.

În ultimii ani, a fost creat brandul turistic al județului Covasna ("Trei scaune, țara conacelor"), a fost înființată o rețea județeană de birouri turistice, este operată o aplicație telefonică turistică, iar județul este prezent pe net (visitcovasna.com) și în social media. Județul Covasna își stabilise o țintă de 1 milion de înoptări imediat înainte de izbucnirea coronavirusului. Ca parte a managementului turistic, în 2018 a fost deschis un birou de informare turistică modern în centrul municipiului Sfântu Gheorghe. Biroul de turism este înființat și administrat de Asociația pentru Dezvoltarea Turismului din județul Covasna din bugetul propriu, iar orașul, în calitate de membru al asociației, are o contribuție financiară. Funcționează ca o pagină de Facebook trilingvă a asociației, cu o acoperire relativ mare.

Harta nr. 11 Media pe șapte ani a numărului de înoptări

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Partea de ofertă a turismului din Sfântu Gheorghe are o capacitate redusă. Printre cele mai importante unități de cazare din oraș se numără Hotelul Castel (str. Lunca Oltului nr. 2), Hotelul Fidelitas (Berzei, nr. 14), recent renovat, Hotelul Restaurant Park (Strada Gábor Áron 12-14) și Hotelul Sugás (Str. 1 Decembrie 1918, nr. 12), un loc cunoscut din perioada socialistă. Doar 525 de locuri de cazare erau disponibile în reședința de județ a județului Covasna în 2020, ceea ce indică un nivel foarte scăzut de trafic turistic în comparație cu alte centre județene regionale și stațiuni de vacanță prioritare.

În prezent, Sfântu Gheorghe nu poate fi considerat un centru turistic cu drepturi depline din punct de vedere al ospitalității. Capacitatea de cazare a orașului reprezintă doar 2,1% din numărul total de locuri de cazare în zona de atracție rutieră de 60 de minute. Chiar dacă analiza se bazează pe un fus orar îngust de 30 de minute, doar 44,1% din cele 1191 de locuri oferite în imediata apropiere a Sfântu

Gheorghe erau operaționale în municipiul în 2020. În schimb, Brașovul este un adevărat centru turistic, cu 39,9% din paturi în zona de 60 de minute.

În ceea ce privește oferta de cazare standardizată în Sfântu Gheorghe (8,2 paturi la mia de locuitori), de asemenea, rămâne în urma principalelor destinații regionale. În termen de 60 de minute, există mai multe așezări cu o densitate mai mare de cazare, în special la sud și la nord. În direcția estică, orașul Covasna (214,9) este capitala turismului din Trei scaune.

Dacă ne uităm la partea de cerere, se pot face constatări similare cu cele de pe partea de ofertă: Gheorghe nu este doar centrul turistic numărul unu în regiunea extinsă, ci și în regiunea mai restrânsă. Numărul de înnoptări la mia de locuitori (492) a fost în continuare scăzut în 2019, în ciuda unei creșteri de 29% între 2009 și 2019. Pe o rază de 60 de minute de la oraș, există mai multe centre turistice majore cu o atracție mult mai mare.

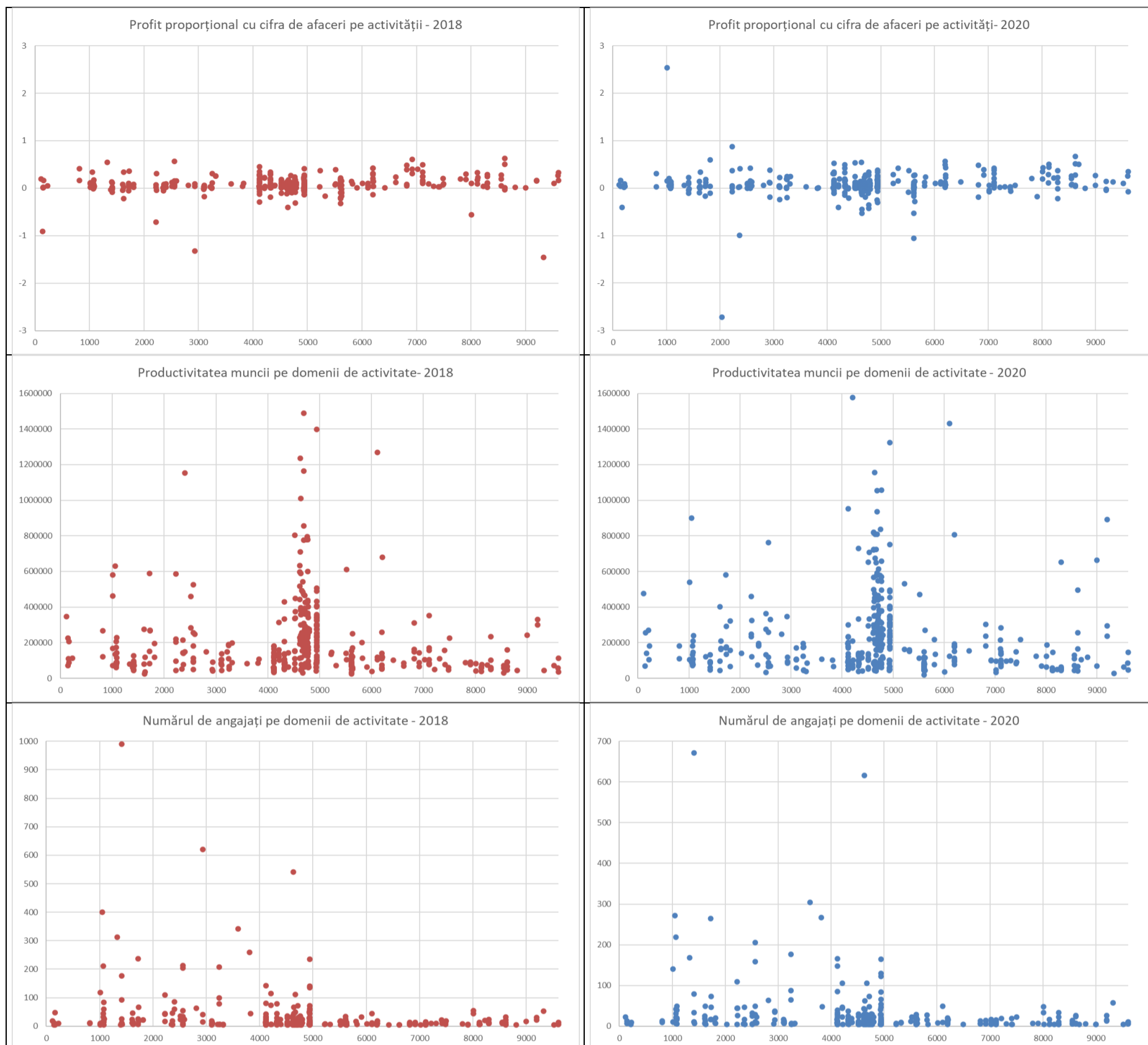
Tabelul nr. 13: Modificări ale datelor de bază ale întreprinderilor, 2018, 2019, 2020

	cifra de afaceri	profit	angajați	active imobilizate	active circulante	disponibilități	creanțe	datorii
Δ20-18	-7,38%	-1,32%	-14,61%	2,80%	3,55%	37,04%	-3,72%	14,22%
2020	2.845.074.839 lei	133.774.163 lei	10.244	1.151.557.192 lei	1.104.313.053 lei	303.914.868 lei	476.878.122 lei	1.084.218.189 lei
Δ20-19	-7,57%	-3,64%	-12,17%	0,30%	-1,71%	11,73%	-8,32%	-2,31%
2019	3.077.974.522 lei	138.832.208 lei	11.664	1.148.130.794 lei	1.123.579.677 lei	272.012.662 lei	520.151.155 lei	1.109.813.542 lei
Δ19-18	0,20%	2,41%	-2,78%	2,49%	5,36%	22,65%	5,01%	16,92%
2018	3.071.915.267 lei	135.562.572 lei	11.997	1.120.220.953 lei	1.066.434.362 lei	221.772.096 lei	495.314.557 lei	949.240.760 lei

Sursa: licența listafirme.ro, Planificatio

Întreprinderile din Sfântu Gheorghe au răspuns crizei începând din 2020 prin îmbunătățirea productivității muncii, astfel că s-ar fi putut preveni o scădere semnificativă, iar și stocul de datorii al companiilor a scăzut și valoarea provizionului??? a crescut semnificativ. Adică, principala întrebare pentru perioada următoare este dacă afacerile care așteaptă noi oportunități vor găsi mediul potrivit în perioada de redresare din criză.

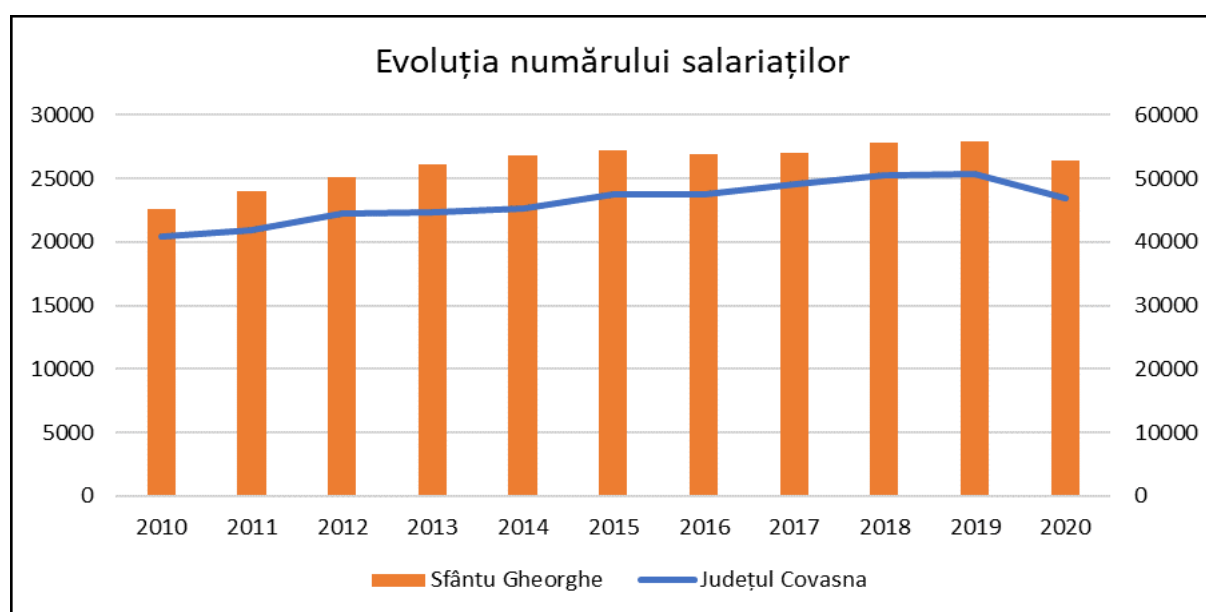
Figura nr. 64 Societăți comerciale locale din Sfântu Gheorghe în 2018 și 2020

Ocuparea forței de muncă

Numărul persoanelor de vârstă activă și rata de ocupare a forței de muncă este un indicator economic foarte important. Evoluția numărului de angajați este strâns legată de puterea și potențialul economic al municipalității. Graficul de mai jos prezintă date oficiale de la Institutul Național de Statistică. În ceea ce privește numărul de angajați, se poate observa o scădere în perioada analizată, ca urmare a crizei economice din 2009, urmată de o creștere constantă din 2010 până în 2019 în reședința de județ și în județul Covasna. Din 2019 și până la sfârșitul perioadei analizate, s-a observat o ușoară scădere atât în datele municipale, cât și în cele județene, probabil din cauza situației pandemice. Dacă în 2010 erau 22.622 de angajați la Sfântu Gheorghe, în 2020 numărul angajaților a ajuns peste 26.000.

Figura nr. 65 Angajați

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Tabelul de mai jos arată evoluția numărului de angajați din Sfântu Gheorghe și zona din jur între 2008 și 2020. Cea mai mare scădere se observă în municipiul Ilieni, cu 356 de angajați înregistrați în 2008, în timp ce în 2020 numărul angajaților a scăzut la 140. În schimb, numărul de persoane angajate în municipiul Reci a crescut de aproape 4,5 ori.

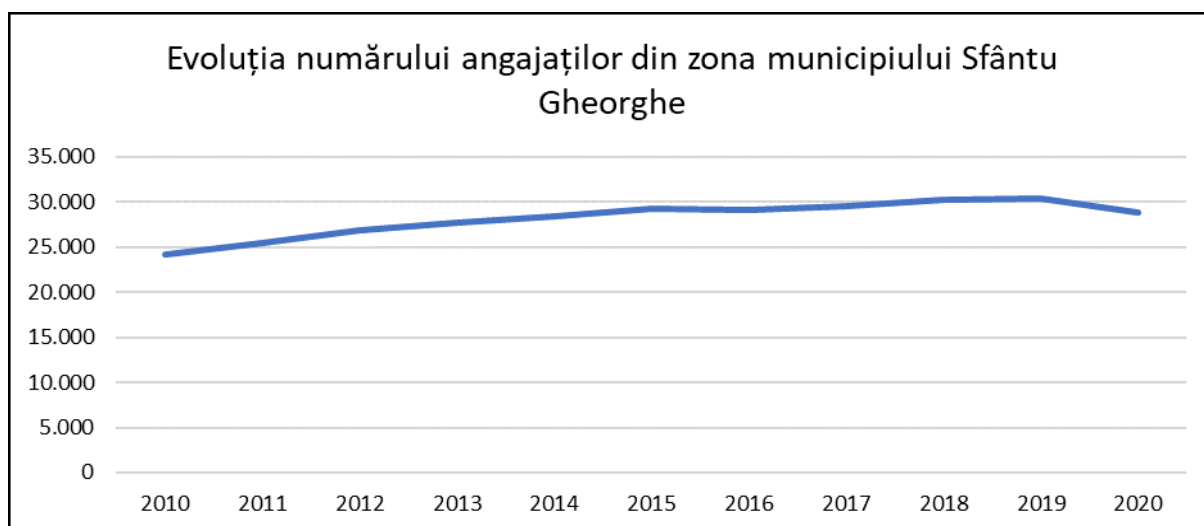
Este important de remarcat faptul că numărul de angajați din satele situate în zona reședinței de județ este atât de mic în comparație cu cel din reședința de județ, încât schimbările de acolo au un efect redus asupra modificării numărului de salariați din zonă.

Tabelul nr. 14: Angajați în zonă

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sfântu Gheorghe	22.622	23.997	25.092	26.149	26.794	27.205	26.869	27.053	27.820	27.942	26.398
Arcuș	153	216	234	145	157	106	122	104	156	146	157
Bixad	82	87	83	78	93	100	94	95	96	90	80
Bodoc	166	159	216	202	186	195	194	234	233	223	234
Chichis	203	207	218	245	263	293	380	484	415	387	324
Ghidfalău	69	63	75	67	75	121	116	162	116	103	113
Ilieni	244	242	272	231	197	235	184	195	211	174	140
Malnaș	159	106	175	149	150	159	150	143	121	134	156
Micfalău	48	46	49	50	47	66	69	64	72	72	72
Moacșa	42	38	46	46	43	51	50	63	69	73	92
Ozun	174	127	137	109	140	159	148	205	191	212	225
Reci	82	90	80	80	81	351	497	533	515	584	595
Valea Crișului	103	105	175	142	177	160	173	217	228	257	199
Total	24.147	25.483	26.852	27.693	28.403	29.201	29.046	29.552	30.243	30.397	28.785

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Figura nr. 66 Angajați în zonă

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul de mai sus ilustrează cumulat evoluția numărului de angajați din Sfântu Gheorghe și zona din jur. Scăderea numărului de angajați în câteva comune nu duce la o scădere generală în întreaga zonă. Semnele crizei economice și ale pandemiei din 2020 sunt din nou vizibile. Este important de menționat că, după criza economică, numărul angajaților a scăzut atât de mult încât a fost nevoie de aproape 10 ani pentru ca acesta să revină la nivelul de dinaintea crizei.

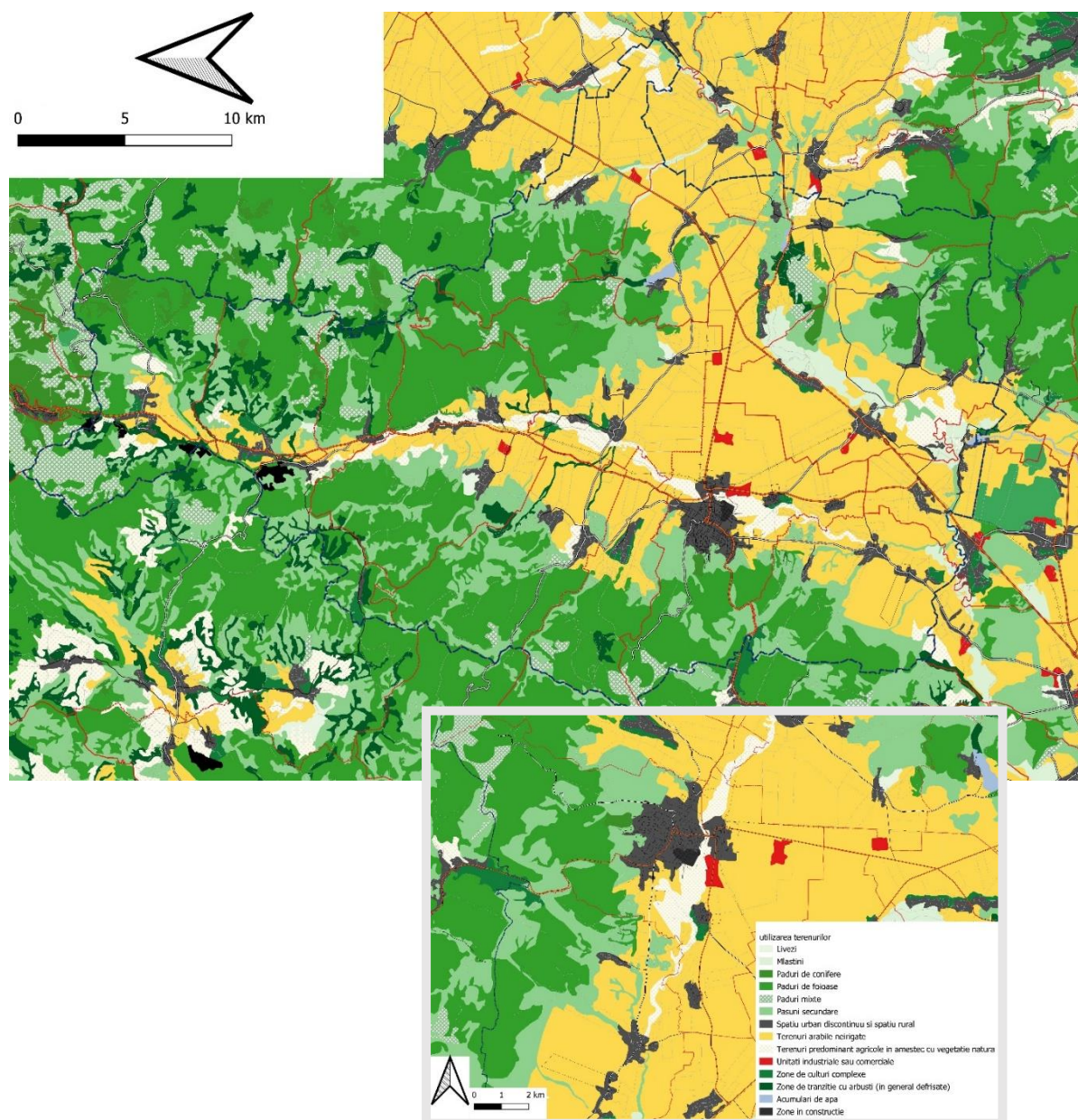
Graficul de mai jos prezintă numărul de șomeri înregistrați în județ și în reședința de județ, defalcat pe luni, în perioada ianuarie 2010 - decembrie 2020. Se poate observa că, în perioada de criză, numărul șomerilor înregistrați a crescut atât în reședința de județ, cât și la nivelul întregului județ, în timp ce numărul angajaților a scăzut. Cu excepția câtorva cazuri, șomajul în Sfântu Gheorghe a fost întotdeauna sub media județului. La începutul perioadei analizate, în Sfântu Gheorghe erau înregistrați peste 2.000 de șomeri, dar până la sfârșitul perioadei, numărul acestora a scăzut la aproape 300. Există un model sezonier în ceea ce privește numărul de șomeri înregistrați, cu o creștere a numărului de șomeri înregistrați în lunile de iarnă și o scădere repetată în lunile de vară.

Figura nr. 67 Șomeri

Utilizarea terenurilor

Harta nr. 12 Utilizarea terenurilor în zonă și la Sfântu Gheorghe

Sursa: EC JRD CLC landcover data, Planificatio

Utilizarea terenurilor din zonă este definită prin trei mari subcategorii:

- cultivarea arabilă în sud și sud-est

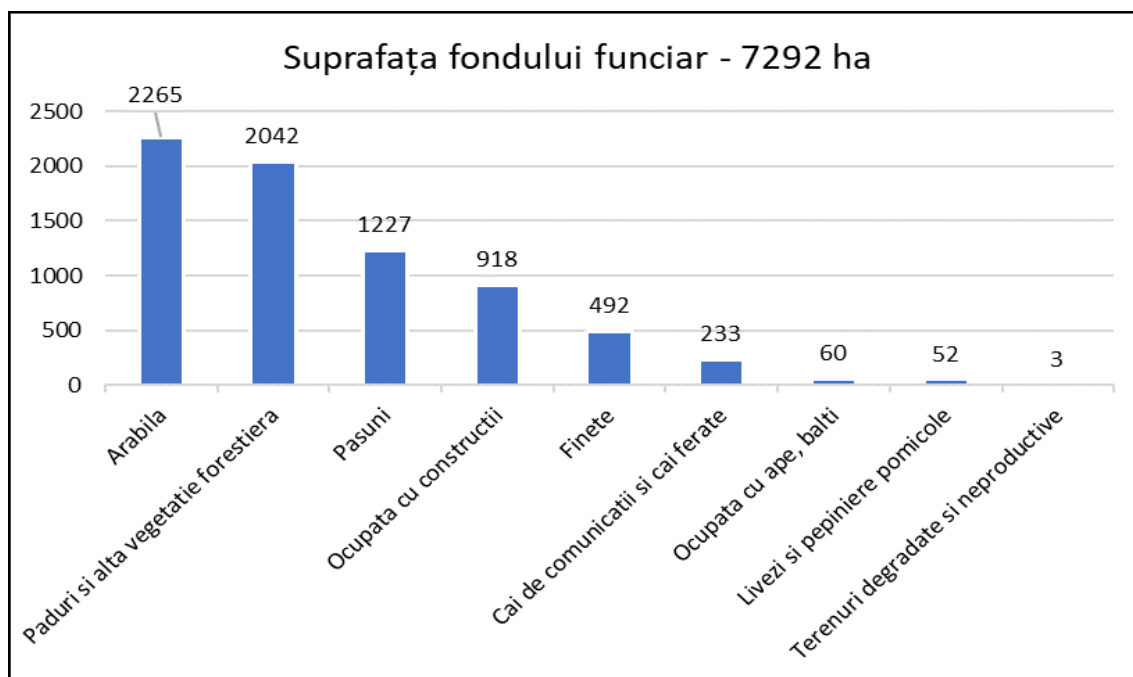
- silvicultură în nord și vest

- într-o măsură mai mică, dar într-un mod dominant din punct de vedere economic, dezvoltări urban-urbane și zone industriale.

Particularitatea municipiului rezidă în faptul că sunt prezente cele trei metode tipice de utilizare a terenului.

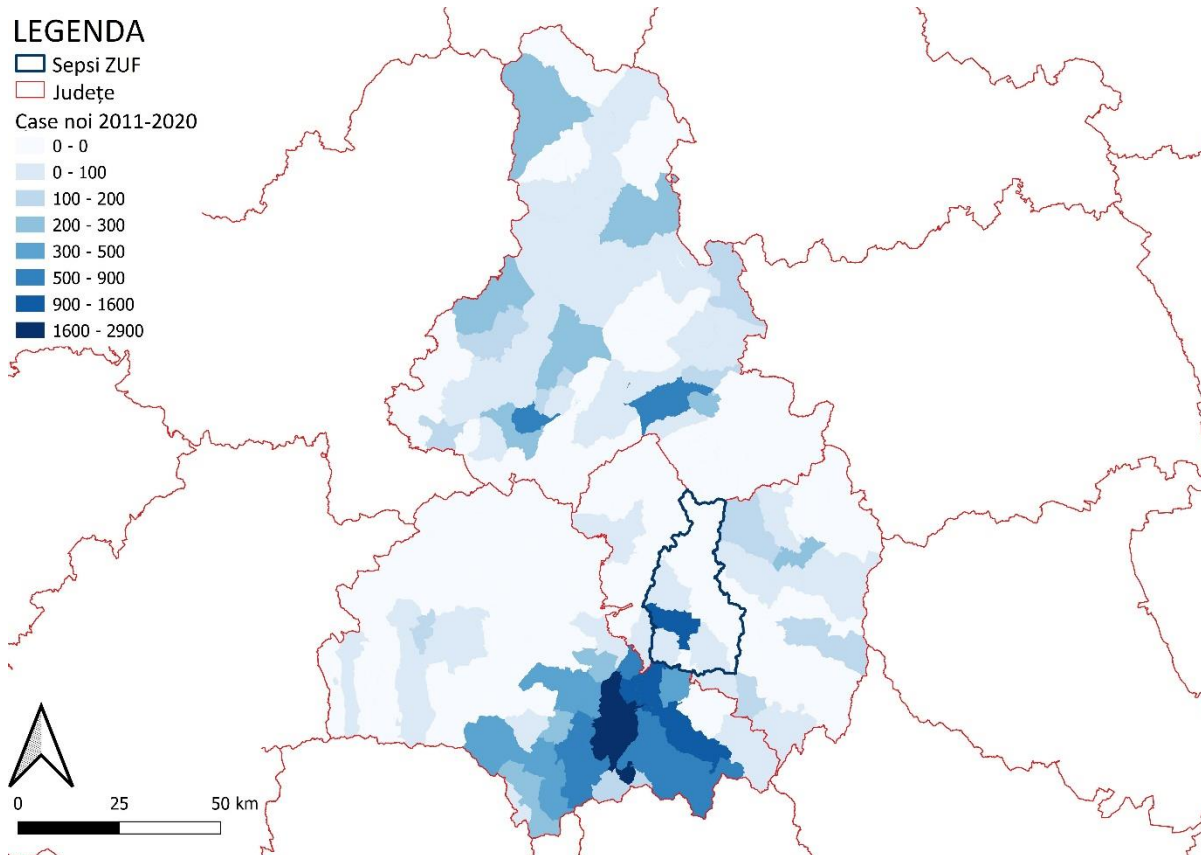

Figura nr. 69 Bilanț teritorial

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Harta nr. 13 Numărul de autorizații de construcții rezidențiale – județele Covasna, Harghita, Brașov

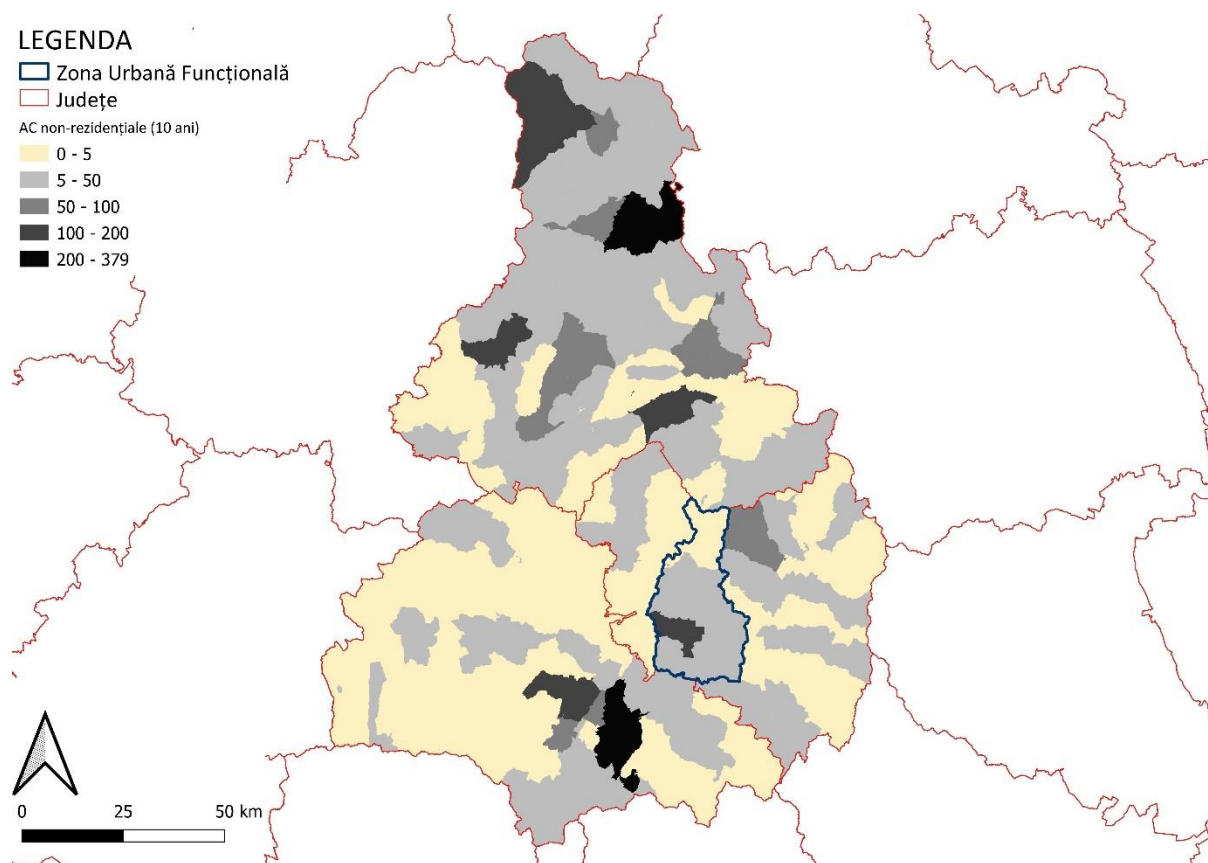

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Sfântu Gheorghe este singura localitate din Ținutul Secuiesc în care numărul autorizațiilor de construire de locuințe este comparabil cu cel din județul Brașov, considerat centrul economic al regiunii. Stocul de locuințe din oraș este în curs de reînnoire, dar calitatea clădirilor de apartamente existente este inadecvată și, în acest sens, este necesară o reînnoire pe scară largă a cartierelor. Atractivitatea așezărilor de aglomerație (de exemplu, comuna Ilienii) este în creștere, iar structura satului este din ce în ce mai mult regândită de creșterea numărului noilor locuințe care răspund nevoilor populației, care se mută în afara orașului.

Construcțiile nerezidențiale din zonă sunt, de asemenea, concentrate în oraș, ceea ce este de înțeles, și cu siguranță vor crește în viitorul apropiat în contextul boom-ului economic.

Harta nr. 14 Numărul de autorizații de construcții nerezidențiale – județele Covasna, Harghita, Brașov

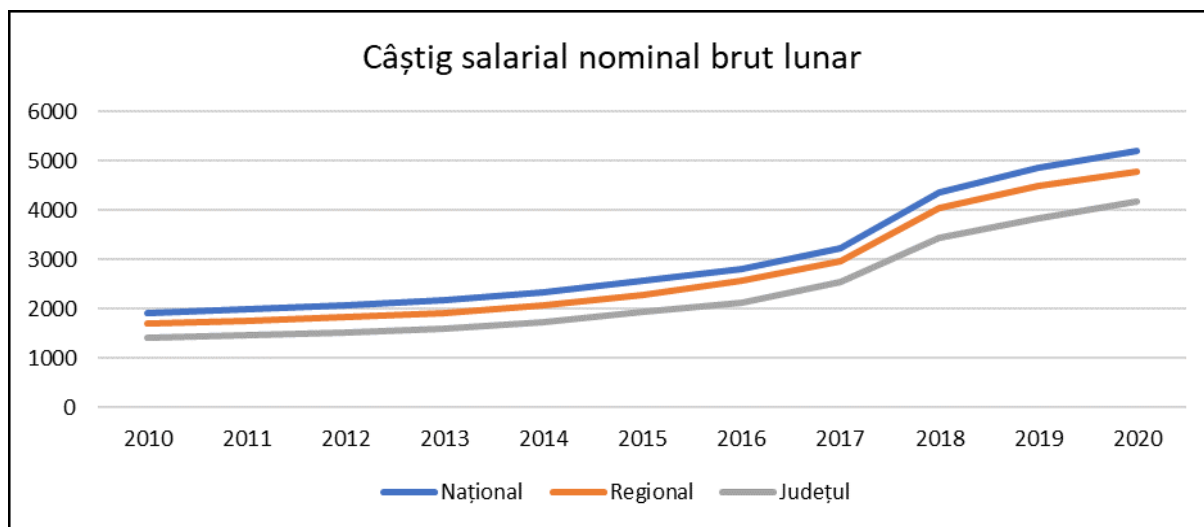

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Salariile

Figura nr. 70 Evoluția salariilor medii

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Graficul de mai sus prezintă evoluția salariului mediu brut lunar în județul Covasna, în Regiunea Centru și la nivel național. Se poate observa că salariul mediu brut a crescut aproape în paralel la toate nivelurile în perioada analizată, însă din 2014 creșterea la nivel județean a fost mai puțin intensă decât la nivel regional și național. Dacă în 2008 salariul mediu brut în Covasna era de aproape 1.300 de lei pe lună, în 2020 a ajuns la aproape 4.200 de lei.

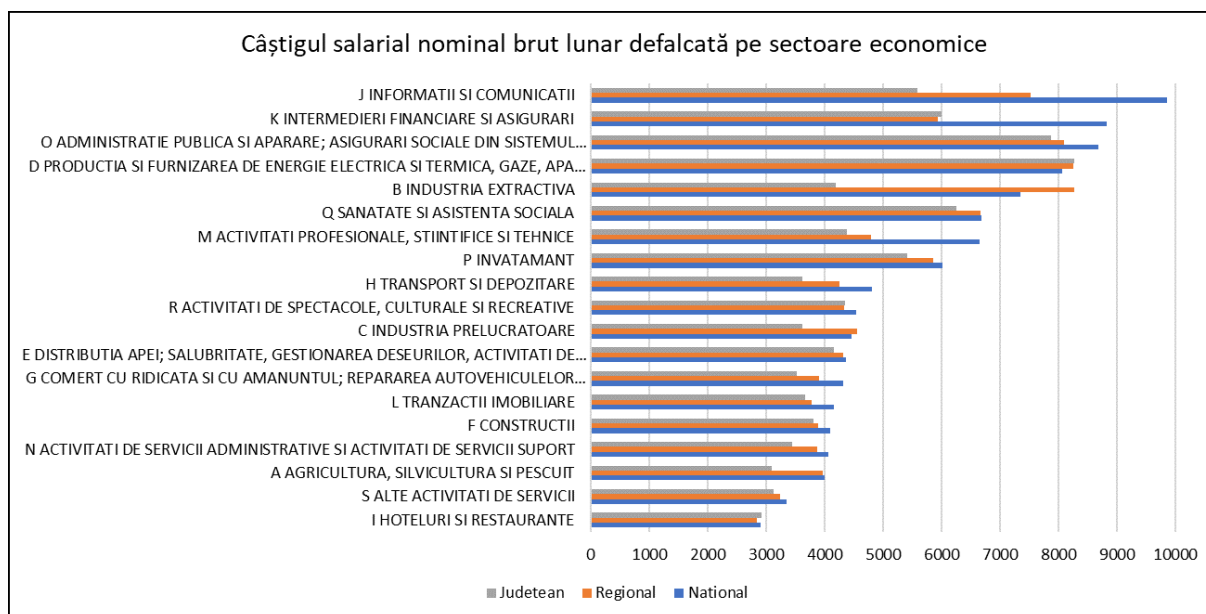
Graficul de mai jos prezintă salariile medii brute pe ramuri de activitate în 2020 la nivel județean, regional și național. La nivel național, cel mai mare salariu mediu brut lunar a fost realizat în sectorul informației și comunicații (9.863 lei), urmat de sectorul activităților financiare și de asigurări (8.828 lei) și apoi de sectorul administrației publice (8.679 lei). Cele mai mari salarii medii brute lunare din regiune în 2020 au fost înregistrate: în industria extractivă cu o medie brută lunară de 8.274 lei, urmată de aprovizionarea cu energie electrică, gaze, abur și aer condiționat, cu o medie brută lunară de 8.257 lei și administrația publică cu o medie brută lunară de aproximativ 8.100 lei.

În județul Covasna, sectoarele cu cel mai mare salariu mediu lunar sunt:

- aprovizionarea cu energie electrică, gaze, abur și aer condiționat, medie brută lunară de 8.276 lei,
- administrație publică, apărare; sectorul asigurărilor sociale obligatorii, medie brută lunară de 7.881 lei,
- sectorul sănătății umane și al asistenței sociale, medie brută lunară de 6.249 lei.

Cele mai mici salarii medii lunare brute la toate cele trei niveluri – național, regional și județean – au fost înregistrate în sectorul serviciilor de cazare și alimentației publice. În niciunul dintre cazuri, salariul lunar brut nu a atins 3.000 de lei.

Figura nr. 71 Salariile medii pe ramuri de activitate

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Mediul și clima

Descriere generală

Zonele locuite ale municipiului Sfântu Gheorghe și împrejurimile acestuia se află la următoarele altitudini (de la localitatea de la granița de nord a județului spre granița de sud):

Tabelul nr. 15: Altitudinea medie a localităților

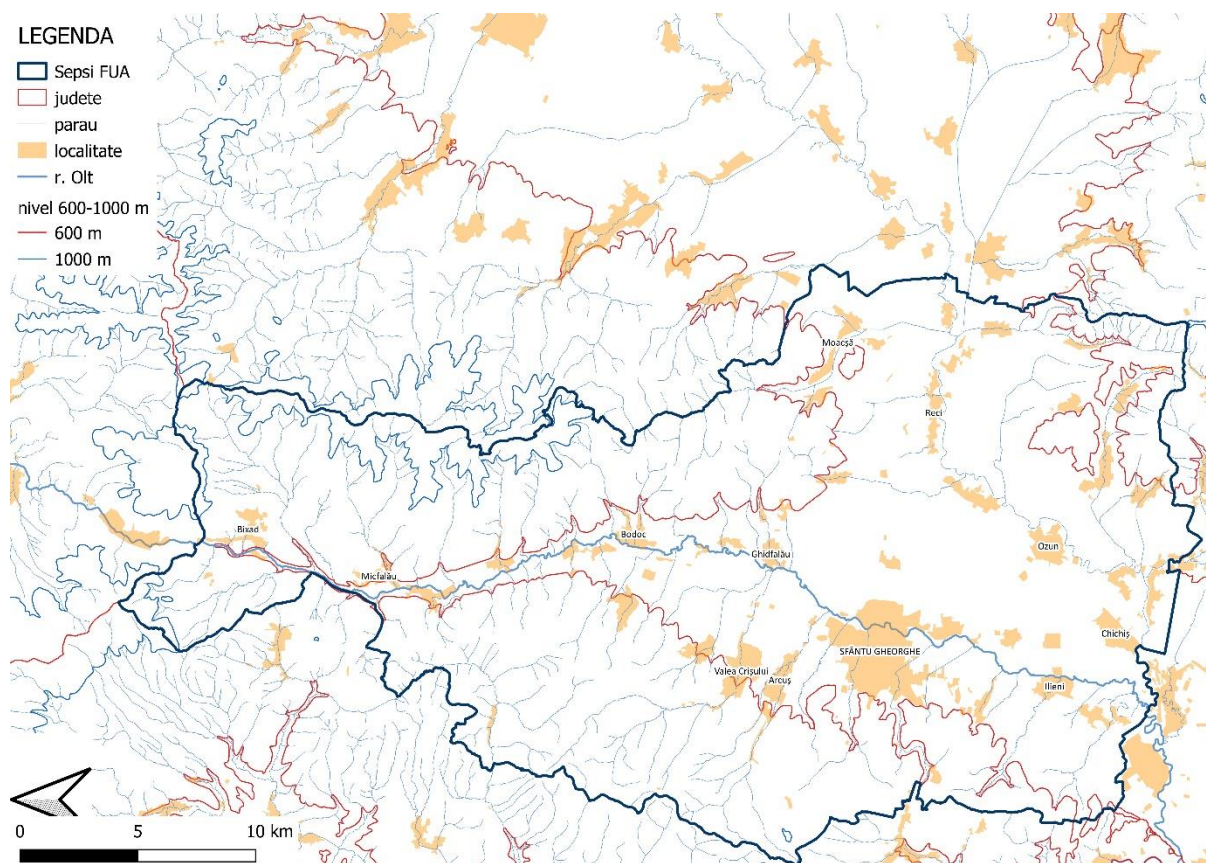
Denumirea localității	Altitudinea
Bixad	680 m
Micfalău	630 m
Malnaș	630 m
Bodoc	550 m
Valea Crișului	570 m
Ghidfalău	560 m
Arcuș	570 m
Sfântu Gheorghe	520 m
Moacșa	550 m
Reci	510 m
Vâlcele	610 m
Iieni	500 m
Ozun	510 m
Chichiș	500 m

Zona studiată este situată în Depresiunea Trei Scaune de Jos, în valea râului Olt. Tabelul arată că altitudinea scade de la nord la sud, de la punctul de plecare până la punctul final, diferența totală fiind de 180 de metri. În zonele nepopulate ale localităților (aproape 40 de kilometri în linie dreaptă), altitudinea poate ajunge la peste 1200 de metri. Privind zona în cauză, se poate observa că zona este caracterizată de o diversitate de forme topografice, ceea ce explică variația extremă a valorilor.

Harta de mai jos arată că zonele evidențiate cu roșu sunt situate la altitudini de 500-600 de metri deasupra nivelului mării, în timp ce zonele evidențiate cu albastru sunt situate la altitudini de 1.000 de metri sau peste. Sfântu Gheorghe și zona deservită este marcată cu o linie albastră punctată.

Valea formată de râul Olt împarte zona în două părți aproape egale, de-a lungul cărora se află așezările menționate mai sus. Râul Olt are cea mai mare putere de formare a reliefului în acest caz.

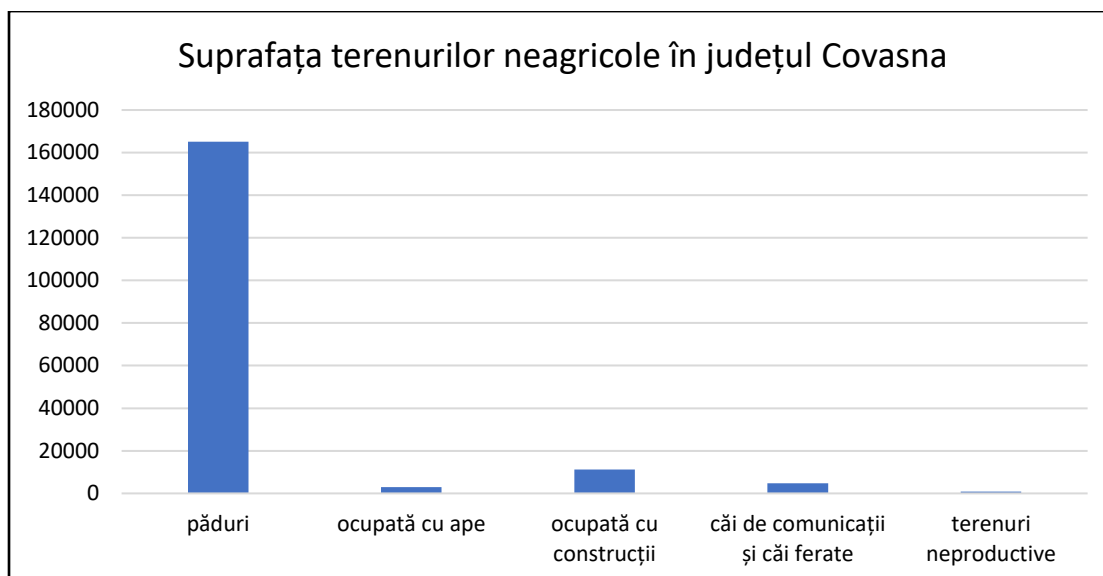
Harta nr. 15 Altitudinea – Sfântu Gheorghe și împrejurimile

Datorită diversității menționate mai sus, zonele împădurite alternează cu zone locuite, topografia dominantă fiind una muntoasă, motiv pentru care există un număr mare de suprafețe acoperite cu păduri sau vegetație forestieră.

În județul Covasna sunt 185.041 de hectare de terenuri neagricole, din care 165.161 de hectare sunt împădurite, 2.971 de hectare sunt suprafețe de apă, 11.195 de hectare sunt ocupate de clădiri, iar 4.795 de hectare sunt acoperite de căi de transport și căi ferate, iar restul de 919 hectare sunt suprafețe neproductive.

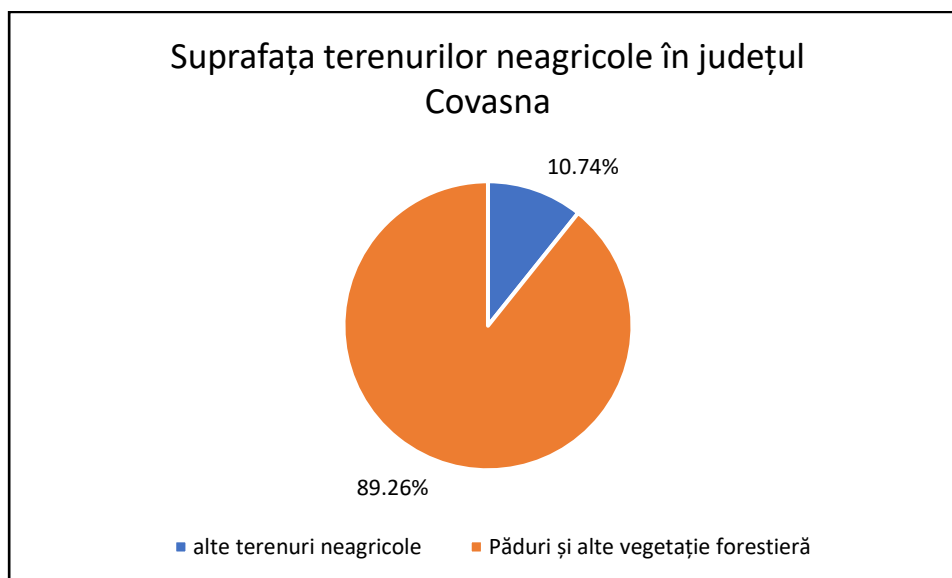
Figura nr. 72 Zone neagricole în județ

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Datorită poziției geografice a județului, topografia predominantă este muntoasă, rezultând o proporție mare de suprafețe acoperite de păduri sau de plante forestiere. Partea menționată mai sus reprezintă 89,26% din suprafața neagricolă, în timp ce restul reprezintă doar 10,74% din suprafața totală. Următorul grafic ilustrează distribuția procentuală a suprafețelor de terenuri neagricole din județ.

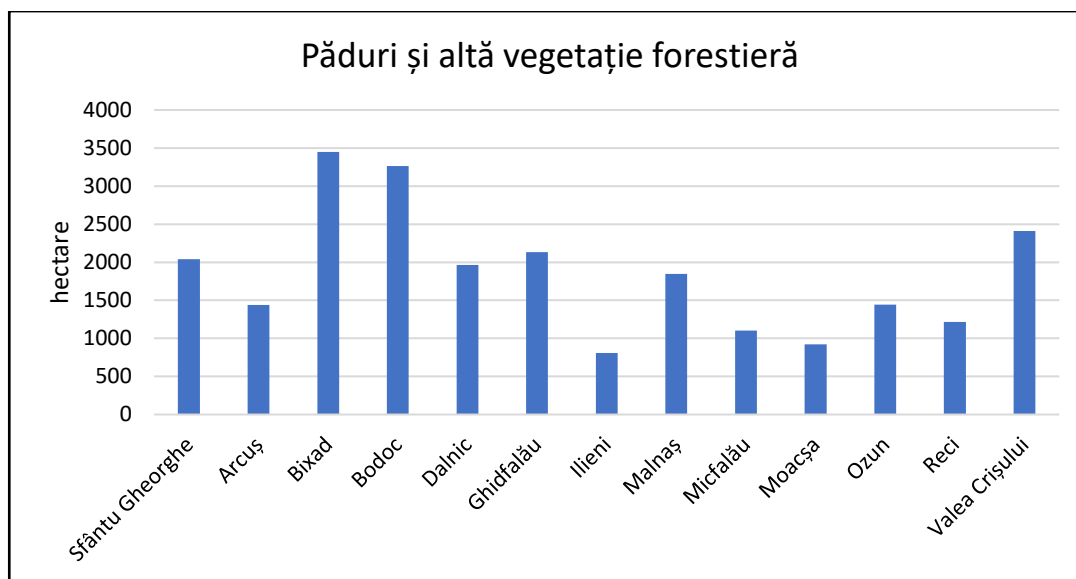
Figura nr. 73 Păduri și zone împădurite în județ

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Sfântu Gheorghe și împrejurimile sale prezintă aceeași distribuție ca cea menționată mai sus, deoarece suprafețele neagricole nu sunt distribuite proporțional, astfel încât proporția de vegetație forestieră sau de pădure este mult mai mare.

Figura nr. 74 Zone împădurite

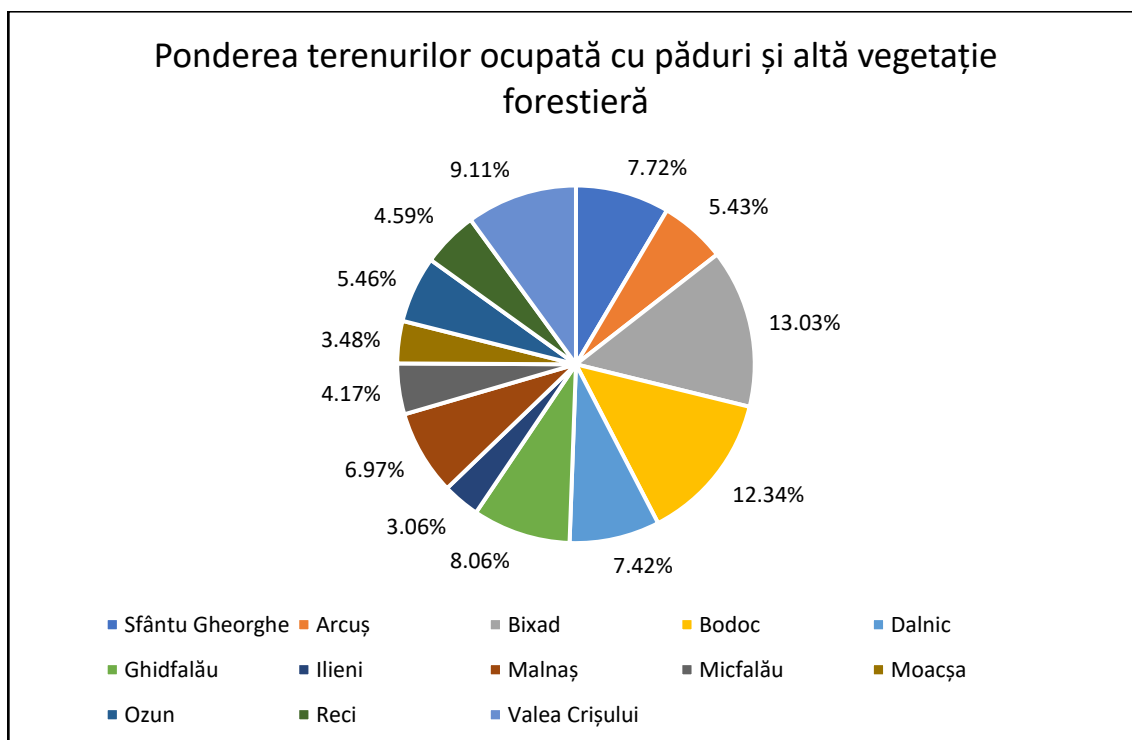

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Comuna cu cea mai mare suprafață cu acest tip de teren dintre comunele analizate este Bixad cu 3.449 hectare, urmată îndeaproape de Bodoc cu 3.265 hectare, în timp ce comuna Chichiș nu are zone împădurite.

Distribuția procentuală a suprafețelor forestiere menționate mai sus este ilustrată în figura de mai jos. Răspândirea hectarelor mari de păduri poate fi explicată prin distribuția geografică.

Figura nr. 75 Distribuția zonelor împădurite

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

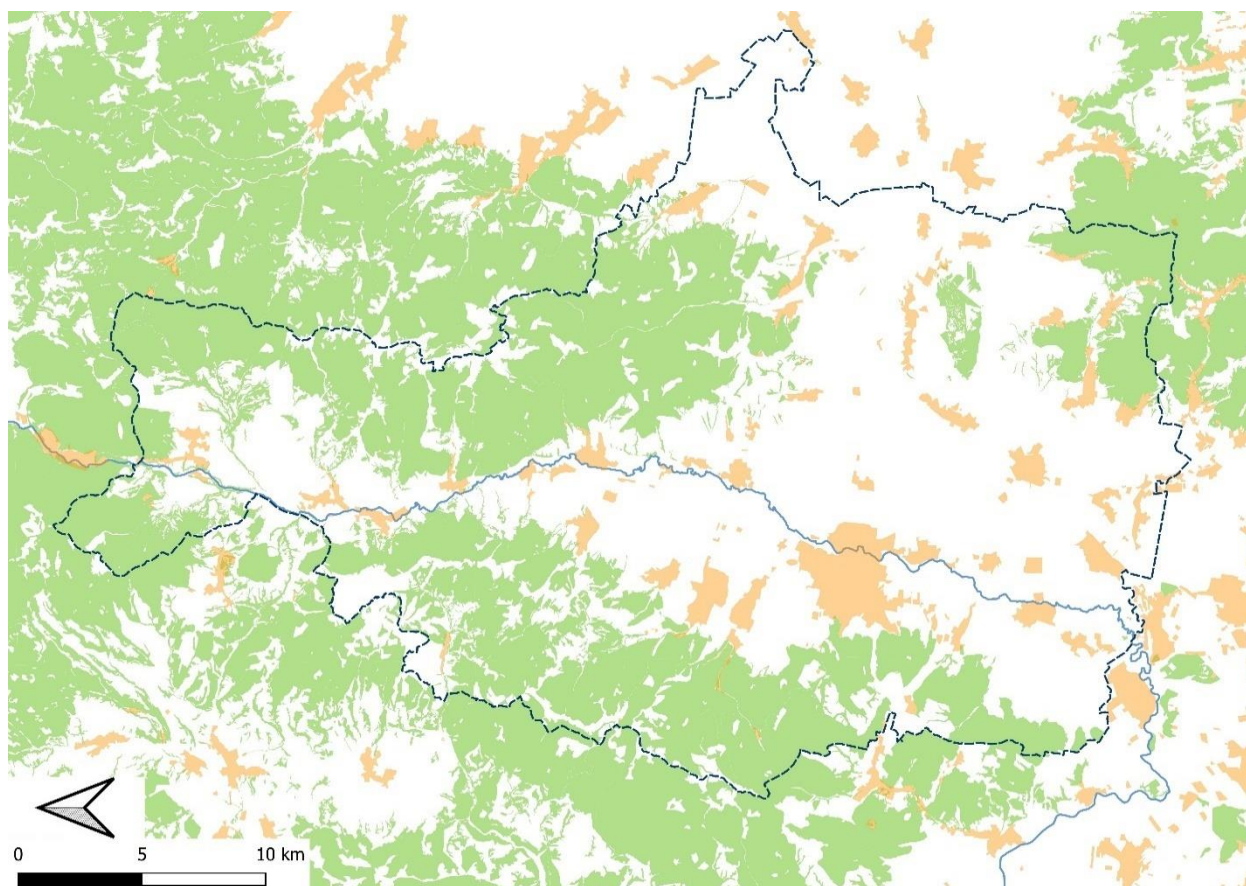
Harta de mai jos arată, de asemenea, că Munții Bodoc, situați la nord-est de Olt, sunt acoperiți preponderent de păduri de pin și de foioase. Aici, cea mai înaltă altitudine ajunge până la 1.240 de metri, în timp ce de cealaltă parte a Oltului, în partea de nord-vest, se află Munții Baraolt, un lanț muntos de înălțime medie din Carpații Orientali, cu punctul cel mai înalt chiar și de peste 1.000 de metri. Acoperirea forestieră a acestor două lanțuri muntoase este foarte mare în această zonă.

Flora și fauna din zona împădurită este puternic influențată de factori ecologici. Topografia, lumina, apa, temperatura, structura solului și conținutul de minerale joacă un rol esențial în distribuția plantelor. În mod similar, factorii ecologici influențează distribuția populațiilor de animale. Intervențiile umane afectează atât flora, cât și fauna, cu efecte inclusiv negative pentru majoritatea organismelor.

Distrușgerea habitatelor este unul dintre cele mai cunoscute efecte negative (de ex., degradarea solului din cauza exploatării forestiere), în timp ce crearea de zone protejate este un efect pozitiv.

Se întâmplă însă și situația inversă în cazul în care natura reprezintă o amenințare pentru oameni. În această zonă, prezența ursului brun (*Ursus arctos*) apare ca o problemă larg răspândită, reprezentând o amenințare pentru oameni.

Harta nr. 16 Păduri și localități – Sfântu Gheorghe și împrejurimile

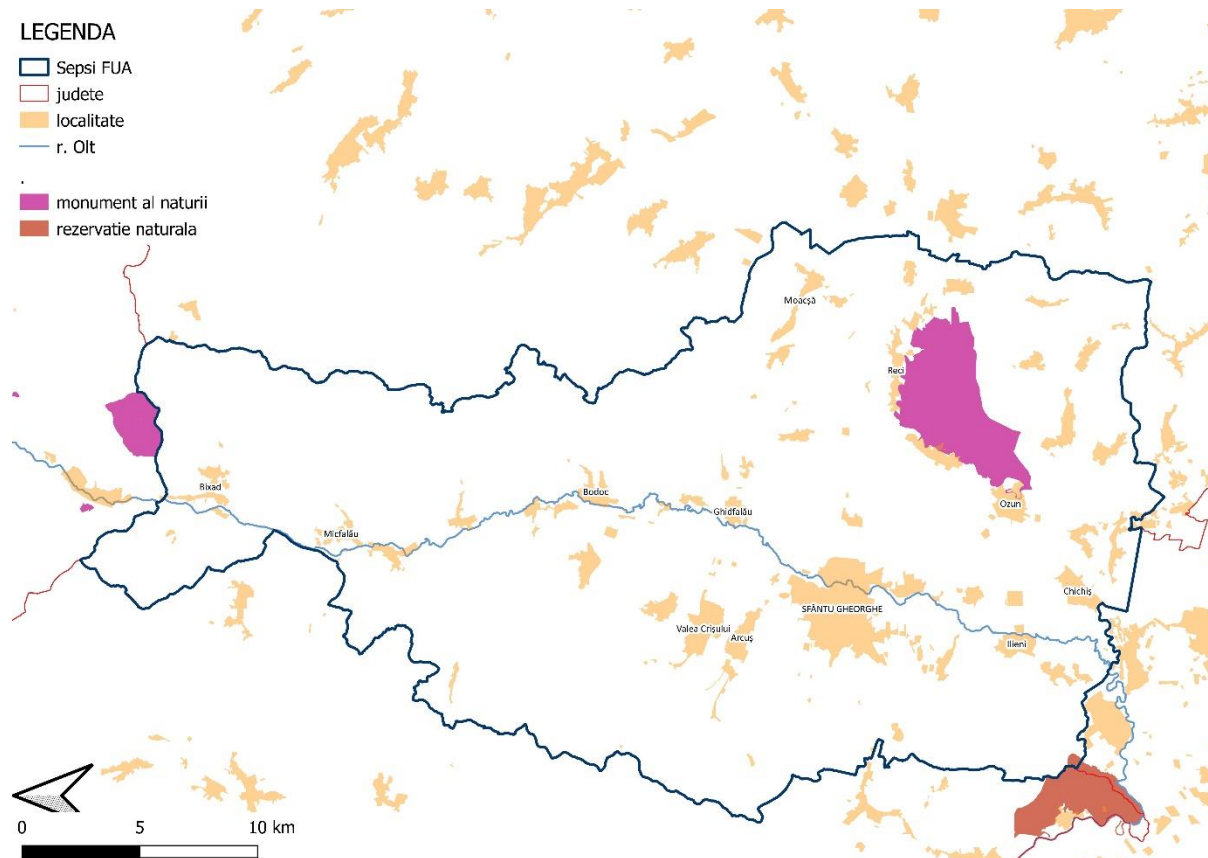
Sursa: © Planificatio, 2021

Pe harta de mai jos, Lacul Sfânta Ana, Tinovul Mohoș și rezervația naturală de la Reci sunt marcate cu mov, în timp ce situl Natura 2000 Ciocaș-Vițelului este marcat cu maro. Pe lângă ariile protejate, sunt prezentate și cele mai importante două râuri din județ, Olt și Râul Negru.

Este necesar să se sublinieze protecția zonelor care necesită mai multă atenție în județul Covasna. În acest scop, este important să se promoveze și să se protejeze aceste zone, care pot fi folosite și cu

scop turistic. Crearea unei infrastructuri pentru bicicliști ar putea fi o soluție în acest sens, oferind o perspectivă „mobilă” asupra ariei protejate și stabilind astfel o legătură afectivă strânsă cu protecția rezervațiilor naturale.

Harta nr. 17 Arii naturale protejate de interes național

Sursa: © Planificatio, 2021

Calitatea aerului

Județul Covasna este județul cu cel mai curat aer din țară, potrivit măsurărilor Agenției Regionale de Protecția Mediului. Valorile din județul vecin de la nord arată, de asemenea, că această regiune mai largă este un lider în ceea ce privește calitatea aerului. Pe lângă topografia dominantă și acoperirea forestieră ridicată, sursele de poluare ale județului sunt în general punctiforme și cu activitate redusă.

Traficul în Sfântu Gheorghe și în zona deservită nu este foarte intens, ceea ce se datorează și faptului că în județ nu există autostrăzi, astfel încât emisiile din trafic sunt nesemnificative față de cele din județele cu autostrăzi (de ex., județul Timiș). Marile întreprinderi industriale nu au înființat fabrici de mari dimensiuni în județ, astfel încât calitatea aerului nu este afectată nici de acestea.

Cele mai notorii elemente de poluare a aerului menționate mai sus fiind absente din județ, inclusiv în zona reședinței de județ (Sfântu Gheorghe), calitatea aerului este corespunzătoare.

Dintre localitățile enumerate, reședința de județ are cei mai nesatisfăcători indicatori de calitate a aerului, ceea ce se explică prin traficul auto mai intens din cauza zonei de atracție urbană și a lipsei de spații verzi. Utilizarea transportului public și dezvoltarea unei infrastructuri adecvate pentru ciclism și mersul pe jos pot fi o soluție în acest sens.

Cu toate acestea, acest nivel scăzut de poluare ar putea să se deterioreze în mod semnificativ dacă investițiile din zonă duc la poluare și dacă factorii de transport vor exercita, de asemenea, un impact negativ. În acest scop, este necesar să se evite investițiile care poluează aerul sausunt poluante din punct de vedere fonc în întreaga zonă și să se reducă nivelul de poluare datorat transporturilor, în special prin mobilitate inteligentă.

Gestionarea apelor

Gestionarea apelor reprezintă o activitate în care nevoia socială de apă este strâns legată de echilibrul natural al apei și este necesar să se cunoască hidrologia zonei pentru a o studia.

Datorită diversității formațiunilor geologice care acoperă întregul teritoriu al județului, acesta este bogat în ape subterane, care se concentrează în jurul orașului Covasna, care a devenit de-a lungul timpului o importantă stațiune balneoclimaterică, cu baze de tratament pentru diverse afecțiuni.

Principala unitate de relief a județului este bazinul format de cursul mijlociu al râului Olt, care are o lungime de aproximativ 150 km și colectează majoritatea cursurilor de apă din această zonă. Celălalt râu important din județ este Râul Negru. În plus, în zonă mai există și alte cursuri de apă care au și ele puteri de formare a suprafețelor, iar în zonele rurale montane se creează cursuri de apă mici și nesemnificative, unele dintre acestea fiind sezoniere, în funcție de anotimp și de cantitatea precipitațiilor.

Restrângând aria de studiu la Sfântu Gheorghe și zona deservită, atât apele subterane cât și cele de suprafață sunt factori importanți care influențează hidrografia.

Dacă ne uităm la calitatea apei din reședința de județ și din zona înconjurătoare, apa subterană din zonă nu este contaminată cu substanțe chimice, dar este recomandată pentru consumul uman doar după testele prescrise. Apele de suprafață pot fi clasificate ca fiind de clasa a doua sau a treia, lacurile sunt de clasa a treia, iar cursurile de apă sunt de clasa a doua sau a treia.

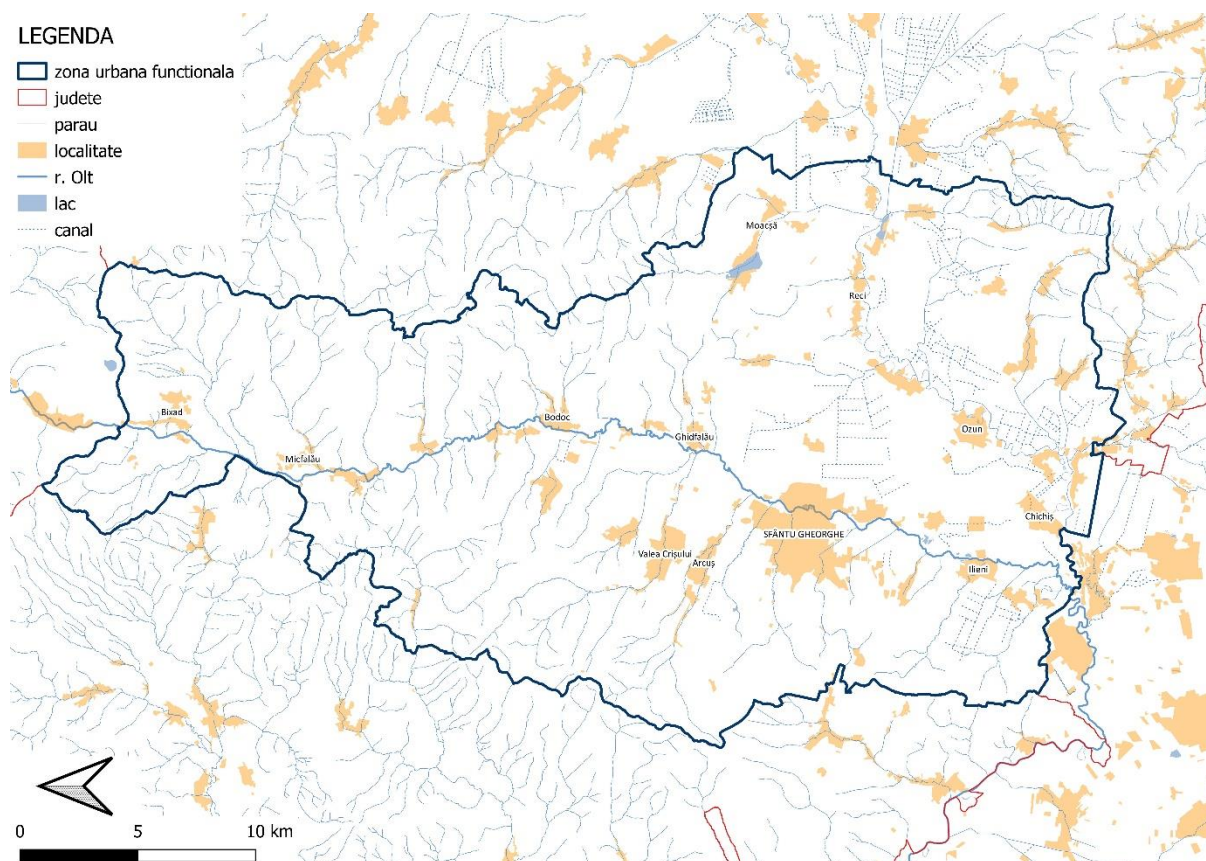
Apele din prima clasă sunt cele mai bune din punct de vedere calitativ, în timp ce ultima grupă din clasament este grupa a cincea, unde calitatea apei necesită îmbunătățiri, ceea ce înseamnă că elementele care compun hidrografia zonei se află în plutonul de mijloc în ceea ce privește calitatea apei, ceea ce confirmă faptul deja cunoscut că indicatorii de poluare în Sfântu Gheorghe și împrejurimi sunt scăzuți.

Zonele rezidențiale se dezvoltă adesea în valea râului, fără a lua în considerare zona inundabilă a râului. Ecosistemele care trăiesc aici au un rol important în reducerea riscului de inundații.

Pe lângă râurile menționate mai sus, trebuie menționate și lacurile, care fac parte integrantă din apele de suprafață. În zonă s-au format lacuri naturale și au fost create și lacuri artificiale.

Există un iaz și în municipiu, în cartierul Gării, care a fost o problemă pentru locuitori pentru o lungă perioadă de timp, dar au început lucrările de amenajare a zonei din jurul acestuia. Lărgind analiza, cele mai semnificative lacuri sunt lacul de la Valea Crișului, Lacul Reci și Lacul Pădureni, dar și Lacul Sfânta Ana de la granița dintre județele Harghita și Covasna și Tinovul Mohoș fac parte integrantă din cele mai importante elemente hidrografice în zonă. În afară de lacurile menționate, zona analizată dispune de o serie de lacuri naturale și artificiale, majoritatea folosite pentru pescuit.

Harta nr. 18 Hidrografie – Sfântu Gheorghe și împrejurimile

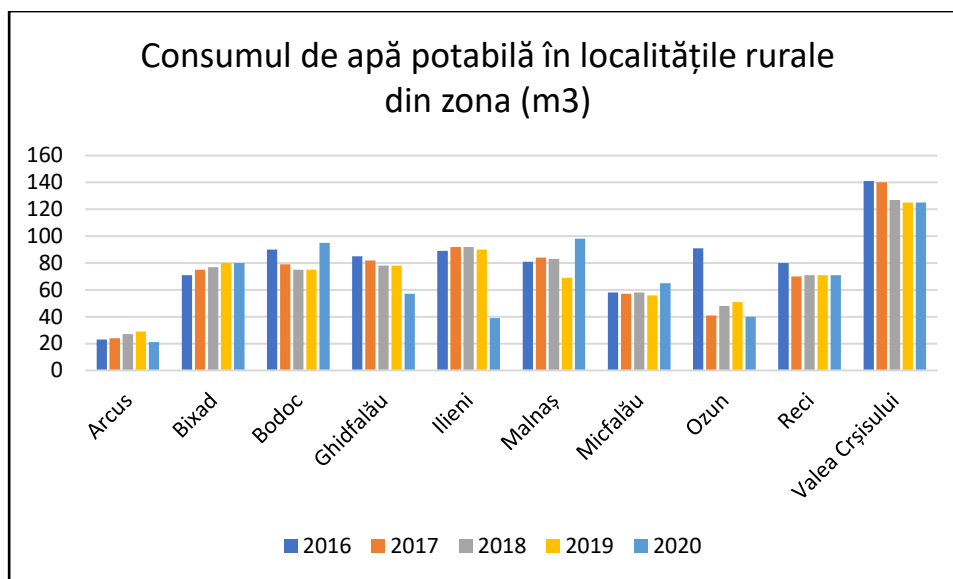

Sursa: © Planificatio, 2021

Toate orașele din județul Covasna și 119 dintre localitățile din mediul rural au rețea de apă potabilă. Zona are rețele de apă potabilă la Arcuș, Bixad, Bodoc, Ghidfalău, Ilieni, Malnaș, Micfalău, Ozun, Recii, Valea Crișului, precum și în reședința de județ, la Sfântu Gheorghe.

Dintre localitățile rurale enumerate, tendințele în ceea ce privește utilizarea apei potabile au fost variabile în ultimii cinci ani. Graficul de mai jos arată cum variază indicatorii între municipalități.

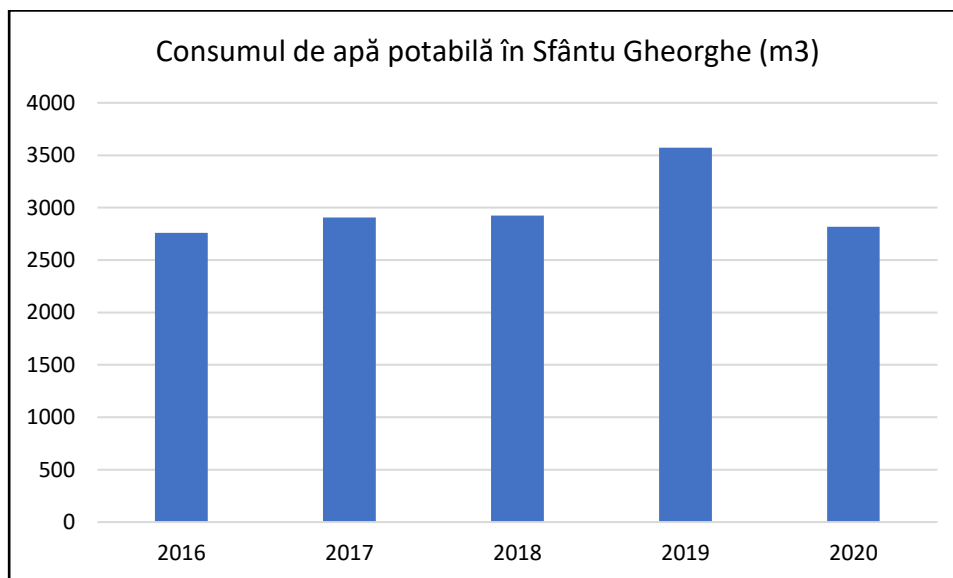
Figura nr. 76 Consumul de apă potabilă în zonă

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Dacă ne uităm la ultimii cinci ani, Sfântu Gheorghe a ieșit în evidență prin consumul de apă potabilă în anul 2019, în timp ce în ceilalți ani valorile de utilizare sunt, cu mici variații, aceleași.

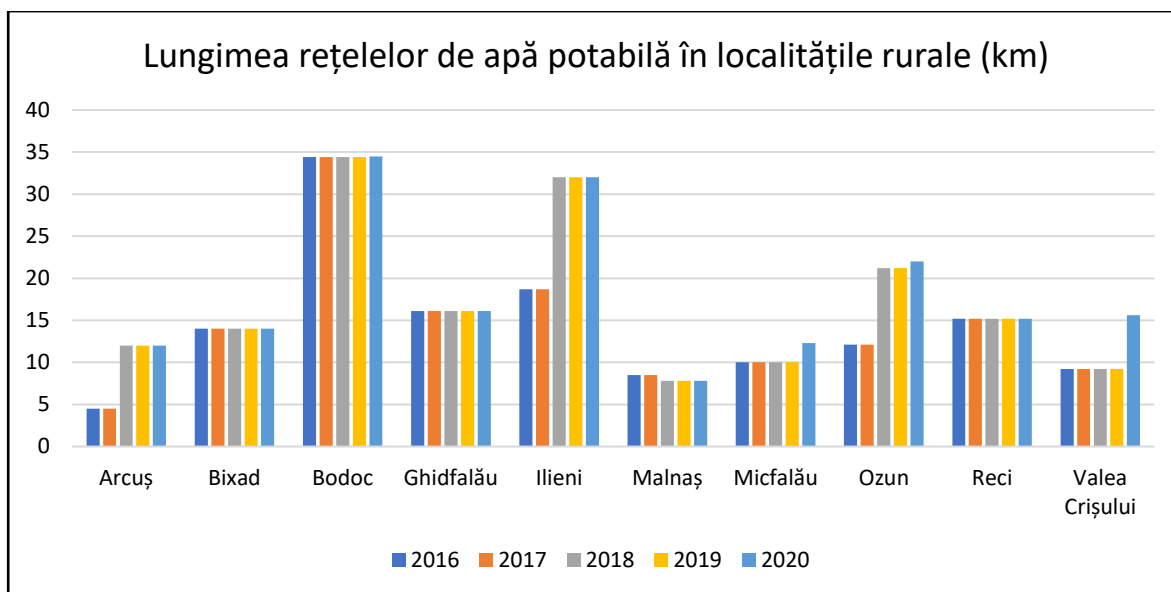
Figura nr. 77 Consumul de apă potabilă la Sfântu Gheorghe

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Lungimea rețelei de apă potabilă a crescut în majoritatea localităților rurale: la Arcuș, Bodoc, Ilieni, Micfalău, Ozun și Valea Crișului. Comparativ cu alte localități, se observă o stagnare în ultimii cinci ani. Excepție face Malnaș, unde lungimea kilometrilor este în scădere, chiar dacă ușoară. Graficul de mai jos ilustrează cele de mai sus.

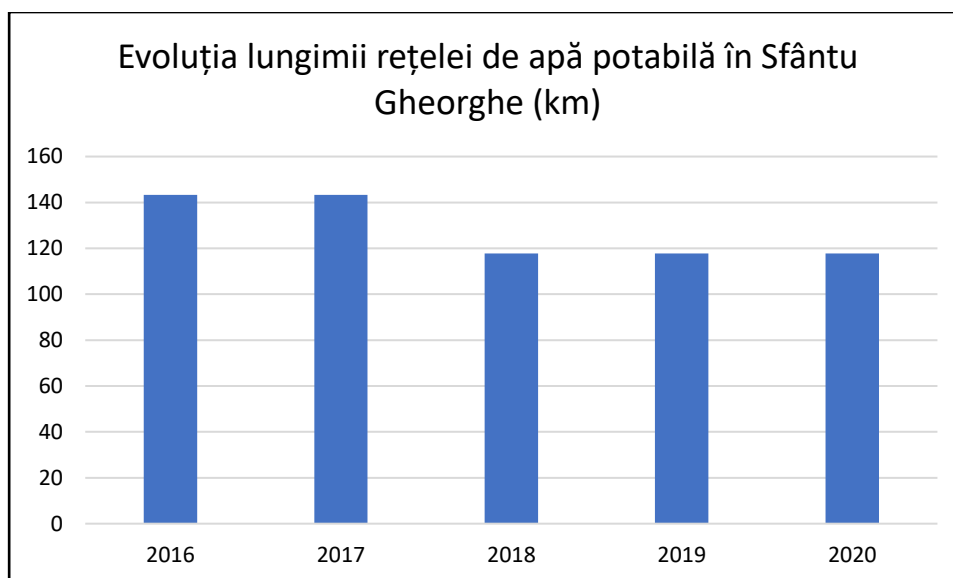
Figura nr. 78 Rețeaua de apă potabilă în zonă

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Rețeaua de apă potabilă din Sfântu Gheorghe cunoscut un declin în ultimii ani. În cei cinci ani studiați, valorile sunt aceleași în 2016 și 2017, în timp ce în anii următori acestea scad. Diagrama următoare ilustrează acest lucru.

Figura nr. 79 Rețeaua de apă potabilă în Sfântu Gheorghe

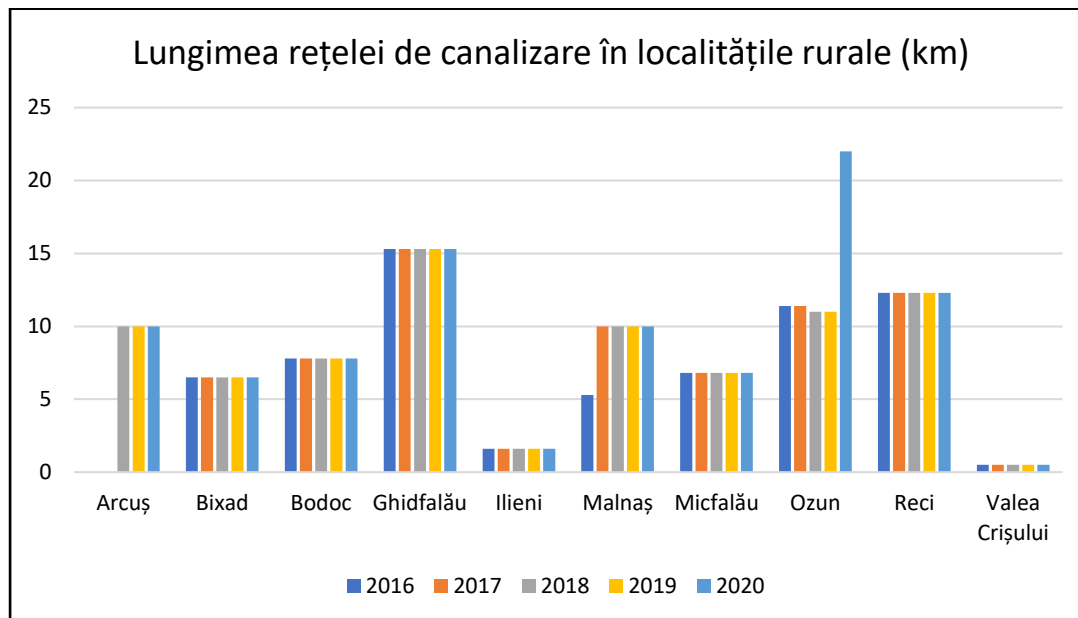

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

O comparație a evoluției rețelelor de drumuri și a rețelelor de apă potabilă din reședința de județ arată datele sintetizate în continuare. Tronsoanele de drumuri din Sfântu Gheorghe, incluzând aici atât tronsoanele modernizate, cât și cele nemodernizate, cresc în lungime, în timp ce rețeaua de apă este în scădere.

Evoluția lungimii rețelei de canalizare în localitățile rurale a înregistrat puține schimbări în ultimii cinci ani, cu excepția localităților Arcuș, unde s-a realizat o rețea de canalizare în 2018, și Malnaș și Ozun. În această din urmă comună? **municipalitate?**, sistemul existent a fost prelungit în 2020. Graficul de mai jos arată evoluția din ultimii ani.

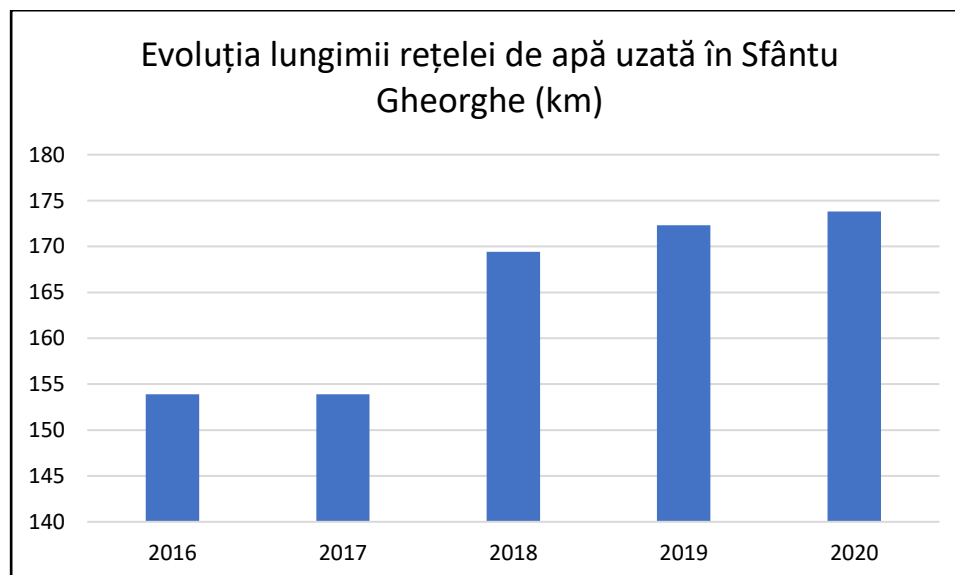
Figura nr. 80 Rețeaua de canalizare în zonă

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

La Sfântu Gheorghe, rețeaua de canalizare s-a extins. O extindere semnificativă se observă în 2018, an în care s-a dezvoltat un sistem dublu față de cel existent.

Figura nr. 81 Rețeaua de canalizare în Sfântu Gheorghe

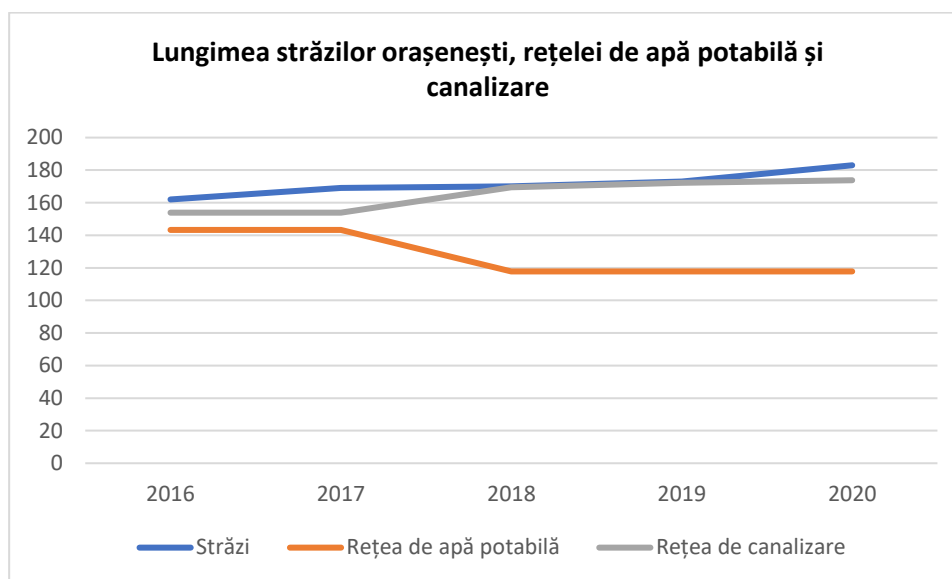

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Comparând evoluția rețelei de drumuri și a rețelei de apă potabilă din capitala de județ, se pot observa următoarele: lungimea rețelei de drumuri din Sfântu Gheorghe, incluzând atât tronsoanele reabilitate, cât și cele nereabilitate, este în creștere, în timp ce lungimea rețelei de apă este în

scădere, conform datelor oficiale, dar, de fapt, scăderea în acest din urmă caz înseamnă scoaterea din funcțiune a unor conducte nefuncționale, fără ca, bineînțeles, să se reducă alimentarea cu apă a populației și întreprinderilor din oraș.

Figura nr. 82 Rețeaua de drumuri, de apă potabilă și de canalizare în Sfântu Gheorghe

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Figura de mai sus arată evoluția lungimii rețelei de drumuri, a sistemului de apă potabilă și a rețelei de canalizare din Sfântu Gheorghe în ultimii cinci ani. Rețelele rutiere sunt mai dezvoltate decât sistemele de apă potabilă și de canalizare.

Situri Natura 2000

Desemnarea siturilor Natura 2000 reprezintă modul în care Uniunea Europeană protejează biodiversitatea, prin conservarea speciilor de animale și plante sălbatice, pentru a asigura supraviețuirea pe termen lung a speciilor și a tipurilor de habitate.

Harta de mai jos reprezintă distribuția spațială a ariilor protejate în reședința de județ și zona înconjurătoare.

Mergând dinspre nord spre sud, pot fi enumerate următoarele arii protejate: Ciomad-Bálványos, Tinovul Mohoș, Lacul Sfânta Ana. Mai departe, cea mai mare arie protejată din județul Covasna acoperă Munții Baraolt și parțial Munții Bodoc, și se suprapune cu mai multe arii create în scopuri similare, mai precis cu siturile de protecție a habitatelor Ciomad-Bálványos și Ciocaș-Vițelului, menționate mai sus. În partea sudică a zonei se află rezervația naturală de la Reci, denumită astfel după localitățile în care se află și după mesteacănul comun. În valea formată de râul Olt se află aria naturală protejată Oltul Superior, care are ca scop asigurarea habitatelor naturale.

Diversitatea zonei a dus la crearea a numeroase zone de protecție a habitatelor și a păsărilor în scopul conservării biodiversității. Datorită poziției sale geografice, în Bazinul Carpatic se află și rezervații declarate arii naturale protejate de interes național, care sunt unice nu numai la nivel regional, ci și de continent. Lacul Sfânta Ana este un lac de crater, iar pe partea cealaltă se află Tinovul Mohoș, împreună formând situl Natura 2000 cu identificatorul unic ROSCI0248. Flora zonelor este diversă, cu numeroase rarități în Tinovul Mohoș: roua cerului (*Drosera rotundifolia*), ruginarea

(*Andromeda polifolia*), răchițeaua (*Vaccinum oxycoccus*). Covorul de mușchi care acoperă mlaștina de turbă este alcătuit din mușchi de turbă (*Sphagnopsida*). Cele mai cunoscute specii de arbori care alcătuiesc pădurile sunt: molidul (*Picea abies*), bradul alb (*Abies alba*), mesteacănul (*Betula pendula*), fagul (*Fagus sylvatica*).

La sud de aria protejată menționată mai sus se află rezervația naturală Ciomad-Bálványos, partea nordică a Munților Bodoc, cu codul distinctiv ROSCI0037. Este un sit de conservare a habitatelor, păstrând pe termen lung starea speciilor următoare și a habitatelor naturale acestora: ursul brun (*Ursus arctos*), râsul eurasiatic (*Lynx lynx*), lupul (*Canis lupus*), liliacul cu urechi mari (*Myotis bechsteini*), liliacul comun mare (*Myotis myotis*), liliacul comun mic (*Myotis blythii*), liliacul cârn (*Barbastella barbastellus*), sălămâzdra carpatică (*Triturus montandoni*), sălămâzdra cu creastă (*Triturus cristatus*), buhaiul de baltă (*Bombina variegata*), cosașul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*), curechiul de munte (*Ligularia sibirica*).

În partea de vest a județului se află rezervația naturală din Munții Baraolt și parțial Munții Bodoc, care este cea mai mare rezervație, cu codul de identificare ROSPA0082. A fost înființată pentru a proteja păsările, cu scopul de a conserva următoarele specii comune: pescărușul albastru (*Alcedo atthis*), rața mare (*Anas platyrhynchos*), ierunca (*Bonasa bonasia*), buha (*Bubo bubo*), caprimulgul (*Caprimulgus europaeus*), barza albă (*Ciconia ciconia*), cristelul de câmp (*Crex crex*), ciocănitoarea cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*), ciocănitoarea de stejar (*Dendrocopos medius*), muscarul gulerat (*Ficedula albicollis*), muscarul mic (*Ficedula parva*), sfrânciocul roșiatic (*Lanius collurio*), ciocârlia de pădure (*Lullula arborea*), viesparul (*Pernis apivorus*), ghionoaia sură (*Picus canus*), huhurezul mare (*Strix uralensis*).

Continuând în direcția sud-est, se află rezervația naturală de la Reci, cu identificatorul ROSCI0111. Principalul său obiectiv este de a proteja habitatele. Subliniind cele mai importante, în cadrul sitului pot fi enumerate următoarele habitate: habitatul eutrofic de alge de baltă de mică adâncime și de baltă moartă, habitatul de alge de râu, pajiștea uscată cu nisip calcaros, zonele bogată în nutrienți cu ierburi înalte, pajiștile mlăștinoase din câmpiile inundabile, pădurile de salcii, plopi, anini și frasini și pădurile de mlaștină.

Cele enumerate subliniază diversitatea zonelor, care implică o bogăție de floră și faună. Cel mai caracteristic este fluturașul albastru cu puncte negre (*Maculinea teleius*), care este una dintre cele mai rare specii de fluturi din zonă, în timp ce flora cea mai excepțională este reprezentată de floarea paștelui (*Pulsatilla patens*) și roata de apă (*Aldrovanda vesiculosa*).

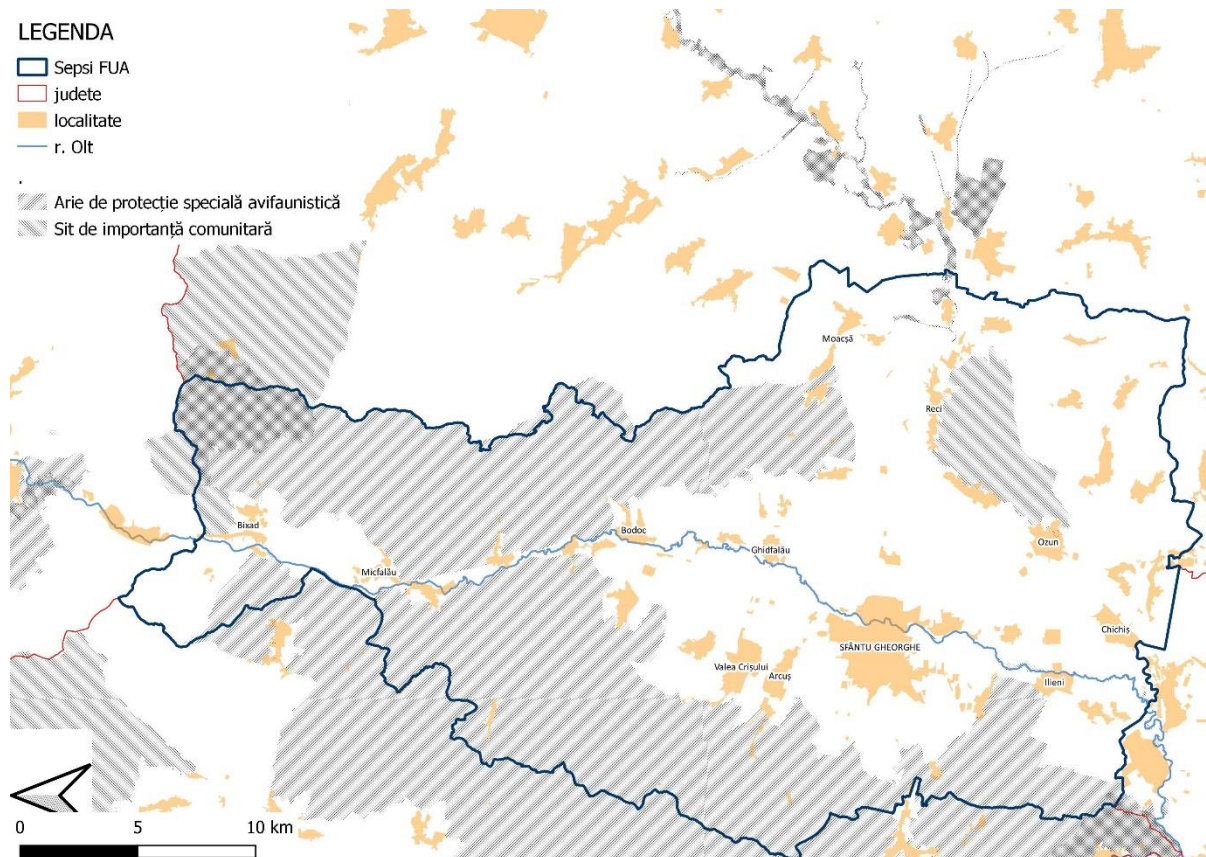
Continuând spre sud, la 21 km sud-vest de Sfântu Gheorghe, pe câmpia de pe malul drept al râului Olt, se află Ariușd, lângă care găsim rezervația naturală Ciocaș-Vițelului, cu identificatorul unic ROSCI0056, pune accentul pe protecția habitatelor. Aria protejată reprezintă prelungirea sudică a Munților Baraolt, mărginită de cotul Oltului. Zona este concepută pentru a proteja habitatele, concentrându-se pe solurile de stepă și pe pajiștile de cosit de câmpie și de deal.

Cel mai proeminent râu din județul Covasna este Oltul, de-a lungul căruia a fost înființată o rezervație naturală, care pune accentul pe protecția habitatului și are codul ROSCI0329. Conservarea populației de pești este de importanță primordială, în special în privința următoarelor specii: sabița (*Pelecus cultratus*), boarța (*Rhodeus sericeus amarus*), porcușor de vad (*Gobio uranoscopus*), țiparul (*Misgurnus fossilis*), dunărița (*Sabanejewia aurata*).

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

Harta nr. 19 Situri Natura 2000 – Sfântu Gheorghe și împrejurimile

Sursa: © Planificatio, 2021

Schimbările climatice

Zona studiată are un climat temperat continental, ceea ce înseamnă că verile sunt călduroase și iernile sunt reci, cu temperaturi medii anuale cuprinse între 2 și 7 °C. Localizarea carpatică a zonei implică, de asemenea, tipul de climă menționat mai sus. În zonele montane, iernile sunt mai intense, cu furtuni de zăpadă mai frecventă și un sol cu un strat de zăpadă gros și stabil pentru perioade mai lungi de timp.

Precipitațiile tipice în perioada de vară sunt sub formă de precipitații lichide (ploaie), în timp ce în perioada de iarnă sunt sub formă de precipitații lichide și solide, sub formă de ploaie, zăpadă sau un amestec al acestora.

Schimbările climatice globale au început să se intensifice în ultimii ani, iar Sfântu Gheorghe și împrejurimile sale nu au fost scutite de impactul acestor fenomene. Creșterea temperaturii a afectat și speciile de plante și de animale din regiune. . Ca urmare, unele specii au scăzut ca populație, dar altele au crescut ca număr.

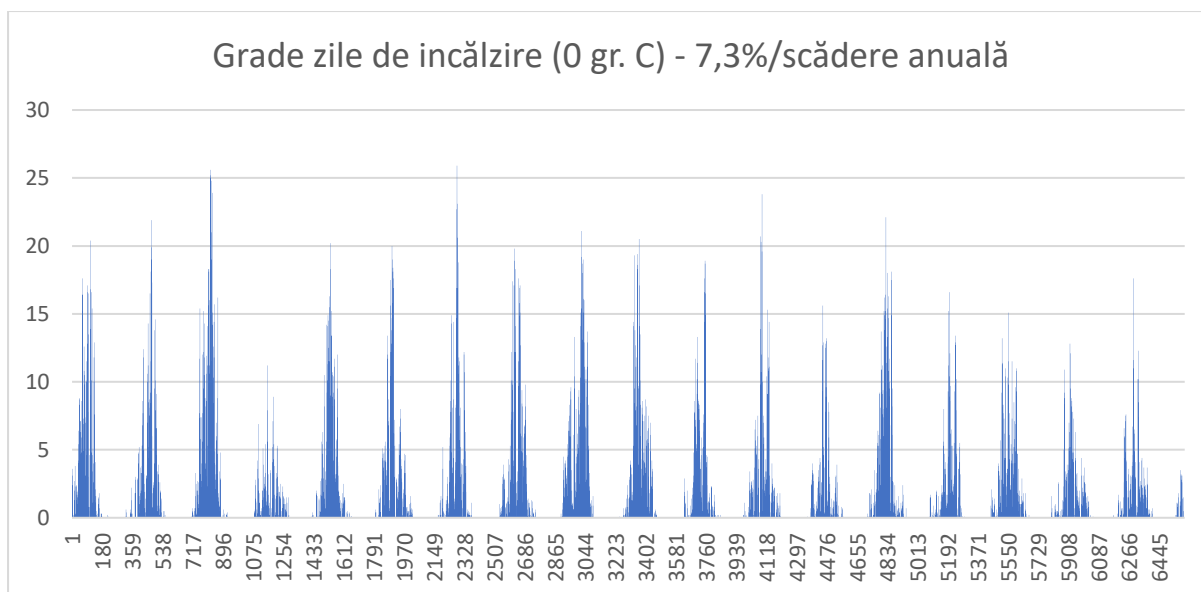
Unul dintre cele mai cunoscute efecte ale schimbărilor climatice s-a făcut deja simțit, deoarece iernile au fost reduse la trei luni de la cele patru luni obișnuite (noiembrie, decembrie, ianuarie, februarie). Ordinea obișnuită de patru anotimpuri începe să fie bulversată și înlocuită cu două anotimpuri. Perioadele obișnuite de primăvară și toamnă ar putea fi transformate dacă schimbările climatice avansează într-un ritm atât de rapid.

Astfel, tipul de climă cunoscut poate fi înlocuit treptat cu unul subtropical, tipic pentru partea sudică a continentului, unde este prezintă o distribuție bienală, cu ierni ușoare și umede și veri uscate și fierbinți.

În municipiu, numărul utilizatorilor de încălzire centrală a scăzut, astfel încât populația a trecut la utilizarea propriilor cazane de încălzire, ceea ce a dus la sute de surse punctiforme de poluare. Pentru a evita poluarea semnificativă a aerului, se recomandă reintroducerea utilizării serviciilor de încălzire centrală.

Un alt efect al schimbărilor climatice este faptul că se înregistrează o tendință de scădere pentru temperaturile sub pragul de îngheț cu 7,3% pe an, ceea ce înseamnă că foarte puține zile din viitorul apropiat vor fi sub zero grade – a se vedea figura de mai jos.

Figura nr. 83 Variația în timp grade-zile sub 0 grade Celsius

Sursa: licența BizEEE, Planificatio

Iernile mai blânde permit practicarea sporturilor de iarnă în aer liber, cum ar fi schiul și schiul de fond, care vor avea condiții adecvate doar o dată la zece până la șapte ani în următorul deceniu, astfel încât investițiile în acest sens nu mai sunt recomandate.

Zona municipiului trebuie să se pregătească pentru a face față provocărilor climatice prin:

- modificarea selecției speciilor în silvicultură și în producția vegetală,
- soluționarea problemelor cauzate de precipitații bruște, inclusiv controlul eroziunii și al alunecărilor de teren și reînnoirea sistemelor municipale de canalizare a apelor pluviale,
- dezvoltarea sistemelor de prevenire și combaterea incendiilor forestiere,
- dezvoltarea unui sistem de irigare a infrastructurii verzi din spațiile publice și a unei selecții sustenabile a speciilor,
- dezvoltarea unui comportament de atenuare a schimbărilor climatice în rândul cetățenilor, întreprinderilor și instituțiilor publice.

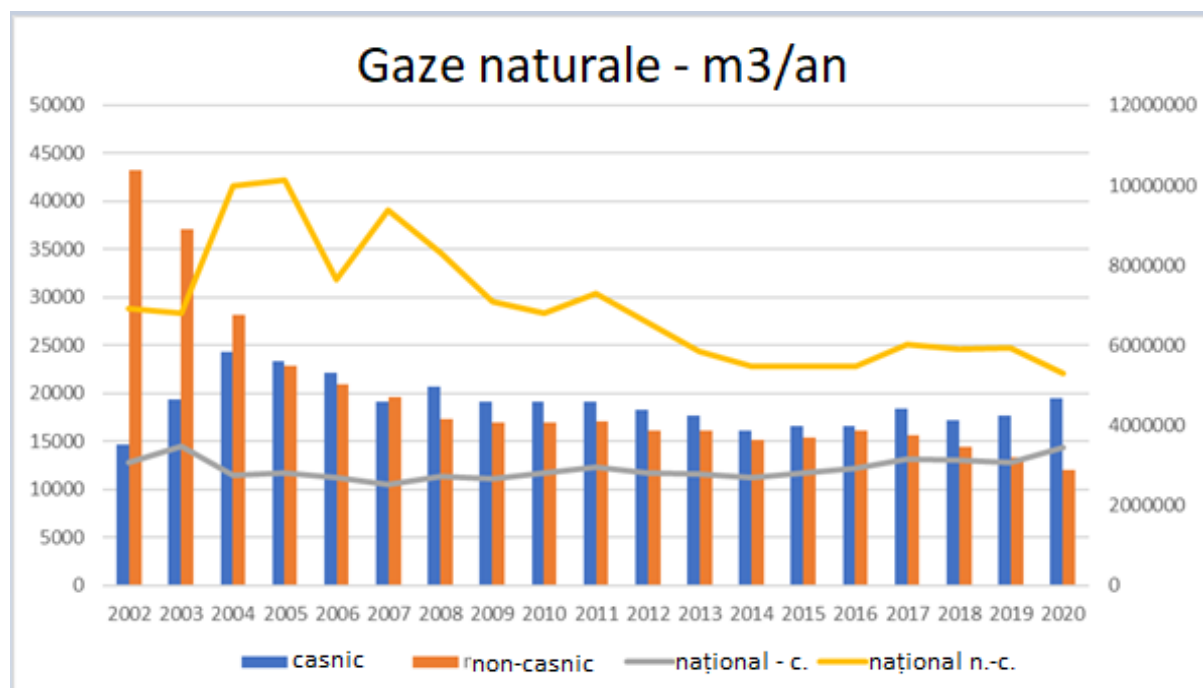
Energia

Consumul de energie al municipiului este determinat de trei sectoare:

- întreprinderile,
- populația,
- instituțiile publice.

Intensitatea afacerilor în municipiu este scăzută, iar sectoarele energointensive nu sunt tipice. Cu toate acestea, este clar că mai sunt multe de făcut și în acest domeniu – în același timp, consumul în sectorul nerezidențial a scăzut cu o treime față de 2002. Acest lucru se datorează în parte îmbunătățirii eficienței, în parte impactului schimbărilor climatice și în parte scăderii volumului economiei.

Figura nr. 84 Gaze naturale – Sfântu Gheorghe și România

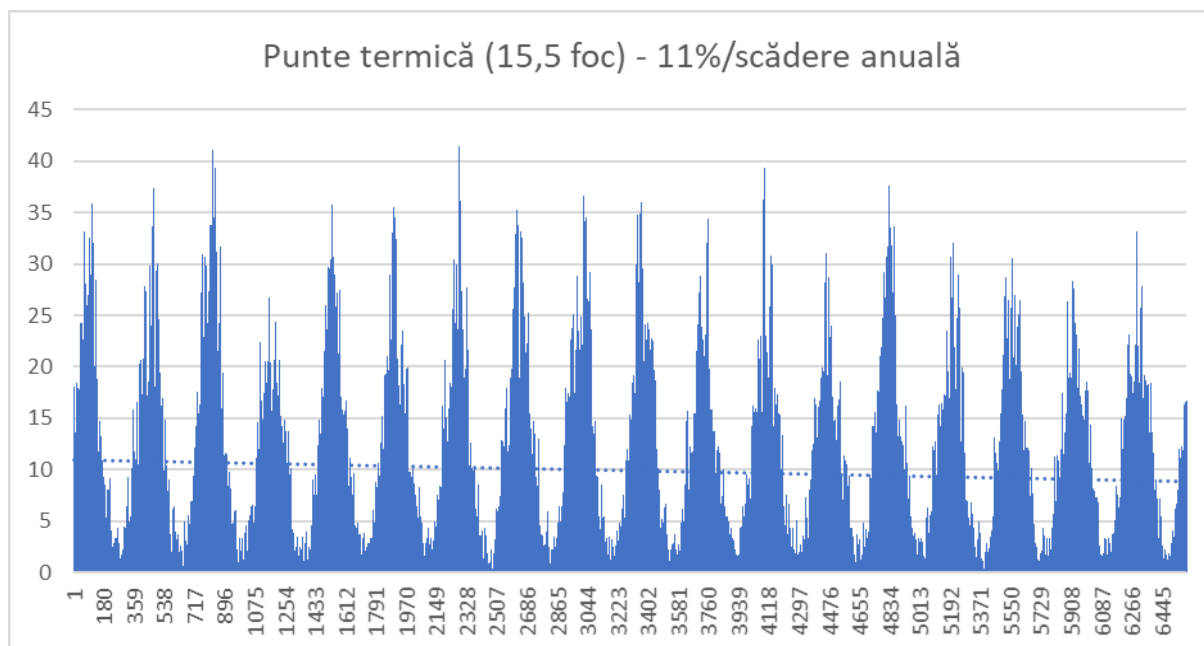
Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Consumul rezidențial a crescut brusc până în 2004, când numărul gospodăriilor care utilizează încălzirea urbană a fost neglijabil. Ulterior, acesta a stagnat, ceea ce pare ciudat în contextul unei scăderi a cererii de încălzire de 11% pe an. Explicația este că cei cu un nivel de trai mai bun nu intenționează să economisească, adică obțin temperaturi mai ridicate pentru același consum, în timp ce pentru gospodăriile aflate în sărăcie energetică nu există posibilitatea de a reduce și mai mult consumul. Astfel, deocamdată, impactul părții de încălzire a schimbării climatice nu este sau este abia perceptibil.

Pe baza datelor meteorologice disponibile din 2003 până la sfârșitul lunii octombrie 2021, gradul zi a scăzut cu 11% pe an, până la sfârșitul lunii octombrie 2021, din cauza încălzirii, și se așteaptă o scădere corespunzătoare a cererii de încălzire.

Menționăm că, în următorii 10 ani, cererea de energie pentru răcire în clădirile proiectate și construite corespunzător nu ar trebui să fie justificată în Sfântu Gheorghe.

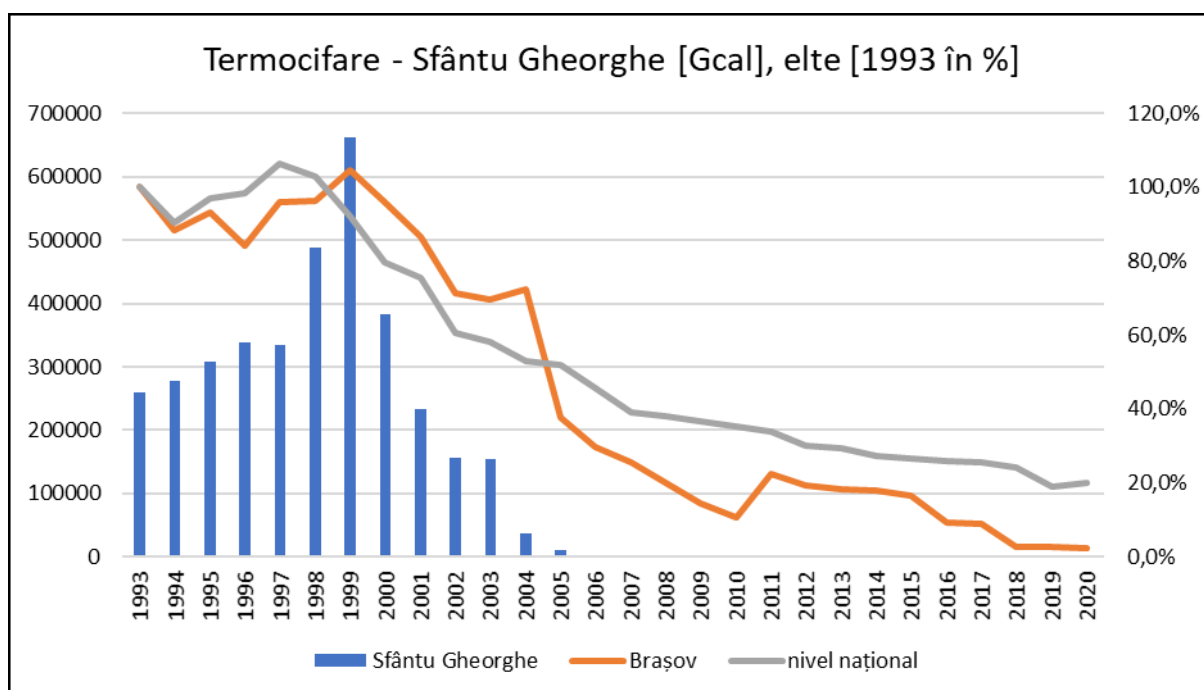
Figura nr. 85 Gradul zi – pentru temperatura externă 15,5 °C

Sursa: licența BizEEE, Planificatio

În conformitate cu tendința generală din România, contrară tuturor obiectivelor politice și intereselor populației, serviciul de încălzire centrală s-a întrerupt în oraș. În 2004, nu mai exista un număr semnificativ de consumatori în sistem, iar în 2009 valoarea încălzirii centrale a ajuns oficial la zero. În locul acestora, chiar și în clădirile de apartamente au apărut sistemele individuale de încălzire, nesigure, costisitoare, cu o poluare punctuală semnificativă, care aparent au adus o siguranță și o calitate a alimentării mai mare decât înainte. Totuși, aceasta a fost practica generală în România, iar programul național nu a reușit să realizeze cu adevărat o schimbare tehnologică de succes nicăieri. Din păcate, cultura de design în acest domeniu se află încă undeva în anii șaiszeci ai secolului trecut.

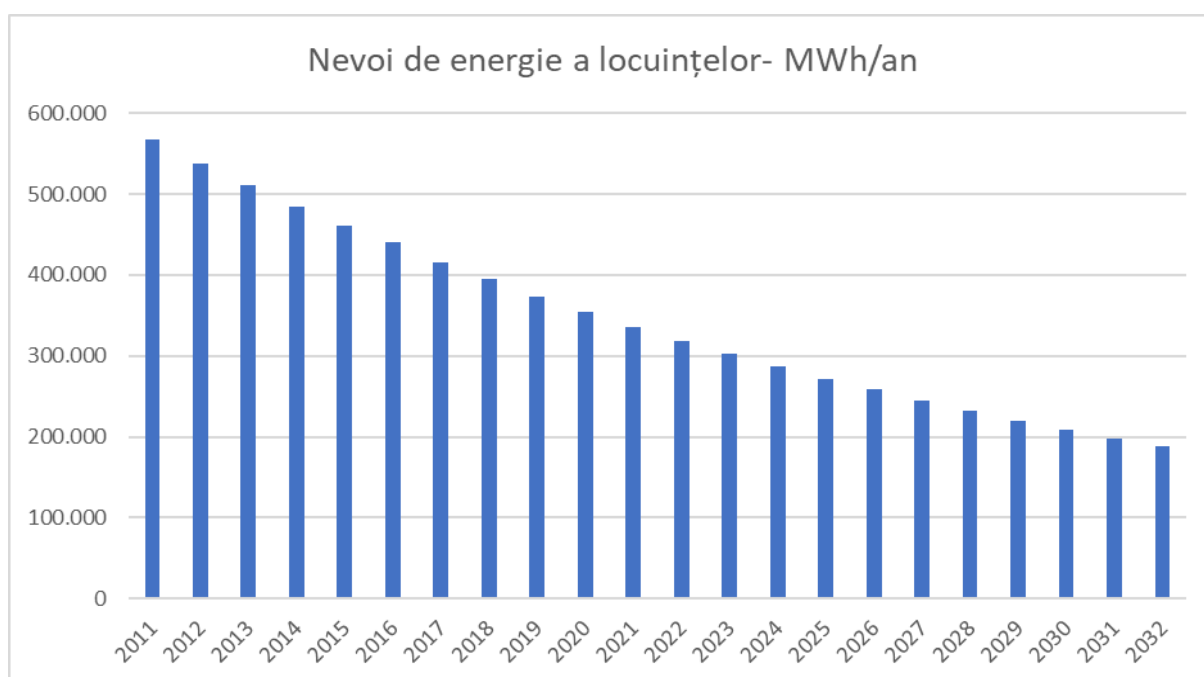
Figura nr. 86 Încălzire centrală – Sfântu Gheorghe, Braşov, România

Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

În același timp, încălzirea centrală este o soluție subvenționată și care poate fi dezvoltată, astfel încât este important să se definească cererea de energie care poate fi estimată în funcție de tendințe – vezi Figura nr. **Hiba! A hivatkozási forrás nem található.** Estimarea ia în considerare, de asemenea, tendința de expansiune rezidențială, caracterul sezonier al consumului de gaze și impactul schimbărilor climatice.

Figura nr. 87 Cererea de energie pentru încălzire – populație, până în 2032

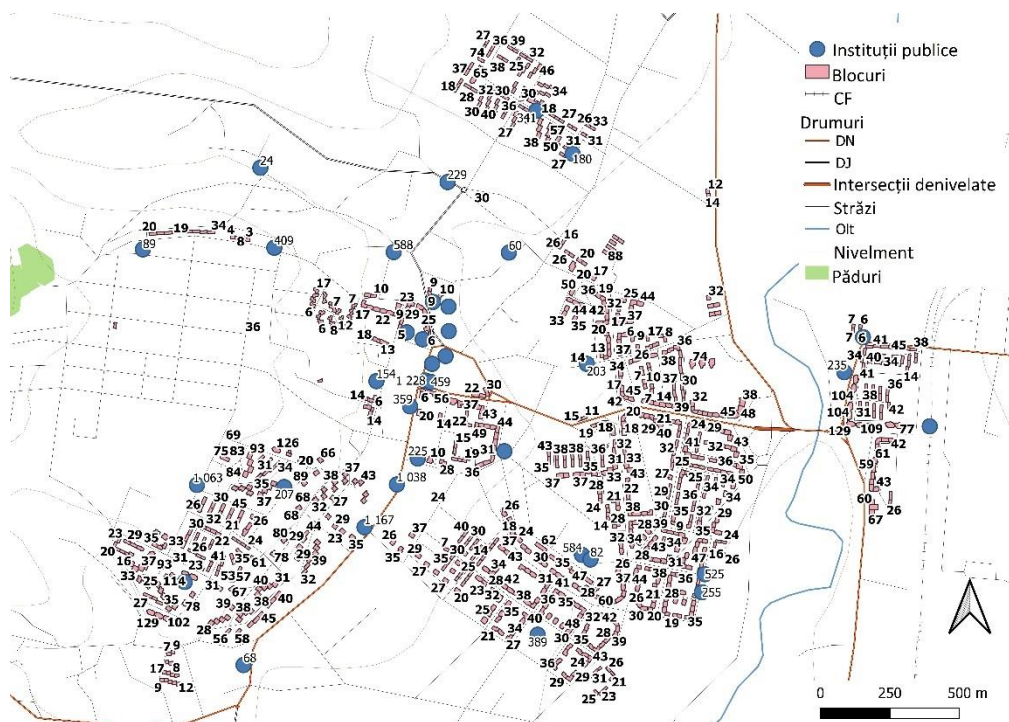
Sursa: INS Tempo, © Planificatio, 2021

Pentru a ajuta alegerea zonei ținte potrivite, furnizăm următoarele două figuri:

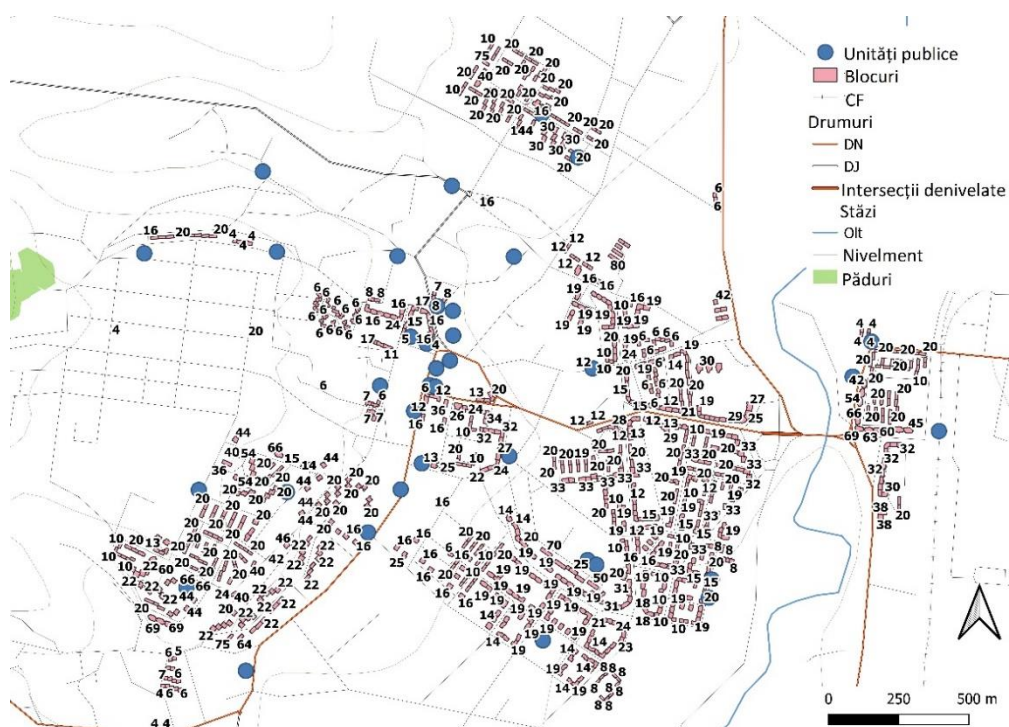
- densitate mare a populației și a facilităților publice – vezi **Hiba! A hivatkozásí forrás nem található.**
- densitate mare de cuplare – vezi **Hiba! A hivatkozásí forrás nem található.**

Harta nr. 20 Numărul de rezidenți în clădirile de apartamente și instituțiile publice

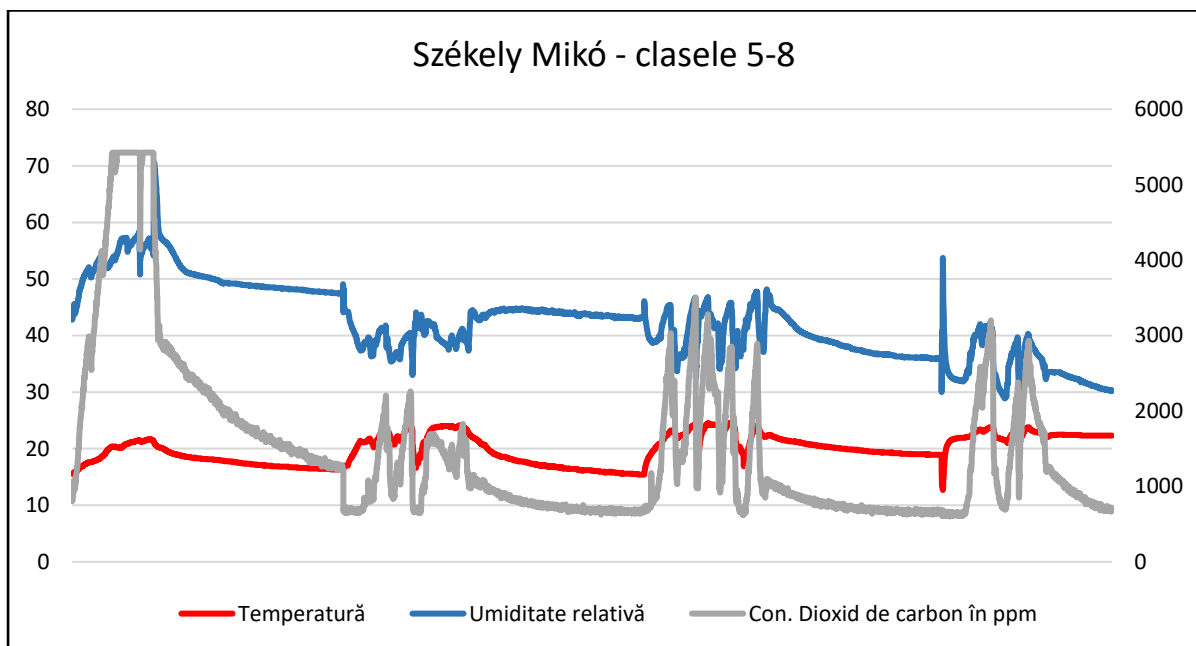
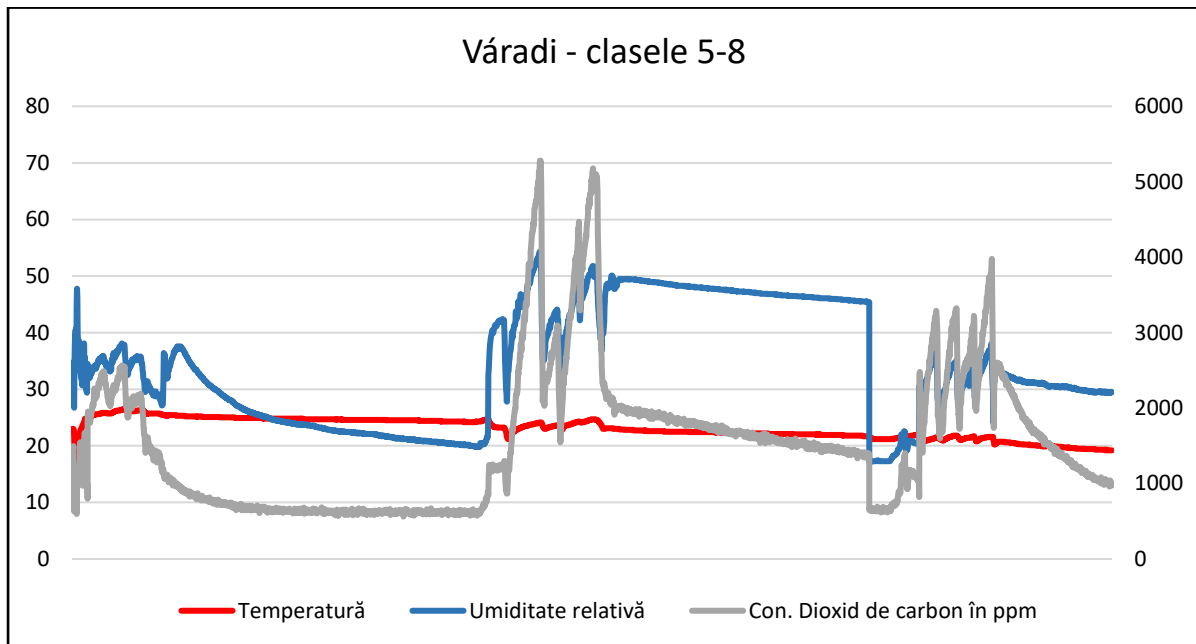
Sursa: datele primăriei, © Planificatio, 2021

Harta nr. 21 Numărul de apartamente în clădirile de apartamente și instituțiile publice

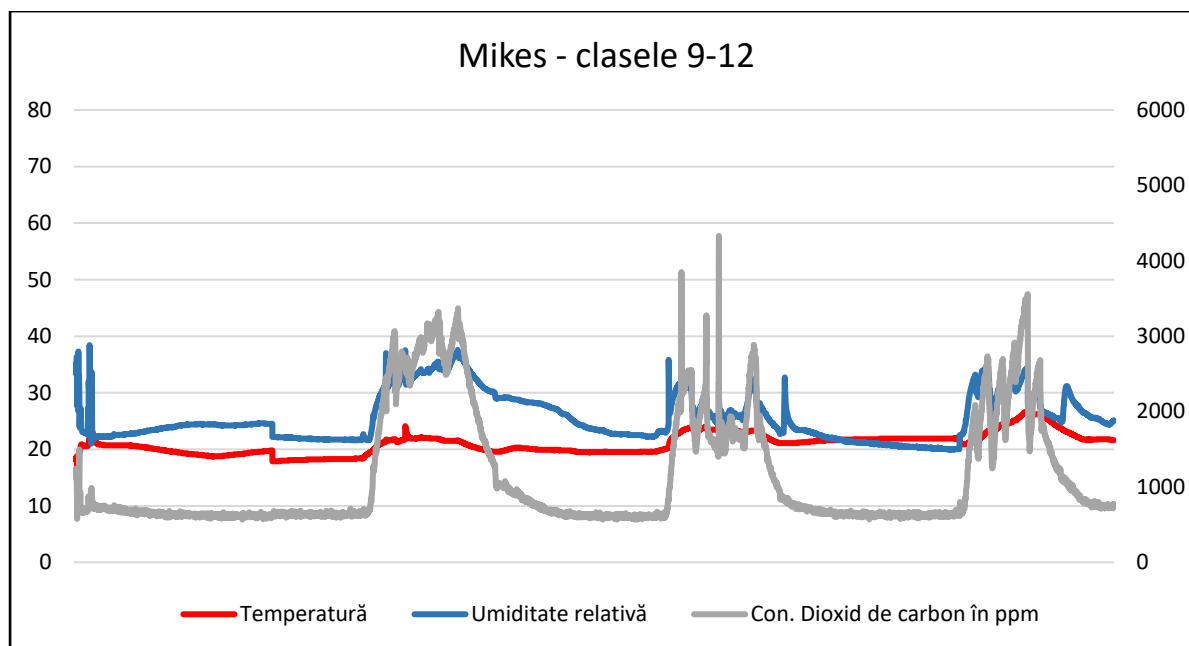

Sursa: datele primăriei, © Planificatio, 2021

Figura nr. 88 Calitatea aerului în instituțiile de învățământ

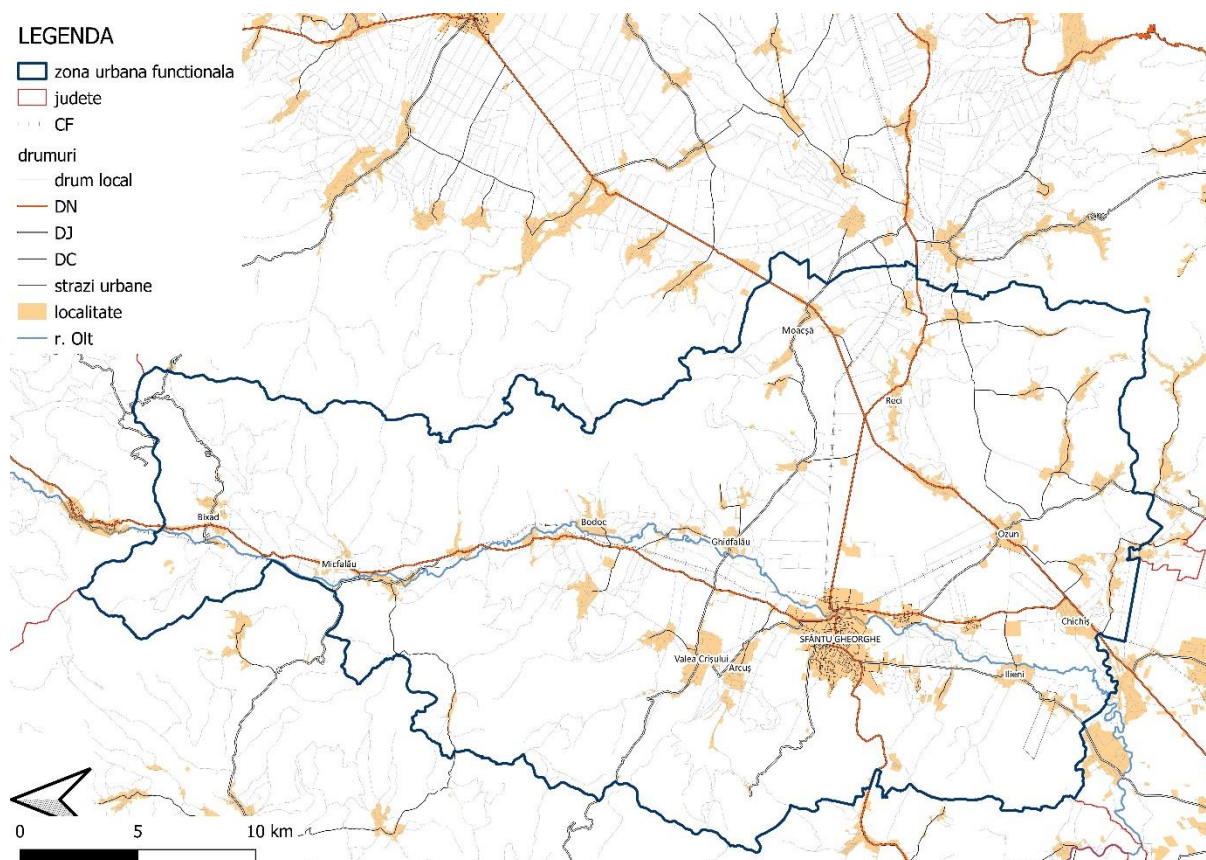
Cele trei figuri de mai sus prezintă măsurătorile din sălile de clasă în 2022 în trei instituții de învățământ din mediul urban. Măsurătorile în fiecare sală de clasă au durat 24 de ore, astfel încât a fost posibil să se vadă și cum funcționează sistemul de gestionare a încălzirii în clădire. În termeni practici, putem concluziona că:

- umiditatea relativă din majoritatea sălilor de clasă este insuficientă din cauza ferestrelor inadecvate, aerul este prea uscat,
- încălzirea în unele încăperi depășește maximumul justificat de 24 de grade Celsius, ceea ce înseamnă o energie termică în exces de 15-20%,
- sălile de clasă nu sunt ventilate și nicăieri nu este asigurată respectarea concentrației maxime admise de 2000 ppm de dioxid de carbon pentru învățare; de fapt, în toate cele trei instituții am măsurat niveluri de peste 4000 ppm, ceea ce nu este recomandat, deoarece la acest nivel deja apar oboseala, amețelile, distragerea atenției și durerile de cap în rândul participanților la procesul educațional.

Acest lucru sugerează că principala direcție de reînnoire energetică în instituțiile de învățământ este asigurarea calității aerului (prin gestionarea complexă a umidității, a temperaturii și a concentrației de dioxid de carbon); în același timp, prin eliminarea fenomenului de supraîncălzire, se poate asigura rezerva de energie, care poate fi utilizată pentru a rezolva problema ventilației, altfel energofagă, fără a crește consumul global.

Transportul

Harta nr. 22 Rețeaua de transport

Sursa: © Planificatio, 2021

În cadrul rețelei de transport din România, prin Sfântu Gheorghe trece E578, drumul E574, care este rețeaua complementară TEN-T E578, iar dinspre est traversează regiunea E574, care este, de asemenea, o legătură de rețea între Bacău și Craiova.

E578 este un drum deosebit de aglomerat, deoarece nu este trafic de tranzit în reședința de județ. Orașul este traversat și de drumul național 13E, care leagă Făldioara de Întorsura Buzăului, adică asigură și o legătură între DN 13 și DN 10. Este mai puțin aglomerat decât cele două drumuri europene menționate mai sus.

Linia ferată principală 400, care leagă Brașovul de Satu Mare, este principala legătură feroviară. Regiunea are legături feroviare internaționale cu Ungaria, cu două trenuri IC pe zi între Brașov și Budapesta. Linia 404 deschide zona în direcția Moacă-Reci, în timp ce linia 400 circulă de la Chichiș prin Ozun până la Bixad. Nu există legături feroviare în Valea Crișului, Arcuș și Ilieni - toate trei sunt situate în imediata vecinătate a orașului.

O schimbare majoră va fi construcția autostrăzii, care va prelua rolul actualei rute E574 și va asigura o legătură între oraș și Aeroportul Internațional Ghimbav. O mare parte din traficul de tranzit generat de E578 va fi absorbit de varianta de ocolire; se presupune că aproximativ 20% din traficul de tranzit va continua să treacă prin oraș. Cea mai mare parte a traficului de tranzit dinspre autostradă și aeroport, care este destinat zonei industriale și parcului industrial, va fi preluată de drumul de legătură sudic care urmează să fie construit, care va oferi, de asemenea, o centură de ocolire a orașului dinspre sud, deși traficul de pe pod nu va fi redus. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că complexul

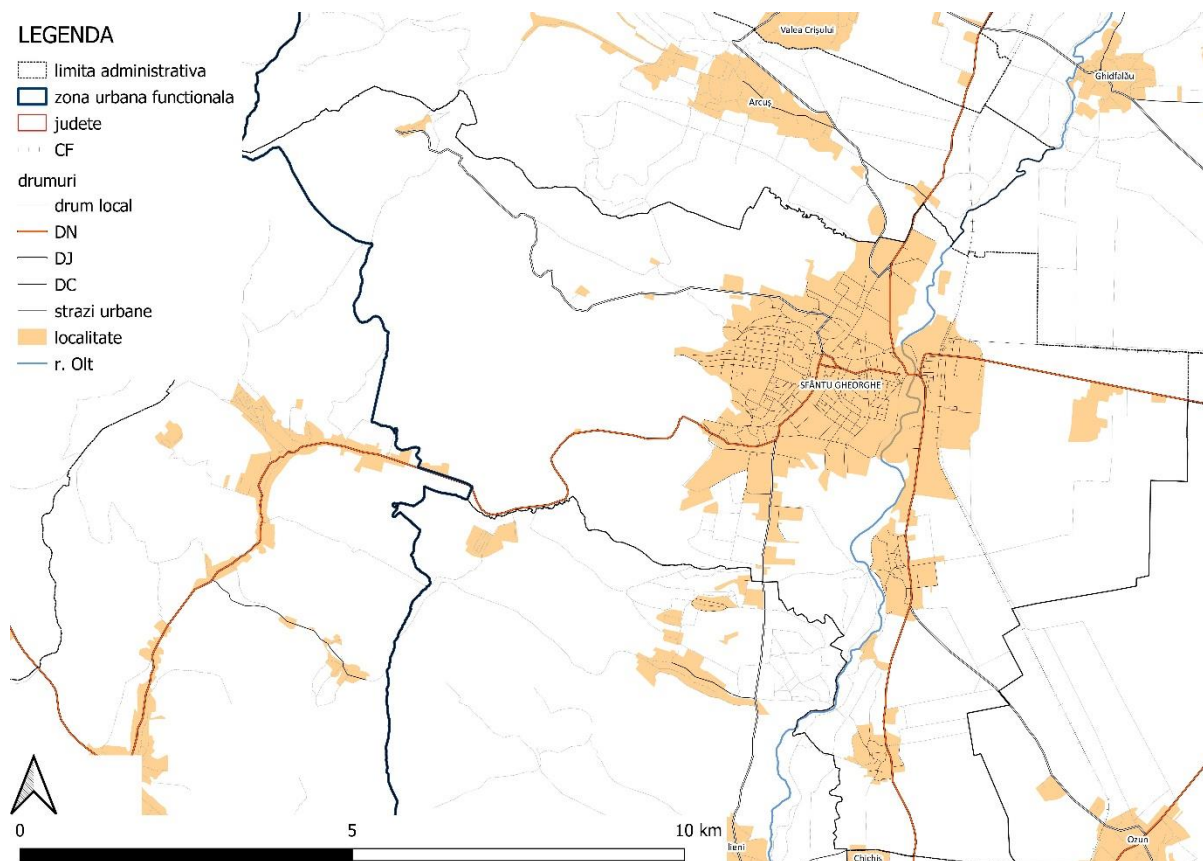
sportiv de la ieșirea nordică a orașului și centrul cultural care urmează să fie construit în centrul orașului ar putea duce la o creștere semnificativă a traficului, deși accesul la noul cartier nordic dinspre varianta de ocolire este mai favorabil – dar acest lucru ar trebui să fie clar pentru utilizatorii de drumuri prin intermediul unor semne de circulație clare, altfel aceștia se vor apropia de destinație și dinspre sud și est prin oraș.

Accesibilitatea (potențială) a situației transportului din oraș. Distanțele rutiere de 30 și 60 de minute pot servi ca bază adecvată pentru aceasta. Figura relevantă arată spațiul în care o dezvoltare a unei instituții sau investiții de afaceri în Sfântu Gheorghe va fi accesibilă în mod realist. Este demn de văzut că ceea ce este formulat în municipiul ca un concept strategic de dezvoltare urbană va fi de interes pentru populația din zona urbană din zona duală menționată mai sus, în special în ceea ce privește dezvoltarea economică și atragerea forței de muncă. Această imagine de accesibilitate (va) constitui, de asemenea, cadrul esențial pentru funcționarea întreprinderilor.

Condițiile rețelei rutiere au o influență majoră asupra atractivității reale a orașului. Lacunele de infrastructură și blocajele limitează extinderea zonei de captare relativ mici a orașului. Accesibilitatea în funcție de timp este importantă, deoarece determină în mare măsură conexiunile spațiale funcționale de zi cu zi (de exemplu, posibilitățile de navetă, accesul la serviciile publice urbane din zonele rurale). Această rază de 60, sau mai ales de 30 de minute, reprezintă zona în interiorul căreia orașul are o atractivitate reală, dincolo de care zonele rurale din jur sunt în prezent conectate doar teoretic. În ceea ce privește dezvoltarea și îmbunătățirea urbană, acestea sunt principalele domenii în care dezvoltarea funcțiilor și instituțiilor centrale ale orașului poate avea un impact semnificativ asupra populației rurale. Zonele din afara acestor zone sunt prea îndepărtate în timp pentru a asigura legături spațiale zilnice cu Sfântu Gheorghe.

Zona de captare potențială cartografiată de zonele aflate la mai puțin de 30 de minute de oraș se află de-a lungul drumului 13E, în direcția vestică, și în direcția nordică de-a lungul drumului DN12, care se extinde în județul Harghita până la Băile Tușnad, în direcția nord-est spre Cernat, în direcția est spre Barátos, în direcția sud pe drumul județean 103B spre Bodola, trecând în județul Brașov, și pe drumul județean 103 spre Sânpetru, tot în județul Brașov. Aria de recepție mai largă a orașului Sfântu Gheorghe, care acoperă zone aflate la o distanță de 60 de minute de mers cu mașina de la oraș, acoperă aproape întregul județ Covasna, în timp ce se extinde în județul Harghita până la Sâncrăieni și în județul Brașov până la Homorod, la vest de oraș, și Râșnov, la sud-sud-est. Este important de remarcat faptul că în zona municipiilor aflate la o diferență de 60 de minute față de Brașov, atracția gravitațională globală a Brașovului (în termeni de populație deservită) o depășește deja pe cea a municipiului, existând un fel de suprapunere spațială și "interferență funcțională".

Harta nr. 23 Rețeaua stradală a municipiului Sfântu Gheorghe

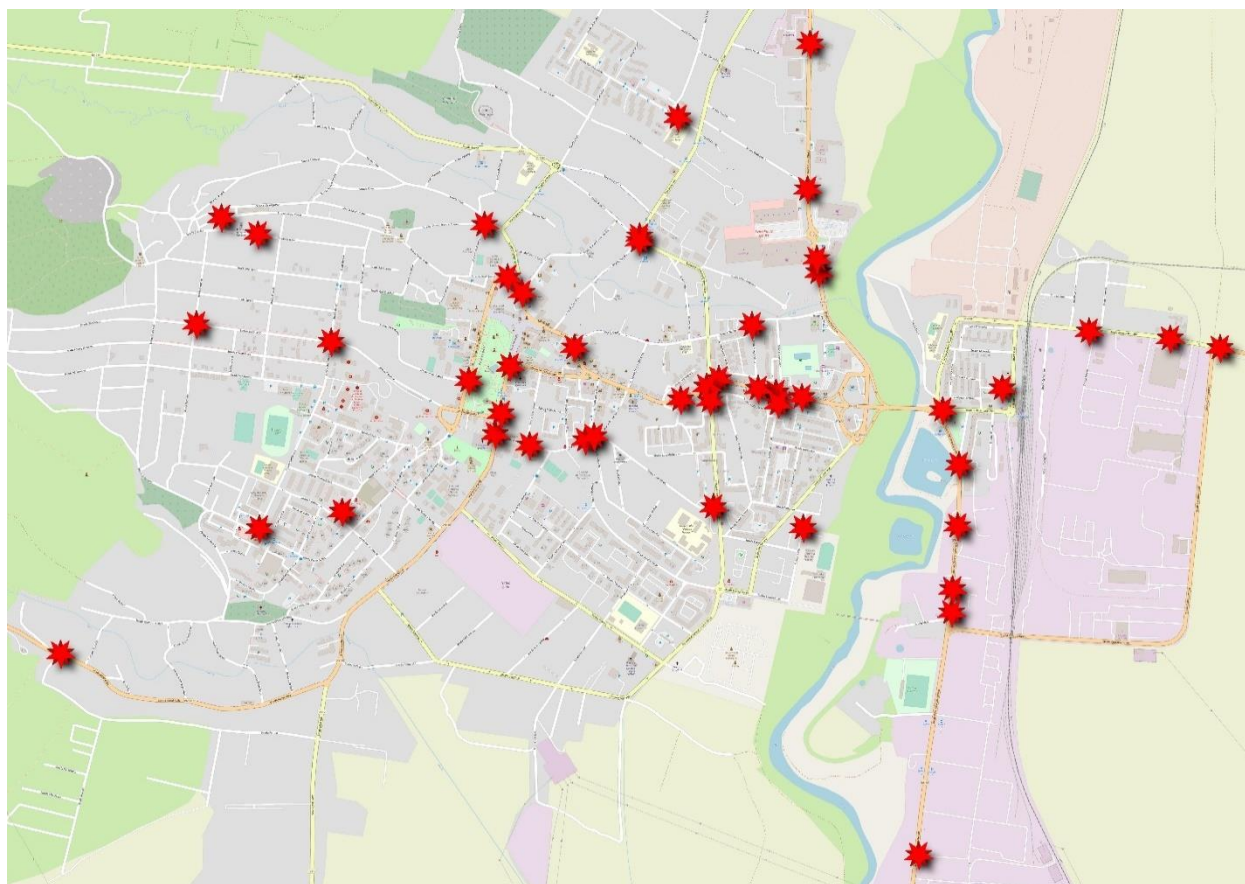
Sursa: © Planificatio, 2021

Rețeaua de transport a orașului este definită de axele de transport nord-sud și est-vest. Dintre acestea, axa nord-sud reprezintă o sursă majoră de congestie și de trafic de tranzit. Legătura est-vest are o importanță redusă în ceea ce privește traficul de tranzit, dar este, de asemenea, ruta folosită de mulți navetiști, studenți și alte persoane care sosesc în oraș dimineața. Cea mai importantă modificare de trafic din perioada anterioară este că DN13E nu mai trece prin centrul orașului față de varianta oficială prezentată pe harta de mai sus, dar nu au fost dezvoltate alternative adecvate și nu există o șosea cu o capacitate suficientă pentru a face față. Tronsonul vestic al DN13E va fi înlocuit de noua legătură sudică, deoarece aici va ajunge traficul de autostradă, astfel încât se poate spune că acest tronson va deveni un tronson suburban.

Rețeaua rutieră a orașului este adecvată pentru încărcătura de trafic, nu se justifică crearea de noi benzi, dar există congestie dimineața și după-amiaza, care este cauzată și de utilizarea nejustificată a mașinilor pe distanțe scurte - orașul este un centru educațional, de servicii, comercial și de atracție, dar transportul cu autobuzul și cu trenul în suburbii și în aglomerație nu este atractiv din punct de vedere al frecvenței și al confortului și, prin urmare, prea mulți oameni folosesc mașinile în acest scop.

Harta nr. 24 Accidente rutiere grave în ultimii trei ani în Sfântu Gheorghe

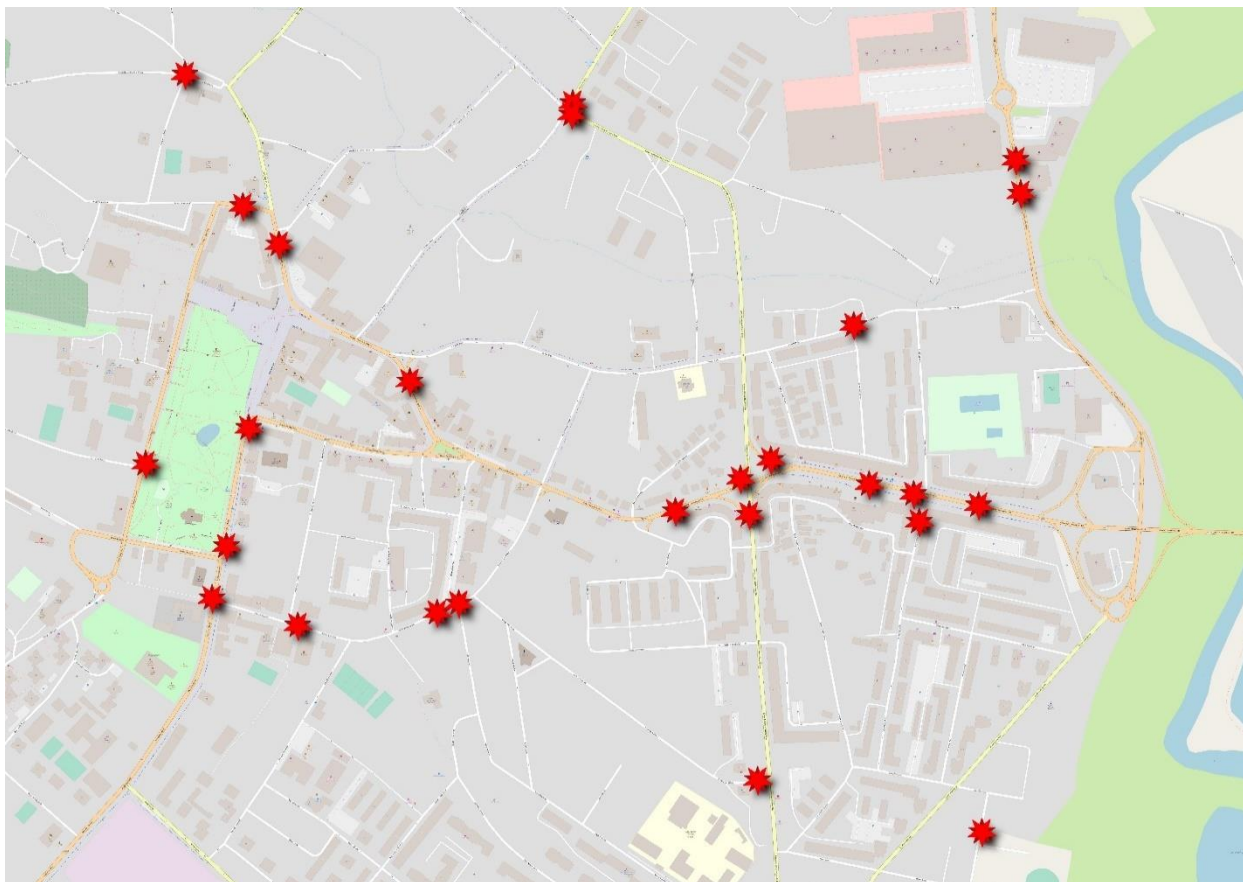

Sursa: MAI IGP PJ Covasna, pe baza datelor Serviciului rutier, editare proprie

Harta de mai sus arată în mod clar următoarele:

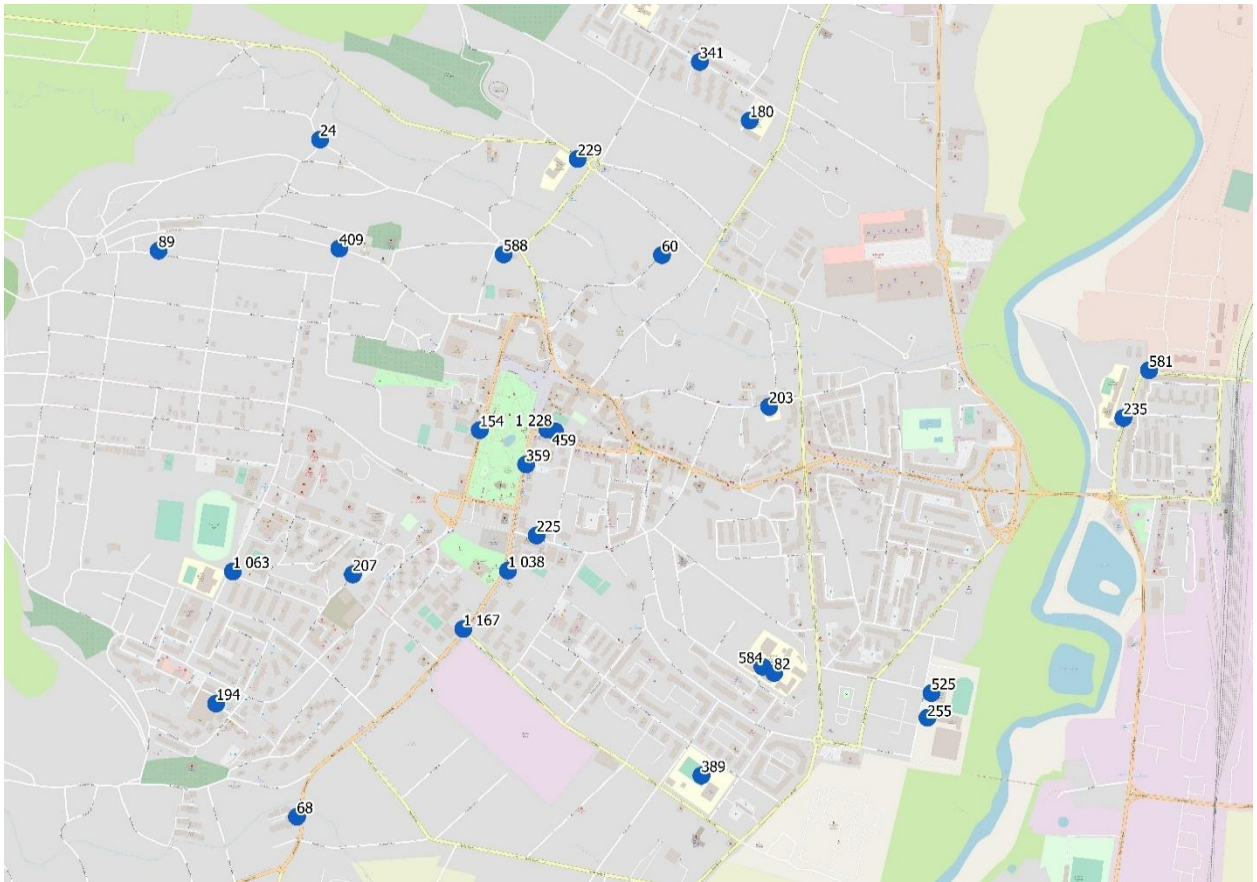
- sunt vizate tronsoanele de drum cu trafic intens, dar cu benzi supradimensionate și cu un număr excesiv de benzi, unde șoferii circulă cu viteze nejustificat de mari
- problema trecerilor pentru pietoni și bicicliști pe drumurile aglomerate, dar și a accesului auto în general este nesoluționată (Strada 1 Decembrie 1918 și secțiunea de acces sudică a drumului național, precum și vechea „centură de ocolire” nordică – care a devenit efectiv un drum de acces comercial și industrial, deși proiectarea sa nu ar permite acest lucru)
- există probleme legate de situații de prioritate neclare și de intersecții cu vizibilitate redusă pe străzile secundare cu trafic redus, precum și de un trafic necalmat, care induce circulația cu viteză excesivă și nejustificată – de exemplu, diferența dintre viteza de 60 km/h, care nu este autorizată în prezent, și cea recomandată de 30 km/h este de 12-15 minute, în afara orelor de vârf, pentru traversarea întregului municipiu în orice direcție; o astfel de reducere nu ar reprezenta o problemă în timpul orelor de vârf de dimineață și de după-amiază, când se pot obține viteze medii cu valoare mai mică, iar în alte momente ar afecta un număr relativ mic de participanți la trafic, astfel încât s-ar putea obține rezultate importante cu un „sacrificiu” mai mic.
- utilizarea în siguranță a centrului nu este încă rezolvată, adică intervențiile din planul anterior de mobilitate nu au rezolvat problemele de siguranță a traficului – accentul principal ar trebui pus pe calmarea traficului, pe un trafic pietonal și ciclist clar și sigur, cu o deviere cât mai mare posibilă a traficului motorizat

Harta nr. 25 Accidente rutiere grave în ultimii trei ani în centru

Sursa: MAI IGP PJ Covasna, pe baza datelor Serviciului rutier, editare proprie

Harta nr. 26 Instituțiile de învățământ din centru și numărul lor de studenți

Sursa: pe baza datelor SIIR cartografia școlară, editare proprie

Harta de mai sus permite identificarea a zonelor în care:

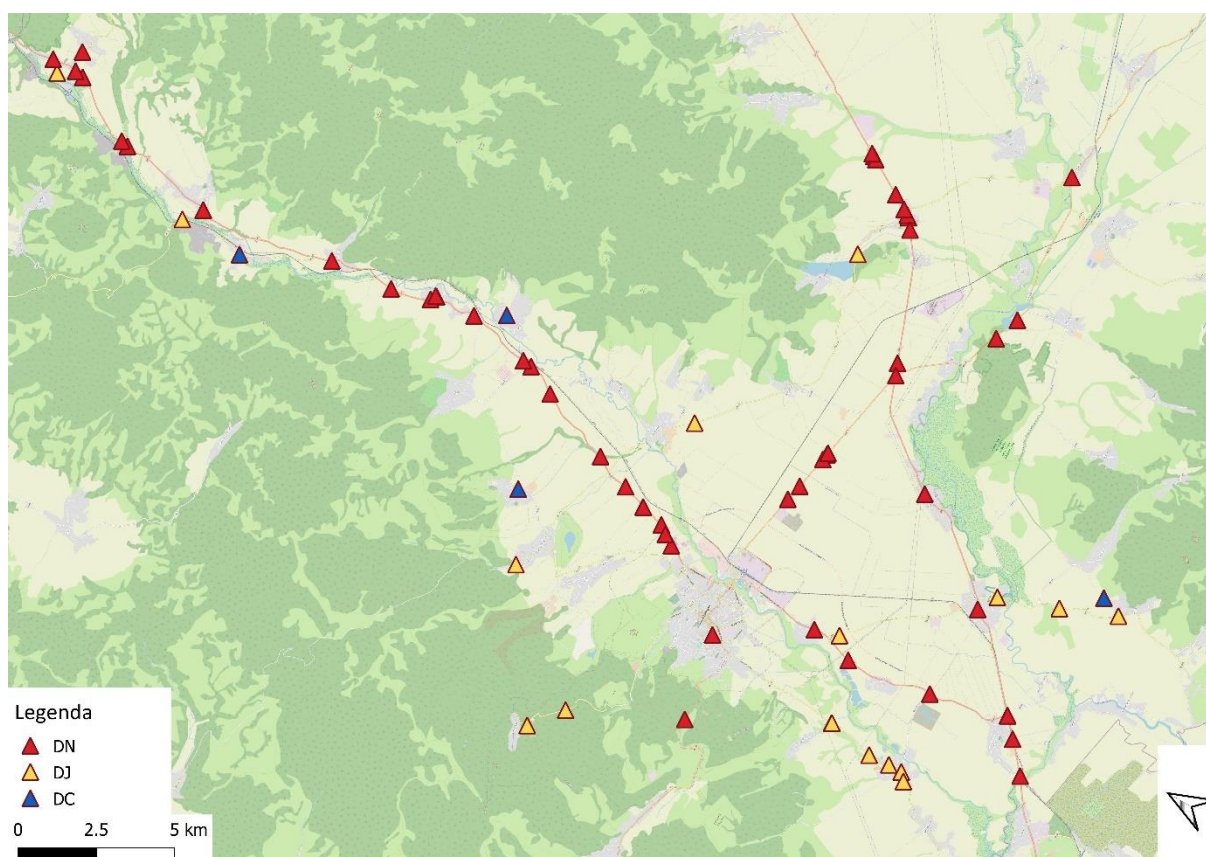
- sunt necesare investiții pentru siguranța pietonilor,
- sunt necesare investiții pentru siguranța bicicliștilor,
- sunt necesare soluții adecvate de autobuze școlare sau de rețele de autobuze urbane pentru a înlocui deplasarea de dimineață cu mașina și gestionarea traficului de dimineață.

Merită luată în considerare închiderea unor porțiuni de drumuri pentru traficul auto între orele 7-8 dimineața și crearea de opriri kiss+drive pe străzile din apropierea acestor zone. Desigur, soluția optimă nu se poate baza pe traficul auto, a cărei problemă nu poate fi soluționată cu o astfel de rețea de străzi și o astfel de structură a așezării, ci prin stimularea traficului pietonal, prin trenurile cu?????biciclete de dimineață, prin promovarea mersului pe jos la școală și printr-un program de autobuze adecvat care pot ajuta gestionarea adecvată a situației.

În zonele indicate, se recomandă soluții de securizare și fluidizare a traficului și în afara perioadei de închidere, deoarece elevii și studenții nu părăsesc instituțiile de învățământ în același timp, astfel încât după orele de curs nu ar mai fi recomandabil să se opereze cu închiderea traficului.

Harta nr. 27 Accidente rutiere grave în ultimii trei ani în zonă

Sursa: MAI IGP PJ Covasna, pe baza datelor Serviciului rutier, editare proprie

Harta de mai sus sintetizează următoarele:

- traficul pe străzile locale, rurale, nu reprezintă o problemă – utilizatorii pot conviețui bine și nu sunt necesare soluții tehnice sau de gestionare a traficului
- în același timp, în cazul drumurilor județene mai aglomerate, dar cu blocaje, merită să se analizeze modul de îmbunătățire a vizibilității și a condițiilor pentru pietoni și bicicliști pe tronsoanele în cauză (care sunt, de altfel, radiale față de oraș) – iar pe termen scurt, se justifică limitarea vitezei pe tronsoanele în cauză
- pentru drumurile naționale, soluția este înlocuirea, pe cât posibil, a transportului motorizat privat cu transportul public

Resurse

	cantitate	venit	potențial anual (lei)
arabilă	2.265,00	24.000,00	54.360.000,00
pășuni și fânețe	1.719,00	1.562,50	2.685.937,50
Păduri	2.042,00	1.140,00	2.327.880,00
energie solară	36,72	488.750,00	17.946.900,00
economie	10.244,00	295.497,96	3.027.081.118,00
		TOTAL:	3.104.401.835,50

Resursele care în prezent sunt parțial neexploatate sunt fundamentale pentru dezvoltarea municipiului – de fapt, acestea sunt resursele specifice care, dacă sunt exploatare în mod optim, pot contribui la dezvoltarea economică a municipiului și, astfel, indirect, la îmbunătățirea calității vieții.

Tabelul de mai sus prezintă resursele naturale care pot fi exploatare direct, având în vedere faptul că:

- pentru terenurile arabile, au fost utilizate valoarea medie de piață și randamentul mediu, fără a se lua în considerare costurile de producție,
- în cazul fânețelor și al pășunilor, a fost luată în considerare doar intensitatea utilizării terenurilor corespunzătoare sistemului de agricultură ecologică, de asemenea în termeni de prețuri unitare ale producției primare, fără costurile de producție,
- rata anuală de creștere a masei lemnoase pentru fondul forestier se bazează pe rata anuală de creștere a speciilor de arbori tipice din zonă și pe prețurile actuale ale lemnului de pe piață (pe baza prețului unitar al stocului înainte de recoltare), de asemenea fără costurile de producție,
- pentru energia solară, calculul se bazează pe utilizarea fotovoltaică parțială a acoperișurilor orientate spre sud ale clădirilor și pe prețul energiei electrice pe piața cu ridicata,
- economia propriu-zisă se bazează pe o productivitate medie de puțin sub 300 de mii de lei pe an pentru puțin peste 10 mii de lucrători (angajați în companii locale) și, prin urmare, include cifra din 2020.

Se poate observa clar că, dacă luăm ca bază capacitatea totală de generare de venituri a municipiului și presupunem o rentabilitate medie de 4,7%, se poate obține un profit de 146 milioane de lei din toate aceste activități la nivel local.

În plus, impactul asupra salariilor, estimat tot pe baza economiei locale, calculat cu un salariu mediu cu 30% peste nivelul județului, s-ar putea ridica la 624 de milioane de lei pe an.

În total, nivelul actual de exploatare a resurselor locale este estimat la **770 de milioane de lei** – ceea ce reprezintă exploatarea companiilor economice locale și a resurselor naturale.

Este de remarcat, însă, că rolul economiei este de 57,5% pentru Sfântu Gheorghe, în timp ce pentru alte resurse este mult mai puțin extensibil.

Având în vedere supraaglomerarea actuală a unor părți ale municipiului și tendința puternică de mutare în comunele învecinate, în special la Ilieni, Chichiș și Arcuș, inițierea lucrărilor de construcție

pe terenurile agricole din apropierea interiorului municipiului este nu numai posibilă, ci și justificată, în special în vecinătatea cartierelor Tisztviselőtelep și Simeria.

Energia solară este, de asemenea, foarte importantă pentru o utilizare optimă a resurselor, inclusiv în contextul politicilor specifice – însă aici putem propune, în mod caracteristic, generarea de energie termică mai degrabă decât sistemele fotovoltaice.

Utilizarea energiei eoliene în zonă nu este recomandată nicăieri, deoarece terenul, clădirile și pădurile din așezări creează turbulențe și nu există o direcție predominantă a vântului care să fie uniformă și să permită orientarea fără rotire. Cu toate acestea, pentru clădirile situate în locuri izolate și neelectrificate, ar trebui analizată instalarea de unități de generare cu axă verticală și fezabilitatea turbinelor eoliene care deservește rețele interne unidirecționale de joasă tensiune.

În ceea ce privește producția agricolă, trecerea la producția ecologică a laptelui și a cărnii rezultate din creșterea animalelor ar putea reprezenta o dezvoltare ulterioară, dar acest lucru nu este atât de important pentru reședința de județ, cât pentru zonă. În zonă, ar trebui să crească nivelul și calitatea procesării, integrând producătorii din zonă, inclusiv utilizarea directă în industria de catering și procesarea brânzeturilor și a altor produse lactate cu valoare adăugată ridicată – acest lucru ar putea crește de multe ori capacitatea sectorului de a genera venituri la nivel vertical și, dacă poate fi organizat la nivel local, profiturile generate ar putea rămâne la nivel local.

Competitivitatea municipală

Apropierea municipiului Brașov, un pol cheie de competitivitate al României în perioada următoare, este deopotrivă o oportunitate și o amenințare.

Dezvoltările în domeniul transportului rutier, feroviar și aerian sunt impresionante, iar în condițiile în care Cluj-Napoca, Timișoara, București au performanțe în jurul nivelului de saturație, Brașovul ar putea fi un câștigător în următorul deceniu, dobândind astfel un rol determinant în structura spațiului țării.

De altfel, municipiul nu ar fi competitiv din punct de vedere al mărimii și al mediului, nu are resurse distinctive, și chiar dacă, în contextul Ținutului Secuiesc, caracterul său special și istoria sa economică și culturală îl evidențiază, aceste avantaje nu sunt vizibile în context național sau european.

Prin urmare, cheia este conectarea la traiectoria de creștere a Brașovului, păstrându-se în același timp caracterul propriu.

Pe termen mediu, această structură spațială locală și această autonomie pot fi menținute doar dacă municipiul dezvoltă și integrează în mod clar cele 12 comune din zonă, sub aspecte precum transportul, educația, sănătatea, crearea de locuri de muncă și utilizarea mediului, căci nu există oraș mic puternic fără un hinterland rural pe măsură.

Pentru a măsura competitivitatea municipală, Planificatio a dezvoltat un instrument comparativ³ pentru a evalua competitivitatea unei localități după următoarele criterii:

1. Cât de probabil este să recomandați localitatea în care trăiți în prezent unui prieten sau coleg?
2. Cum apreciați oportunitățile de angajare în localitatea dumneavoastră?
3. Cum apreciați calitatea învățământului public din localitatea dumneavoastră?
4. Cum apreciați oportunitățile culturale din localitatea dumneavoastră?
5. Cum apreciați parcurile, piețele și locurile de joacă din localitatea dumneavoastră?
6. Cum apreciați asistența medicală în localitatea dumneavoastră?
7. Cum apreciați siguranța publică în localitatea dumneavoastră?
8. Cum credeți că s-a schimbat localitatea în care trăiți în prezent în ultimii cinci ani?

În contextul de față, ne raportăm la indicele pe țară (românesc) al panelului reprezentativ online Planificatio pentru a avea un punct de referință.

---

³ Atenție! Indicele de competitivitate municipală este proprietatea intelectuală a Planificatio RO34307922, iar utilizarea întrebărilor, metodologiei, datelor și abordării analitice este interzisă fără licență și contract.

Tabelul nr. 16: Indicele de competitivitate municipală⁴

	DETRACTORS (0-6)	PASSIVES (7-8)	PROMOTERS (9-10)	NET PROMOTER® SCORE			
1. Cât de probabil sunteți să recomandați localitatea în care locuiți în prezent unui prieten sau coleg?	27%	30%	43%	16	RO		
	36%	34%	31%	-5,00	Sepsi		
EVALUAREA	*	**	***	****	****	medie	
2. Cum evaluați oportunitățile de angajare în localitatea dumneavoastră?	11%	13%	28%	27%	20%	3,31	RO
	26%	27%	34%	10%	2%	2,36	Sepsi
3. Cum evaluați calitatea educației publice din localitatea dumneavoastră?	5%	12%	25%	35%	23%	3,59	RO
	10%	17%	35%	30%	8%	3,10	Sepsi
4. Cum evaluați oportunitățile culturale din localitatea dvs.?	6%	13%	33%	28%	19%	3,41	RO
	10%	14%	27%	30%	20%	3,36	Sepsi
5. Cum evaluați parcurile, piețele și locurile de joacă din localitatea dvs.?	6%	14%	27%	30%	23%	3,50	RO
	9%	14%	26%	35%	17%	3,37	Sepsi
6. Cum evaluați servicii de sănătate publică în localitatea dumneavoastră?	11%	16%	36%	26%	11%	3,10	RO
	24%	24%	35%	15%	4%	2,55	Sepsi
7. Cum evaluați siguranța publică în localitatea dumneavoastră?	9%	15%	27%	29%	21%	3,36	RO
	13%	18%	28%	29%	12%	3,08	Sepsi
8. Cum credeți că s-a schimbat localitatea în care locuiți în prezent în ultimii cinci ani?	11%	6%	33%	17%	33%	3,55	RO
	4%	2%	21%	27%	46%	4,07	Sepsi

Sursa: Planificatio SurveyMonkey panel 2021

Din punctul de vedere al competitivității, municipiul se descurcă excepțional de bine în ceea ce privește modelarea viitorului, potrivit respondenților – deci lucrurile merg în direcția bună în Sfântu Gheorghe.

Cu toate acestea, în ceea ce privește locurile de muncă și asistența medicală, municipiul are doar două stele – dar aceste probleme nu sunt de competența UAT-ului ca să decidă și să acționeze, subliniindu-se, totuși, că este nevoie de acțiuni în acest domeniu, deoarece două dintre cele șase subiecte se încadrează în această categorie cu probleme grave.

Analiza arată că cei care au acordat o notă negativă la prima întrebare au acordat la ultima întrebare același număr de stele ca și media românească, ceea ce indică o situație foarte bună a competitivității în țară. În același timp, persoanele nemulțumite sunt cel mai mult nemulțumite de locurile de muncă și de sistemul de sănătate. Întrucât acest grup reprezintă 36% dintre respondenți, rezultatul indică cele două domenii în care este nevoie de acțiune.

Desigur, și ceilalți indicatori de competitivitate au nevoie de îmbunătățiri – toți fiind sub media națională –, cu excepția ultimului, conform căruia lucrurile merg spre bine în municipiul Sfântu Gheorghe.

⁴ Net promoter este un instrument proprietar individual de analiză comparativă, folosit pentru studii de piață, al SurveyMonkey (Momentive Europe UC FKA SurveyMonkey 2 Shelbourne Buildings, 2nd Floor, Shelbourne Road, Ballsbridge, Dublin 4, Irlanda, Tax ID IE3223102GH), pentru care Planificatio are un contract valabil de utilizator.

Mediul politicilor de dezvoltare

Planificarea națională

Privind mediul politicilor de dezvoltare al municipiului Sfântu Gheorghe și împrejurimile sale în perioada următoare, se conturează două oportunități majore de dezvoltare la nivel național. Pe de o parte, prin Planul Național de Redresare și Reziliență, care vizează reforme și investiții, iar pe de altă parte, prin Programele Operaționale pentru obiectivele tematice scadente în perioada 2021-2027, considerăm dezvoltarea orașului și a zonei fezabilă în cadrul planificării naționale. Iată, așadar, obiectivele și prioritățile de dezvoltare pe care Sfântu Gheorghe și împrejurimile le are, pe baza planului și a programelor menționate mai sus.

Planul Național de Redresare și Reziliență pentru a atenua impactul economic și social al pandemiei. Mecanismul de redresare și reziliență, care se află în centrul programului „Next Generation EU” (NGEU), are ca scop să facă economiile și societățile europene mai durabile, mai rezistente și mai pregătite pentru tranziția ecologică și digitală. Împrumuturi și granturi în valoare de peste 700 de miliarde de euro vor ajuta statele membre să implementeze reforme și să investească în aceste domenii.

Ajutorul de 29,2 miliarde de euro adoptat și convenit de Comisia Europeană poate fi considerat, de asemenea, un instrument care să ajute România să recupereze decalajele față de plutonul de mijloc al UE. Intervențiile planificate în domeniul energiei verzi, al digitalizării, al modernizării serviciilor publice, al îmbunătățirii serviciilor de sănătate și al sistemului de educație acoperă domenii de politici din șase piloni, și anume:

1. Realizarea **tranziției către economia verde** necesită reforme și investiții tehnologice în materie de stil de viață ecologic, care include și aspecte legate de biodiversitate, eficiența energetică, renovarea clădirilor și economia circulară. Acest obiectiv contribuie la obiectivele politicii UE în domeniul climei, promovează creșterea durabilă, crearea și menținerea locurilor de muncă, și include domenii de acțiune specifice, cum ar fi crearea unei rețele naționale de apă, împădurirea, crearea de zone de protecție, gestionarea deșeurilor, transportul feroviar și mobilitatea urbană, reabilitarea energetică, energia reciclabilă și eficiența energetică.
2. **Transformarea digitală** se concentrează pe dezvoltarea cloud-ului guvernamental și a sistemelor publice digitale prin punerea în aplicare a unor sarcini specifice, cum ar fi crearea unui cloud guvernamental, consolidarea conectivității digitale a administrațiilor publice și a cetățenilor, dezvoltarea educației digitale și extinderea rețelelor 5G.
3. Se pot distinge două componente ale pilonului **creșterii inteligente**. Pe lângă reforma sistemului de pensii și a sistemului financiar, sunt vizate și domenii de politici precum investițiile și instrumentele financiare pentru companiile private și publice, introducerea diferitelor tipuri de infrastructură de gaz, construcția de autostrăzi și dezvoltarea transporturilor. În cadrul acestui pilon vor fi sprijinite, de asemenea, cercetarea, dezvoltarea și inovația, și chiar formarea duală și profesională.
4. **Coeziunea socială și teritorială** poate fi văzută ca o bază pentru regenerarea așezărilor, a zonelor rurale și a comunităților defavorizate. Se urmărește contribuția la reducerea disparităților teritoriale, la îmbunătățirea calității vieții și a oportunităților economice, la combaterea sărăciei și a șomajului prin crearea de locuri de muncă stabile și de calitate, la integrarea grupurilor dezavantajate, la consolidarea sistemului de protecție și de asistență socială.

5. **Consolidarea sectorului sănătății și creșterea rezilienței economice, sociale și instituționale** pot fi văzute și ca o întărire a fondului spitalicesc, deoarece obiectivul principal este de a oferi o gamă largă de asistență medicală și de a aborda criza din acest domeniu. De asemenea, se vor sprijini domenii precum consolidarea comunității, învățământul superior, reforma administrației publice, introducerea unui salariu minim favorabil incluziunii, a unui sistem de salarizare unic și a unui sistem judiciar eficient, precum și reabilitarea organizațiilor societății civile.
6. **Pilonul politici publice pentru generația viitoare, copii și tineri** vizează tinerii și copiii, prin lansarea unui program național de prevenire a abandonului școlar timpuriu și sprijinirea inițiativelor de tineret și sport, precum și a programului național de construcție de creșe.

Pentru a fi eligibil pentru sprijin în cadrul unuia dintre cei șase piloni, Sfântu Gheorghe și împrejurimile trebuie să planifice o investiție ecologică, coordonată cu alte proiecte și care să sprijine tranziția către economia verde, care să fie realizată între 1 februarie 2020 și 31 august 2026.

Pe lângă planul de redresare și reziliență, merită menționate și programele operaționale în contextul planificării naționale. Acestea pot fi considerate ca fiind planuri detaliate în care statele membre definesc modul în care vor fi cheltuite fondurile structurale și de investiții europene. Programele respective pot fi pentru o anumită regiune sau pentru un obiectiv tematic pentru întreaga țară. În contextul planificării naționale, vor fi descrise acestea din urmă, programele pentru România, urmate de Programul Operațional Regional în contextul planificării regionale.

În perioada 2021-2027, România va beneficia de sume semnificative de sprijin din partea Fondurilor Europene Structurale și de Investiții (FESI) în cadrul următoarelor 8 programe operaționale:

Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) - Acest program va sprijini instituțiile pentru educația adulților, centrele de cercetare, marile companii, IMM-urile și întreprinzătorii privați în domeniul cercetării, dezvoltării și digitalizării. Cele 10 axe prioritare ale programului se vor concentra pe educație și pe sprijinirea eforturilor de digitalizare a industriei. Pentru întreprinderi, au fost stabilite obiective cum ar fi aducerea cercetării, dezvoltării și inovării naționale la nivelul zonei europene și internaționale de cercetare, sprijinirea transferului de tehnologie pentru inovare în întreprinderi și sprijinirea programelor pilot pentru dezvoltarea de soluții tehnice inovatoare. În domeniul digitalizării educației, vor fi evidențiate obiective precum achiziționarea de instrumente de cercetare pentru utilizarea în învățământul superior și dezvoltarea unei infrastructuri educaționale naționale unificate. În plus, sunt stabilite și obiective pentru digitalizarea culturii și a administrației publice. În cazul primului, se are în vedere realizarea unei baze de date privind starea monumentelor din România, iar în cazul celui de-al doilea, se vor moderniza sistemele informatice ale ANAF și ale Casei Națională de Pensii Publice (CNPP) și se va îmbunătăți securitatea cibernetică a administrației publice.

Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) - Acest program ar putea fi considerat un ghid pentru a asigura un proces de punere în aplicare eficientă și eficace a fondurilor. Una dintre prioritățile sale este de a asigura funcționarea sistemului de coordonare și control pentru Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social, Fondul de coeziune și Fondul pentru o tranziție justă, precum și asigurarea funcționării sistemului de coordonare și monitorizare a programelor operaționale. Cea de-a doua prioritate este strâns legată de cea anterioară, deoarece vizează îmbunătățirea sistemului de coordonare și control al acestor fonduri și asigurarea transparenței acestora.

Programul Operațional Sănătate (POS) - Asigurarea accesului echitabil la serviciile de sănătate, modernizarea sistemelor de protecție socială, îmbunătățirea accesibilității, eficienței și rezilienței

sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung și adoptarea tehnologiilor avansate pot fi considerate obiective generale ale programului operațional în domeniul sănătății. Cele șapte axe de dezvoltare includ investiții în spitalele regionale și în noua infrastructură spitalicească, îmbunătățirea calității asistenței comunitare și ambulatorii, creșterea eficienței sectorului sanitar prin investiții în infrastructură și servicii, abordări inovatoare în domeniul cercetării medicale, digitalizarea sistemului medical, măsuri de sprijinire a cercetării, informatizarea asistenței medicale și utilizarea unor metode moderne de testare, intervenție și tratament.

Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO) - Prin combinarea temelor centrate pe educație cu cea a ocupării forței de muncă, programul prezintă o viziune integrată a accesului la educație și a intrării pe piața muncii. Prima axă a programului, promovarea integrării tinerilor în piața muncii, sprijină crearea de centre de tineret, cluburi, dezvoltarea unei rețele de tineri lucrători și orientarea în carieră la furnizorii de servicii publice/private de ocupare a forței de muncă. A doua axă, ce ține de domeniul educației, sprijină creșterea numărului de locuri în creșe și grădinițe și crearea de facilități suplimentare, achiziționarea de mijloace auxiliare, cum ar fi jocuri didactice, manualele/caietele de lucru și sprijinirea copiilor din grupurile vulnerabile.

Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS) - Principalele obiective ale programului sunt creșterea accesului populației la servicii, reducerea excluziunii sociale a grupurilor vulnerabile, creșterea eficienței sistemului de sprijin social pentru grupuri sociale precum persoanele care trăiesc în zonele rurale, familiile monoparentale, persoanele fără adăpost, familiile cu situație financiară precară, migranții, persoanele cu dizabilități, persoanele care trăiesc în sărăcie și victimele violenței domestice. Printre măsurile sprijinite de cele opt axe ale programului operațional se numără promovarea incluziunii sociale a persoanelor aflate în risc de excluziune socială, asigurarea educației pentru grupurile dezavantajate, crearea de oportunități de angajare pentru șomeri și îmbunătățirea infrastructurii pentru a veni în întâmpinarea grupurilor dezavantajate, asigurarea unui sistem de sănătate eficient și flexibil, modernizarea plasei de siguranță socială, asigurarea unui mediu de lucru sănătos, sprijinirea unui mediu de lucru adaptat la nevoile persoanelor cu mobilitate redusă și furnizarea de pachete alimentare și de alte tipuri de asistență materială pentru persoanele defavorizate.

Programul Operațional Transport (POT) - Pe lângă transportul rutier, în cadrul acestui program vor fi sprijinite și transportul feroviar și pe apă. În domeniul transportului rutier, există un plan de construire și extindere a autostrăzilor, de modernizare a variantelor de ocolire și de pregătire pentru condiții meteorologice extreme, precum și de achiziționare a vehiculelor necesare. Investițiile în transportul feroviar, ca și în transportul rutier, includ modernizarea infrastructurii feroviare și a stațiilor, achiziționarea de trenuri de lucru și de echipamente conexe pentru modernizarea și electrificarea rețelei feroviare, construcția de poduri de cale ferată și achiziționarea de trenuri ecologice.

Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) - Programul abordează provocările schimbărilor climatice, creșterea eficienței energetice și a sistemelor energetice inteligente, extinderea infrastructurii de apă și de apă uzată, biodiversitatea. În special, autoritățile locale vor fi sprijinite în vederea creării și îmbunătățirii eficienței energetice și a rețelelor de transport și stocare a energiei, precum și în vederea dezvoltării rețelelor de apă și de canalizare. În domeniul protecției mediului, va fi încurajat angajamentul față de gestionarea siturilor contaminate și față de atingerea obiectivelor privind emisiile de poluanți. Pentru adaptarea la schimbările climatice, se va oferi sprijin pentru prevenirea și reducerea riscului de inundații, secetă, incendii de pădure, alunecări de teren, cutremure.

Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ) - Programul urmărește să sprijine diversitatea și transformarea economică. Sistemul sprijină investițiile productive ale IMM-urilor, înființarea de noi întreprinderi, cercetarea și inovarea, refacerea mediului, producția de energie curată, perfecționarea și recalificarea lucrătorilor, asistența pentru căutarea unui loc de muncă și programele de implicare activă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, în cazul în care aceste investiții conduc la reduceri semnificative ale emisiilor și protejează locurile de muncă. Prin cele patru axe prioritare, cele 6 județe din România (Dolj, Galați, Gorj, Hunedoara, Mureș și Prahova) în care închiderea industriilor sau minelor poluante reprezintă o amenințare semnificativă pentru economie și societate sunt principalele candidate.

Planificarea regională

În urma aderării României la Uniunea Europeană, conceptele de regionalism și dezvoltare regională au fost redefinite. Sistemul NUTS 2, care stă la baza politicii de asistență a UE, a introdus conceptul de regiune, care a fost utilizat pentru a compara zone cu niveluri diferite de dezvoltare. Cele 8 regiuni de dezvoltare de nivel NUTS 2 create în România, care în multe cazuri au indicatori economici și sociali diferiți, au fost obligate să coopereze pentru a obține finanțare pentru a putea beneficia de fondurile UE alocate regiunilor. În acest proces, județul Covasna a devenit parte a Regiunii de Dezvoltare Centru. Prin urmare, în cele ce urmează, vom examina mediul politic de dezvoltare la nivel regional al județului și al împrejurimilor sale în contextul acestei regiuni.

Programul de dezvoltare pentru o anumită regiune, în acest caz Regiunea Centru, este definit prin Programul Operațional Regional, care stabilește obiective specifice și ia în considerare nevoile naționale, regionale și locale. Obiectivele stabilite vor permite dezvoltarea durabilă și echilibrată a regiunii.

Dacă vrem să rezumăm Programul Operațional Regional al Regiunii Centru, putem spune că scopul său este de a face din regiune o zonă mai curată și mai atractivă atât pentru localnici, cât și pentru vizitatori, cu o economie competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, cu prioritate pentru protecția mediului și utilizarea rațională și durabilă a resurselor. Structura POR, care va fi finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională, se constituie în jurul a opt priorități investiționale.

1. În cadrul axei prioritare **Regiune competitivă pentru o economie inteligentă, bazată pe întreprinderi inovatoare și dinamice**, au fost stabilite trei obiective prioritare. Pentru a îmbunătăți performanțele în domeniul cercetării și inovării și utilizarea tehnologiilor avansate, se dorește dezvoltarea de centre de documentare și informare, consolidarea legăturilor dintre întreprinderi, centrele de cercetare și dezvoltare și institutele de top și sprijinirea creării de întreprinderi inovatoare, încurajarea competitivității și dezvoltarea IMM-urilor și, în acest sens, dezvoltarea competențelor necesare pentru o specializare rațională, pentru tranziția industrială și pentru antreprenariat.
2. Axa prioritară **Regiune digitală** include proiecte de investiții cum ar fi sprijinul pentru măsuri de tip „oraș inteligent” (*smart city*) pentru reședințele de județ și micile orașe, sprijinul pentru digitalizarea serviciilor publice și a IMM-urilor la nivel local, precum și crearea și sprijinirea centrelor de inovare.
3. În cadrul **Regiunii comunităților prietenoase cu mediul** ar urma să se promoveze eficiența energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și se intenționează să se îmbunătățească protecția mediului, biodiversitatea și infrastructura verde, în special în mediul urban, prin reducerea poluării. Primul obiectiv ar fi atins prin măsuri de sprijin specifice, care să contribuie la creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă, la

reducerea consumului de energie și la creșterea eficienței energetice în clădirile publice și în blocurile de locuințe. În domeniul îmbunătățirii infrastructurii verzi, vor fi sprijinite acțiuni precum crearea și extinderea coridoarelor verzi în mediul urban, reorganizarea rețelei de străzi pentru crearea de spații verzi și reducerea suprafeței drumurilor, crearea și modernizarea spațiilor verzi și intervenții pentru revitalizarea și reutilizarea spațiilor abandonate.

4. **Regiunea orașelor care dezvoltă o mobilitate urbană sustenabilă** urmărește să dezvolte coridoare de mobilitate urbană durabilă, să îmbunătățească infrastructura pentru bicicliști, să dezvolte străzi pietonale și infrastructuri pentru combustibili alternativi și să îmbunătățească și să optimizeze transportul public prin investiții în vehicule ecologice.
5. **Regiunea accesibilă** presupune două procese. Primul proces vizează modernizarea și extinderea rețelei de drumuri de interes regional. Cel de-al doilea proces vizează decongestionarea traficului în interiorul și în jurul reședințelor de județ prin investiții în infrastructura rutieră, prin construirea și modernizarea de centuri ocolitoare, pasaje subterane, intersecții.
6. **Regiunea bazată pe educație** are ca obiectiv îmbunătățirea accesului la serviciile de învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii. Acest lucru va fi realizat prin reducerea disparităților dintre mediul urban și cel rural în ceea ce privește accesibilitatea și calitatea serviciilor de educație, reducerea abandonului școlar timpuriu și îmbunătățirea accesului la educație pentru copiii și elevii din grupurile marginalizate. În ceea ce privește accesul la învățământul profesional și tehnologic, un aspect esențial este dobândirea de competențe și calificări relevante pentru piața muncii.
7. În cadrul **Regiunii turistice sustenabile**, sunt sprijinite intervențiile pentru conservarea, protejarea și punerea în valoare durabilă a monumentelor UNESCO și a monumentelor istorice din categoria A și a împrejurimilor acestora din mediul rural, precum și pentru protejarea și punerea în valoare a patrimoniului natural și a ecoturismului. În cadrul acestui obiectiv vor găsi finanțare și intervențiile care vizează revitalizarea turismului balnear în stațiunile de acest tip și în locațiile cu potențial de acest tip, activitățile de promovare turistică, precum și îmbunătățirea infrastructurii centrelor de agrement (tabere școlare).
8. Regiunea Centru poate fi considerată o **regiune atractivă** dacă realizează o regenerare integrată a spațiilor publice din mediul urban, inclusiv prin asigurarea diverselor sisteme pentru siguranța cetățenilor, conservarea sustenabilă a patrimoniului construit, protecția și valorificarea patrimoniului cultural. Investițiile în infrastructura culturală, îmbunătățirea infrastructurii turistice, în special în zonele cu un potențial turistic bogat, contribuie, de asemenea, la dezvoltarea unei regiuni atractive.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027 conține o strategie de dezvoltare pentru 6 domenii, fiecare dintre acestea grupând priorități și măsuri specifice:

1. **Dezvoltarea teritorială, dezvoltarea urbană sustenabilă** include trei priorități. Dezvoltarea teritorială, dezvoltarea urbană sustenabilă include trei priorități. În primul rând, se referă la consolidarea capacității administrative a administrațiilor locale de a pune în aplicare principiile dezvoltării urbane integrate și ale cooperării la nivel de microregiune. În al doilea rând, aceasta include eforturi pentru extinderea și modernizarea infrastructurii de transport regionale și pentru dezvoltarea infrastructurii de internet. În al treilea rând, se referă la consolidarea rolului orașelor de a asigura coeziunea teritorială și socială și creșterea economică bazată pe cunoaștere.
2. **În ceea ce privește competitivitatea economică, cercetarea și dezvoltarea și inovarea**, în centrul atenției se află întreprinderile inovatoare. Promovarea unui mediu de afaceri

inovator, extinderea infrastructurii de afaceri regionale și locale, dezvoltarea rețelelor de cooperare economică și sprijinirea sectorului regional de cercetare și dezvoltare sunt menite să stimuleze creșterea inteligentă.

- 3. Domeniul de dezvoltare a resurselor umane, a incluziunii sociale, a ocupării forței de muncă și a sănătății** este intersectorial în ceea ce privește prioritățile, deoarece acoperă educația, sănătatea și ocuparea forței de muncă. În domeniul educației, prioritatea este de a îmbunătăți calitatea și eficiența furnizării educației, a serviciilor și a accesului la educație. În domeniul sănătății, se acordă prioritate dezvoltării și extinderii infrastructurii sanitare, creșterii accesului la serviciile de sănătate și chiar cercetării și dezvoltării în acest domeniu. În domeniul ocupării forței de muncă, pe lângă modernizarea pieței muncii, vor fi sprijinite măsuri active pentru ocuparea forței de muncă.
- 4. Prioritățile în domeniul mediului, al eficienței energetice și al schimbărilor climatice** sunt în concordanță cu obiectivele Planului Național de Redresare și Reziliență, ale Programului Operațional Dezvoltare Durabilă și ale Programului Operațional Regional pentru reducerea emisiilor de CO₂, a biodiversității, a eficienței energetice și a impactului schimbărilor climatice.
- 5. Sectorul de dezvoltare a turismului și a patrimoniului cultural** a identificat priorități legate conservarea și restaurarea patrimoniului cultural și istoric, modernizarea infrastructurii de cazare și de agrement din zonă, dezvoltarea activităților legate de turism și asigurarea unei forțe de muncă calificate în domeniul turismului.
- 6. În domeniul dezvoltării rurale, agriculturii și silviculturii**, se acordă prioritate dezvoltării sectorului agroalimentar, formării profesionale a fermierilor, susținerii activităților agricole în zonele montane și diversificării activităților agricole.

Planificarea locală

Dezvoltare urbană

Strategia anterioară de dezvoltare urbană a municipiului Sfântu Gheorghe pentru perioada 2015-2020 a grupat mediul de politici de dezvoltare locală cu care se confruntă orașul în jurul a patru obiective și mai multe priorități:

Obiectivul nr. 1. Dezvoltarea economiei locale și creșterea competitivității acesteia

Obiectivul nr. 1.1. Creșterea investițiilor în domenii/sectoare în care municipalitatea are un avantaj competitiv: cultură, industrii creative, IT, industrie prelucrătoare. Pentru a realiza acest obiectiv, au fost identificate măsuri concrete, cum ar fi dezvoltarea infrastructurii antreprenoriale prin crearea de parcuri industriale și tehnologice, sprijin pentru introducerea de utilități în infrastructura de afaceri, sprijin pentru activitățile de cercetare și dezvoltare și diversificarea serviciilor. Sprijinul acordat activităților culturale și artistice, evenimentelor și promovării produselor locale sunt, de asemenea, legate de această prioritate.

Obiectivul nr. 1.2. Creșterea competitivității IMM-urilor în sectoarele care constituie o sursă de avantaj competitiv. Această prioritate a fost considerată fezabilă prin sprijinirea investițiilor productive și a clusterelor existente, precum și prin crearea de noi cluster, prin facilitarea accesului la finanțare pentru IMM-uri și prin încurajarea inițiativelor antreprenoriale.

Obiectivul nr. 1.3. Dezvoltarea resurselor umane. Această prioritate a vizat în principal tinerii și oportunitățile de angajare ale acestora și a inclus activități precum creșterea performanțelor școlilor cu performanțe scăzute, atragerea absolvenților universitari în turism, industriile creative, IT, sprijinirea performanțelor studenților proveniți din familii defavorizate, promovarea inițiativelor de

învățare pe tot parcursul vieții, reducerea abandonului școlar timpuriu și oferirea de cazare pentru elevi și studenți.

Obiectivul nr. 1.4. Consolidarea turismului (cultural), creșterea sustenabilității acestuia. Pe lângă promovarea potențialului turistic local, sprijinirea extinderii infrastructurii culturale și a centrelor de informare turistică, obiectivele au inclus modernizarea spațiilor de cazare, cartografierea atracțiilor turistice și dezvoltarea de noi tipuri de facilități de agrement.

Obiectivul nr. 2. Dezvoltarea infrastructurii tehnice, educaționale, culturale, sanitare și sociale a municipiului

Obiectivul nr. 2.1. Îmbunătățirea infrastructurii tehnice și municipale. În domeniul infrastructurii de transport, au fost definite activități de renovare, modernizare și extindere a rețelei de drumuri locale, a trotuarelor, a parcarilor și de construire de piste pentru biciclete. De asemenea, a fost inclusă aici și introducerea și extinderea rețelelor de apă și canalizare, în special în satele care aparțin municipiului. Pe lângă finalizarea planului de amenajare a teritoriului, au fost făcute propuneri pentru introducerea și utilizarea de surse alternative de energie electrică și termică și pentru raționalizarea utilizării energiei în clădirile publice.

Obiectivul nr. 2.1. Dezvoltarea infrastructurii educaționale, culturale și sportive. Printre activitățile care afectează educația, au fost menționate modernizarea și extinderea clădirilor și spațiilor din grădinițe, școli primare și secundare și universități. Același lucru este valabil și pentru infrastructura de facilități sportive și de agrement. În domeniul culturii, a fost evidențiată protecția și promovarea patrimoniului natural și cultural.

Obiectivul nr. 2.3. Îmbunătățirea infrastructurii unităților de sănătate și protecție socială și promovarea accesului la servicii de sănătate de calitate. Aici se include modernizarea clădirilor și a spațiilor din cadrul serviciilor sociale și de sănătate, dotarea unităților medicale cu echipamente moderne, încurajarea retenției personalului medical, campanii de informare și promovare a unui stil de viață sănătos, înființarea unui grup consultativ pentru servicii sociale și de sănătate.

Obiectivul nr. 2.4. Îmbunătățirea accesului, a calității și a utilizării rețelelor de tehnologie a informației de către cetățeni, întreprinderi și instituții. Obiectivul acesta sintetizează toate măsurile care au fost luate în domeniul furnizării de servicii publice online și al utilizării tehnologiilor informației.

Obiectivul nr. 2.5. Dezvoltarea serviciilor de protecție socială. Crearea de programe de incluziune socială care s-au dovedit a fi necesare în domeniul serviciilor sociale, crearea de unități de ajutorare a persoanelor vulnerabile, dezvoltarea de personal calificat în domeniul sănătății și sprijin pentru persoanele dependente prin finanțarea centrelor de îngrijire și a programelor de îngrijire de zi.

Obiectivul nr. 3. Dezvoltarea teritorială coerentă și creșterea capacității administrative

Obiectivul nr. 3.1. Creșterea coeziunii interne a municipiului și întărirea rolului zonă metropolitană cu impact limitat. Această prioritate include actualizarea planului de urbanism, extinderea zonei urbane în funcție de nevoile de dezvoltare identificate, conectarea mai eficientă a orașului la comunele învecinate (Reci, Arcuș, Ilieni), consolidarea Microregiunii Sepsii, îmbunătățirea transportului public, atragerea de departamente universitare.

Obiectivul nr. 3.2. Creșterea capacității administrative. Sprijinirea cooperării între autoritățile locale, județene și descentralizate, asigurarea și promovarea utilizării e-guvernării și dezvoltarea competențelor personalului administrativ sunt obiectivele principale în acest sens.

Obiectivul nr. 4. Protecția și conservarea mediului natural

Obiectivul nr. 4.1. Îmbunătățirea calității aerului (reducerea gazelor cu efect de seră), a calității apei și a solului. Reducerea poluării atmosferice și îmbunătățirea calității aerului au fost considerate fezabile prin înlocuirea transportului public cu mijloace de transport mai puțin poluante, promovarea transportului public, amenajarea de trasee pentru bicicliști și încurajarea utilizării bicicletelor. Tot aici se include și dezvoltarea rețelei de apă și canalizare în comune și eliminarea stațiilor de epurare a apelor uzate, reducerea poluării solului cu nitrați și trecerea la consumul de energie alternativă.

Obiectivul nr. 4.2. Consolidarea sistemului integrat de gestionare a deșeurilor. Încurajarea colectării selective a deșeurilor, promovarea reciclării deșeurilor și ecologizarea siturilor contaminate au fost soluțiile în acest domeniu.

Obiectivul nr. 4.3. Consolidarea capacității instituționale în domeniul protecției și conservării mediului natural. Pentru a proteja mediul natural, a fost nevoie de actualizarea și implementarea Planului Local de Acțiune pentru Mediu, pe lângă profesioniștii pregătiți în acest domeniu.

Obiectivul nr. 4.4. Adaptarea la schimbările climatice. Activitățile specifice în cadrul acestui domeniu prioritar sunt finalizarea planului de adaptare la schimbările climatice, măsurile de prevenire a efectului de seră, gestionarea apelor pluviale.

Dezvoltare județeană

Strategia de Dezvoltare Integrată a Județului Covasna pentru perioada 2021-2030, elaborată în anul 2021, definește obiectivele județului în concordanță cu Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României și cu Strategia de dezvoltare a regiunii centru pentru perioada 2021-2027.

Obiectivele transversale ale județului sunt:

1. Transformarea digitală a județului Covasna pentru creșterea capacității administrative, birocratizarea instituțiilor publice, eficientizarea activității acestora, creșterea rezilienței, dezvoltare durabilă și îmbunătățirea calității vieții.
2. Dezvoltarea durabilă a județului în vederea atingerii indicatorilor legați de cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) elaborate de Organizația Națiunilor Unite.
3. Creșterea participării publice și a implicării, transparenței și responsabilității tuturor actorilor locali.

În plus față de obiectivele transversale, au fost stabilite obiective strategice, care sunt detaliate mai jos:

- 1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice.** Primul obiectiv stabilește ținte specifice în domeniile educației, sănătății, serviciilor sociale, culturii și industriilor creative.

În domeniul educației, strategia județeană stabilește următoarele obiective:

- construirea, în următorii 6 ani, a unui hub educațional la nivelul întregului județ, care să reunească părțile interesate din sectorul public, privat și non-profit și să ofere un stimulent de durată pentru activitățile din acest domeniu
- crearea, în următorii 5 ani, a unui centru de excelență care poate promova competențele și capacitățile necesare pentru economia viitorului
- elaborarea a 2 programe de învățământ profesional în sistem dual, în 2 licee din județ în următorii 4 ani
- sprijin pentru dezvoltarea unui sistem funcțional care să stimuleze performanța elevilor, studenților și profesorilor până în 2024

În domeniul sănătății, s-a stabilit ca obiectiv creșterea calității și disponibilității infrastructurii la nivel județean, prin modernizarea infrastructurii sanitare existente și crearea de noi elemente, astfel încât satisfacția față de serviciile de sănătate să crească cu cel puțin 10% față de anul 2021.

În domeniul culturii și al industriilor creative, obiectivul este de a crește gradul de satisfacție față de infrastructura și serviciile culturale cu 15% față de 2021, prin modernizarea infrastructurii culturale existente și crearea de noi facilități. În strânsă legătură cu acest obiectiv s-a formulat și dezvoltarea, până în 2030, a facilităților și amenajărilor de recreere și agrement din județ, astfel încât gradul de mulțumire față de serviciile și facilitățile de recreere să crească cu cel puțin 20% până în 2030 față de anul 2021.

De asemenea, gradul de mulțumire față de serviciile sociale se propune a fi îmbunătățite cu 10% față de 2021. Alte măsuri care se prevăd sunt: crearea de centre pentru persoanele în vârstă, sprijin pentru serviciile de îngrijire la domiciliu, programe de informare pentru dependenți, construirea/adaptarea de locuințe protejate pentru persoanele cu mobilitate redusă etc.

- 2. Dezvoltarea economică diversificată și tranziția către o economie bazată pe cunoaștere.** Activitățile legate de acest obiectiv includ sprijinirea introducerii celor mai recente tehnologii în mediul de afaceri și sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor și a IMM-urilor locale prin extinderea și diversificarea infrastructurii locale de afaceri. În ceea ce privește dezvoltarea economică, este necesară creșterea gradului de internaționalizare a economiei locale, dar și susținerea domeniilor de competitivitate ale economiei locale.
- 3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean.** Pentru a reduce decalajul spațial, datele la nivel județean sunt esențiale pentru a măsura nivelul de dezvoltare al diferitelor unități administrative. Cooperarea între autoritățile publice este esențială pentru îmbunătățirea calității locuințelor, a clădirilor publice și a regenerării spațiilor din zonele urbane. Creșterea eficienței energetice și a numărului de gospodării deservite, precum și integrarea aspectelor ecologice și digitale în dezvoltarea sistemelor de transport public din județul Covasna vor contribui, de asemenea, la coeziune. Dezvoltarea unei zone urbane funcționale în Sfântu Gheorghe este importantă și pentru coeziunea județului. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită unităților administrative cu o capacitate administrativă limitată de a-și desfășura activitatea de planificare urbană și rurală.
- 4. Îmbunătățirea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea factorilor de mediu.** În acest domeniu, au fost identificate trei activități relativ simple, dar cu impact semnificativ. În primul rând, este necesar să se promoveze măsuri de îmbunătățire a calității aerului. În al doilea rând, trebuie redusă poluarea apelor de suprafață și subterane. În al treilea rând, sistemul de gestionare a deșeurilor trebuie să fie îmbunătățit continuu.
- 5. Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe.** Acest obiectiv include sprijin pentru măsurile care vizează conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric, protejarea patrimoniului turistic natural și creșterea potențialului balnear. În acest sens, se așteaptă sprijin pentru modernizarea și extinderea infrastructurii (cazare, agrement etc.) și dezvoltarea de servicii specifice. O forță de muncă calificată în domeniul turismului este esențială pentru a asigura un turism eficient.
- 6. Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ.** Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ se poate realiza prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora, prin dezvoltarea capacității antreprenoriale și prin cooperarea și eficientizarea lanțurilor de producție și distribuție. În acest domeniu au fost identificate următoarele domenii de acțiune:
  - Promovarea eficienței sectorului agroalimentar și îmbunătățirea formării profesionale a agricultorilor;
  - Sprijin pentru activitățile agricole în zonele montane;
  - Promovarea durabilă a potențialului forestier al județului;
  - Promovarea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale;
  - Sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii tehnice în localitățile rurale;
  - Sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii sociale, culturale și recreative, sprijin pentru dezvoltarea comunității.

	Îmbunătățirea condițiilor pentru restructurare și dezvoltare economică	Îmbunătățirea calității vieții urbane centrată pe oameni	Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazate pe cunoaștere intensivă	Oportunități culturale deschise și de înaltă calitate pentru toți	Crearea unui mediu favorabil generațiilor	Asigurarea egalității sociale și a egalității de șanse	Consolidarea rolului orașului ca integrator zonal	Dezvoltarea unei gestionări înțelepte al resurselor naturale	Îmbunătățirea complexă a condițiilor de mobilitate urbană și regională	Creșterea eficienței energetice
Îmbunătățirea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice										
Dezvoltare economică diversificată și tranziția către o economie bazată pe cunoaștere										
Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean										
Îmbunătățirea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea mediului înconjurător										
Dezvoltarea turismului și a sectoarelor economice conexe										
Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ										

Pentru a defini orientările de dezvoltare a municipiului Sfântu Gheorghe, este esențial să examinăm obiectivele pe care județul Covasna le consideră prioritare atunci când decide asupra dezvoltării localităților din județ. În același timp, pentru o dezvoltare eficientă un a județului, este extrem de important să se țină cont de obiectivele de dezvoltare ale reședinței de județ, Sfântu Gheorghe. Prin urmare, nici dezvoltarea județului, nici cea a municipiului reședință de județ nu pot fi realizate fără a ține cont de prioritățile fiecăruia.

Comparând obiectivele strategice ale Strategiei de Dezvoltare Integrată a județului Covasna pentru perioada 2021-2030 cu obiectivele generale ale Strategiei de Dezvoltare Urbană Integrată a municipiului Sfântu Gheorghe, se poate concluziona că există o puternică armonizare între obiectivele de dezvoltare ale celor două unități administrative. De aici putem trage concluzia că județul și municipiul Sfântu Gheorghe și-au definit aceeași cale de dezvoltare, care poate servi drept bază pentru cooperare și dezvoltare comună. În cele ce urmează, vom compara cele zece obiective detaliate ale Strategiei de Dezvoltare Urbană cu cele șase obiective ale Strategiei Județene, reflectând asupra similitudinilor.

Obiectivul orașului **de restructurare economică și de îmbunătățire a condițiilor de dezvoltare** este în concordanță cu eforturile județului de a realiza o dezvoltare economică diversificată și trecerea la o economie bazată pe cunoaștere. Creșterea numărului de persoane angajate în sectorul serviciilor din oraș, creșterea salariului mediu, cooperarea întreprinderilor în domeniul inovării, cercetării și dezvoltării fac parte din obiectivele specifice ale județului în ceea ce privește economia cunoașterii, creșterea numărului de întreprinderi și de angajați și creșterea productivității muncii.

Îmbunătățirea calității vieții în oraș, centrată pe oameni, prin acces la educație primară și instituții culturale, locuințe cu chirie, o utilizare mai largă a diagnosticelor/ diagnosticelor preventive și a serviciilor de gardă ale medicilor de familie. Îmbunătățirea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice include, în din cadrul strategiei județului, modernizarea și extinderea infrastructurii sanitare existente și creșterea gradului de satisfacție față de serviciile de sănătate. Îmbunătățirea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea factorilor de mediu se va realiza numai dacă se îmbunătățește calitatea aerului, se reduce poluarea apelor de suprafață și subterane și se îmbunătățesc sistemele de gestionare a deșeurilor. Aceste obiective vor contribui, deși în mod indirect, la îmbunătățirea calității vieții prin centrare pe locuitorii municipiului Sfântu Gheorghe.

Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazată pe cunoaștere în reședința de județ prin dotarea instituțiilor de învățământ cu instrumente digitale, creșterea numărului de studenți și creșterea turismului de conferințe. De asemenea, este necesară creșterea numărului de înscrieri la cursurile de formare profesională dezvoltate în parteneriat cu antreprenorii și creșterea numărului de persoane care urmează cursuri de formare profesională la cel puțin 1.500, în conformitate cu nevoile pieței muncii. Ambiția de a digitaliza educația este reflectată în direcțiile de acțiune dedicate educației, fiind primul obiectiv al strategiei județene (îmbunătățirea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice), unde este menționată crearea unui hub educațional și a unui centru de excelență. Hub-ul educațional ar urma să reunească părțile interesate din sectoarele public, privat și non-profit și să promoveze activități în acest domeniu. În contextul educației și formării profesionale, obiectivul referitor la dezvoltarea economică diversificată și tranziția către o economie bazată pe cunoaștere pune accentul pe sprijinirea integrării pe piața muncii prin corelarea competențelor profesionale cu cerințele pieței.

Al patrulea obiectiv al orașului este **Îmbunătățirea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea factorilor de mediu**. În acest context, se consideră oportună creșterea cu 40% a numărului de vizitatori la spectacole și cu 2.000 a numărului de participanți la festivalurile culturale. Primul obiectiv general al strategiei județene stabilește, de asemenea, o țintă similară, prin care se urmărește creșterea gradului de satisfacție față de infrastructura și serviciile culturale cu 15%, prin modernizarea infrastructurii culturale existente și crearea de noi facilități. Cel de-al cincilea obiectiv, care vizează dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe, este orientat în

strategia județeană spre sprijinirea măsurilor de conservare, restaurare și valorificare a patrimoniului cultural și istoric, protejarea patrimoniului turistic natural și creșterea potențialului balnear.

Ca indicator pentru **crearea unui mediu favorabil generațiilor**, numărul de persoane care beneficiază de îngrijire pentru demență și alte tipuri de îngrijiri va fi de cel puțin 200, numărul de locuri în centrele de îngrijire și alte tipuri de îngrijire rezidențială va fi de cel puțin 400, iar rata natalității va crește cu cel puțin 10%. Indicatorii privind afacerile sociale se regăsesc atât în primul, cât și ultimul obiectiv al strategiei județene. În primul obiectiv se are în vedere îmbunătățirea gradului de satisfacție a serviciilor sociale cu 10% față de anul 2021, în cel de-al doilea (Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ) se are în vedere dezvoltarea infrastructurii sociale, culturale și de agrement.

Obiectivul de **egalitate socială și egalitate de șanse** va fi atins, dacă în școlile din oraș vor exista 130 de elevi cu cerințe educaționale speciale în clasele cu predare în limba română, cel puțin 20 de elevi de etnie romă cu acces la învățământul superior și cel puțin 1.300 de cazuri de consiliere socială și administrativă de tip ghișeu unic pe an. În județul Covasna, dezvoltarea infrastructurii tehnice a așezărilor rurale poate fi corelată cu indicatorii de mai sus, urmărindu-se dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean poate contribui, de asemenea, la oferirea de oportunități de educație suplimentară pentru cei cu nevoi educaționale speciale și pentru romi, atât în reședința de județ, cât și în alte localități ale județului.

Consolidarea rolului orașului ca integrator regional reprezintă o prioritate pentru județ. Indicatorii în acest domeniu ar putea fi creșterea cu 10% a proporției de persoane din regiune, implicate în evenimentele culturale și creșterea cu cel puțin 15% a numărului de angajați la antreprenorii locali în localitățile din regiune. Strategia județeană formulează un obiectiv similar atunci când subliniază importanța dezvoltării unei zone urbane funcționale a municipiului Sfântu Gheorghe pentru coeziunea teritorială a județului.

Implementarea unei **gestionări înțelepte a resurselor naturale** în Sfântu Gheorghe poate fi măsurată prin trei indicatori simpli: cel puțin 15.000 de persoane pe an care să folosească infrastructura verde și albastră, acoperirea universală cu utilitățile de apă și instalarea unei capacități solare de cel puțin 5 MW. Obiective similare pot fi atinse la nivel județean prin îmbunătățirea calității vieții.

Obiectivul celei de-a noua strategii urbane este de **a îmbunătăți condițiile de mobilitate urbană și regională într-un mod complex**. Aceasta ar trebui să includă o reducere cu 10% a numărului de autovehicule în timpul orei de vârf de dimineață, introducerea de bilete complexe și promovarea transportului public și a mersului pe jos la școală. Dezvoltarea sistemului de transport este un aspect al strategiei județene de creștere a coeziunii teritoriale. Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale include, de asemenea, dezvoltarea infrastructurii tehnice a municipalităților.

În cele din urmă, ultimul obiectiv de dezvoltare urbană, cel referitor la **îmbunătățirea eficienței energetice**, vizează creșterea încălzirii centralizate, reducerea cererii de energie și reducerea concentrației de CO₂. Activitățile legate de obiectivul județean de dezvoltare economică diversificată și de tranziție către o economie bazată pe cunoaștere includ sprijinul pentru introducerea celor mai noi tehnologii în mediul de afaceri. Creșterea eficienței energetice și a numărului de gospodării deservite, precum și integrarea aspectelor ecologice și digitale în dezvoltarea sistemelor de transport public din județul Covasna vor contribui, de asemenea, la creșterea coeziunii teritoriale.

O comparație detaliată a obiectivelor punctuale ale Strategiei de Dezvoltare Urbană Integrată a municipiului Sfântu Gheorghe cu Strategia de Dezvoltare Integrată a Județului Covasna pare să confirme presupunerea noastră că dezvoltarea orașului și a județului se îndreaptă în aceeași direcție. Armonizarea ridicată a obiectivelor de îmbunătățire a calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice și de creștere a coeziunii teritoriale la nivel județean cu obiectivele cu care se confruntă

orașul poate fi explicată prin faptul că primele includ sectoare cheie, cum ar fi sănătatea, educația, asistența socială, în timp ce cel de-al doilea este mai important pentru municipiul Sfântu Gheorghe și comunele din jur.

Investiții teritoriale integrate

Dintre propunerile documentului de lucru al strategiei teritoriale integrate pentru județele Covasna și Harghita, o importanță deosebită o are alinierea strategiei de dezvoltare urbană integrată la așa-numitele principii orizontale.

Principii orizontale care se aplică tuturor operațiunilor:

- măsuri de incluziune,
- achiziții publice ecologice și favorabile incluziunii,
- eliminarea riscului de a dăuna mediului (în special biodiversității și habitatelor),
- acordarea priorității pentru măsurile de sprijinire adresate cicliștilor, inclusiv accesului pietonal,
- măsuri de eficientizare energetică.

Zona urbană funcțională a strategiei de dezvoltare urbană integrată include include zona urbană Sfântu Gheorghe potrivit strategiei ITI, o parte din zona Lacului Sfânta Ana și zona turistică marcată de Mestecănișul de la Reci.

Investițiile ITI cele mai importante pentru zona analizată:

- sprijinirea creării mediului necesar pentru stimularea inovației, a cercetării și a dezvoltării în zonă:
  - o clustere
  - o platforme pentru crearea de rețele
  - o sprijinirea inovațiilor pentru ființarea de întreprinderi
- fonduri de capital pentru spin-off-uri, întreprinderi nou-înființate și întreprinderi inovatoare, create sau relocalate în zonă, pentru a finanța costurile de personal și de inovare timp de 3 ani
- transformarea zonelor industriale din marile orașe în zone neindustriale:
  - o casă
  - o formare
  - o proiecte demonstrative
  - o activități culturale și de proiectare
  - o învățământ
  - o servicii sociale
  - o asistență medicală
  - o servicii de mobilitate inteligentă
  - o centre de inovare, de cercetare și dezvoltare sau de afaceri

- sprijin pentru întreprinderile din următoarele domenii:
  - servicii complementare legate de turism: bucătărie locală, gastronomie, închirieri, tururi ghidate, drumeții speciale, echitație, activități recreative pe râuri, alte sporturi.
  - servicii pentru clădiri (eficiență energetică, energie regenerabilă și gestionarea energiei) și sprijin IT+digitalizare pentru managementul turismului și al destinațiilor turistice.
  - servicii IT și digitale pentru:
    - agricultură
    - microîntreprinderi
    - clustere
    - inovare și testare pentru inovare, cercetare și dezvoltare
    - servicii de sprijin pentru inovare
    - școli
    - sănătate
    - ciclism și mobilitate
    - proiectare
    - cultura și artele
  - digitalizarea sectorului alimentar și al băuturilor
  - asistență socială și medicală pentru persoanele aflate în dificultate
- internet de foarte mare viteză pentru toți;
- rețele inteligente cu stocare și integrarea surselor de energie regenerabilă în zone urbane funcționale, care să rezolve simultan întreruperile de curent aproape zilnice din centrele urbane mai importante și din zona de afaceri;
- înființarea unor facilități de formare flexibilă și a unor întreprinderi??? adecvate formării profesionale ale adulților de preferință în cooperare cu școlile și universitățile publice de toate tipurile, bazate pe
  - nevoile reale ale pieței muncii;
  - planuri de afaceri reale.
- sprijinirea accesului la formare, la educație pentru adulți și la formarea profesională pentru toți:
  - crearea infrastructurii private necesare;
  - formarea personalului, costuri de personal pentru primii 2 ani de funcționare;
  - dezvoltarea de programe de studii în domeniile enumerate sau de programe de studii aprobate de parteneriatul pentru pactul social teritorial sau de asociația locală pentru antreprenoriat (cel puțin competențe digitale, competențe de management,

- competențe și cunoștințe în domeniul surselor regenerabile de energie și al măsurilor ecologice);
- vouchere pentru anumite companii și persoane aflate în dificultate, oferind acces gratuit pentru primii 4 ani.
- sprijinirea familiilor în vederea accesului la serviciile pentru copilăria timpurie:
- crearea infrastructurii necesare;
  - formarea personalului;
  - acces direct și rapid pentru familiile aflate în dificultate în vederea promovării unor abordări educaționale integrate.
- crearea de centre culturale, de design și de creație bazate pe facilitățile culturale existente
- crearea de modele de afaceri pentru producerea a de energie din surse regenerabile și de înaltă eficiență în zonele urbane funcționale: prin intermediul potențialului solar și al biomasei durabile, al cogenerării, al integrării cu întreprinderile și cu încălzirea urbană, al rețelelor inteligente și al instalațiilor locale de stocare a energiei
- reintroducerea încălzirii centralizate ca serviciu public în centrele zonelor urbane funcționale, care să deservească atât fondul de locuințe, cât și întreprinderile, acolo unde există astfel de modele de afaceri;
- cooperarea și internaționalizarea alianțelor de afaceri în domenii prioritare;
- trasee pentru ciclism de-a lungul Oltului și al Râului Negru;
- Măsuri demonstrative de eficiență energetică:
- clădiri publice în zonele muntoase, cu accent pe costurile de exploatare și întreținere;
  - locuințe multifamiliale? în zonele rurale, cu o atenție deosebită pentru lipsa de combustibil;
- Combaterea lipsei de combustibil
- crearea de modele de afaceri eficiente pentru energie regenerabilă, cu costuri reduse și pentru utilizarea durabilă a lemnului;
  - sprijin pentru activitățile de comunicare;
  - sisteme de încălzire îmbunătățite, combinate cu energie solară pentru locuințele aflate în dificultate;
    - gratuit în zonele de peste 1000 m altitudine
    - cu un ajutor de 70% în alte zone montane sau periferice
  - service pentru utilizarea sigură și eficientă a noilor echipamente de încălzire;
  - panouri solare și sisteme de stocare pentru locuințele din zonele izolate, inclusiv cablarea de joasă tensiune ușor de utilizat și conectarea echipamentelor IT și a iluminatului, cu o putere maximă de până la 2 kW, de două ori pe săptămână, timp de o oră și jumătate, și o putere de bază de 0,2 kW.

- Sprijin pentru utilizarea clădirilor bisericesti în scopuri sociale, de formare, de educație sau de sănătate timp de cel puțin 5 ani, inclusiv renovarea eficientă din punct de vedere energetic și investiții necesare pentru asigurarea noilor funcții.
- Sprijin pentru utilizarea așa-numitelor „clădiri cooperative” în scopul serviciilor comerciale și de sprijinire a afacerilor timp de cel puțin 5 ani, inclusiv renovarea eficientă din punct de vedere energetic și al investiției necesare pentru asigurarea noilor funcții.
- Renovarea bisericilor selectate și a altor monumente din zonele rurale, inclusiv amenajarea peisagistică și accesibilitatea, reînnoirea spațiilor publice din jurul clădirii (pe o rază de până la 200 de metri).
- Serviciile de sănătate publică urmăresc îmbunătățiri în domeniile următoare:
  - o diagnosticare și screening în toate domeniile;
  - o accesul la servicii medicale specializate în zonele rurale și periferice;
  - o acces la îngrijiri cardiace sau cerebrale de urgență în spitalele regionale pentru persoanele care locuiesc în zonele periferice și rurale, prin soluții de e-sănătate și transport de urgență;
  - o flexibilitate și accesul tuturor pacienților la spitale și la alte facilități de sănătate publică prin intermediul unei platforme digitale unice;
  - o transport gratuit de pacienți, în special pentru persoanele în vârstă și pentru persoanele din zonele segregate;
  - o platformă integrată de informații medicale pentru pacienți, accesibilă tuturor profesioniștilor din zonă, din domeniul sănătății.
- Creșterea capacității de intervenție în caz de incendii, inundații și alunecări de teren în zonele muntoase și în toate zonele afectate în care nu există un serviciu public de pompieri și de salvare, inclusiv echipamente și motoare;
- Formarea personalului, prevenirea și infrastructura publică pentru reziliență;
- Restaurarea zonelor umede și a mlaștinilor pentru protecția mediului și protecția împotriva inundațiilor.
- Proiecte demonstrative pentru municipalitățile predispușe la inundații de pe malurile Oltului și ale Râului Negru, prin planuri de gestionare. Prevenire și stabilirea reglementărilor necesare privind utilizarea terenurilor, inclusiv infrastructura locală de prevenire la scară mică, în cel puțin 20 de localități.

Aspecte de planificare ale comunelor din zonă

Arcuș

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete/ o infrastructură de ciclism

- **Castelul Szentkereszty:** În prezent, castelul este gol și se află în stare bună, dar are nevoie de reparații. Castelul este înconjurat de un parc englezesc de peste nouă hectare. O caracteristică importantă a locului este un lac mare care se întinde spre sud-est și conține și o insulă. Castelul Szentkereszty se află la mai puțin de un kilometru de Arcuș.
- **Biserica Unitariană (Biserica fortificată):** A fost construită în stil romanic în prima jumătate a secolului al XIII-lea și a fost probabil reconstruită în stil gotic în secolele XV-XVI. În prima jumătate a secolului al XVII-lea, în jurul bisericii a fost ridicat un zid de cetate pentagonal cu turnuri de colț. În ceea ce privește amenajarea interioară, se remarcă orga gotică, băncile neornamentate în stil clasicist târziu, scaunul preoțesc pictat marmorat și amvonul poligonal.
- **Casade fier de călcat (Vasaló ház):** În prezent, este folosită și ca locuință.

Drumul de câmp ar putea fi reclasificat ca drum public, astfel încât să poată fi construită o pistă de biciclete, care ar putea fi conectată la drumul spre Șugaș Băi.

Stație de autobuz, naveta

În prezent există 4 stații de autobuz în comună, amplasate în mod corespunzător. În prezent, transportul în comun este asigurat de către furnizorul de servicii Cserei Trans, populația făcând în principal naveta la serviciu/școală la Sfântu Gheorghe. Este nevoie de servicii mai regulate și de un orar predictibil și se prevede extinderea transportului public din Sfântu Gheorghe la Arcuș.

Planuri pe următorii 10 ani

- Clarificarea statutului juridic al siturilor miniere;
- Crearea unei creșe;
- Crearea unei zone turistice în jurul lacului;
- Crearea unui centru comunitar;
- Construirea unui loc de joacă;
- Finalizarea lucrărilor de construcție a bazei sportive;

Bodoc

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Castelul Mikó (Olteni):** Castelul a fost construit în secolul al XVIII-lea de contele Miklós Mikó, în stil clasicist. Necesită renovare, mai ales în interior.

În comuna Bodoc, unde există un drum asfaltat, se construiește și trotuarul de-a lungul acestuia.

Este nevoie de o pistă de biciclete de la Sfântu Gheorghe la Bodoc prin barajul Olt, pe o distanță de aproximativ 12 km și de o pistă de biciclete de 5 km pe traseul Zălan-Olteni-Malnaș Băi.

Stație de autobuz, naveta

Comuna are 3 stații de autobuz, dintre care doar cea din centrul comunei Bodoc există și din punct de vedere oficial. Celelalte două stații de autobuz, în comunele Zălan și Olteni, sunt amplasate corespunzător și ar trebui declarate stații oficiale de autobuz.

Cea mai mare parte a populației face naveta la locul de muncă în Sfântu Gheorghe, unii dintre ei fiind transportați de către angajator. Copiii ar trebui să beneficieze de un program de autobuz previzibil. În acest moment, autobuzele private nu intră în comună.

Propuneri pentru construirea unei stații de autobuz:

- Centrul comunei Bodoc
- Zălan
- Spre Malnaș Băi

Planuri pe următorii 10 ani

- Construire rețelei de gaz și de canalizare în comunele Olteni și Zălan

Ghidfalău

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Biserica fortificată:** Biserica reformată, situată la marginea satului, a jucat un rol protector în viața populației și este unul dintre acele sisteme de apărare din Trei Scaune care au fost construite de locuitorii mai multor sate laolaltă.
- **Statuia memorială János Czech**
- **Propunere:** La coordonatele 45.914, 25.849, din direcția satului Zoltan, de-a lungul Oltului până la Sfântu Gheorghe, pe lângă barajul de protecție împotriva inundațiilor
- Pistă de biciclete: de ex., prin barajul Olt, până la defileul Malnaș Băii.

Stație de autobuz, naveta

Aproximativ 60% dintre localnicii activi și 60% dintre studenți fac navetă zilnică la Sfântu Gheorghe. Ar fi important să se creeze o pistă de biciclete adecvată din Sfântu Gheorghe și să se promoveze pista verde de biciclete.

În prezent există 5 stații de autobuz în Ghidfalău, care sunt situate convenabil în comună.

Nu se dorește/nu stau la dispoziție terenuri pentru o autogară la periferia comunei.

Planuri pe următorii 10 ani

- Crearea de trotuare la coordonatele 45.903, 25.845 și 45.904, 25.841, respectiv 45.878, 25.882; 45.909, 25.845.

Iieni

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Biserica reformată:** Biserica a căpătat forma sa actuală în 1786; este renumită pentru tavanul casetat și zidul dublu de cetate, planul și construcția acestuia din urmă fiind o amintire a arhitecturii baroce populare din Ținutul Secuiesc. Castelul a fost complet renovat după schimbarea de regim din 1989.
- **Casa Bakó**
- **Curia Hollaky – Dobolii de Jos:** Clădirea a fost construită în 1717 de János Hollaky și Heléna Szotyori. Printre curiozitățile sale se numără ferestrele în formă de creneluri, tăiate în pereții groși ai pivniței și pictura murală de inspirație istorică din sala mare, realizată de Nándor Lajos Varga.
- **Kőhid:** Podul cu arcadă de pe Valea Dugaș, construit în 1860.
- **Heleșteie**

Propuneri pentru piste de biciclete:

- De-a lungul drumului județean 112 prin Iieni și al tronsonului de drum de la Sfântu Gheorghe la Iieni, ar oferi acces și la Chichiș (45.788, 25.763).
- S-ar conecta la continuarea pistei de biciclete planificate de la Sfântu Gheorghe până la Iieni.
- Centrul localității Iieni ar putea fi conectată de Câmpul Benedek printr-o pistă de biciclete, pe o porțiune de drum de 9 km, din care 7,5 km sunt deja asfaltați, iar restul de 1,5 km traversează terenuri publice.
- Realizarea legăturii Sâncraiu, cartierul Szalomér și Câmpul Benedek cu un drum utilizabil pentru bicicliști (nu neapărat asfaltat), ferit de câinii ciobănești.

Stație de autobuz, naveta

În prezent, comuna are o stație de autobuz în Iieni și una în Sâncraiu.

Populația merge la muncă/școală în principal la Sfântu Gheorghe.

Comuna nu deține niciun teren pe care ar putea fi construită o autogară.

Planuri pe următorii 10 ani

- Soluții de transport public
- Îmbunătățirea calității vieții
- Construcția sistemului de canalizare.

Chichiș

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Bartha Ranch & Horse Driving Center:** Club de echitație cu cai Lipizzaner de la periferia Chichișului; sunt implicați în creșterea cailor, în organizarea de excursii cu cai și de tabere pentru copii.
- **Biserica unitariană**
- **Biserica reformată**
- **Biserica de lemn ortodoxă**

Stație de autobuz, naveta

Nu există stație oficială de autobuz, dar este nevoie de ea. Ar trebui să existe patru stații de autobuz, două la cele două intrări în Băcel și două la Chichiș, în centru și la ieșirea din sat.

Aproximativ 60% dintre adulți și 81% dintre copii fac naveta la Sfântu Gheorghe.

Și aici există o mare nevoie de curse regulate pentru navetiști.

Un teren de aproximativ 500 de metri pătrați ar fi disponibil pentru construirea unei stații de autobuz la marginea comunei. Primarul susține propunerea.

Planuri pe următorii 10 ani

- Construcția rețelei de gaz
- Asfaltarea drumurilor laterale

Moacșa

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Dealul Pivnițele Mari:** Conform tradiției, odionoară aici ar fi trăit un uriaș care a trebuit să părăsească locul când au apărut oamenii. De aceea, a săpat o pivniță și și-a ascuns bogățiile pe care nu le-a putut lua cu el. Astăzi, Dealul Pivnițele Mari a devenit un simbol al solidarității maghiare din Trei Scaune.
- **Fântâna Lencsés – Zona de monumente istorice din Eresteghin:** Originea toponimului este necunoscută, dar este renumită pentru faptul că, în vechime, a existat o lipsă acută de apă potabilă și toată lumea lua apă de la această fântână.
- **Biserica reformată de la Moacșa:** biserica a fost construită în secolele XV-XVI. Artefactele valoroase ale bisericii includ un potir de argint aurit de la începutul secolului al XVI-lea.
- **Lacul Pădureni:** În a doua jumătate a anilor 1980, a fost creat un rezervor pentru de irigații prin blocarea Pârâului Pădureni. Lacul artificial rezultat a fost populat cu pești, devenind un loc de pescuit popular.

Propunere:

De la ieșirea din Moacșa spre Eresteghin, ar fi utilă crearea unei piste de biciclete care să ducă la unul dintre punctele de atracție ale satului, Dealul Pivnițele Mari, iar de acolo la Lacul Pădureni.

Stație de autobuz, naveta

În prezent, Moacșa și Eresteghini au câte două stații de autobuz, iar în satul Pădureni nu este, deci se poate formula necesitatea construirii unei stații de autobuz.

Majoritatea populației face naveta la Sfântu Gheorghe.

În Pădureni, unde există un spațiu disponibil de aproape 1.000 de metri pătrați în acest scop, ar putea fi construită o autogară.

Planuri pe următorii 10 ani

- Construcția de rețele de apă și canalizare
- Modernizarea rețelei rutiere
- Construire de trotuare.

Malnaș

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Izvoare de apă minerală**
- **Biserica**

Stație de autobuz, naveta

În Malnaș Băi este nevoie de o stație de autobuz în zona intersecției, pentru a fi accesibilă unui număr cât mai mare de persoane, precum și la intrarea și ieșirea din sat. Satul are în prezent o stație de autobuz în centru.

60% din populația activă face naveta, iar elevii au nevoie de un microbuz școlar pe ruta Malnaș Băi-Sfântu Gheorghe-Zălan-Malnaș Băi.

Planuri pe următorii 10 ani

- Construcția rețelei de drumuri
- Promovarea turismului
- Ajutarea persoanelor cu handicap
- Construcția de rețele de apă și canalizare
- Construirea unui parc de agrement.

Micfalău

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Izvoare de apă minerală**
- **Sculptură în piatră – sat industrial**

Stație de autobuz, naveta

În prezent există trei stații de autobuz în sat, dar este nevoie de încă două stații de autobuz în direcția Sfântu Gheorghe, și sunt necesare curse mai regulate de autobuz.

Populația face naveta în principal la Sfântu Gheorghe, dar unii localnici se deplasează de la Malnaș Băi, la Brașov cu trenul.

În ceea ce privește traficul, ar fi necesar un sens giratoriu în următoarea locație: 46.045, 25.830.

Planuri pe următorii 10 ani

- Renovarea rețelei de apă
- Asfaltarea străzilor
- Pistă de bob

Potrivit primarului, sunt disponibile 160 de hectare de pășune a Consiliului Local, care ar putea fi folosite pentru a crește atractivitatea turistică.

Reci

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Mestecănișul de la Reci:** rezervație naturală care se întinde pe o suprafață de aproximativ 34 de hectare.
- **Biserica din Saciova:** biserică reformată în stil baroc, construită în secolul al XVIII-lea. Tavanul casetat datează din 1791.

Propunere de pistă pentru biciclete:

- Ar putea fi construită o pistă de biciclete de la Comolău până la Lacul Reci, în lungime de aproximativ 1,5 km. 45.846, 25.895
- O porțiune de 6200 de metri de drum de pe DN13 până la lac ar putea să fie amenajată ca pistă de biciclete. 45.850, 25.913

Stație de autobuz, naveta

În prezent, în localitate există două stații oficiale de autobuz, care satisfac nevoile populației.

Aproximativ 60 de persoane fac naveta din sat la Sfântu Gheorghe, astfel că ar fi nevoie de mai multe curse regulate pentru a facilita viața de zi cu zi a navetiștilor.

În comună există o zonă care poate fi amenajată ca stație de autobuz (45.829, 25.953).

Planuri pe următorii 10 ani

- Achiziționarea terenului din jurul Lacului Reci și dezvoltarea unui centru turistic.

Bixad

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Cetatea Piatra Șoimului:** ruinele cetății
- **Lacul Sfânta Ana:** lac de crater, parte a Rezervației naturale Tinovul Mohoș

Propuneri:

- Hidrocentrala are o parte de baraj, care duce de la Tușnad la Bixad, iar o pistă pentru biciclete de-a lungul Oltului ar putea duce în localitate, spre Savanyúvíz – Băile Mikes – Băile Vallotó, pe lângă drumul existent 11C.
- Construirea unei piste de biciclete, de la Bixad spre Băile Tușnad până la Malom Csárda, deoarece această zonă are un punct de atracție turistică: 46.111, 25.849.

Stație de autobuz, naveta

Există o singură stație de autobuz în comună, condițiile de drum nu permit oprirea autobuzelor. Există, de asemenea, puține curse de autobuz, ceea ce afectează aproximativ 50-60 de navetiști, care fac naveta în principal la Sfântu Gheorghe și Brașov.

În Bixad, nu departe de primărie, există o suprafață de 1 hectar, care se află în proprietatea comunei, unde ar putea fi construită o autogară.

Planuri pe următorii 10 ani

- Introducerea gazelor naturale în localitate
- Asfaltarea străzilor
- Construirea unui trotuar de-a lungul drumului național: din centrul localității Bixad spre Băile Tușnad; DALI este deja pregătit pentru 1.200 m. 46.102, 25.856

Valea Crișului

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Biserica fraților Veres:** ruinele capelei din secolul al XV-lea
- **Castelul Kálnoky:** vechiul castel al familiei contelui Kálnoky. Castel renescentist construit la mijlocul secolului al XVII-lea.
- **Biserica romano-catolică**
- **Biserica reformată**
- În Europa, fluturele de peșteră fără aripi se găsește doar în Valea Crișului.

Propunere:

Pistă de biciclete spre Vârful Vadas.

Stație de autobuz, naveta

Locuitorii fac naveta la Sfântu Gheorghe, iar numărul de stații și cursele regulate de autobuz sunt suficiente.

O stație de autobuz este planificată, după ce statutul juridic al lacului ??? Care?va fi clarificat.

Comuna nu deține în prezent de un teren adecvat pentru amenajarea unei autogări.

Propunerea suplimentară pentru trafic:

Ar fi necesar un sens giratoriu la coordonatele 45.910, 25.819, pentru a facilita traficul.

Planuri pe următorii 10 ani

- Construcția Casei memoriale Albert Bedő cu facilități de cazare/pentru muzee
- Amenajare de trotuare.

Ozun

Atracții locale care ar putea beneficia de o pistă de biciclete

- **Bicfalău – biserica reformată**
- **Lisnău – biserica reformată, căminul cultural, tabăra**
- **Casa rustică de la Măgheruș** (deținută de primărie)
- **Ozun – biserica reformată, curia** (curia Pünkösti, casa Adolf Páljános, fosta cazarmă a husarilor, curia Temesvári), **parc de agrement**
- **Sântionlunca – moara, biserici**

Javaslatok:

Pornind de la punctul 45.788, 25.855 spre Măgheruș, până la casa rurală, apoi spre Lisnău, se poate face întoarcerea la punctul de plecare, trecând prin situl Natura 2000.

Stație de autobuz, naveta

În prezent există o stație de autobuz în Sântionlunca, două în Ozun, niciuna în Lisnău, patru în Bicfalău și una în Lunca Ozunului.

Locuitorii din sat fac naveta la Sfântu Gheorghe pentru a munci/studia.

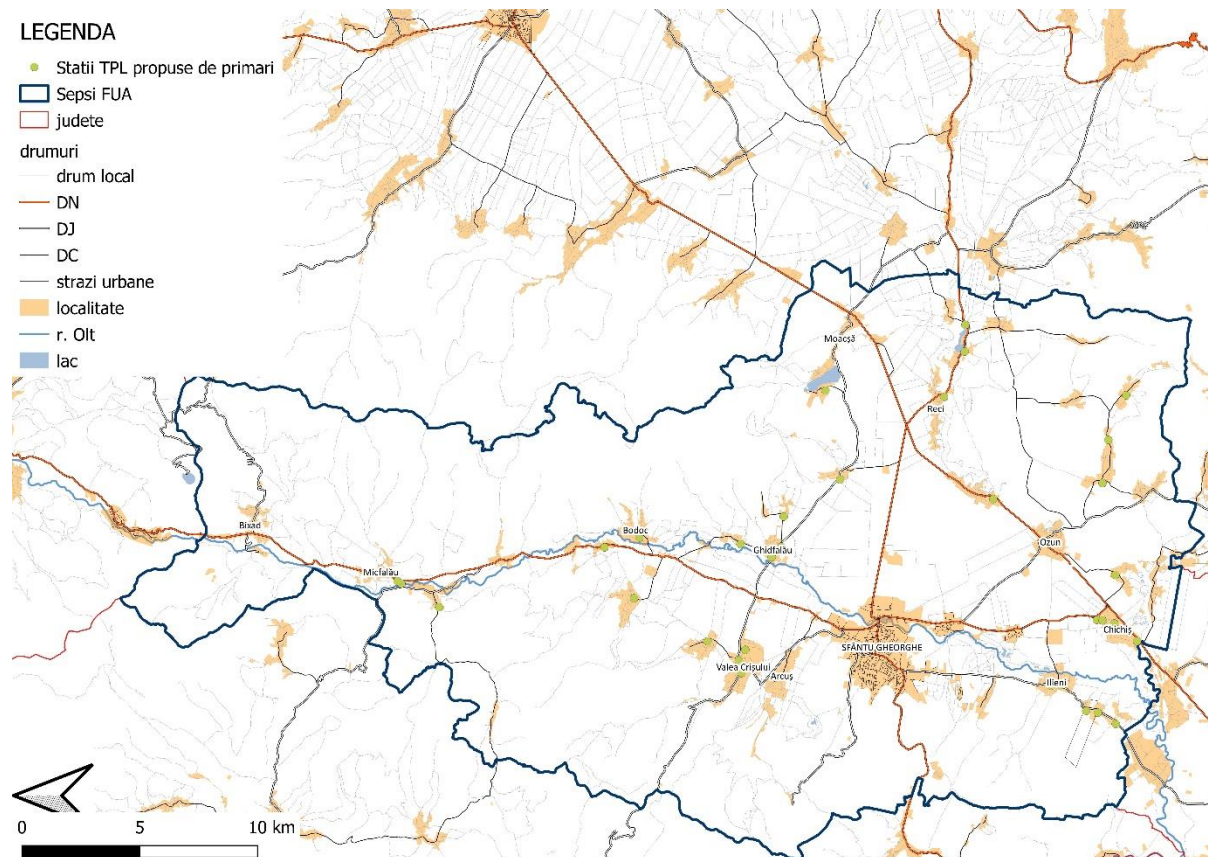
În Ozun există posibilitatea amenajării unei stații de autobuz, dar mai întâi este nevoie de o amenajare a teritoriului.

Planuri pe următorii 10 ani

- Dezvoltarea rețelei de gaze naturale
- Evacuarea apelor uzate
- Îmbunătățirea drumurilor
- Extinderea trotuarelor.

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

Harta nr. 28 Rețele de drumuri și stații TPL propuse de primari din zona

Sursa: editare proprie, © Planificatio, 2021

Participarea publicului

În proiectare participativă o premisă importantă reprezintă implicarea publicului în exprimarea opiniilor proprii cu privire la municipalitate și la posibilele viziuni despre orașul în care ar dori să trăiască și în care ar putea trăi și generațiile viitoare. Consultările și chestionarele online au fost distribuite atât în limba română, cât și în limba maghiară.

Principalul nostru obiectiv a fost să oferim această oportunitate instituțiilor, organizațiilor și, bineînțeles, populației, deoarece cheia unei planificări strategice de succes nu este doar să ne asigurăm că planurile îndeplinesc criteriile viitoarelor licitații, ci și că sunt bine armonizate cu viziunea comunităților din Sfântu Gheorghe. În cadrul etapei consultative, au avut loc aproape 30 de ore de consultări concrete, în care au fost identificate problemele, ideile, sugestiile și nevoile persoanelor vizate. În același timp, au fost organizate în total 16 consultări -mult mai multe decât cele planificate inițial, însă datorită participării largi a s-a propus creșterea numărului de întâlniri în scopul înregistrării tuturor sugestiilor de dezvoltare urbană-inclusiv grupuri de discuții cu mediul de afaceri, întâlniri cu directorii instituțiilor de învățământ, consultări publice, întâlniri cu directorii instituțiilor culturale, lideri de organizații sociale, întâlniri cu persoane cu dizabilități.

Ordinea și subiectele consultărilor sunt rezumate în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 17: Participarea publicului, consultări

Subiect	Grup țintă
Instituții culturale	instituții, organizații
Focus grup antreprenorial	întreprinderi locale mijlocii
Mobilitate	șoferi (taxi, autobuz)
Așteptările cicliștilor	asociații districtuale și turistice zonale, inclusiv întâlniri informale
Nevoi speciale de mobilitate	reprezentanții organizațiilor (persoane în vârstă, persoane cu mobilitate redusă)
Consultarea antreprenorilor – educație, dezvoltare, beneficiari	consiliul consultativ de afaceri
Consultări publice	locuitorii din cartierele de blocuri, cu înregistrare prealabilă
Ghetouri	CLLD și organizații sociale
Instituțiile de învățământ de limba maghiară	directorii instituțiilor
Așteptări antreprenoriale legate de mobilitate	marii angajatori
Consultări publice 2	locuitorii din cartierele de blocuri, cu înregistrare prealabilă
Instituțiile de învățământ de limba română	directorii instituțiilor
Cultură - imobile	instituții, organizații
Cultura în limba română	directorii instituțiilor
Consultări publice 3	populația românească
Sfatul înțelepților	cetățeni invitați cu vârsta de 75 de ani și peste

Sursa: © Planificatio, 2021

În același timp, am lansat trei chestionare online pentru a cartografia opiniile și sugestiile cât maimultor localnici în acest proces de planificare. Chestionarele au fost puse la dispoziția localnicilor în octombrie și noiembrie 2021.

Primul chestionar se referea la nevoile de transport, iar respondenții trebuiau să bifeze rubrici într-un tabel pentru a indica traseele lor zilnice, mai precis când și unde călătoresc și ce mijloace de transport folosesc pentru a ajunge la destinație. În total, au fost completate 601 de chestionare, 423 în limba maghiară și 178 în limba română.

Cel de-al doilea chestionar a vizat ciclismul. În acest caz, respondenților li s-au pus 21 de întrebări, pentru care au putut selecta cele mai potrivite variante de răspunsuri cu privire la frecvența alegerii deplasărilor cu bicicleta, la siguranța ciclismului local, la destinația deplasărilor cu bicicleta, la imaginea de viitor și la serviciile necesare. Apoi si-au putut exprima propriile opinii în legătură cu îmbunătățirile necesare în infrastructură. La acest chestionar am primit în total 800 de răspunsuri, dar respondenții nu au fost obligați să răspundă la toate întrebările.

Cel de-al treilea chestionar a avut ca temă dezvoltarea generală, în care, după întrebările privind caracteristicile demografice, respondenții au fost întrebați despre instituțiile și unitățile comerciale din cartierul lor, cât de mulțumiți sunt de serviciile acestora și ce ar dori să vadă în cartier, precum și ce părere au despre evenimentele culturale (la ce evenimente ar dori să participe, ce părere au despre viața culturală a orașului în general etc.). În plus, le-am adresat întrebări legate de transport, când, cum și în ce scop călătoresc, precum și despre cum își imaginează în viitor orarul și prețul билетelor de transport public urban și suburban.

Municipiul a preluat recent în proprietate fosta fabrică de țigări, care a fost în trecute parte integrantă a vieții municipiului, astfel i-am întrebat pe locuitori ce părere au despre viitoarea sa utilizare.

Planul de dezvoltare urbană cuprinde activitățile pentru următorii zece ani, fapt pentru care am listat 40 de propuneri de investiții într-un chestionar din care respondenții au putut alege cele mai importante 5 propuneri.

La finalul chestionarului, a fost oferită posibilitatea de a oferi și alte sugestii.

Chestionarul a primit 1.750 de răspunsuri, 1.432 în limba maghiară și 318 în limba română, din care 1.582 din Sfântu Gheorghe și 168 din zona înconjurătoare.

Evaluând participarea la consultări și rata ridicată a răspunsurilor, putem contata preocuparea profundă a comunității locale pentru soarta municipiului și dorința de a contribui la dezvoltarea municipiului cu ideile și sugestiile sale. Oamenii au fost deschiși să vorbească despre locul în care trăiesc, exprimându-și satisfacția sau nemulțumirea.

S-a putut observa că în special tinerii și persoanele mai înstărite au o atitudine critică mai pronunțată. Se poate concluziona că percepția asupra direcției de dezvoltare a municipiului de reședință nu depinde de nivelul de educație, dar depinde în mare măsură de vârstă.

Raport privind evenimentele de consultare

În procesul de planificare pentru pregătirea strategiei de dezvoltare urbană integrată și a planului de mobilitate urbană durabilă, punctul de pornire a constituit asigurarea cadrului consultativ cel mai eficient prin care să se ofere instituțiilor, organizațiilor și, bineînțeles, publicului posibilitatea de a-și exprima opiniile, sugestiile și propunerile. De asemenea, scopul acestor întâlniri a reprezentat cunoașterea cât mai amănunțită a nevoilor și așteptărilor părților interesate.

În perioada 22 septembrie 2021 și 20 octombrie 2021, au avut loc 15 consultări cu reprezentanți ai instituțiilor publice, ai instituțiilor private și cu locuitorii. Durata totală unei întruniri consultative a fost de aproape 30 de ore.

Grupul țintă	Subiecte discutate	Data	Timp	Nr. participanți	Locația	Coordonator	Asistenți
Focus grup cu antreprenori (IMM-uri locale)	<ul style="list-style-type: none"> • Inovație • Învățământ: probleme de resurse umane • Sustenabilitate 	22.09.2021	15-17	15	Camera de Comerț și Industrie Covasna	László Csák PhD	Deszke Klára- Dalma PhD Andrea Zerkula
Mobilitate	<ul style="list-style-type: none"> • Traficul aglomerat provoacă întârzieri • Probleme de parcare • Propuneri pentru îmbunătățirea siguranței rutiere 	24.09.2021	10-11	8	Park Hotel, Sfântu Gheorghe	László-Zsolt Gyergyai MA	Andrea Zerkula Ákos András
Așteptările cicliștilor	<ul style="list-style-type: none"> • Nu sunt suficiente piste pentru bicicliști • Popularitatea ciclismului • Propuneri pentru îmbunătățirea siguranței rutiere 	24.09.2021	11-13	10	Park Hotel, Sfântu Gheorghe	László-Zsolt Gyergyai MA	Andrea Zerkula Ákos András
Consultarea persoanelor cu nevoi speciale 1	<ul style="list-style-type: none"> • Admiterea în instituții • Propuneri pentru îmbunătățirea siguranței rutiere • Necesitatea autobuzului școlar 	24.09.2021	12-15	Mame - 11	Park Hotel, Sfântu Gheorghe	László-Zsolt Gyergyai MA	Ákos András

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

Grupul țintă	Subiecte discutate	Data	Timp	Nr. participanți	Locația	Coordonator	Asistenți
	<ul style="list-style-type: none"> Nivelul de trai/bunăstare în municipiu Nevoia de spații verzi Siguranța publică 						
Consultarea persoanelor cu nevoi speciale 2	<ul style="list-style-type: none"> Admiterea în instituții Propuneri pentru îmbunătățirea siguranței rutiere Necesitatea autobuzului școlar Nivelul de trai/bunăstare în municipiu Nevoia de spații verzi Siguranța publică 	24.09.2021	12-15	Persoane cu dizabilități 6	Park Hotel, Sfântu Gheorghe	László Csák PhD	Andrea Zerkula
Consultarea persoanelor cu nevoi speciale 3	<ul style="list-style-type: none"> Admiterea în instituții Propuneri pentru îmbunătățirea siguranței rutiere Necesitatea autobuzului școlar Nivelul de trai/bunăstare în municipiu Nevoia de spații verzi Siguranța publică 	24.09.2021	12-15	Pensionari 12	Park Hotel, Sfântu Gheorghe	László Csák PhD	Andrea Zerkula Ákos András
Consultare cu antreprenori	<ul style="list-style-type: none"> Angajații viitorului Eficiență energetică, prețurile la energie, energie regenerabilă Cunoștințe antreprenoriale Incluziunea socială - integrarea persoanelor defavorizate la locul de muncă Mobilitate - soluții propuse pentru transportul de mărfuri 	29.09.2021	14-16	12	Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe	László Csák PhD	László-Zsolt Gyergyai MA Ákos András
Consultare cu localnicii 1	<ul style="list-style-type: none"> Posibilități urbane Mijloace de transport utilizate Siguranța publică 	29.09.2021	17-18	4	online	Deszke Klára-Dalma PhD	László-Zsolt Gyergyai MA

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

Grupul țintă	Subiecte discutate	Data	Timp	Nr. participanți	Locația	Coordonator	Asistenți
	<ul style="list-style-type: none"> • Servicii în zonă 						Ákos András
Organizații sociale	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea cantinei sociale • Continuitatea serviciilor • Centru social • Spații verzi • Așteptări pentru viitor 	29.09.2021	11-13	11	Park Hotel, Sfântu Gheorghe	László Csák PhD	László-Zsolt Gyergyai MA Ákos András
Învățământ (reprezentanți ai instituțiilor de învățământ de limbă maghiară)	<ul style="list-style-type: none"> • Pe unde și cum ajung elevii la școală? • Instrumente educaționale • Locuințe de serviciu • Calitatea sistemului educațional 	06.10.2021	9-11	16	Park Hotel, Sfântu Gheorghe	Deszke Klára-Dalma PhD	László-Zsolt Gyergyai MA Ákos András
Consultare cu marii angajatori	<ul style="list-style-type: none"> • Angajații viitorului • Eficiență energetică • Problemele aduse de pandemie 	06.10.2021	14-16	6	Camera de Comerț și Industrie Covasna	Deszke Klára-Dalma PhD	László-Zsolt Gyergyai MA Ákos András
Consultare cu localnicii 2	<ul style="list-style-type: none"> • Posibilități urbane • Mijloace de transport utilizate • Siguranța publică • Servicii în zonă 	06.10.2021	17-19	4	online	László Csák PhD	Ákos András
Învățământ (reprezentanți ai instituțiilor de învățământ de limbă română)	<ul style="list-style-type: none"> • Instrumente educaționale • Locuințe de serviciu • Calitatea sistemului educațional • Așteptări pentru viitor • Cele mai mari realizări din ultimii 5 ani 	06.10.2021	11-13	5	Park Hotel, Sfântu Gheorghe	Tóodor Erika PhD	László-Zsolt Gyergyai MA Ákos András
Instituții culturale - imobile	<ul style="list-style-type: none"> • Număr de spectatori, vânzări de bilete • Transport, cazare, servicii • Comunicare multilingvă • Cursuri 	13.10.2021	9-11	15	Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe	László Csák PhD	Andrea Zerkula Ákos András

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

Grupul țintă	Subiecte discutate	Data	Timp	Nr. participanți	Locația	Coordonator	Asistenți
Cultura românească	<ul style="list-style-type: none"> • Comunicare cu localnicii • Promovarea evenimentelor • Cultura viitorului 	13.10.2021	17-18	4	Park Hotel, Sfântu Gheorghe	Tódor Erika PhD	Zerkula Adrea Ákos András
Consultare cu localnicii 3	<ul style="list-style-type: none"> • Posibilități urbane • Mijloace de transport utilizate • Siguranța publică • Servicii în zonă 	20.10.2021	17-18	3	online	László Csák PhD	Andrea Zerkula

Sursa: © Planificatio, 2021

Evaluare

Populația

Populația din Sfântu Gheorghe și zona înconjurătoare este în continuă scădere. În perioada analizată, populația județului a scăzut cu peste 10%, adică, potrivit Institutului Național de Statistică, dacă în 1992 municipiul Sfântu Gheorghe avea 69.548 de locuitori, în 2020 acest număr a scăzut la 63.693. Dacă vrem să definim schimbarea prin indicatori numerici, putem spune că în aproape 30 de ani populația din Sfântu Gheorghe a scăzut cu 5.855 de persoane. Dintre cele 13 comune din zonă, 6 comune au înregistrat o schimbare pozitivă netă în ceea ce privește numărul populației. Deoarece aceste UAT-uri sunt mici din punct de vedere al populației în raport cu reședința de județ, creșterea semnalată în cazul lor nu este vizibilă atunci când se ia în considerare zona în întregime.

Creșterea naturală a populației, adică raportul dintre nașterile vii și decesele, este negativ atât în județ, cât și în zonă. Dintre comunele situate în zonă, doar Valea Crișului are un bilanț pozitiv, dar dacă ne uităm la întreaga zonă, bilanțul este negativ. În perioada analizată, numărul de copii născuți în județ a stagnat, în timp ce numărul deceselor a crescut. Ultima dată când creșterea naturală a populației a fost pozitivă în reședința de județ a fost în 2016, când s-au înregistrat cu 21 de decese mai puține față de rata natalității.

Piramida vârstelor în cazul municipiului Sfântu Gheorghe arată că populația acestuia este în curs de îmbătrânire. În perioada analizată, populația vârstnică a județului (cu vârsta de 65 de ani și peste) a crescut intens, în timp ce numărul persoanelor cu vârsta sub 19 ani a scăzut în mod constant. Estimările sugerează că numărul persoanelor cu vârsta de 65 de ani și peste va continua să crească, ajungând la 14.000 până în 2030. Bilanțul migrației în județ și în zonă este, de asemenea, preponderent negativ, numărul persoanelor care pleacă fiind mai mare decât acelor care vin. În perioada analizată, bilanțul migrației din Sfântu Gheorghe a fost pozitiv în ultimii 4 ani, în timp ce bilanțul județului Covasna a fost negativ până la sfârșitul perioadei analizate.

Din chestionare și din datele Institutului Național de Statistică pot fi trase concluziile următoare prezentate mai jos sub forma tabelelor sintetizatoare și apoi explicate.:

<i>Proporția de gen, %</i>	<i>Masculin</i>	<i>Feminin</i>	<i>Toate</i>
Sfântu Gheorghe 2011	47,51	52,49	50.023
Chestionar 2021	42,6	57,4	1.750

Sursa: © Planificatio, 2021

<i>Limba, %</i>	<i>Română</i>	<i>Maghiară</i>	<i>Altele</i>	<i>Toate</i>
Sfântu Gheorghe 2011	21	74,5	4,5	56.006
Chestionar 2021	18,2	81,8	0	1.750

Sursa: © Planificatio, 2021

<i>Nivelul de educație, %</i>	<i>Superior</i>	<i>Intermediar</i>	<i>Nivelul de bază maxim</i>	<i>Toate</i>
Sfântu Gheorghe 2011	19,31	71,63	9,06	50.023
Chestionar 2021	58,7	38,5	2,7	1.750

Sursa: © Planificatio, 2021

Chestionarul aplicat respectă proporția populației orașului sin punctul de vedere al sexului și al limbii vorbite, dar nivelul de educație al respondenților este cu mult peste proporțiile orașului. În consecință, se poate contata pe de o parte, dezavantajele aplicabilității limitate a acestor instrumente în cazul populației oricărui așezământ, iar, pe de altă parte avantajul sondării și cunoașterii mai bune a opiniilor celor care sunt interesați în mod real de evoluția orașului și au o părere clară despre dezvoltare .

90,4% dintre respondenții chestionarului locuiesc în Sfântu Gheorghe; un număr mai mare de respondenți în Chilieni (1,5%) și Arcuș(1,8%), aflându-se în imediata vecinătate a orașului, . Datele de mai sus relevă viabilitatea instrumentului de măsurare, ca atare datele obținute prin aplicarea chestionarului oferă informații relevante pentru constatările privind dezvoltarea urbană.

Marea majoritate a respondenților, 83%, lucrează în Sfântu Gheorghe și 2,5% în Brașov. În afară de aceasta, ponderea celor care lucrează în orice altă localitate nu este semnificativă.

69% dintre respondenți pot fi considerați „autohtoni”?, în timp ce 13,2% locuiesc în împrejurimi, adică din județul Covasna, iar 17,8% provin din zone mai îndepărtate și s-au stabilit în oraș sau împrejurimi.

26,9% dintre respondenți sunt necăsătoriți sau recăsătoriți?, 47,7% sunt căsătoriți și 17,3% trăiesc în concubinaj, restul sunt divorțați sau văduvi.

<i>Număr de copii</i>	<i>fără copii</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3+</i>	<i>Toate</i>
Chestionar 2021	51,4	27,3	17,7	3,6	1.639

Sursa: © Planificatio, 2021

Jumătate dintre respondenți au o singură mașină, în timp ce 30% au două și 15% nu au niciuna. În general, cei mai bogați au mai multe mașini, dar corelația este ne semnificativă.

Compoziția gospodăriilor, pe baza chestionarului, este de 18% familii monoparentale și 16% cu doar doi adulți; gospodăriile monoparentale cu copii sunt prezente în procent de 23%, iar familiile nucleare cu doi părinți într-un procent de 18%.

Natura familiei				
	<i>Frecvență</i>	<i>Procentul</i>	<i>Procentul valabil</i>	<i>Procentul agregat</i>
1 adult	288	16,50%	18,40%	18,40%
1 adult + 1 copil	208	11,90%	13,30%	31,70%
1 adult + 2+ copii	156	8,90%	10,00%	41,60%
2 adulți	250	14,30%	16,00%	57,60%
2 adulți + 1 copil	146	8,30%	9,30%	66,90%
3+ adulți	168	9,60%	10,70%	77,60%
2 adulți + 2 copii	106	6,10%	6,80%	84,40%
2 adulți + 3+ copii	23	1,30%	1,50%	85,80%
altă familie numeroasă	222	12,70%	14,20%	100,00%
Total	1567	89,50%	100,00%	
<i>date lipsă</i>	183	10,50%		
Total	1750	100,00%		

Sursa: © Planificatio, 2021

Nu există o corelație semnificativă din punct de vedere statistic între tipul de familie și situația financiară (chi-pătrat 0,342).

Cum apreciați situația financiară a gospodăriei dumneavoastră?						
	<i>Iese fără probleme</i>	<i>Se înțelege bine cu programul</i>	<i>Abia dacă reușești să te descurci cu venitul tău lunar</i>	<i>Lună de lună, are probleme financiare</i>	<i>Trăind fără un loc de muncă</i>	<i>Toate</i>
1 adult	13,80%	19,90%	18,50%	19,00%	23,10%	18,30%
1 adult + 1 copil	11,10%	14,30%	12,60%	17,50%	0,00%	13,30%
1 adult + 2+ copii	11,10%	9,30%	11,00%	9,50%	0,00%	10,00%
2 adulți	17,40%	15,50%	15,40%	17,50%	23,10%	16,00%
2 adulți + 1 copil	9,20%	9,10%	8,70%	12,70%	15,40%	9,20%
3+ adulți	11,10%	10,80%	11,00%	7,90%	0,00%	10,70%
2 adulți + 2 copii	9,50%	6,60%	5,60%	3,20%	7,70%	6,80%
2 adulți + 3+ copii	3,00%	1,10%	0,80%	3,20%	0,00%	1,50%
altă familie numeroasă	13,80%	13,30%	16,40%	9,50%	30,80%	14,20%
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Sursa: © Planificatio, 2021

Principalele observații-cheie privind demografia:

- scăderea populației în regiune și în județ,
- soldul reproducerii naturale este negativ,
- îmbătrânirea populației,
- soldul negativ al migrației în oraș,
- Creșterea suburbanizării în zona dintre Sfântu Gheorghe și Brașov, apropierea de aglomerația Brașov, cu o dimensiune și o populație în creștere,

- Sfântu Gheorghe este un loc mai puțin atractiv pentru a trăi în comparație cu Brașovul și cu mai multe municipii învecinate și, prin urmare, eforturile de îmbunătățire a atractivității care au fost începute ar trebui să fie continuate.

Cultura

Sfântu Gheorghe și împrejurimile sale se caracterizează prin diversitate și varietate culturală. Numărul mare de monumente din reședința de județ și din cele 13 comune ale sale demonstrează un bogat patrimoniu cultural, a cărui conservare implică o sarcină specială autorităților locale și un potențial de stimulare a turismului cultural. Statisticile din ultimii 10 ani privind dezvoltarea bibliotecilor și a numărul de volume, precum și a cititorilor activi arată o scădere semnificativă a celor trei indicatori, ceea ce relevă o tendință evidentă de „părăsire a bibliotecilor”. Pentru a preveni acest lucru, este esențial să se promoveze prin diferite programe interactive și implicative lectura în biblioteci.

Numărul vizitatorilor de muzee în perioada analizată a evoluat proporțional cu numărul muzeelor. Cele 5 muzee în funcțiune au atras între 5.000 și 6.000 de vizitatori, cifră care s-a redus la mai puțin de jumătate ca urmare a pandemiei.

Sistemul sanitar

În ceea ce privește asistența medicală, numărul de unități de sănătate publică la 1.000 de locuitori oferă o imagine pozitivă. Se constată, de asemenea, că numărul diferitelor instituții de îngrijire a sănătății este, în general, mai mare decât cifrele naționale și regionale. În cazurile în care este mai mică, diferența este neesențială. Dacă analizăm calitatea asistenței medicale primare pornind de la numărul de cabinete medicale de familie, cabinete stomatologice și farmacii, ca indicatori, se conturează o imagine mai variată. În cazul municipiului Sfântu Gheorghe, sunt la ora actuală mai multe cabinete stomatologice și farmacii decât în urmă cu 10 ani, dar mai puține cabinete de medicină de familie. În 3 dintre cele 13 comune, în 2020 nu existau cabinete de medicină de familie. Situația este și mai precară în cazul cabinetelor stomatologice și al farmaciilor, din 7 localități lipsesc cabinetele stomatologice, iar din 5 farmaciile. Având în vedere creșterea numerică recentă constatată în cazul acestui sistem în județ, se poate prevedea că municipiul va avea un impact semnificativ asupra localităților din zonă și din acest punct de vedere.

Economie: Învățământ și veniturile

Se poate remarca o tendință descendentă și în cazul populației școlare, la fel ca și în cazul indicatorilor demografici ai populației, în general. La începutul perioadei analizate, instituțiile de învățământ din județ au fost frecventate de 12.775 copii și elevi, la nivel de grădiniță, școală și universitate, dintre care 2.414 copii din grădinițe, 9.557 de elevi și 804 de studenți. Până la sfârșitul perioadei, acest număr a scăzut la 11.025.

Ca urmare a crizei economice, numărul de salariați din județ a scăzut cu aproape 6.000 până în anul 2010. În deceniul următor, numărul de salariaților a revenit la nivelul de dinaintea crizei, dar începând cu anul 2019 s-a înregistrat o nouă scădere din cauza pandemiei. În perioada analizată, salariul mediu brut din județ a crescut constant, dar a rămas sub media regională și națională. Cel mai mare salariu mediu brut în 2020 a fost în sectorul furnizării de energie electrică, gaze, abur și aer condiționat, de 8.276 de lei brut pe lună, în timp ce cel mai mic salariu mediu brut lunar a fost în sectorul serviciilor de cazare și alimentație publică, cu mai puțin de 3.000 de lei brut pe lună.

Principalele observații privind numărul de salariați și salariile medii brute realizate:

- numărul de angajați este în scădere (a fost nevoie de 10 ani pentru a ajunge la nivelul de dinaintea de criza economică, iar pandemia a făcut ca acest număr să scadă din nou)
- salariile medii brute sunt sub nivelul regional și național, dar prezintă o tendință de creștere
- cel mai mare salariu mediu brut lunar din țară este de 9.863 de lei, realizat în sectorul informației și comunicației, cu 1.587 de lei mai mare decât cel mai mare salariu din județ.

Principalele constatări privind structura economiei:

- schimbări structurale lente și îndelungate,
- un deficit de forță de muncă calificată, legat, de asemenea, de emigrație și de lipsa de formare profesională la nivel local,
- o predominanță a întreprinderilor de producție ușoară cu valoare adăugată redusă,
- o pondere relativ scăzută a întreprinderilor cu intensitate tehnologică și de cunoaștere și cu valoare adăugată mai mare,
- importanța existenței în oraș a mai multor întreprinderi cu utilizare intensivă a capitalului, a firmelor creative și a start-up-urilor, care pot servi, de asemenea, scopului de a păstra populația prin intermediul unei oferte salariale mai mari,
- Se așteaptă ca regiunea Brașovului să fie următorul mare boom de dezvoltare industrială și de servicii din România, la care ar trebui să se răspundă într-un mod rațional și bine gândit, având în vedere concentrația de locuri de muncă din Brașov, marea piață de absorbție și poziția sa de nod de transport.

Servicii sociale

La Sfântu Gheorghe și în cele 12 comune analizate funcționează mai multe organizații sociale ale căror activități principale sunt terapia de familie, terapia de cuplu, grupuri de doliu, terapie individuală și de grup, sprijin pentru pacienți, asistență socială, îngrijirea persoanelor vârstnice, asistență profesională pentru persoanele cu probleme sociale și de sănătate, îngrijire specializată la domiciliu, sprijin pentru familiile de romi, gestionarea unui adăpost pentru persoanele fără adăpost, asistență acordată persoanelor cu dependențe, sprijin pentru familiile și copiii defavorizați, asistență pentru victimele violenței și există, de asemenea, o organizație pentru recuperarea persoanelor cu mobilitate redusă. În timp ce sistemul de asistență socială în zonă s-a extins semnificativ, considerăm că este nevoie de o dezvoltare și extindere specializată a lor și în continuare. Această extindere poate fi susținută prin îmbunătățirea infrastructurii, prin educația socială și integrată a tuturor membrilor comunității.

În ceea ce privește acțiunile viitoare, reprezentanții organizațiilor sociale au menționat necesitatea de a găsi cât mai curând posibil o soluție la problema locuirii ilegale, de a ajuta victimele violenței domestice și de a reduce incidența violenței domestice. Alte probleme care trebuie abordate sunt îngrijirea bolnavilor mintali și a persoanelor cu dizabilități, pentru care trebuie găsită o soluție specifică, chiar personalizată.

Se conturează necesitatea extinderii capacității bucătăriilor sociale, pentru copiii care nu au acces la un prânz cald și pentru persoanele în vârstă, cu pensii mici. O situație specială reprezintă cazul persoanelor în vârstă sau bolnave, care nu pot deplasa la bucătăria socială, situație în care se propune asigurarea livrării la domiciliu. Acest lucru ar putea fi realizat cu implicarea persoanelor deservite și cu ajutorul voluntarilor.

În municipiul Sfântu Gheorghe, există trei cartiere marginalizate (Ciucului, Lunca Oltului, Őrkő) în care ar fi necesare diferite intervenții pentru integrarea locuitorilor.

În interesul persoanelor cu deficiențe de vedere și al persoanelor cu mobilitate redusă, accesul la clădirile publice ar trebui să fie soluționat și marcat cât mai curând posibil (intrări libere, marcarea marginilor scărilor, punerea în funcțiune a ascensoarelor existente etc.). Atunci când se aplică aceste măsuri, se recomandă să se ia legătura cu membrii asociației nevăzătorilor și cu reprezentanții persoanelor cu mobilitate redusă, care pot ajuta la identificarea traseelor pe care le folosesc sau le-ar folosi cel mai des și la identificarea modificărilor indispensabile.

Municipalitatea pune un mare accent pe abordarea problemelor sociale. Persoanele care au nevoie de îngrijire sunt cel mai probabil să facă parte din familii numeroase, cu cel puțin 3 adulți. 14,3% dintre persoanele care au nevoie de îngrijire, trăiesc în familii cu 5 persoane, în timp ce 11,3% trăiesc în alte medii familiale numeroase. Acest lucru indică faptul că o parte dintre persoanele din familiile numeroase locuiesc cu bunicii sau că 3 generații locuiesc în aceeași gospodărie.

Există o persoană în gospodăria dumneavoastră care are nevoie de îngrijire?				
		<i>da</i>	<i>nu</i>	<i>Toate</i>
Natura familiei	1 adult	6,90%	93,10%	100,00%
	1 adult + 1 copil	4,30%	95,70%	100,00%
	1 adult + 2+ copii	3,20%	96,80%	100,00%
	2 adulți	6,80%	93,20%	100,00%
	2 adulți + 1 copil	8,20%	91,80%	100,00%
	3+ adulți	14,30%	85,70%	100,00%
	2 adulți + 2 copii	8,50%	91,50%	100,00%
	2 adulți + 3+ copii	8,70%	91,30%	100,00%
	altă familie numeroasă	11,30%	88,70%	100,00%
Total		7,80%	92,20%	100,00%

Sursa: © Planificatio, 2021

Prezența unei persoane îngrijite nu este legată de nivelul de educație (khi pătrat 0,537), dar afectează în principal persoanele mai puțin înstărite și pe cele în vârstă.

Există o persoană în gospodăria dumneavoastră care are nevoie de îngrijire?				
		<i>da</i>	<i>nu</i>	<i>Toate</i>
Cum apreciați situația financiară a gospodăriei dumneavoastră?	lese fără probleme	5,90%	94,10%	100,00%
	Se înțelege bine cu programul	6,80%	93,20%	100,00%
	Abia dacă reușești să te descurci cu venitul tău lunar	8,80%	91,20%	100,00%
	Lună de lună, are probleme financiare	17,60%	82,40%	100,00%
	Trăind fără un loc de muncă	13,30%	86,70%	100,00%
Total		7,60%	92,40%	100,00%

Sursa: © Planificatio, 2021

Participarea publicului

În cadrul participării publicului, au fost efectuate 16 consultări și, pe lângă acestea, s-au aplicat trei chestionare online pentru a face posibilă ca opiniile cât mai multor locuitori să fie încorporate în procesul de planificare. Locuitorii a dat dovadă de o atitudine constructiv-participativă, dorința lor de a contribui prin ideile lor la viitorul municipiului și al zonei a fost evidentă- așa cum reiese din datele celor aproape 30 de ore de consultare și din cele 3.151 de chestionare completate.

Chestionarul studiază, de asemenea, aspectele sociale ale conviețuirii în comunitate. Una dintre aspectele abordate a reprezentat calitatea competențelor lingvistice.

Pe baza datelor obținute, putem concluziona că gradul de stăpânire ac limbii române este legată statistic de tipul de familie, deși corelație nu e puternic semnificativă. Este mai mare decât media în cazul adulților care locuiesc singuri și mai mică în cazul celor care locuiesc cu mai multe persoane sau cu mulți copii.

Cât de bine cunoști limba română?							
		<i>vorbesc la nivelul limbii materne</i>	<i>Vorbesc bine.</i>	<i>Înțeleg, dar nu o vorbesc bine.</i>	<i>Știu doar câteva cuvinte</i>	<i>Eu nu vorbesc</i>	<i>Toate</i>
Natura familiei	1 adult	27,10%	47,60%	19,80%	3,80%	1,70%	100,00%
	1 adult + 1 copil	25,50%	52,90%	16,30%	3,80%	1,40%	100,00%
	1 adult + 2+ copii	25,60%	59,60%	13,50%	0,60%	0,60%	100,00%
	2 adulți	22,40%	37,60%	28,00%	6,40%	5,60%	100,00%
	2 adulți + 1 copil	19,20%	40,40%	26,00%	11,00%	3,40%	100,00%
	3+ adulți	19,00%	39,30%	29,20%	8,90%	3,60%	100,00%
	2 adulți + 2 copii	24,50%	45,30%	17,90%	8,50%	3,80%	100,00%
	2 adulți + 3+ copii	21,70%	26,10%	21,70%	26,10%	4,30%	100,00%
	altă familie numeroasă	25,70%	41,00%	21,60%	9,00%	2,70%	100,00%
	Total		23,90%	44,90%	21,80%	6,50%	2,90%

Sursa: © Planificatio, 2021

Se poate remarca corelația semnificativă, așteptată între competența lingvistică și nivelul de educație, adică nivelul mai ridicat de educație se asociază cu nivelul calitativ superior al competenței lingvistice.

Cât de bine cunoști limba română?							
		<i>vorbesc la nivelul limbii materne</i>	<i>Vorbesc bine.</i>	<i>Înțeleg, dar nu o vorbesc bine.</i>	<i>Știu doar câteva cuvinte</i>	<i>Eu nu vorbesc</i>	<i>Toate</i>
Cum apreciați situația financiară a gospodăriei dumneavoastră?	leşe fără probleme	30,60%	43,30%	17,50%	5,90%	2,70%	100,00%
	Se înțelege bine cu programul	23,20%	47,50%	20,00%	5,70%	3,60%	100,00%
	Abia dacă reușești să te descurci cu venitul tău lunar	23,10%	43,10%	26,20%	6,30%	1,40%	100,00%
	Lună de lună, are probleme financiare	21,60%	43,20%	24,30%	8,10%	2,70%	100,00%
	Trăind fără un loc de muncă	13,30%	40,00%	13,30%	26,70%	6,70%	100,00%
Total		24,50%	45,30%	21,10%	6,10%	2,90%	100,00%

Sursa: © Planificatio, 2021

Cu toate acestea, o imagine diferită apare atunci când se analizează categoriile de vârstă: tinerii au, în general, un nivel mai scăzut de cunoaștere a limbii române, decât persoanele mai în vârstă. Vârsta de 50 de ani pare a fi cea mai variată din acest punct de vedere.

Cât de bine cunoști limba română?							
		<i>vorbesc la nivelul limbii materne</i>	<i>Vorbesc bine.</i>	<i>Înțeleg, dar nu o vorbesc bine.</i>	<i>Știu doar câteva cuvinte</i>	<i>Eu nu vorbesc</i>	<i>Toate</i>
Categorია de vârstă	0-18	13,00%	19,00%	47,00%	15,00%	6,00%	100,00%
	19-29	12,40%	38,60%	38,60%	7,10%	3,30%	100,00%
	30-39	25,80%	50,50%	16,20%	5,30%	2,10%	100,00%
	40-49	31,40%	53,60%	8,70%	4,50%	1,80%	100,00%
	50-59	37,70%	47,00%	7,10%	5,50%	2,70%	100,00%
	60-69	36,00%	42,00%	11,00%	5,00%	6,00%	100,00%
	70+	31,00%	62,10%	0,00%	3,40%	3,40%	100,00%
Total		24,50%	45,40%	21,10%	6,20%	2,90%	100,00%

Sursa: © Planificatio, 2021

Există o corelație net semnificativă din punct de vedere statistic dintre statutul financiar și nivelul de cunoaștere a limbii române. Se poate concluziona că, cu excepția categoriilor celor mai defavorizați,

competența lingvistică prezintă o corelație redusă cu statutul; cu toate acestea, în rândul celor săraci, nivelul scăzut de cunoaștere a limbii române este mult mai ridicat.

Mediul

În legătură cu condițiile de mediu, putem spune că zona are indicatori scăzuți de poluare a aerului, deci din punct de vedere al calității aerului, zona este potrivită. Procentul ridicat de acoperire cu vegetație forestieră sau de pădure din județ este, de asemenea, un bun indicator. Cu toate acestea, este adevărat că rata este foarte ridicată și pentru zona studiată. În plus, lipsa autostrăzilor și a marilor companii industriale sprijină această afirmație.

Comparativ cu comunele din zonă, indicatorii de poluare sunt mari și peste medie.

Importanța spațiilor verzi este susținută de numărul mare de arii protejate din zonă și de întinderea acestora, iar interesul acordat acestora este subliniat prin includerea lor într-un cadru de interes național. Prezentarea rezervațiilor naturale poate pune accentul și pe protecție.

Trafic

Rezultatele chestionarului privind obiceiurile și nevoile de transport indică frecvența și felul vor mijloacelor de transport pentru care optează populația locală și persoanele care locuiesc în zonă. Datele sondajul permit identificarea domeniilor în care este nevoie de intervenție și dezvoltare-modernizare.

Conform așteptărilor, se poate releva o corelație semnificativă între numărul de mașini și capacitatea de plată a familiei, . Remarcăm și câteva precizări: numărul persoanelor din diferitele grupuri de statut care dețin o mașină este practic constant - jumătate dintre respondenți aparțin acestui grup. În rest, se observă că cealaltă jumătate a subcategoriei persoanelor cu situații financiare bune au tendința de a avea mai multe mașini, iar cealaltă jumătate dintre cei mai puțin înstăriți au tendința de a nu avea nicio mașină. În general, deținerea unei mașini este foarte importantă pentru respondenți.

Câte mașini aveți în gospodărie?						
		niciunul	1	2	3 și mai mult	Total
Cum apreciați situația financiară a gospodăriei dumneavoastră?	Iese fără probleme	7,90%	45,00%	37,40%	9,70%	100,00%
	Se înțelege bine cu programul	12,30%	50,20%	31,60%	5,80%	100,00%
	Abia dacă reușești să te descurci cu venitul tău lunar	21,90%	51,40%	23,00%	3,70%	100,00%
	Lună de lună, are probleme financiare	38,40%	50,70%	11,00%	0,00%	100,00%
	Trăind fără un loc de muncă	26,70%	33,30%	33,30%	6,70%	100,00%
Total		15,10%	49,40%	29,70%	5,80%	100,00%

Sursa: © Planificatio, 2021

Există o corelație foarte modestă, dar verificabilă statistic, între bunăstarea financiară și numărul de biciclete. Nu există o tendință vizibilă în rândul persoanelor înstărite, în timp ce persoanele defavorizate tind să aibă mai puține biciclete.

Câte biciclete aveți în gospodărie?								
		0	1	2	3	4	5 și mai mult	Total
Cum apreciați situația financiară a gospodăriei dumneavoastră?	Iese fără probleme	15,50%	15,50%	23,20%	18,50%	17,00%	10,40%	100,00%
	Se înțelege bine cu programul	25,90%	20,60%	24,50%	13,70%	9,80%	5,50%	100,00%
	Abia dacă reușești să te descurci cu venitul tău lunar	27,30%	24,80%	22,70%	13,20%	8,30%	3,70%	100,00%
	Lună de lună, are probleme financiare	41,90%	18,90%	14,90%	13,50%	10,80%	0,00%	100,00%
	Trăind fără un loc de muncă	60,00%	6,70%	20,00%	6,70%	0,00%	6,70%	100,00%
Total		25,20%	20,50%	23,40%	14,40%	10,80%	5,80%	100,00%

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

Sursa: © Planificatio, 2021

14% dintre respondenți au o mașină și nicio bicicletă, în timp ce între 12-12% au una sau două biciclete pe lângă mașină. Familiile cu mai mult de o mașină au tendința de a avea mai multe biciclete, probabil ca urmare a dimensiunii mai mari a familiei.

Câte biciclete aveți în gospodărie?		0	1	2	3	4	5 și mai mult	Total
Câte mașini aveți în gospodărie?	niciunul	6,60%	4,20%	2,50%	1,20%	0,30%	0,40%	15,20%
	1	13,80%	11,60%	12,00%	6,20%	4,30%	1,30%	49,30%
	2	4,00%	4,30%	7,70%	5,70%	4,90%	3,10%	29,70%
	3 și mai mult	0,90%	0,50%	1,30%	1,10%	1,30%	0,80%	5,80%
Total		25,30%	20,60%	23,50%	14,20%	10,80%	5,60%	100,00%

Sursa: © Planificatio, 2021

Există o corelație semnificativă între numărul de autoturisme în funcțiune și mărimea, tipul de familie, numărul de autoturisme crescând în principal odată cu creșterea numărului de adulți, în cazul familiilor mari apare tendința de a avea autoturisme suplimentare.

Câte mașini aveți în gospodărie?		niciunul	1	2	3 și mai mult	Total
Natura familiei	1 adult	16,00%	57,10%	24,40%	2,40%	100,00%
	1 adult + 1 copil	13,60%	51,00%	32,50%	2,90%	100,00%
	1 adult + 2+ copii	6,40%	49,40%	39,10%	5,10%	100,00%
	2 adulți	16,10%	48,60%	28,10%	7,20%	100,00%
	2 adulți + 1 copil	9,90%	51,40%	31,70%	7,00%	100,00%
	3+ adulți	12,10%	34,50%	34,50%	18,80%	100,00%
	2 adulți + 2 copii	5,70%	57,50%	35,80%	0,90%	100,00%
	2 adulți + 3+ copii	4,30%	39,10%	43,50%	13,00%	100,00%
	altă familie numeroasă	16,90%	43,40%	32,90%	6,80%	100,00%
Total		13,00%	49,10%	31,60%	6,4	100,00%

Sursa: © Planificatio, 2021

Există o corelație similară, dar mult mai puternică, între mărimea și tipul de familie și numărul de biciclete. Multe biciclete sunt deținute de familii cu copii, inclusiv de familii cu mai mulți copii.

Câte biciclete aveți în gospodărie?		0	1	2	3	4	5 și mai mult	Total
Natura familiei	1 adult	35,80%	28,50%	27,10%	4,20%	2,10%	2,40%	100,00%
	1 adult + 1 copil	24,00%	22,60%	25,00%	23,60%	1,90%	2,90%	100,00%
	1 adult + 2+ copii	6,40%	7,10%	16,70%	17,30%	34,00%	18,60%	100,00%
	2 adulți	34,80%	20,40%	22,80%	12,00%	7,20%	4,80%	100,00%
	2 adulți + 1 copil	16,60%	20,70%	28,30%	19,30%	11,00%	4,10%	100,00%
	3+ adulți	20,80%	19,00%	30,40%	16,10%	8,90%	4,80%	100,00%
	2 adulți + 2 copii	7,60%	7,60%	20,00%	17,10%	41,90%	5,70%	100,00%
	2 adulți + 3+ copii	0,00%	0,00%	13,00%	17,40%	26,10%	43,50%	100,00%
	altă familie numeroasă	23,10%	19,00%	24,00%	17,60%	8,10%	8,10%	100,00%
Total		23,50%	19,40%	24,40%	15,00%	11,50%	6,20%	100,00%

Sursa: © Planificatio, 2021

Provocări legate de dezvoltare

Cultura

Sfântu Gheorghe este deja centrul cultural numărul unu al județului Covasna și al zonei înconjurătoare și cel mai mare centru cultural al județului Harghita, dincolo de Covasna. Cu toate acestea, atractivitatea sa față de Brașov și de județul Harghita trebuie consolidată, iar serviciile sale culturale pentru populația din regiune trebuie să fie asigurate și dezvoltate în continuare. Există două provocări majore pentru cultură în perioada următoare. Prima provocare este aceea de a ajunge la tineri și de a-i implica în viața culturală, în calitate de viitori consumatori ai culturii. Întrucât unitățile de învățământ pot juca un rol major în acest domeniu, colaborarea mai strânsă dintre instituțiile culturale și cele de învățământ reprezintă atât o sarcină, cât și o provocare.. A doua provocare se referă la comunicarea între și dincolo de instituțiile culturale. Dacă diferitele instituții culturale organizează și participă la evenimente comune, va fi mai ușor să ajungă la potențialii consumatori de cultură. Acest aspect implică eficientizarea comunicării externe, pentru care instituțiile trebuie să folosească atât spațiul online, cât și alte canale de comunicare, apelând la limbile comunității-țintă, de limba maghiară, română și chiar engleză.

Pentru promovarea mai eficientă a culturii, instituțiile culturale trebuie să își formuleze mai concret propriile perspective, imaginile de viitor și necesități. Extinderea sau chiar crearea de noi spații și săli, modernizarea infrastructurii, construirea/crearea de camere de oaspeți și de facilități de catering, introducerea unui tichet cultural integrat și evaluarea permanentă a accesibilității serviciilor culturale pentru consumatori ar contribui la îmbunătățirea calității serviciilor oferite de instituțiile culturale.

Viața sportivă din Sfântu Gheorghe a cunoscut o dezvoltare semnificativă, care necesită o îmbogățire în continuare a culturii sportive. Cazarea oaspeților la evenimentele sportive reprezintă o provocare, la fel ca și costurile ridicate de planificare și obstacolele și întârzierile birocratice pentru noile proiecte sportive. Este nevoie de dezvoltări care să sprijine dezvoltarea continuă și de succes a orașului Sfântu Gheorghe ca oraș sportiv. Dezvoltările ar trebui să servească la construirea unui oraș sportiv, atât în ceea ce privește pregătirea tinerilor, cât și a elitelor. Va fi sprijinită o nouă dezvoltare la scara unui cartier în partea de nord a orașului, care va oferi o infrastructură complexă cu o sală de sport, stadion, terenuri de antrenament, patinoar, hotel și colegiu sportiv, centru de metodologie sportivă, facultate de educație fizică. În domeniul culturii și sportului, este important să se consolideze identitatea locală și urbană prin dezvoltarea unor facilități culturale și sportive de importanță regională în oraș.

Sănătatea

Îmbunătățirea sistemului de sănătate poate fi considerată și ca o îmbunătățire a nivelului de trai al societății. În acest sens, este responsabilitatea și datoria autorităților din unitățile administrative să facă tot posibilul pentru a se asigura că localnicii au acces la cele mai bune și mai moderne servicii medicale disponibile. Prin urmare, provocarea în dezvoltarea asistenței medicale este de a îmbunătăți infrastructura de sănătate existentă, acordând o atenție specială acelor domenii medicale în care numărul de unități sanitare la 1.000 de locuitori este sub cifrele naționale și regionale. Acestea includ cabinetele medicilor de familie, spitalele și clinicile ambulatorii integrate.

Provocarea pentru comune este de a se asigura că locuitorii au acces la un centru de permanență și de a asigura un cabinet stomatologic și o farmacie în fiecare comună sau în apropierea acestora. O

altă provocare pentru comune este reducerea prin acțiuni de prevenire a mortalității infantile, deoarece rata mortalității infantile în zonele rurale este semnificativ mai mare decât cifrele naționale și regionale.

Servicii sociale

Deși sistemul de asistență socială în zonă este extins, sunt necesare îmbunătățiri și extinderi suplimentare și, pe lângă îmbunătățirile infrastructurii, educația socială este de o importanță capitală pentru a se asigura că toți membrii comunității pot participa cu șanse egale în viața comunității.

Având în vedere tendința de îmbătrânire a populației din zonă, o prioritate va trebui să reprezinte îngrijirea persoanelor în vârstă, prin creșterea capacității căminelor de bătrâni și prin asigurarea îngrijirii adecvate.

Există o mulțime de inițiative bune în domeniul asistenței sociale, iar în viitor ar trebui să se concentreze și pe dezvoltarea lor, deoarece, pe lângă bunurile materiale, este important să existe o asistență adecvată, precum și posibilități de consiliere și informare celor care au nevoie (ex. familiile celor care îngrijesc persoane în vârstă, cu diagnoze diferite).

În prezent, în județul Covasna nu există nicio instituție care să ofere locuințe? adăpost pentru persoanele cu dizabilități și este nevoie de un centru de zi care să ofere un program și un spațiu social și recreativ pentru persoanele cu dizabilități.

Accesul persoanelor cu deficiențe de vedere și al persoanelor cu mobilitate redusă la facilitățile publice ar trebui să fie asigurată (prin intrări fără obstacole, marcarea marginilor scărilor, punerea în funcțiune a ascensoarelor existente etc.). La punerea în aplicare a acestor măsuri, se recomandă contactarea persoanelor în cauză, care pot ajuta cu identificarea traseelor pe care le folosesc sau le-ar folosi cel mai des și prin indicarea modificărilor celor mai esențiale din perspectiva lor.

În acest sens, municipiul ar trebui să supravegheze sistemul de asistență socială, dezvoltând o politică socială durabilă pentru a face ca relația dintre sistemul de asistență socială și nevoile, necesitățile, așteptările referitoare la asistență să funcționeze armonizat.

Dacă ne uităm la asistența socială în sens mai larg, în ceea ce privește calitatea serviciilor publice urbane, în ceea ce privește calitatea vieții urbane, cu câțiva ani mai devreme, municipiul era încă în urma celor mai performante orașe transilvănene în unele domenii de calitate din clasament. Unul dintre punctele slabe a fost transportul, care a fost, de asemenea, perceput de către locuitorii orașului ca fiind nefavorabil. Transportul privat motorizat a cunoscut o explozie fără precedent, care, în ciuda tuturor eforturilor, nu a fost încă depășită. Problemele de parcare au fost rezolvate, transportul public a fost restructurat. Prin urmare, este necesară o reproiectare a sistemului de transport în oraș și în jurul acestuia. Segregarea persoanelor defavorizate este, de asemenea, o problemă majoră, iar integrarea romilor vorbitori de limbă maghiară, în special, reprezintă o provocare majoră. Dintre toate acestea, necesitatea de a evita o criză a locuințelor este deosebit de notabilă. În Sfântu Gheorghe există o lipsă de blocuri de apartamente și case cu grădină. Orașul a înregistrat succese parțiale în reducerea emigrării tinerilor adulți, în ceea ce privește întoarcerea și reinstalarea acestora (de exemplu, predarea de noi case de bloc, construirea de apartamente cu servicii, programul "Vino acasă"), dar locuitorii consideră, de asemenea, că problemele legate de locuințe afectează în mod fundamental imaginea orașului și calitatea vieții. Prin urmare, scopul este de a îmbunătăți calitatea vieții, consolidând imaginea unui oraș familial și prietenos. Scopul este de

a obține o calitate a vieții în oraș care să facă să merite să te întorci, să îți întemeiezi o familie și să îți crești copiii.

Mediul

Pentru a reduce poluarea aerului, la Sfântu Gheorghe se recomandă dezvoltarea transportului inteligent, a transportului public și a infrastructurii pentru bicicliști. Promovarea utilizării instrumentelor menționate mai sus reprezintă primul pas în dezvoltarea unui transport inteligent, urmat de dezvoltarea unei rețele corespunzătoare. În plus, este important să se îmbunătățească condițiile pentru mersul pe jos prin reducerea deficiențelor rețelelor și îmbunătățirea calității celor existente.

Identificarea și asigurarea protecției ariilor protejate evidențiate în secțiunea de evaluare ar fi necesară în zonă. Dezvoltarea infrastructurii de ciclism specific zonelor similare ar trebui apară ca preocupări permanente, alături de crearea destinațiilor turistice în care turiștii ar trebui să lase doar urmele pantofilor lor și să plece cu experiențe plăcute.

Proporția ridicată a zonelor împădurite face posibilă menținerea calității bune a aerului, dar izolarea este, de asemenea, semnificativă. Explorarea și dezvoltarea de zone de tip pădure-parc, cât mai apropiat de zonele rezidențiale, ar putea oferi o soluție viabilă. De asemenea, o astfel de dezvoltare ar putea fi proiectată prin raportare și la turism. Pornind de la analiza datelor obținute prin participarea publicului și a anchetelor bazate pe chestionar, au fost identificate următoarele probleme și oportunități, interpretate și sintetizate tematic:

Provocări legate de calitatea vieții

- P1 oportunități limitate pentru sporturile de masă și sporturile recreative individuale
- P2 piscina municipală este învechită
- P3 lipsa semnificativă de accesibilitate în clădirile publice – persoanele cu mobilitate redusă
- P4 lipsa semnificativă de accesibilitate în clădirile publice – nevăzătorii și persoanele cu deficiențe de vedere
- P5 accesibilitate în transporturi – ameliorări pentru persoanele cu mobilitate redusă
- P6 accesibilitate în transporturi – ameliorări pentru nevăzătorii și persoanele cu deficiențe de vedere
- P7 îmbunătățirea și dezvoltarea trotuarelor și trecerilor de drumuri
- P8 poluarea redusă a aerului
- P9 lipsa unui centru de permanență
- P10 malul pâraielor Debren și Simeria în prezent nu este apt pentru utilizare publică
- P11 nivelul scăzut al serviciilor de sănătate și nemulțumirea față de acestea
- P12 ofertă culturală de calitate europeană
- P13 îmbunătățirea comunicării evenimentelor culturale
- P14 facilități sportive inadecvate la școală
- P15 lipsa locuințelor de închiriat, de bună calitate
- P16 extinderea unui mediu locativ atractiv pentru a oferi locuințe mai mari și de înaltă calitate
- P17 lipsa unor spații adecvate pentru câini
- P18 Oltul ca mediu natural
- P19 posibilități limitate de administrare online
- p20 zone gri în sistemul de sănătate: demență, persoane în vârstă cu mobilitate redusă, îngrijire gerontologică, îngrijire pediatrică, diagnosticare preventivă
- P21 construirea unui nou centru cultural

- P22 infrastructură sportivă nouă
- P23 zone împădurite în apropierea municipiului

Provocări energetice și climatice

- P24 eficiență energetică scăzută în clădirile publice
- P25 penetrarea redusă a surselor regenerabile de energie – biomasă sustenabilă
- P26 penetrarea redusă a surselor regenerabile de energie – energie solară
- P27 transformarea Șugaș Băi în contextul schimbărilor climatice
- P28 eficiență energetică scăzută în clădirile de apartamente
- P29 eficiență energetică scăzută în clădirile familiare

Provocări economice

- P30 extinderea ofertei de învățământ superior
- P31 infrastructură sportivă la nivel internațional – fotbal, baschet, hochei pe gheață
- P32 formarea profesională nu corespunde nevoilor de pe piața muncii
- P33 potențialul turistic al zonei nu este adecvat
- P34 nivelul scăzut al salariilor în rândul celor angajați de întreprinderi
- P35 forme tradiționale și diverse de cooperare între întreprinderi
- P36 construirea unui nou campus universitar
- P37 integrarea noului campus universitar în municipiu
- P38 lipsa unui centru de educație pentru adulți
- P39 lipsa de legături între instituțiile de învățământ superior și întreprinderi
- P40 prezența unor companii inovatoare și integrate la nivel internațional
- P41 cultura industrială
- P42 parc industrial
- P43 crearea de „zone” incubatoare
- P44 lipsa orientării profesionale și a orientării la locul de muncă
- P45 capacitate hotelieră de înaltă calitate
- P46 sărăcia lucrătorilor
- P47 posibilități limitate în oferta locurilor de muncă ce necesită cu pregătire superioară
- P48 multe proprietăți rezidențiale, apartamente goale
- P49 experiențe cu clusterelor antreprenoriale
- P50 oportunitățile transferului de cunoștințe antreprenoriale sunt limitate

Provocări complexe legate de dezvoltarea urbană

- P51 potențialul de exploatare al fabricii de țigări
- P52 dimensiunea urbană compactă
- P53 structură urbană fragmentată, întreruptă
- P54 necesitatea unor spații comunitare de calitate și utilizabile în afara centrului
- P55 dezvoltarea centrelor locale în zonele mai rar construite și în zone cu locuințe colective
- P56 abordarea estetică a dezvoltării spațiului public
- P57 garaje care ocupă spațiul public
- P58 cantitate limitată a mediului de habitat atractiv
- P59 locuri de parcare nefolosite în zonele rezidențiale în timpul zilei
- P60 proprietăți disponibile în centrul municipiului

- P61 lipsa unei planificări participative pentru investițiile publice
- P62 condiții dificile pentru colectarea selectivă a deșeurilor
- P63 neglijarea centrelor, cartierelor rezidențiale
- P64 integrarea zonelor periferice

Provocări legate de mobilitate

- P65 oferta de bilete pentru transportul public este prea simplă?
- P66 lipsa sau insuficiența stațiilor de autobuz
- P67 condițiile de adoptare/ folosire a mobilității electrice nu sunt adecvate
- P68 lipsa de continuitate în cazul traseelor pietonale
- P69 numărul scăzut de pasageri pe serviciile locale de autobuz
- P70 lipsa de pregătire pentru folosirea hidrogenului în transporturi
- P71 condiții necorespunzătoare pentru traficul pietonal al persoanelor în vârstă
- P72 lipsa de trasee pentru bicicliști în zonă
- P73 caracterul neuniform al traseelor pentru biciclete
- P74 un număr deosebit de mare de accidente rutiere grave în centru
- P75 un număr deosebit de mare de accidente rutiere grave pe tronsoane supradimensionate
- P76 sistem inadecvat de servicii de transport județean cu autobuzul
- P77 traficul de vehicule grele de marfă pe străzile interioare ale municipiului
- P78 secțiunea transversală îngustă a traversării Oltului
- P79 probleme de parcare în cartierele de blocuri
- P80 o serie de accidente rutiere pe drumurile județene care duc spre municipiu
- P81 posibilitatea de depozitare a bicicletelor nu este adecvată la blocuri

- P82 serviciul de taxi doar parțial reglementat și necoordonat cu transportul public
- P83 dependența excesivă de transportul individual motorizat
- P84 legături inadecvate între cartiere

Provocări sociale

- P85 în învățământul primar, există o lipsă parțială de programe școlare și de echipamente
- P86 societate în curs de îmbătrânire
- P87 nivelul scăzut al dorinței de avea copii
- P88 un sector social inovator și bine pregătit, cu participarea mai multor părți interesate
- P89 lipsa instituțiilor de găzduire a persoanele cu probleme de sănătate mintală
- P90 distanța dintre naționalități
- P91 capacitatea scăzută a căminelor de bătrâni din regiune
- P92 abordarea bazată pe proiecte în sectorul social
- P93 segregării
- P94 lipsa locuințelor publice și a locuințelor protejate
- p95 zone gri în sistemul social: demența, persoanele în vârstă cu mobilitate redusă, persoanele expuse riscului de sărăcie, îngrijirea gerontologică, îngrijirea pediatrică, diagnosticarea preventivă

Provocările dezvoltării teritoriale

- P96 presiuni demografice și pe piața imobiliară din Brașov

- P97 slaba integrare a localităților Chilieni și Coșeni
- P98 schimbarea de scară a rețelei de transport: autostrăzi și aeroporturi
- P99 localități subdezvoltate în zona municipiului

Sistemul de obiective

Setul de obiective s-a bazat pe obiectivele generale ale politicii urbane, ceea ce a fost susținut și de datele sondajului care relevă clar că locuitorii reședinței de județ consideră că direcția actuală de dezvoltare a municipiului este mult mai bună decât media românească.

În același timp, am ținut cont, de viziunile de dezvoltare și de planificare formulate la nivel județean, regional și național, pentru perioada 2021-2027, care sunt bine armonizate cu abordarea de dezvoltare a UE pentru aceeași perioadă – astfel încât, în mod firesc, orientările de dezvoltare locală sunt în concordanță cu obiectivele politice pentru perioada 2021-2027, și anume:

Obiectivul de politică nr. 1: Crearea unei Europe mai competitive și mai inteligente prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente și a conectivității TIC regionale

Obiectivul de politică nr. 2: O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor

Obiectivul de politică nr. 3: Crearea unei Europe mai bine conectate prin creșterea mobilității

Obiectivul de politică nr. 4: Construirea unei Europe mai sociale și mai favorabile incluziunii prin punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale

Obiectivul de politică nr. 5: Crearea unei Europe mai aproape de cetățenii săi prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de zone și a inițiativelor locale

Prin urmare, următorul deceniu are nevoie de o dezvoltare urbană care să aibă ca obiectiv general și complex:

- buna utilizare a valorilor **orașelor mici** și a resurselor de mediu,
- să ofere un nivel ridicat de servicii și o calitate a vieții care, altfel, ar fi disponibile doar în **orașele mari**,
- să fie în măsură să -și integreze **aria rurală de deservire** în politicile sa de dezvoltare.

Obiectivul general va fi urmărit pe baza următoarelor ținte specifice:

- O1 Îmbunătățirea condițiilor pentru restructurare și dezvoltare economică
- O2 Îmbunătățirea calității vieții urbane orientată către oameni
- O3 Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate orientate intens spre cunoaștere
- O4 Oportunități culturale deschise și de înaltă calitate pentru toți
- O5 Crearea unui mediu favorabil generațiilor
- O6 Asigurarea egalității sociale și a egalității de șanse
- O7 Consolidarea rolului municipiului ca integrator zonal
- O8 Dezvoltarea unei gestionări înțelepte a resurselor naturale
- O9 Îmbunătățirea complexă a condițiilor de mobilitate urbană și regională
- O10 Îmbunătățirea eficienței energetice

Pentru fiecare obiectiv detaliat, propunem să se atribuie următorii indicatori pentru a se asigura măsurabilitatea:

- O1** Îmbunătățirea condițiilor pentru restructurare și dezvoltare economică

- I1.1 o creștere de min. 20% a numărului de angajați în sectorul serviciilor
- I1.2 nivelul mediu al salariului local nu trebuie să fie cu mai mult de 15% mai mic decât cel din Brașov
- I1.3 numărul de întreprinderi implicate în cooperarea în materie de inovare ar trebui să fie de min. 15
- I1.4 apariția companiilor care au ca activitate principală cercetarea și dezvoltarea, min. 5 companii
- I1.5 să nu se reducă numărul de persoane angajate de antreprenorii locali

- O2** Îmbunătățirea calității vieții urbane orientată către oameni
- I2.1 toate instituțiile de învățământ primar trebuie să fie accesibile
- I2.2 noile instituții culturale trebuie să fie accesibile
- I2.3 proprietăți imobiliare de închiriat în cadrul programului de program de închiriere de locuințe, min. 8.000 m²
- I2.4 min. 9.000 de persoane pe an să utilizeze sistemul de diagnosticare preventivă
- I2.5 min. 3000 de persoane pe an să utilizeze sistemul de îngrijire medicală familială

- O3** Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate orientate intens spre cunoaștere
- I3.1 min. 3.000 de elevi să fie dotați cu dispozitive digitale în învățământul public
- I3.2 200 de săli de clasă Smart
- I3.3 înscrierea a 70 de studenți pe an la cursuri de formare profesională dezvoltate în parteneriat cu antreprenorii
- I3.4 participarea a 1.500 de persoane la cursuri de formare profesională adaptate la nevoile pieței muncii
- I3.5 creșterea numărului de studenți la forma de învățământ cu frecvență cu 500
- I3.6 sosirea a 2.000 de vizitatori pe an în Sfântu Gheorghe în cadrul turismului de congrese

- O4** Oportunități culturale deschise și de înaltă calitate pentru toți
- I4.1 o creștere de min. 40% a numărului de persoane care participă la spectacole de teatru, concerte etc.
- I4.2 menținerea numărului de spectacole
- I4.3 min. 2.000 de participanți la festivalurile culturale

- O5** Crearea unui mediu favorabil generațiilor
- I5.1 min. 200 de persoane cu demență și alte nevoi aflate în îngrijire
- I5.2 min. 400 de locuri în cămine de bătrâni și alte centre de îngrijire rezidențială
- I5.3 o creștere de min. 10% a ratei natalității

- O6** Asigurarea egalității sociale și a egalității de șanse
- I6.1 min. 800 de elevi în clase integrate în învățământul primar
- I6.2 numărul de elevi romi care au acces la învățământul superior ar trebui să fie de min. 20
- I6.3 consiliere socială și administrativă cu ghișeu unic, min. 1.300 de cazuri

- 07** Consolidarea rolului municipiului ca integrator zonal
elevi cu cerințe educaționale speciale și care necesită predare în limba română în școlile din mediul urban 130
- I7.1 proporția persoanelor din zonă la evenimentele culturale să ajungă la
I7.2 10%
I7.3 în localitățile din regiune, numărul de angajați la companiile locale să crească cu min. 15%
- 08** Gestionarea înțeleaptă a resurselor naturale
min. 15.000 de persoane pe an să utilizeze infrastructura verde și
I8.1 albastră
I8.2 acoperirea integrală de către serviciile oferite de utilitățile de apă
I8.3 instalarea unei capacități solare de cel puțin 5 MW
- 09** Îmbunătățirea complexă a condițiilor de mobilitate urbană și regională
reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă
I9.1 la orele de vârf ale dimineții
I9.2 tichete complexe (transport și cultură, transport și turism), min. 9.000
min. 30% dintre elevi să se deplaseze la școală cu transportul public sau
I9.3 pe jos
- 010** Îmbunătățirea eficienței energetice
I10.1 min. 1 GWh încălzire centrală
necesar de energie pentru încălzire pentru clădirile publice noi sau
I10.2 renovate de max. 80 kWh/m²/an
I10.3 asigurarea unei concentrații de sub 2500 ppm CO₂ în sălile de clasă
I10.4 utilizarea de energie electrică 100% regenerabilă în instituțiile publice
Defalcarea indicatorilor pentru 2025 și 2030 poate fi consultată în anexă.

Măsurile

Selectarea măsurilor

Unele dintre măsurile propuse se aflau deja pe lista de investiții a primăriei, altele au fost prezentate în cadrul consultărilor. Nivelul de sprijin al acestora a fost măsurat prin sondaj și este prezentat sintetic pe figura de mai jos

Figura nr. 89 Nivelul de sprijin al măsurilor preconizate

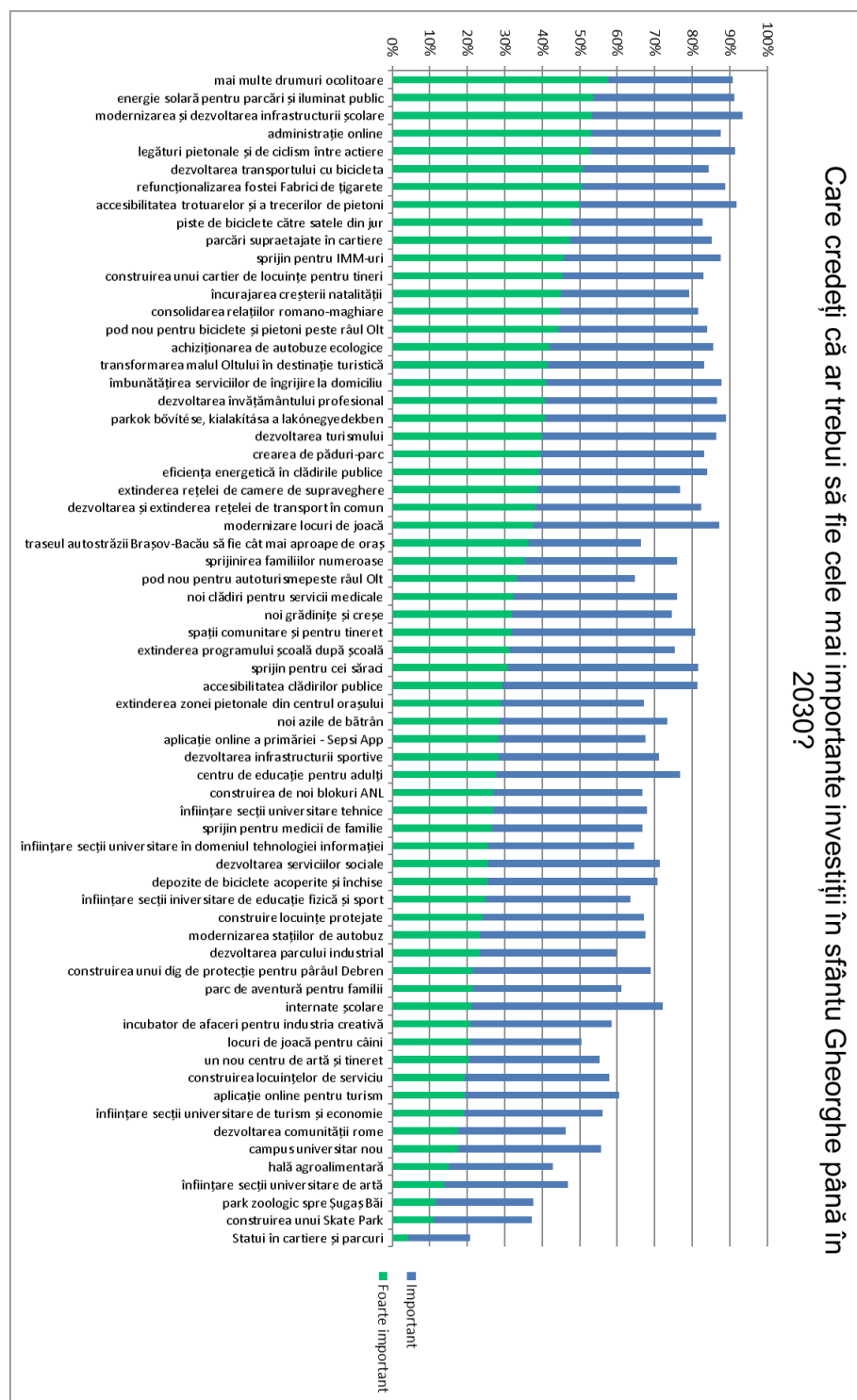
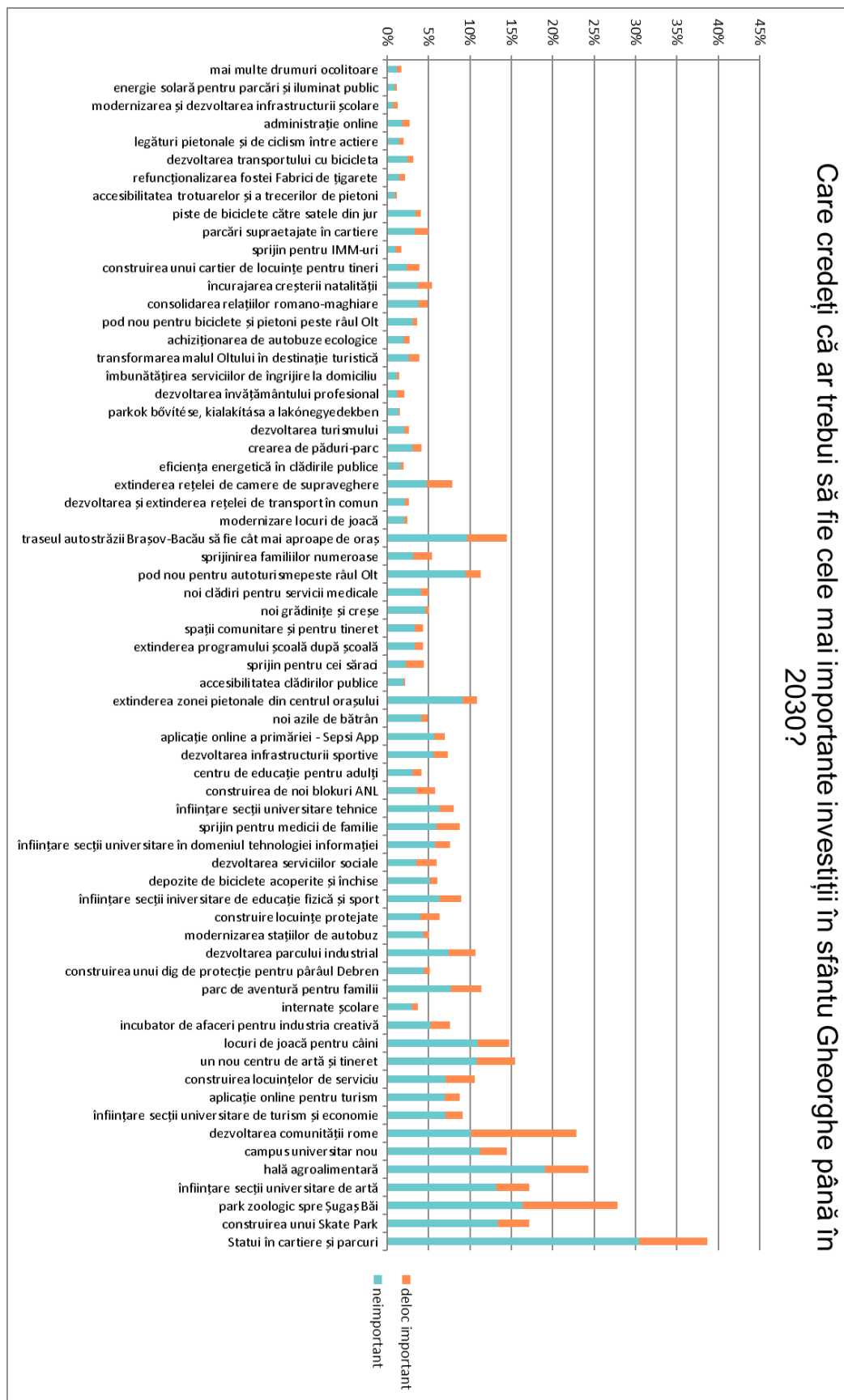

Figura nr. 90 Nivelul de respingere a măsurilor preconizate

Tabelul nr. 18: Priorități pentru îmbunătățirile propuse pe baza consultării publice

	Foarte important	Important	semleges	neimportant	deloc important
mai multe drumuri ocolitoare	58%	33%	8%	1%	1%
energie solară pentru parcuri și iluminat public	54%	37%	8%	1%	0%
modernizarea și dezvoltarea infrastructurii școlare	53%	40%	5%	1%	1%
administrație online	53%	35%	10%	2%	1%
legături pietonale și de ciclism între actiere	53%	39%	7%	1%	1%
dezvoltarea transportului cu bicicleta	51%	34%	12%	2%	1%
refuncționalizarea fostei Fabrici de țigarete	51%	38%	9%	1%	1%
accesibilitatea trotuarelor și a trecerilor de pietoni	50%	42%	7%	1%	0%
piste de biciclete către satele din jur	48%	35%	13%	3%	1%
parcări supraetajate în cartiere	47%	38%	10%	3%	2%
sprijin pentru IMM-uri	46%	42%	11%	1%	1%
construirea unui cartier de locuințe pentru tineri	45%	38%	13%	2%	2%
încurajarea creșterii natalității	45%	34%	15%	4%	2%
consolidarea relațiilor romano-maghiare	45%	37%	14%	4%	1%
pod nou pentru biciclete și pietoni peste râul Olt	44%	39%	12%	3%	1%
achiziționarea de autobuze ecologice	42%	44%	12%	2%	1%
transformarea malul Oltului în destinație turistică	41%	42%	13%	3%	1%
îmbunătățirea serviciilor de îngrijire la domiciliu	41%	47%	11%	1%	0%
dezvoltarea învățământului profesional	41%	46%	11%	1%	1%
extinderea/crearea de parcuri în zone rezidențiale	41%	48%	10%	1%	0%
dezvoltarea turismului	40%	46%	11%	2%	0%
crearea de păduri-parc	40%	44%	13%	3%	1%
eficiența energetică în clădirile publice	39%	45%	14%	2%	0%
extinderea rețelei de camere de supraveghere	39%	38%	15%	5%	3%
dezvoltarea și extinderea rețelei de transport în comun	38%	44%	15%	2%	0%
modernizare locuri de joacă	38%	49%	10%	2%	0%
traseul autostrăzii Brașov-Bacău să fie cât mai aproape de oraș	37%	30%	19%	10%	5%
sprijinirea familiilor numeroase	35%	40%	19%	3%	2%
pod nou pentru autoturismele peste râul Olt	33%	32%	24%	10%	2%
noi clădiri pentru servicii medicale	32%	44%	19%	4%	1%
noi grădinițe și creșe	32%	42%	20%	5%	0%
spații comunitare și pentru tineret	32%	49%	15%	3%	1%
extinderea programului școlă după școală	31%	44%	20%	3%	1%
sprijin pentru cei săraci	31%	51%	14%	2%	2%
accesibilitatea clădirilor publice	29%	52%	16%	2%	0%
extinderea zonei pietonale din centrul orașului	29%	38%	22%	9%	2%
noi azile de bătrân	29%	45%	22%	4%	1%
aplicație online a primăriei - Sepsi App	28%	39%	26%	6%	1%
dezvoltarea infrastructurii sportive	28%	43%	21%	6%	2%
centru de educație pentru adulți	28%	49%	19%	3%	1%
construirea de noi blokuri ANL	27%	40%	27%	4%	2%
înființare secții universitare tehnice	27%	41%	24%	6%	2%
sprijin pentru medicii de familie	26%	40%	24%	6%	3%
înființare secții universitare în domeniul tehnologiei informației	26%	39%	28%	6%	2%
dezvoltarea serviciilor sociale	26%	46%	23%	4%	2%
depozite de biciclete acoperite și închise	25%	45%	23%	5%	1%
înființare secții iniversitare de educație fizică și sport	25%	39%	27%	6%	3%
construire locuințe protejate	24%	43%	27%	4%	2%
modernizarea stațiilor de autobuz	23%	44%	27%	4%	1%
dezvoltarea parcului industrial	23%	36%	30%	7%	3%
construirea unui dig de protecție pentru pâraul Debren	22%	47%	26%	4%	1%
parc de aventură pentru familii	22%	40%	28%	8%	4%
internate școlare	21%	51%	24%	3%	1%
incubator de afaceri pentru industria creativă	21%	38%	34%	5%	2%
locuri de joacă pentru câini	21%	30%	35%	11%	4%
un nou centru de artă și tineret	21%	35%	29%	11%	5%
construirea locuințelor de serviciu	19%	39%	31%	7%	4%
aplicație online pentru turism	19%	41%	31%	7%	2%
înființare secții universitare de turism și economie	19%	37%	35%	7%	2%
dezvoltarea comunității rome	18%	29%	31%	10%	13%
campus universitar nou	18%	38%	30%	11%	3%
hală agroalimentară	15%	28%	33%	19%	5%
înființare secții universitare de artă	14%	33%	36%	13%	4%
park zoologic spre Șugaș Băi	11%	26%	34%	16%	11%
construirea unui Skate Park	11%	26%	46%	13%	4%
statui în cartiere și parcuri	4%	16%	41%	30%	8%

Această strategie nu include inițiative care sunt deja în curs de desfășurare și nu se referă la elemente care au ajuns deja în stadiul de implementare sau de planificare.

Abordarea propusă include un set complex de măsuri, care sunt prezentate și sub forma unui tabel prin corelare cu accesul la fondurile UE.

Pachetele de măsuri identificate sunt următoarele:

- I1 Axa albastră
- I2 Axa verde
- I3 Axa portocalie
- I4 Centrul țigaretelor
- I5 Dezvoltarea învățământului public
- I6 Formare și economie
- I7 Dezvoltarea învățământului superior
- I8 Cartiere modernizate
- I9 Energie eficientă și accesibilă
- I10 Oraș de argint
- I11 Arta mobilității
- I12 Centru de sănătate
- I13 Egalitate de șansă

Tabelul nr. 19: Măsuri locale și măsuri ale politicii de coeziune a UE

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretei	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
Obiectivul de politică nr. 1: Crearea unei Europe mai competitive și mai inteligente prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente și a conectivității TIC regionale													
001 Investiții în active fixe – inclusiv în infrastructura de cercetare – în microîntreprinderi, legate direct de activitățile de cercetare și inovare													
002 Investiții în active fixe – inclusiv în infrastructura de cercetare – în IMM-uri (inclusiv centrele de cercetare private), legate direct de activitățile de cercetare și inovare													
003 Investiții în active fixe – inclusiv în infrastructura de cercetare – în întreprinderile mai mari, legate direct de activitățile de cercetare și inovare													
004 Investiții în active fixe – inclusiv în infrastructura de cercetare – în centrele publice de cercetare și în învățământul superior, legate direct de activitățile de cercetare și inovare													
005 Investiții în active necorporale în microîntreprinderi, legate direct de activitățile de cercetare și inovare													
006 Investiții în active necorporale în IMM-uri (inclusiv centrele de cercetare private), legate direct de activitățile de cercetare și inovare													
007 Investiții în active necorporale în întreprinderile mai mari, legate direct de activitățile de cercetare și inovare													
008 Investiții în active necorporale în centrele publice de cercetare și în învățământul superior, legate direct de activitățile de cercetare și inovare													
009 Activități de cercetare și inovare în microîntreprinderi, inclusiv crearea de rețele (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate)													
010 Activități de cercetare și inovare în IMM-uri, inclusiv crearea de rețele													
011 Activități de cercetare și inovare în întreprinderile mai mari, inclusiv crearea de rețele													
012 Activități de cercetare și inovare în centrele publice de cercetare, în învățământul superior și în centrele de excelență, inclusiv crearea de rețele (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate)													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretii	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
013 Digitalizarea IMM-urilor (inclusiv comerț electronic, e-business și procese de afaceri în rețea, hub-uri de inovare digitală, laboratoare live, antreprenori pe internet, start-up-uri TIC, B2B)													
014 Digitalizarea întreprinderilor mai mari (inclusiv comerț electronic, e-business și procese de afaceri în rețea, hub-uri de inovare digitală, laboratoare live, antreprenori pe internet, start-up-uri TIC, B2B)													
015 Digitizarea IMM-urilor sau a întreprinderilor mai mari pentru a reduce emisiile de gaze cu efect de seră sau pentru a îndeplini criteriile de eficiență energetică (inclusiv comerț electronic, e-business și procese de afaceri în rețea, hub-uri de inovare digitală, laboratoare vii, antreprenori pe internet, start-up-uri TIC, B2B)													
016 Soluții TIC pentru administrația publică, e-servicii, aplicații													
017 Soluții TIC pentru administrația publică, e-servicii și aplicații care îndeplinesc criteriile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră sau de eficiență energetică													
018 Servicii și aplicații IT pentru competențe digitale și incluziune digitală													
019 Servicii și aplicații de e-sănătate (inclusiv e-sănătate, internetul obiectelor pentru activități fizice și asistență la domiciliu)													
020 Infrastructura de afaceri pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)													
021 Dezvoltarea afacerilor și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investițiile productive													
022 Sprijin pentru întreprinderile mai mari prin instrumente financiare, inclusiv investiții productive													
023 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, transformare industrială, antreprenoriat și adaptabilitate la schimbare în întreprinderi													
024 Servicii avansate de sprijin pentru IMM-uri și grupuri de IMM-uri (inclusiv servicii de management, marketing și planificare)													
025 Sprijin pentru incubare, spin-off și spin-out pentru întreprinderi și start-up-uri inovatoare													
026 Sprijinirea grupurilor de inovare, inclusiv între întreprinderi, organizații de cercetare,													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretii	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
autorități publice și rețele de întreprinderi, în principal în beneficiul IMM-urilor													
027 Procese de inovare în IMM-uri (inovarea bazată pe procese, organizare, marketing, co-creație, utilizator și cerere)													
028 Transferul de tehnologie și cooperarea între întreprinderi, centrele de cercetare și sectorul învățământului superior													
029 Procese de cercetare și inovare, transfer de tehnologie și colaborarea dintre întreprinderi, centre de cercetare și universități care se concentrează pe economia cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezistența la schimbările climatice și adaptarea la acestea													
030 Procese de cercetare și inovare, transfer tehnologic și cooperare între întreprinderi axate pe economia circulară													
031 Finanțarea fondului de rulment al IMM-urilor sub formă de granturi pentru a face față situației de urgență													
032 TIC: rețea de bandă largă de foarte mare capacitate (rețea de bază/rețea de racordare)													
033 TIC: rețea de bandă largă de foarte mare capacitate (acces/bucă locală cu aceeași capacitate ca o fibră optică până la punctul de distribuție de la punctul de deservire al proprietății cu mai multe apartamente)													
034 TIC: rețea de bandă largă de foarte mare capacitate (acces/bucă locală cu aceeași capacitate ca o fibră optică până la un punct de distribuție la punctul de deservire a unei gospodării sau a unei proprietăți comerciale)													
035 TIC: rețea de bandă largă de foarte mare capacitate (acces/bucă locală cu aceeași capacitate ca o fibră optică către o stație de bază pentru comunicații fără fir avansate)													
036 TIC: alte tipuri de infrastructură TIC (inclusiv resurse/echipamente informatice de mari dimensiuni, centre de date, senzori și alte echipamente fără fir)													
037 TIC: alte tipuri de infrastructură TIC care îndeplinesc criteriile de reducere a emisiilor de carbon și de eficiență energetică (inclusiv resurse/echipamente informatice de mari dimensiuni, centre de date, senzori și alte echipamente fără fir)													
Obiectivul de politică nr. 2: O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor													
038 Proiecte de eficiență energetică și demonstrative în IMM-uri și măsuri adiacente													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretii	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
039 Proiecte de eficiență energetică și demonstrative în întreprinderile mai mari și măsuri adiacente													
040 Proiecte de eficiență energetică și demonstrative în IMM-uri sau în întreprinderile mai mari și măsurile adiacente care îndeplinesc criteriile de eficiență energetică													
041 Renovarea eficientă din punct de vedere energetic a stocului de locuințe existent, proiecte demonstrative și măsuri adiacente													
042 Renovarea eficientă din punct de vedere energetic (și cu îndeplinirea criteriilor de eficiență energetică) a stocului de locuințe existent, proiecte demonstrative și măsuri adiacente													
043 Construcția de clădiri noi, eficiente din punct de vedere energetic													
044 Renovarea eficientă din punct de vedere energetic a infrastructurii publice sau măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice a acesteia, proiecte demonstrative și măsuri adiacente													
045042 Renovarea eficientă din punct de vedere energetic (și cu îndeplinirea criteriilor de eficiență energetică) a infrastructurii publice sau măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice a acesteia, proiecte demonstrative și măsuri adiacente													
046 Sprijin pentru organizațiile care furnizează servicii care contribuie la economia cu emisii reduse de dioxid de carbon și la reziliența la schimbările climatice, inclusiv activități de sensibilizare													
047 Energie regenerabilă: energie eoliană													
048 Energie regenerabilă: energie solară													
049 Energie regenerabilă: biomasă													
050 Energie regenerabilă: energie din biomasă cu economii semnificative de gaze cu efect de seră													
051 Energie regenerabilă: energie marină													
052 Alte tipuri de energie regenerabilă (inclusiv energia geotermală)													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretei	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
053 Sisteme energetice inteligente (inclusiv rețele inteligente și sisteme TIC) și stocarea aferentă													
054 Cogenerare de înaltă eficiență, încălzire și răcire centralizată													
055 Cogenerare de înaltă eficiență, încălzire și răcire centralizată eficientă, cu emisii reduse pe parcursul ciclului de viață													
056 Înlocuirea sistemelor de încălzire pe bază de cărbune cu sisteme de încălzire pe bază de gaz pentru a atenua schimbările climatice													
057 Distribuția și transportul de gaze naturale utilizate în locul cărbunelui													
058 Măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor legate de climă: inundații și alunecări de teren (inclusiv sensibilizarea, protecția civilă și sistemele de gestionare a dezastrelor, infrastructura și abordările ecosistemice)													
059 Măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor legate de climă: incendii (inclusiv sensibilizarea, protecția civilă și sistemele de gestionare a dezastrelor, infrastructura și abordările ecosistemice)													
060 Măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor legate de climă: altele, cum ar fi furtunile și seceta (inclusiv sensibilizarea, protecția civilă și sistemele de gestionare a dezastrelor, infrastructura și abordările ecosistemice)													
061 Prevenirea și gestionarea riscurilor naturale non-climatice (de ex., cutremurele) și a riscurilor legate de activitățile umane (de ex., accidente tehnologice), inclusiv sensibilizarea, protecția civilă și sistemele de gestionare a dezastrelor, a infrastructurii și a problemelor legate de ecosisteme													
062 Furnizarea de apă pentru consumul uman (infrastructura de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsuri de eficiență, aprovizionarea cu apă potabilă)													
063 Furnizarea de apă pentru consumul uman în conformitate cu criteriile de eficiență energetică (infrastructura de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsuri de eficiență, aprovizionarea cu apă potabilă)													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretii	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
064 Gestionarea apelor și conservarea resurselor de apă (inclusiv gestionarea bazinelor hidrografice, măsuri specifice legate de adaptarea la schimbările climatice, reutilizarea, reducerea scurgerilor)													
065 Colectarea și tratarea apelor reziduale													
066 Colectarea și tratarea apelor reziduale cu îndeplinirea criteriilor de eficiență energetică													
067 Gestionarea deșeurilor menajere: măsuri care vizează prevenirea, minimizarea, sortarea, reutilizarea, reciclarea													
068 Gestionarea deșeurilor menajere: gestionarea deșeurilor reziduale													
069 Gestionarea deșeurilor comerciale și industriale: măsuri de prevenire, minimizare, sortare, reutilizare, reciclare													
070 Gestionarea deșeurilor comerciale și industriale: deșeurii reziduale și periculoase													
071 Promovarea utilizării materialelor reciclate ca materii prime													
072 Utilizarea materialelor reciclate ca materii prime cu îndeplinirea criteriilor de eficiență energetică													
073 Reabilitarea siturilor industriale și a solului contaminat													
074 Reabilitarea siturilor industriale și a solului contaminat cu îndeplinirea criteriilor de eficiență energetică													
075 Promovarea proceselor de producție ecologice și a eficienței resurselor în IMM-uri													
076 Promovarea proceselor de producție ecologice și a eficienței resurselor în întreprinderile mai mari													
077 Măsuri privind calitatea aerului și de atenuare a zgomotului													
078 Protecția, restaurare și utilizare durabilă a siturilor Natura 2000													
079 Protecția naturii și a biodiversității, patrimoniul și resursele naturale, infrastructura verde și albastră													
080 Alte măsuri de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră în conservarea și refacerea zonelor naturale cu un potențial ridicat de captare și stocare a carbonului, cum ar fi													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretei	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
refacerea zonelor umede prin inundare, captarea gazelor de la depozitele de deșeuri													
081 Infrastructură de transport urban nepoluantă													
082 Vehicule de transport urban nepoluante													
083 Infrastructura de ciclism													
084 Digitalizarea transportului urban													
085 Digitalizarea transporturilor, în cazul în care aceasta are ca scop parțial reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră: transport urban													
086 Infrastructura pentru combustibili alternativi													
Obiectivul de politică nr. 3: Crearea unei Europe mai bine conectate prin creșterea mobilității													
087 Autostrăzi și drumuri nou construite sau modernizate – rețeaua centrală TEN-T													
088 Autostrăzi și drumuri nou construite sau modernizate – rețeaua globală TEN-T													
089 Legături rutiere secundare nou construite sau modernizate cu rețeaua TEN-T și cu nodurile rutiere													
090 Alte drumuri de acces naționale, regionale și locale nou construite sau modernizate													
091 Autostrăzi și drumuri reconstruite sau modernizate – rețeaua centrală TEN-T													
092 Autostrăzi și drumuri reconstruite sau modernizate – rețeaua globală TEN-T													
093 Alte drumuri publice reconstruite sau modernizate (autostradă, drum național, regional sau local)													
094 Digitalizarea transporturilor: drumuri publice													
095 Digitalizarea transporturilor, în cazul în care aceasta are ca scop parțial reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră: drumuri publice													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretii	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
096 Căi ferate nou construite sau modernizate – rețeaua centrală TEN-T													
097 Căi ferate nou construite sau modernizate – rețeaua globală TEN-T													
098 Alte căi ferate nou construite sau modernizate													
099 Alte căi ferate nou construite sau modernizate – electrice/fără emisii													
100 Căi ferate reconstruite sau modernizate – rețeaua centrală TEN-T													
101 Căi ferate reconstruite sau modernizate – rețeaua globală TEN-T													
102 Alte căi ferate reconstruite sau modernizate													
103 Alte căi ferate reconstruite sau modernizate – electrice/fără emisii													
104 Digitalizarea transporturilor: transportul feroviar													
105 Sistemul european de gestionare a traficului feroviar (ERTMS)													
106 Active feroviare mobile													
107 Active feroviare mobile electrice/fără emisii													
108 Transport multimodal (TEN-T)													
109 Transport multimodal (non-urban)													
110 Porturi maritime (TEN-T)													
111 Porturi maritime (TEN-T), cu excepția instalațiilor pentru transportul de combustibili fosili													
112 Alte porturi maritime													
113 Alte porturi maritime, cu excepția instalațiilor pentru transportul de combustibili fosili													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretii	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
114 Căi navigabile interne și porturi (TEN-T)													
115 Căi navigabile interne și porturi (TEN-T), cu excepția instalațiilor pentru transportul de combustibili fosili													
116 Căi navigabile interne și porturi (regionale și locale)													
117 Căi navigabile interne și porturi (regionale și locale), cu excepția instalațiilor pentru transportul de combustibili fosili													
118 Sisteme de siguranță, securitate și gestionare a traficului aerian pentru aeroporturile existente													
119 Digitalizarea transporturilor: alte moduri de transport													
120 Digitalizarea transporturilor, dacă este parțial în scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră: alte moduri de transport													
Obiectivul de politică nr. 4: Construirea unei Europe mai sociale și mai favorabile incluziunii prin punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale													
121 Infrastructura pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari													
122 Infrastructura învățământului primar și secundar													
123 Infrastructura învățământului superior													
124 Infrastructura pentru educație și formare profesională și educație pentru adulți													
125 Infrastructura de locuințe pentru migranți, refugiați și beneficiari de protecție internațională/solicitanți de protecție internațională													
126 Infrastructura de locuințe (pentru alte categorii de persoane decât migranții, refugiații și beneficiarii de protecție internațională/solicitanții de protecție internațională)													
127 Alte infrastructuri sociale care contribuie la incluziunea socială în comunitate													
128 Infrastructura de sănătate													
129 Instalații sanitare													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretii	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
130 Instalații sanitare mobile													
131 Digitalizarea asistenței medicale													
132 Echipamente și instrumente esențiale pentru gestionarea situațiilor de urgență													
133 Facilități de primire temporară pentru migranți, refugiați și beneficiari de protecție internațională/solicitanți de protecție internațională													
134 Măsuri de promovare a ocupării forței de muncă													
135 Măsuri de promovare a ocupării forței de muncă pentru șomerii de lungă durată													
136 Sprijin individual pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și integrarea socio-economică a tinerilor													
137 Sprijin pentru activitățile independente și întreprinderile nou-înființate													
138 Sprijin pentru economia socială și întreprinderile sociale													
139 Măsuri de modernizare a instituțiilor și serviciilor de pe piața forței de muncă pentru a evalua și anticipa nevoile de competențe și pentru a oferi sprijin în timp util și personalizat													
140 Sprijin pentru corelarea cererii și ofertei pe piața muncii și pentru tranziție													
141 Sprijin pentru mobilitatea forței de muncă													
142 Măsuri de promovare a participării femeilor pe piața muncii și de reducere a segregării de gen pe piața muncii													
143 Măsuri de promovare a echilibrului între viața profesională și cea privată, inclusiv utilizarea serviciilor de îngrijire a copiilor și a persoanelor dependente													
144 Măsuri pentru crearea unui mediu de lucru sănătos și bine conceput, care să gestioneze riscurile pentru sănătate, inclusiv promovarea activității fizice													
145 Sprijin pentru dezvoltarea competențelor digitale													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretei	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
146 Sprijin pentru adaptarea la schimbare pentru lucrători, întreprinderi și antreprenori													
147 Măsuri de promovare a îmbătrânirii active și sănătoase													
148 Sprijin pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari (cu excepția infrastructurii)													
149 Sprijin pentru învățământul primar și secundar (cu excepția infrastructurii)													
150 Sprijin pentru învățământul superior (cu excepția infrastructurii)													
151 Sprijin pentru educația adulților (cu excepția infrastructurii)													
152 Măsuri de promovare a egalității de șanse și a participării active în societate													
153 Sprijin pentru integrarea și reintegrarea în muncă a persoanelor dezavantajate													
154 A Măsuri pentru îmbunătățirea accesului unor grupuri marginalizate, cum ar fi romii, la educație și locuri de muncă și pentru promovarea incluziunii sociale a acestora													
155 Sprijin pentru societatea civilă care lucrează cu comunități marginalizate, cum ar fi romii													
156 Acțiuni specifice pentru a spori participarea pe piața muncii a resortisanților țărilor terțe													
157 Măsuri de integrare socială a resortisanților țărilor terțe													
158 Măsuri de facilitare a accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu accesibile financiar													
159 Măsuri pentru consolidarea furnizării de servicii de îngrijire bazate pe familie și comunitate													
160 Acțiuni de consolidare a accesibilității, eficienței și rezilienței sistemelor de sănătate (cu excepția infrastructurii)													
161 Măsuri de îmbunătățire a accesului la servicii de îngrijire pe termen lung (cu excepția infrastructurii)													
162 Măsuri de modernizare a sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială													

	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretei	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
163 Promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor													
164 Combaterea deprivării materiale prin asistență alimentară și/sau materială pentru persoanele cele mai defavorizate, inclusiv măsuri de însoțire													
Obiectivul de politică nr. 5: Crearea unei Europe mai aproape de cetățenii săi prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de zone și a inițiativelor locale													
165 A Protecția, dezvoltarea și promovarea activelor turistice și a serviciilor turistice aflate în proprietate publică													
166 Protecția, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale													
167 Protecția, dezvoltarea și promovarea patrimoniului natural și a ecoturismului (altele decât siturile Natura 200)													
168 Reînnoirea fizică și siguranța spațiilor publice													
169 Inițiative de dezvoltare teritorială, inclusiv elaborarea de strategii teritoriale													

Corelarea priorității POR Centru 2021-2027 cu intervenții din SIDU

POR / SIDU	Axa albastru	Axa verde	Axa portocalie	Centrul țigaretei	Învățământ public	Formare și economie	Învățământ superior	Cartiere în regenerare	Energie eficientă și accesibilă	Oraș de argint	Arta mobilității	Centru de sănătate	Egalitate de șansa
1. Inovare și întreprinderi dinamice													
2. O regiune digitală													
3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul													
4. O regiune cu mobilitate urbana durabila													
5. O regiune accesibilă													
6. O Regiune Educata													
7. O regiune cu turism sustenabil													
8. O regiune atractivă													

Prezentarea măsurilor locale

I1 Axa albastră

I1 Axa albastră
064 Gestionarea și conservarea apei (inclusiv gestionarea bazinelor hidrografice, măsuri specifice legate de adaptarea la schimbările climatice, reutilizarea, reducerea scurgerilor)
079 Protecția naturii și a biodiversității, patrimoniul și resursele naturale, infrastructura verde și albastră
167 Protecția, valorificarea și promovarea patrimoniului natural și a ecoturismului în afara siturilor Natura 2000

Axa albastră acoperă cele două maluri ale râului Olt și ale pâraielor Debren și Simeria. Această infrastructură albastră de înaltă calitate este în prezent subutilizată, dar ar trebui să fie deschisă publicului.

Axa albastră este un spațiu comunitar, la fel ca și centura verde și centrul nou. Trebuie amenajate treceri pentru bicicliști și pietoni între cele trei benzi de circulație pe cel puțin 3 trasee.

În zona albastră, sunt necesare spații comunitare, mobilier urban, facilități sportive și intervenții pentru a face ca malul apei să poată fi folosit de către comunitate.

De asemenea, ar trebui să se asigure o secțiune continuă de cel puțin 400 de metri pe ambele maluri, cu o lățime de cel puțin 100 de metri, fără potecă sau alte infrastructuri sau structuri, adică acolo unde funcțiile habitatelor naturale pot fi menținute. Aceste secțiuni nu sunt accesibile publicului.

În cazul benzii albastre, nu se recomandă nicio intervenție pentru habitatele și asocierile existente, dar ar trebui utilizate zonele rămase. Dezvoltarea va începe pornind de la lac până la pod și de la centrul comercial, de pe malul drept până la pod, iar într-o a doua fază, de la lac până la limita administrativă după Chilieni și Coșeni, cu accent pe funcțiile de ciclism și de agrement. Într-o a treia fază, zonele rămase ar trebui să fie dezvoltate.

Axa albastră prezintă aceleași nevoi organizatorice și de întreținere ca și centura verde și, prin urmare, se propune tratarea acesteia ca un subsistem de sarcini publice.

Zonele de odihnă trebuie să fie dotate cu hotspot-uri și unități de apel de urgență ELEMENT DE INVESTIȚII SMART. Nu se recomandă iluminatul stradal în zonă, iar utilizarea după lăsarea întunericului este descurajată. Zona nu ar trebui să fie utilizată pentru activități comerciale sau de servicii, dar ar trebui să includă spații adecvate pentru evenimente culturale.

I2 Axa verde

<i>I2 Axa verde</i>
078 Protecția, restaurarea și utilizarea durabilă a siturilor Natura 2000
079 Protecția naturii și a biodiversității, patrimoniul și resursele naturale, infrastructura verde și albastră
167 Protecția, valorificarea și promovarea patrimoniului natural și a ecoturismului în afara siturilor Natura 2000

Accesul pietonal la zonele verzi paralele cu cartierul Simeria și spre Șugaș Băi ar trebui să fie asigurat prin crearea de trotuare (min. 5).

Pentru primii 500 de metri de pădure se propune amenajare de tip pădure-parc, după care se va menține un mediu forestier natural separat de un gard electric (5 benzi, banda inferioară cu o înălțime de cel puțin 60 cm). Direcția de exploatarea forestieră spre Șugaș Băi nu ar mai trebui să fie drumul județean sau rețeaua de drumuri periferice ale municipiului, ci în direcția altor drumuri forestiere.

Gestionarea și întreținerea pădurii-parc este o sarcină publică municipală, care necesită monitorizare, întreținere și protecție regulate, cu personal și buget adecvat. Coșurile de gunoi ar trebui să fie rezistente la urși, dar să fie amplasate numai în zonele de odihnă accesibile prin drumurile publice – în alte locuri, vizitatorii ar trebui să fie rugați să scoată gunoiul din zonă.

Datorită investițiilor propuse, partea de vest a orașului, inclusiv Băile Șugaș, va putea oferi o gamă diversă de ecoturism, recreere durabilă, bazată pe natură și turism pentru întreaga familie. Nu poate fi neglijată nici importanța economică a parcului de animale sălbatice, care ar putea genera o creștere semnificativă a turismului, cu 50.000 de vizitatori în primul an și 65-70.000 de vizitatori începând cu al doilea an, ceea ce ar putea contribui în mod eficient la dezvoltarea turismului în oraș și în regiunea sa, precum și ca o școală forestieră și un centru de formare pentru silvicultură și managementul faunei sălbatice la nivel universitar.

Investiții propuse pentru centura verde:

- construirea a 3 puncte de observație
- 10 zone de odihnă (cu hotspot și unitate de apel de urgență)
- amenajarea de trasee de ciclism montane de tip downhill
- min. 15 km de pistă de jogging și de alergare la marginea zonei verzi și a parcului-pădure, cu iluminat stradal LED corespunzător, între orele 6 și 8 dimineața și între orele 17 și 22
- amenajarea de mici centre forestiere (3) cu echipamente sportive, mobilier urban, elemente de joacă
- crearea unui parc sălbatic în Băile Șugaș pentru a pune în valoare viața sălbatică din Carpați
- conservarea și gestionarea ecologică a siturilor ar trebui să fie concepute astfel încât să se realizeze un echilibru adecvat între protecția habitatelor și a speciilor și furnizarea de infrastructură verde
- creșterea extensivă a animalelor poate fi practică pe o rază de 2 km față de zonele de odihnă, de centrele forestiere și de traseele de alergare și jogging sau de drumul județean numai în cazul în care câinii de pază nu sunt lăsați să umble liber între orele 6.00 și 22.00

- în spațiul centurii verzi trebuie afișate informații privind accesul la centura albastră și serviciile oferite acolo

13 Axa portocalie: centru nou

13 Centrul nou

168 Renovarea fizică și siguranța spațiilor publice

Noul centru va fi construit de-a lungul axei de la cinematograful la fabrica de țigări.

Axa poate găzdui instituții culturale, educaționale și publice, precum și instituții de inovare, de tineret și religioase, inclusiv servicii auxiliare și servicii de alimentație publică.

Noul centru va merge mână în mână cu o piață orientată spre comerțul cu amănuntul până la magazinul Șugaș, iar prima secțiune a străzii Ciucului va necesita, de asemenea, îmbunătățiri corespunzătoare.

Numărul de locuri de parcare din noul centru va fi redus, dar acest lucru va fi compensat de parcare supraetajată în apropierea centrului. Locurile de parcare pentru persoanele cu dizabilități trebuie să fie prevăzute la o distanță de 20 m de la intrarea în fiecare spațiu cu o capacitate de cel puțin 50 de persoane.

În centru, în perspectivă, parcare va fi permisă timp de până la 2 ore în toată zona. După 30 de minute în timpul zilei se scumpește în benzi, iar după 2 ore se scumpește de patru ori mai mult decât prețul zilnic al parării în alte zone. Parcare pentru persoane cu handicap este gratuită, dar după 2 ore, tariful crește la 50% din tariful normal al parării centrale.

Centrul este în primul rând o zonă pietonală, unele spații fiind folosite ca spații comune; transportul cu autobuzul ar trebui să fie prioritar, cu stații de autobuz așa cum este descris în planul de modernizare al cartierului, dar cu alveola dublă de autobuz la școli (cu excepție de drumuri cu 2 benzi pe sens).

La nivelul traficului pietonal, trebuie să fie prevăzute puncte de trecere, cu timpi de trecere adaptați la cei mai în vârstă utilizatori. Punctele de trecere ale pietonilor ar trebui să fie amplasate pe aceeași axă cu suprafețele de trecere ale pietonilor.

Lățimea benzilor pietonale accesibile pentru persoanele cu dizabilități trebuie să fie de min. 5 m, cu excepția pasajelor din parcuri.

În centru ar trebui să existe suporturi cu blocare pentru biciclete comunitare, min. 5 la fiecare instituție – locurile de parcare dezafectate prin construirea de garaje și de noi parcuri de cartier pot fi utilizate în mod excelent pentru acest scop.

Fondul vegetal al parcului central ar trebui revizuit și transformat într-un loc mai divers și mai rezistent, care să țină cont de schimbările climatice. În special, parcul are nevoie de mobilier urban suplimentar, de noduri comunitare și de fântâni cu apă potabilă. Nu se recomandă utilizarea bicicletelor și a scuterelor în parc – acesta este un loc de întâlnire relaxată a comunității din municipiu.

Accesul pietonal la banda centrală dinspre cartiere, inclusiv amenajarea de benzi pietonale de legătură și treceri de pietoni, reprezintă o prioritate.

Camerele de supraveghere din centru ar trebui să fie echipate cu sisteme de recunoaștere facială și de identificare a sistemului, iar iluminatul stradal la acest nivel ar trebui să ilumineze zonele publice cu lumină caldă de temperatură de culoare scăzută ELEMENT DE INVESTIȚII SMART.

Se propune să se înceapă regândirea și dezvoltarea funcțiilor centrului orașului în zona desemnată. Această zonă include facilități existente și planificate care ar consolida și mai mult caracterul metropolitan și rolul funcțional al zonei centrale de atracție din Sfântu Gheorghe:

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

- Înființarea Palatului Artelor de la Sepsi
- Renovarea clădirii fostei primării (acum teatru) și a funcțiunii sale originale

I4 Centrul "Țigaretelui"

I4 Centrul de țigări
001 Investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în microîntreprinderi direct legate de activitățile de cercetare și inovare
005 Investiții în imobilizări necorporale în microîntreprinderi direct legate de activități de cercetare și inovare
009 Activități de cercetare și inovare în microîntreprinderi, inclusiv crearea de rețele (cercetare industrială, dezvoltare pilot, studii de fezabilitate)
013 Digitalizarea IMM-urilor (inclusiv comerțul electronic, e-business și procesele de afaceri în rețea, centrele de inovare digitală, laboratoarele vii, antreprenorii de internet, start-up-urile TIC, B2B)
020 Infrastructură de afaceri pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)
021 Dezvoltarea afacerilor și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investițiile productive
024 Servicii avansate de sprijin pentru IMM-uri și grupuri de IMM-uri (inclusiv servicii de management, marketing și planificare)
025 Incubare, sprijin pentru întreprinderile de tip spin-off și spin-out și pentru întreprinderile nou-înființate inovatoare
026 Sprijin pentru grupuri de inovare, inclusiv între întreprinderi, organizații de cercetare, autorități publice și rețele de întreprinderi, în principal în beneficiul IMM-urilor
027 Procese de inovare în IMM-uri (procese, organizare, marketing, co-creație, inovare orientată spre utilizator și cerere)
034 TIC: Rețea de bandă largă de foarte mare capacitate (acces/bucă locală cu aceeași capacitate ca o fibră optică până la un punct de distribuție la punctul de servire a unei gospodării sau a unui sediu comercial)
036 TIC: Alte tipuri de infrastructură TIC (inclusiv resurse/echipamente informatice de mari dimensiuni, centre de date, senzori și alte echipamente fără fir)
038 Eficiență energetică și proiecte demonstrative în IMM-uri și măsuri de însoțire
046 Sprijin pentru organizațiile care furnizează servicii care contribuie la economia cu emisii reduse de dioxid de carbon și la rezistența la schimbările climatice, inclusiv activități de sensibilizare
048 Energie regenerabilă: energie solară
146 Sprijin pentru adaptarea la schimbare pentru lucrători, întreprinderi și antreprenori

Centrul țigaretelui va fi motorul reînnoirii urbane, un spațiu nu mono-, ci unul multifuncțional, comunitar, cu caracter economic și inovator.

Eficiența energetică, suprafețele verzi și participarea comunității sunt principiile călăuzitoare de bază, iar spațiul trebuie să fie deschis și utilizabil pentru toate generațiile.

Reamenajarea complexă a fostei fabrici de țigaretelui este dezvoltarea care are cea mai puternică interrelație cu celelalte măsuri din pachet; succesul acesteia depinde în mare măsură de celelalte investiții planificate și viceversa. De asemenea, va aduce, în sine, o schimbare calitativă spectaculoasă în viața orașului.

Eficiența energetică și suprafețele verzi, implicarea comunității sunt cerințe minime - dar trebuie, de asemenea, să fie deschis și utilizabil pentru toate generațiile.

Dezvoltarea ar avea ca rezultat final restaurarea unui monument industrial de o amploare și importanță regională unică, construit între 1901 și 1907, conservând astfel un element important al patrimoniului construit și reintegrându-l în structura orașului și în viața culturală și comunitară a zonei. Reabilitarea terenului dezafectat va servi, de asemenea, la consolidarea rolului orașului în economia și cultura turismului, oferind o experiență pentru toți membrii familiei, inclusiv pentru copii și adulți, precum și noi locuri de muncă. Acesta ar putea deveni un nou centru turistic pentru municipiul. Este posibil să se dezvolte funcții (de exemplu, o casă de joacă științifică) în contextul schimbării funcțiunii, care nu au egal în România.

Proprietățile imobiliare ar trebui să permită următoarele tipuri de utilizare:

- locuințe de serviciu de 40-60 m² pentru profesori și medici
- restaurante, cafenele
- studiouri deschise, publice
- săli de repetiții
- galerii de artă
- ateliere de pregătire artistică, săli de repetiții
- creșă
- platformă dedicată tinerelor talente
- spațiu de conferințe, cu facilități pentru interpretare
- sală festivă
- noi spații pentru sporturi comunitare
- centru medical de diagnostic preventiv
- punct de prim ajutor
- service de biciclete
- sală de proiecție
- camere de oaspeți pentru programele de rezidențiat cultural
- piața alimentelor locale
- piața articolelor artizanale
- spațiu de incubație pentru industriile creative ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
- expoziție de istorie industrială locală
- centru interactiv de istorie locală ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
- spații de educație științifică, centru de aventură științifică, casă de joacă științifică
- birou de consultanță în formarea continuă
- biroul de informare privind eficiența energetică rezidențială ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
- biroul de informare privind eficiența energetică rezidențială
- cabinete de medicină de familie cu profil pediatric
- spații de colaborare pentru inovare și IMM-uri ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
- clădirile pot găzdui până la 10 unități de creație, artizanat sau mici afaceri
- alți furnizori de servicii complementare

Fără combustibili fosili și autovehicule în interiorul zonei și fără fumători în toată zona.

Se recomandă ca diferitele funcții să fie amplasate mixt, variat și dinamic.

Primul pas va fi ordonarea spațiilor de circulație și a portalului, urmat de amenajarea unităților de servicii publice moderne, eficiente energetic și accesibile, cu 1-2 astfel de funcțiuni pe clădire, sau 3-5 apartamente, 2-4 camere de oaspeți, câte un studio sau alt spațiu comunitar/artistic.

Numărul de întreprinderi ar trebui să fie de cel puțin 20 începând cu 2023 și ar trebui depuse eforturi pentru a se asigura că în primii 5 ani întreprinderile și ONG-urile care se mută aici plătesc doar un preț de cost, cu condiția conservării părții pe care o folosesc – nu ca parte a unui plan de construcție autorizat, ci sub formă de lucrări de întreținere. După 5 ani, ar trebui să se facă eforturi pentru ca cei care rămân să își renoveze efectiv suprafețele, cu finanțare preferențială. Sistemul mecanic al întregului complex de clădiri ELEMENT DE INVESTIȚII SMART va fi proiectat, ca o etapă - zero, pentru a fi uniform, eficient și sigur. Proprietatea imobiliară ar trebui să fie gestionată și operată ca o entitate separată, evitându-se astfel riscurile unor responsabilități multiple.

15 Dezvoltarea învățământului public

15 Dezvoltarea educației publice
033 TIC: Rețea de bandă largă de foarte mare capacitate (acces/bucă locală cu aceeași capacitate ca o fibră optică până la un punct de distribuție la punctul de deservire al unei proprietăți cu mai mulți chiriași)
048 Energie regenerabilă: energie solară
121 Infrastructura pentru educația și îngrijirea copiilor de vârstă mică
122 Infrastructura învățământului primar și secundar
145 Sprijin pentru dezvoltarea competențelor digitale
149 Sprijin pentru învățământul primar și secundar (cu excepția infrastructurii)
154 Măsurile de îmbunătățire a accesului la educație, la ocuparea forței de muncă și la incluziunea socială a grupurilor marginalizate, cum ar fi romii
169 Inițiative de dezvoltare teritorială, inclusiv elaborarea de strategii teritoriale

Elementele cheie ale dezvoltării educației publice în municipiu:

- deschidere față de studenții și elevii din regiune
- clase integrate, cu condiții adecvate
- organizarea de grupuri de recuperare
- digitalizare completă ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
  - o formarea profesorilor
  - o soluții curriculare locale
  - o dezvoltare locală de curriculum
  - o bilingvism româno-maghiar
  - o dotarea cu dispozitive digitale a tuturor elevilor din clasele 5-8
  - o dotarea cu dispozitive digitale a tuturor cadrelor didactice cu normă întreagă
  - o săli de clasă Smart
  - o utilizarea de platforme de calitate
  - o introducerea catalogului electronic
  - o platforme școlare pentru comunitățile de învățare online
  - o materiale de învățare și soluții de verificare bazate pe cloud
  - o asigurarea schimbului de cunoștințe între școli
- dotarea laboratoarelor și a sălilor de clasă cu echipamente din domeniul STEM (știință, tehnologie, inginerie și matematică) ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
- școli sănătoase
  - o medic școlar și spațiu de izolare
  - o stomatologie școlară
  - o psiholog școlar
  - o spațiu comunitar pentru elevi – cel puțin o suprafață de mărimea unei săli de clasă cu autonomie pentru elevi
  - o suprafață verde cu plante perene și mobilier stradal, min. 400 m²
  - o un teren de sport în aer liber pentru utilizare inclusiv seara și la sfârșit de săptămână, echipat în funcție de nevoile și sugestiile elevilor
  - o sală de educație fizică cu vestiar și duș

- suporturi pentru biciclete (acoperite, cu blocare) pentru 20% din elevi și studenți

16 Formare și economie

16 Formare și economie
023 Dezvoltarea competențelor pentru specializarea inteligentă, transformarea industrială, antreprenoriatul și adaptabilitatea întreprinderilor la schimbare
048 Energie regenerabilă: energie solară
122 Infrastructura învățământului primar și secundar
124 Infrastructura pentru educație și formare profesională și învățare pentru adulți
134 Măsurile de promovare a ocupării forței de muncă
136 Sprijin individual pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și integrarea socio-economică a tinerilor
140 Sprijin pentru corelarea cererii și ofertei pe piața muncii și pentru tranziție
145 Sprijin pentru dezvoltarea competențelor digitale
149 Sprijin pentru învățământul primar și secundar (cu excepția infrastructurii)
151 Sprijin pentru educația adulților (cu excepția infrastructurii)

Sistemul de educație și formare profesională trebuie să fie dezvoltat în următoarele direcții:

1. să furnizeze întreprinderilor locale și regionale lucrătorii potriviți, bine pregătiți și cu abilități de angajare, de preferință printr-un sistem dual, dar și prin pregătirea celor mai talentați studenți pentru cursurile universitare locale în domeniul tehnic și IT
2. implicarea în formare a tinerilor care nu intenționează să își continue studiile (din localitățile din regiune)
  - a. prin formare în domenii de interes special pentru întreprinzătorii locali (lista va fi actualizată o dată la 3 ani, în urma consultării cu întreprinzătorii – nu se pot introduce alte cursuri de formare),
  - b. în meseriile care răspund nevoilor populației din zonă (tâmplar, electrician, instalator apă și gaz, mecanic auto, zugrav vopsitor, tâmplar, dulgher, zidar, lăcătuș, frizer, coafor, maseur, cosmetician, ospătar)
3. toate cursurile ar trebui să fie concepute astfel încât să includă o versiune în limba maghiară, dar și limbile română și engleză
4. educația și formarea profesională ar trebui să încerce să se bazeze pe cunoștințele, experiența și tradițiile locale, astfel încât programele locale ale cursurilor de formare să includă asemenea elemente, care ar trebui să reprezinte cel puțin 5-10% din curriculumul de formare profesională
5. alfabetizarea digitală ar trebui să fie inclusă în toate programele de formare
6. crearea unui centru de perfecționare și de recalificare profesională pentru cei care au deja un loc de muncă, bazat pe formarea profesională, dar și pe cooperarea cu universitățile; lansarea unui

serviciu de consiliere în materie de perfecționare și de formare profesională pentru cei care au un loc de muncă

Toate instituțiile de învățământ secundar ar trebui să dispună de o lățime de bandă de internet de cel puțin 5 MB de încărcare pentru utilizatorii finali și toate sălile de clasă ar trebui să fie echipate cu o tablă interactivă online. ELEMENT DE INVESTIȚII SMART

Fiecare școală are nevoie de spații de depozitare a bicicletelor în interior pentru 30% din populația sa de elevi.

Pentru toate clădirile, apa caldă menajeră trebuie să fie asigurată de colectoare solare. În caz de renovare, se asigură climatizarea eficientă din punct de vedere energetic a sălilor de clasă și a atelierelor de lucru. ELEMENT DE INVESTIȚII SMART

Un spațiu de învățare pentru elevi și un spațiu comunitar în curțile școlilor secundare, care poate fi folosit și la sfârșit de săptămână, cu un hotspot ELEMENT DE INVESTIȚII SMART, teren de sport, iluminat stradal LED cu senzor de mișcare, fântână arteziană, bănci și camere de supraveghere. ELEMENT DE INVESTIȚII SMART

Să se asigure că educația și formarea profesională implică „maestri” care lucrează în companii locale și că elevii școlilor profesionale au, de asemenea, posibilitatea de a învăța despre procesele de inovare din universități.

Ar trebui sprijinite formarea continuă și dezvoltarea competențelor digitale și lingvistice ale cadrelor didactice din școlile profesionale și, acolo unde este posibil, ar trebui să se acorde subvenții motivaționale cadrelor didactice cu rezultate excelente, în plus față de stimulentele existente în sistem.

17 Dezvoltarea învățământului superior

17 Dezvoltarea învățământului superior
008 Investiții în imobilizări necorporale în centrele de cercetare și în învățământul superior publice direct legate de activitățile de cercetare și inovare
012 Activități de cercetare și inovare în centre publice de cercetare, în învățământul superior și în centre de excelență, inclusiv crearea de rețele (cercetare industrială, dezvoltare pilot, studii de fezabilitate)
028 Transferul de tehnologie și cooperarea între întreprinderi, centre de cercetare și sectorul învățământului superior
033 TIC: Rețea de bandă largă de foarte mare capacitate (acces/bucă locală cu aceeași capacitate ca o fibră optică până la un punct de distribuție la punctul de servire al unei proprietăți cu mai mulți chiriași)
048 Energie regenerabilă: energie solară
123 Infrastructura învățământului superior
150 Sprijin pentru învățământul superior (cu excepția infrastructurii)

Măsurile identificate mai jos răspund uneia dintre provocările principale ale municipiului, și anume menținerea dificilă a tinerilor adulți, precum și dezvoltarea unei structuri economice mai competitive. Având în vedere că tot mai mulți absolvenți mai bine pregătiți se stabilesc pe plan local, orașul ar trebui, de asemenea, să poată profita de proximitatea sa față de Brașov și de accesibilitatea îmbunătățită.

Oferta de învățământ superior trebuie să fie extinsă:

- prin lansarea unor cursuri tehnice și de inginerie, de preferință cu pregătire în domeniul comunicațiilor și tehnologiei informației
  - înființarea a cel puțin două institute sau centre de cercetare aplicată ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
  - organizarea de cursuri de învățământ superior și de formare deschise, cu materiale didactice specifice, adaptate la nevoile locale și regionale ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
  - lansarea, acolo unde este posibil, a unor cursuri postuniversitare internaționalizate – online și la fața locului (paralele și mixte) – în domenii tehnice, de inovare sau IT ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
  - cele trei locații de învățământ superior prevăzute în prezent ar trebui să vizeze soluții cu emisii zero de dioxid de carbon, cu un accent deosebit pe utilizarea energiei solare
  - campusurile de învățământ superior trebuie să dispună de o rețea de internet în bandă largă de foarte mare viteză, cu o viteză garantată de cel puțin 10 MB la utilizatorul final ELEMENT DE INVESTIȚII SMART
  - sistemul de cercetare și de predare în domeniul tehnico-informatic care urmează să fie creat ar trebui să ofere o bază solidă pentru un proces de inovare care să implice IMM-urile locale și ar trebui să dezvolte forme regulate de cooperare strânsă și directă cu instituțiile de formare profesională și cu liceele teoretice din domeniul științei
  - creșterea cu 500 a numărului de studenți (de zi) din oraș
- orașul ar trebui să organizeze cel puțin două conferințe internaționale pe an în domeniul științei și inovării începând cu 2023, cu scopul de a organiza două conferințe pentru fiecare lună din calendarul academic până în 2030.

18 Cartiere regenerare

18 Cartiere regenerabile
033 TIC: Rețea de bandă largă de foarte mare capacitate (acces/bucă locală cu aceeași capacitate ca o fibră optică până la un punct de distribuție la punctul de deservire al unei proprietăți cu mai mulți chiriași)
067 Gestionarea deșeurilor menajere: măsuri de prevenire, minimizare, sortare, reutilizare, reciclare
068 Gestionarea deșeurilor menajere: gestionarea deșeurilor reziduale

În această etapă, cartierele modernizate nu înseamnă reînnoirea energiei sau a transporturilor, ci:

- subcentre
  - o toate cartierele de blocuri ar trebui să implice cel puțin 1,5 hectare de terenuri situate în centru și proprietăți de servicii și comerciale, inclusiv reînnoirea spațiilor publice relevante cu suprafețe de înaltă calitate, fără asfalt
  - o accesul confortabil al pietonilor și al bicicliștilor la aceste subcentre din cadrul cartierului trebuie să fie asigurat prin trotuare protejate cu o lățime de cel puțin 3 m și accesibile persoanelor cu dizabilități
  - o în subcentre, parcare gratuită este înlocuită direct cu parcare ieftină de până la 1 oră, care devine progresiv mai scumpă după 1 oră
- nu pot fi create noi locuri de parcare în timpul investiției, numărul legal sau normal de locuri de parcare existent trebuie redus,
  - o prin desființare sau eliminare, pe o lungime de cel puțin 100 m
    - acolo unde lățimea trotuarului este mai mică de 2 metri; sau
    - să nu se amenajeze locuri de parcare pe o distanță de min. 5 m de la baza imobilelor de locuit; sau
    - în cazul în care nu poate fi asigurată lățimea necesară pentru accesul vehiculelor de stingere a incendiilor; sau
    - dacă vehiculele parcate pot împiedica accesul vehiculelor de stingere a incendiilor
  - o în cazul în care nu se aplică niciunul dintre motivele de desființare sau de eliminare, numărul de locuri de parcare ar trebui redus cu 20%, creându-se suprafețe pietonale și spații comunitare, dar ar trebui să fie prevăzut cel puțin un loc de parcare pentru persoanele cu handicap la fiecare 100 m, iar raportul dintre locurile de parcare și crearea de suprafețe verzi ar trebui să ajungă la 5:1 pentru secțiunea respectivă de 200 m
- crearea de parcări comunitare, fie printr-o soluție subterană pe două niveluri, fie prin amenajare simplă (cel puțin cu suprafață de macadam), direct la periferia zonelor rezidențiale (6 locații), care să asigure parcări gratuite pentru un număr de 1,3 ori mai mare decât numărul de locuri de parcare desființate sau eliminate, cu zone de parcare gratuită, cu acces pietonal dinspre cartierele afectate și echipate cu sisteme de supraveghere video și iluminat public cu LED cu senzor de mișcare

- crearea de locuri pentru plimbarea câinilor, în toate cele patru cartiere ale municipiului, adiacente parcărilor publice, de cel puțin 20x60 m, îngrădite, împrejmuite, cu mobilier urban și puncte de adăpare
- toate stațiile de autobuz din cartier ar trebui să aibă
  - o min. 3 suporturi pentru biciclete (în cazul în care populația sau instituții din zona formula o cerere în acest sens)
  - o protecție împotriva ploii și a vântului, sus și din două direcții suplimentare
  - o banchetă pentru 5 persoane, cu cotiere pe scaune
  - o zonă de așteptare cu suporturi lombare
  - o hotspot WiFi
  - o iluminare LED cu senzor de mișcare
  - o stații de autobuz cu alveola (cu excepție de drumuri cu 2 benzi pe sens)
  - o zonă fără staționare și fără oprire de 4 m în direcția de mers înainte și 3 m în direcția opusă, de preferință cu o zonă verde bine întreținută
  - o interfață digitală, de preferință online, pentru afișarea știrilor privind viața publică și a ofertelor culturale locală
  - o sistem de informare a pasagerilor și de apel de urgență
  - o cameră de supraveghere
- în fața punctelor comerciale din în cartiere
  - o trebuie să se asigure posibilitatea transportului de marfă – 1 oprire rezervată
  - o acest spațiu se pretează și pentru parcare a persoanelor cu dizabilități timp de până la 1 oră, în afara ora de livrare a mărfurilor
- nu se recomandă crearea de noi parcuri în cartiere, dar spațiile verzi ar trebui să fie proiectate și amenajate pentru uzul comunității, oferind o suprafață valoroasă pentru comunitate, adică nu separatori ai rutelor de trafic sau ca simple zone de „copaci în aliniament” – pentru dezvoltări, trebuie să se acorde prioritate arborilor multianuali, crescuți în pepinieră, fără tuia sau pini; arborii trebuie să aibă o suprafață liberă, neasfaltată, cu un diametru de cel puțin 2 m
- în fiecare cartier ar trebui construită rețeaua publică de internet rezidențial de foarte mare viteză în bandă largă, al cărei cablaj va fi deținut de municipiu și va fi utilizat pentru a asigura nevoile de rețea ale orașului inteligent, în timp ce capacitatea neutilizată a rețelei publice pentru servicii de internet rezidențial și de afaceri este propusă pentru a fi exploatată pe bază de concesiune în cicluri de 4 ani
- parcare în fața școlilor din cartiere nu este permisă între orele 7 și 9 și între orele 12 și 16; oprirea este permisă doar pentru a asigura mobilitatea elevilor
- în toate cartierele, municipalitatea poate demara un program de închiriere de locuințe prin cumpărarea de apartamente libere și renovarea imobilelor achiziționate, lăsând deschisă și posibilitatea ca cei care nu doresc să-și vândă apartamentele, ci să le închirieze pentru cel puțin 5 ani, să se alăture programului – aceste apartamente vor putea fi închiriate de chiriași
  - 10% cazuri sociale
  - 20% locuințe de serviciu (cultură, educație, sănătate)
  - 20% pentru familiile mari
  - 20% pentru părinții singuri
  - 30% în sistem de piață

Proporțiile de mai sus ar trebui menținute în toate cartierele, pentru a obține o distribuție socială echilibrată.

I9 Energie eficientă și accesibilă

<i>I9 Energie eficientă și la prețuri accesibile</i>
015 Digitalizarea IMM-urilor sau a întreprinderilor mai mari pentru a îndeplini criteriile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră sau de eficiență energetică (inclusiv comerțul electronic, e-business și procesele de afaceri în rețea, centrele de inovare digitală, laboratoarele vii, antreprenorii de internet, start-up-urile TIC, B2B)
029 Procese de cercetare și inovare, transfer de tehnologie și colaborare între întreprinderi, centre de cercetare și universități, axate pe economia cu emisii reduse de carbon, pe rezistența la schimbările climatice și pe adaptare la acestea
041 Renovarea eficiență din punct de vedere energetic a fondului locativ existent, proiecte demonstrative și măsuri de însoțire
042 Renovarea eficiență din punct de vedere energetic a fondului de locuințe existente în conformitate cu criteriile de eficiență energetică, proiecte demonstrative și măsuri de însoțire
044 Măsuri de renovare eficiență din punct de vedere energetic sau de îmbunătățire a eficienței energetice pentru infrastructura publică, proiecte demonstrative și măsuri de însoțire
048 Energie regenerabilă: energie solară
052 Alte energii regenerabile (inclusiv energia geotermală)
054 Cogenerare de înaltă eficiență, încălzire și răcire centralizată
055 Cogenerare de înaltă eficiență, încălzire și răcire urbană eficientă cu emisii reduse pe durata ciclului de viață

În domeniul eficienței energetice, se propune luarea următoarelor măsuri:

- toate clădirile publice noi, precum și cele care urmează să fie renovate și reamenajate, trebuie să includă elemente care să contribuie la producerea cel puțin parțială de energie pentru funcționarea clădirii, inclusiv posibilitatea de a produce apă caldă în mod eficient din colectoare solare
- reînnoirea echilibrată a stocului de locuințe:
  - trei clădiri în centru
  - șase clădiri în cartierul Simeria
  - șase clădiri pe Bulevardul General Grigore Bălan și Strada 1 Decembrie 1918
  - două clădiri în cartierul Ciucului
  - două clădiri în cartierul Gării

Reînnoirea coproprietăților imobiliare trebuie să includă cel puțin următoarele elemente:

- colectoare solare pentru apă caldă menajeră
- nu sunt permise nici sisteme individuale și nici sistemele pe scări, dimensiunea minimă este clădirea, dar cel puțin 30 de locuințe, sau conectarea la sistemul de încălzire centrală care se va construi în cartier
- reînnoirea completă a fațadei, ceea ce înseamnă că izolarea nu ar trebui să fie plasată pe tencuiala defectă și degradată, iar noul design al fațadei ar trebui să fie în concordanță cu peisajul urban și cu imaginea urbană, dar ar trebui să se acorde un cuvânt final de spus locuitorilor cu privire la versiunile posibile (min. 3 modele)

- modernizarea completă a instalațiilor mecanice, inclusiv a sistemelor de ventilație și, acolo unde este posibil, instalarea de încălzire prin pardoseală cu temperatură de funcționare scăzută
- ferestrele ar trebui să fie confecționate dintr-un cadru durabil, neplastic, care să asigure o ventilație adecvată chiar și atunci când sunt închise, să fie reglabile și retractabile, cu geamuri în trei straturi, cu un strat de folie subțire pe partea sudică
- pe lângă modernizarea energetică a coproprietăților imobiliare, amenajările improvizate în jurul acestora ar trebui să fie completate prin plantarea de plante mai sofisticate, cu mobilier urban și suporturi pentru biciclete (inclusiv cu blocare), pentru care proiectantul va propune min. 3 variante, care vor fi aprobate în prealabil de către primărie, iar ultimul cuvânt îl vor avea locuitorii
- nu se pot crea noi locuri de parcare atunci când se renovează coproprietățile imobiliare, ci ar trebui îmbunătățite facilitățile pentru pietoni și bicicliști
- introducerea treptată a încălzirii centrale (dacă schimbările în politici energetice nu mai permit utilizarea centralelor termice individuale în viitor):
  - mai întâi în centru, conectând clădirile publice
  - apoi, între 2025-2030, în două cartiere suplimentare, chiar dacă nu se asigură o acoperire completă, conectând instituțiile publice și coproprietăților imobiliare din jur, de preferință renovate
  - în toate cazurile, ar trebui să fie pregătită cogenerarea, de preferință cu un sistem cu dublu circuit, automatizat, inteligent, de până la 60 de grade
- soluții tehnice propuse pentru noile case particulare
  - colector solar pe acoperișul orientat spre sud
  - suprafață vitrată de cel puțin 35% pe fațada orientată spre sud
  - max. 20% suprafață vitrată pe fațada orientată spre nord
  - sistem orizontal de încălzire prin pardoseală cu pompă de căldură apă-apă cu temperatură joasă
  - în cazul în care suprafața utilă ajunge la 200 m² și există un furnizor de încălzire centrală, pe o rază de 200 m, se recomandă conectarea la încălzirea centrală
- se propune construirea infrastructurii necesare pentru amestecarea hidrogenului la stația de reducere a presiunii și de contorizare a municipiului, ceea ce va garanta că rețeaua de gaze a municipiului va continua să funcționeze chiar dacă rețeaua națională nu se va conforma directivelor UE după 2030
- municipiul să furnizeze energie electrică prin achiziții publice ecologice bazate pe surse de energie 100% regenerabile (eoliană, hidro, cogenerare de înaltă eficiență, parc fotovoltaic)

I10 Sfântu Gheorghe pentru vârsta a treia

I10 Silver Sf Gheorghe
018 Servicii și aplicații IT pentru competențe digitale și incluziune digitală
127 Alte infrastructuri sociale care contribuie la incluziunea socială în comunitate
147 Măsurile de promovare a îmbătrânirii active și sănătoase
161 Măsurile de îmbunătățire a accesului la îngrijirea pe termen lung (cu excepția infrastructurii)
168 Renovarea fizică și siguranța spațiilor publice

Economia pentru vârsta a treia din municipiu conține următoarele elemente:

- servicii de sănătate mintală și asistență psihologică ușor accesibilă pentru persoanele în vârstă
- activități de zi pentru persoanele în vârstă
- centru special pentru persoanele în vârstă, cu boala Alzheimer și alte tipuri de demență
- îngrijire la domiciliu
- infrastructură specifică pentru asigurarea condițiilor de a face sport pentru persoanele în vârstă

Toate trasee prioritare pentru pietoni (între benzi, centrală, de acces la subcentrele cartierelor) trebuie să asigure următoarele condiții:

- accesibilitate totală
- bănci cu cotiere la fiecare 100 m
- fântâni de apă potabilă la fiecare 500 m
- puncte de apel de urgență și defibrilatoare automate la fiecare 1.000 m
- câte o toaletă publică pe secțiune de traseu, accesibilă și cu scaunul cu roțile
- aceste tronsoane de drum ar trebui să fie accesibile și pentru nevăzători și persoanele cu deficiențe de vedere, cu puține pante și trepte și cu suprafețe antiderapante

Toate clădirile publice ar trebui să fie accesibile inclusiv persoanelor în vârstă și persoanelor cu mobilitate redusă, cel puțin la parter; aici ar trebui să aibă loc și primirea publicului și trebuie amenajate toalete și pentru persoanele cu mobilitate redusă. Toate clădirile publice ar trebui să aibă punct de prim ajutor și să fie dotate cu defibrilator extern automat.

Toate instituțiile publice, inclusiv școlile, ar trebui să ofere oportunități de voluntariat pentru persoanele în vârstă. Întreprinderile ar trebui, de asemenea, să fie încurajate să facă acest lucru. În cazul unităților de alimentație publică, ar trebui să fie semnalizate în mod special localurile care sunt accesibile inclusiv persoanelor în vârstă și persoanelor cu mobilitate redusă, datorită faptului că oferă confort suplimentar și o servire mai lentă.

I11 Mobilitate culturată

<i>I11 Mobilitate culturată</i>
077 Măsurile de atenuare a calității aerului și a zgomotului
081 Infrastructură de transport urban nepoluantă
082 Vehicule de transport urban nepoluante
083 Infrastructură pentru bicicliști
084 Digitalizarea transportului urban
086 Infrastructură pentru combustibili alternativi
094 Digitalizarea transporturilor: drumuri
168 Renovarea fizică și siguranța spațiilor publice
169 Inițiative de dezvoltare teritorială, inclusiv elaborarea de strategii teritoriale

Elementele pachetului de măsuri pentru o mobilitate civilizată sunt cuprinse în planul de mobilitate durabilă pentru municipiu și zonă.

I12 Centru sănătate

I12 Centrul de sănătate
019 Servicii și aplicații de e-sănătate (inclusiv e-sănătate, internetul obiectelor pentru activități fizice și asistență la domiciliu)
043 Construcția de clădiri noi eficiente din punct de vedere energetic
048 Energie regenerabilă: energie solară
128 Infrastructura de sănătate
129 Echipament sanitar
131 Digitalizarea asistenței medicale
160 Acțiuni de consolidare a accesibilității, eficienței și rezilienței sistemelor de sănătate (cu excepția infrastructurii)

Asistența medicală din municipiu nu este apreciată ca fiind adecvată de către locuitori și, chiar dacă numeroase elemente țin de competență județeană, se propun acțiuni și în context local, deoarece acest lucru poate avea un impact major asupra calității vieții locuitorilor și asupra percepției despre calitatea municipiului.

În acest context și, de asemenea, având în vedere zona mare de deservire, propunem următoarele:

- înființarea a 2 centrele de permanență
- min. 3 cabinete de medicină de familie cu profil pediatric
- furnizarea de locuințe de serviciu închiriate pentru medicii debutanți și rezidenți
- amenajarea de 2 clinici ambulatorii de gerontologie (cartierul Ciucului, cartierul Gării)
- în prezent, nu există posibilitatea ca pacienții vorbitori de limbă maghiară din Transilvania să se supună unei examinări complete de diagnosticare și prevenție, care nu este disponibilă nici la Târgu Mureș sau Cluj-Napoca, astfel încât – profitând de proximitatea Universității de Medicină din Brașov – o astfel de investiție de tip greenfield ar trebui implementată chiar și ca inițiativă privată, incluzând diagnosticul imagistic (PET, CT, RMN, ecografie), servicii complete de laborator medical, cel puțin 10 cabinete de specialitate (în cadrul unității nu se pot efectua teste de medicina muncii, de evaluare a aptitudinilor profesionale și de conducere auto) – se propune ca sistemul de diagnosticare să încheie un contractat cu fondul de asigurări pentru cel puțin 15% din capacitate, iar 2% din pacienți să aibă acces gratuit dacă sunt acoperiți de politicile locale de combatere a sărăciei
- municipiul și împrejurimile sale sunt potrivite pentru înființarea unui institut de reabilitare care să se concentreze pe problemele circulatorii, pulmonare și post-COVID
- toate unitățile medicale din municipiu trebuie să fie conectate la rețeaua de date a municipiului ELEMENT DE INVESTIȚII SMART și să asigure integrarea locală a e-sănătății ELEMENT DE INVESTIȚII SMART – spitalul, medicii de familie, cabinetele private, centrul de diagnosticare trebuie să aibă deopotrivă acces la istoricul rezultatelor testelor, al constatărilor și al tratamentelor, cu acordul pacientului
- trebuie să existe facilități de aterizare a elicopterelor de salvare în cel puțin două puncte din municipiu, la o distanță de 500 m de spital
- construirea unui centru medical și metodologic sportiv cu un hotel sportiv

I13 Egalitate de șanse

I13 Egalitatea de șanse
018 Servicii și aplicații IT pentru competențe digitale și incluziune digitală
043 Construcția de clădiri noi eficiente din punct de vedere energetic
048 Energie regenerabilă: energie solară
126 Infrastructura de locuințe (pentru nemigranți, refugiați și beneficiari de protecție internațională/solicitanți de protecție internațională)
127 Alte infrastructuri sociale care contribuie la incluziunea socială în comunitate
138 Sprijin pentru economia socială și întreprinderile sociale
148 Sprijin pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari (cu excepția infrastructurii)
152 Măsuri de promovare a egalității de șanse și a participării active în societate
153 Sprijinirea intrării și reintrării pe piața muncii a persoanelor defavorizate
155 Sprijin pentru societatea civilă care lucrează cu grupurile marginalizate, cum ar fi romii
162 Măsuri de modernizare a sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială
163 Promovarea incluziunii sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a celor mai vulnerabile și a copiilor

Ne propunem să implementăm o parte semnificativă a măsurilor de integrare, includere și protecție a persoanelor care trăiesc în sărăcie prin continuarea acțiunii GAL-ului urban de succes, care este în curs de desfășurare și pentru care se pregătește un plan strategic separat.

Sprijinirea persoanelor defavorizate este o parte esențială a viziunii etnice, lingvistice și urbane a orașului. Romii sunt o parte utilă a societății locale, trebuie dezvoltate programe adecvate și o viziune coerentă. O politică de sprijin eficientă și de succes poate pune capăt segregării, deja susținută de oraș, și poate contribui la incluziunea și responsabilizarea complexă a romilor. Romii pot fi o resursă importantă pentru dezvoltarea orașului și pentru menținerea populației sale.

Există, totuși, elemente care nu sunt bazate pe proiecte, ci sunt intervenții sistemice.

Acestea sunt enumerate ca intervenții sistemice:

- consiliere socială și administrativă cu ghișeu unic: Fabrica de Țigarete, cartierul Ciucului, cartierul Órkó
- spațiu comunitar autonom pentru tineri (4 locații): cel puțin 150 m² de (părți de) clădire, 300 m² de suprafață amenajată cu plante perene, mobilier urban și un teren de sport multifuncțional, hotspot cu conexiune de bandă largă, punct de apel de urgență – care va fi utilizat prin aplicația locală, pe bază de înregistrare
- un sistem de burse de studiu, care sprijină:
  - o absolvirea clasei a 8-a
  - o învățământul școlar profesional
  - o susținerea bacalaureatului
  - o continuarea studiilor la o universitate locală

doar pentru copiii din grupul-țintă de sărăcie și pentru profesorii acestora, cu bursă de student în faza de învățământ superior care ajunge la 120% din salariul minim net – stimulentele pentru profesor este în valoare de 50/100/150/200 EUR pe lună și se plătește profesorului care își asumă rolul de mentor-tutor,

iar 20/40/50 EUR dirigintelui (acest din urmă element nu este introdus în învățământul superior). Sunt eligibili doar tinerii între 13 și 25 de ani născuți în Sfântu Gheorghe, cu domiciliul permanent sau temporar în municipiu, precum și profesorii acestora. Cadrele didactice din școlile neintegrate nu sunt eligibile.

- eliminarea treptată a sistemelor segregate de îngrijire (capacitatea actuală redusă la 20% sau mai puțin) până în 2030
- dezvoltarea unui cadru local pentru politica educațională în domeniul egalității de șanse: definirea clară la nivel local a grupului țintă, crearea condițiilor pentru clasele integrate și sprijin prioritar pentru instituțiile integrate începând cu 2024, cu condiția ca în primul an (clasele I, a V-a și a IX-a) să fie asigurate 2 locuri pe clasă pentru elevii din grupul țintă
- elevii din învățământul integrat ar trebui să beneficieze de
  - o mic dejun
  - o posibilitatea de a se spăla dimineața
  - o 2 schimburi de haine de vară și 2 schimburi de haine de iarnă (la cerere)
  - o spălarea, uscarea și călcarea hainelor
  - o program școală după școală
  - o prânz cald
  - o ședințe individuale de psihologie școlară
  - o participarea gratuită la evenimente extra-curriculare
  - o subvenționarea activităților sportive (gratuitate)
  - o asistență educativă bisăptămânală specifică (în funcție de necesități)
  - o evaluare inițială și anuală, identificarea nevoilor speciale
  - o informarea și motivarea periodică a părinților cu privire la progresul școlar
- asistență în îngrijirea și reabilitarea persoanelor în vârstă, bolnave și cu handicap
- un program permanent de alfabetizare digitală pentru adulții din grupul țintă
- iluminatul stradal în cartierele mai dens populate de grupul țintă ar trebui să fie cu o categorie de iluminat mai mare decât cea normală, ar trebui să se instaleze camere de supraveghere pe străzile în cauză ELEMENT DE INVESTIȚII SMART și pe străzile de legătură (pe o rază de 250 m), iar pe stâlpii de iluminat stradal ar trebui să se instaleze puncte de apel de urgență la fiecare 250 m
- accesul liber și neîngrădit la apă potabilă, la băi publice și la internet în ghetouri până la desființarea acestora
- se propune crearea de întreprinderi sociale pentru a oferi locuri de muncă valoroase pentru persoanele și gospodăriile țintă, dar acestea nu ar trebui să se angajeze în servicii sau producție stigmatizante, degradante sau stereotipice și ar trebui să contribuie la ocuparea flexibilă a forței de muncă și la formarea continuă a angajaților

Guvernanță și gestionare

Măsuri pentru monitorizare transparentă

La punerea în aplicarea strategiei, ar trebui să se utilizeze următoarele mecanisme organizaționale:

- asigurarea controlului publicului
  - o informare prin presă
  - o birou de informare strategică
  - o audieri publice
  - o grupuri de monitorizare la nivel de populație
  - o consultări cu grupurile țintă
  - o consultări online, măsurarea continuă și bianuală a satisfacției
- parteneriat
  - o înființarea unui forum de consultare strategică cu participarea deschisă a partenerilor implicate în planificare
  - o înființarea unor comitete tematice de monitorizare (economie și educație, servicii sociale, energie și clima, calitate vieții), care se reunesc bianual
- asigurarea controlului tehnico-profesional prin intermediul comitetului tehnic consultativ al arhitectului-șef municipal, sub conducerea arhitectului-șef
- ar trebui stabilit un parteneriat cu cele două instituții de învățământ superior din municipiu pentru a pune în aplicare strategia și a planifica comunicarea acesteia; de asemenea, ar trebui organizat un forum anual al învățământului superior

Revizuirea strategiei

Strategia poate fi revizuită pe baza evaluării intermediare, pe baza datelor referitoare la anul 2025, în anul 2026, sau la cererea scrisă a unuia dintre partenerii sau organizațiile menționate în acest capitol. Procedura de revizuire este lansată imediat, în condițiile în care autoritatea de management formulează o cerere în acest sens și aduce ulterior modificări substanțiale.

Consiliul local decide, cu o majoritate de 2/3, cu privire la modificarea strategiei, pe baza unor consultări și a muncii în parteneriat.

Un număr semnificativ de proiecte nu sunt finanțate din fondurile UE, astfel încât fiecare buget anual ar trebui să revizuiască lista proiectelor care urmează să fie finanțate din bugetul local

pentru anul următor, ținând cont de faptul că ar putea fi necesare alte intervenții mici în perioada de până în 2029:

- în cazul în care se situează sub 2 milioane de euro, vor primi finanțare fără o schimbare de strategie;
- dacă însă valoarea preconizată a investiției depășește 2 milioane de euro, alocarea bugetară în conformitate cu orientările din această strategie poate fi acordată numai după modificarea strategiei – în măsura în care proiectul este considerat de importanță strategică pe baza discuțiilor și analizelor.

Această regulă nu se aplică în cazul unor investiții de ajutor, în cazuri de dezastre sau în alte situații de urgență sau în cazul în care investiția rezultă dintr-o obligație legală, dacă obligația legală intră în vigoare după adoptarea strategiei. Această regulă nu se aplică în cazul proiectelor finanțate prin programe naționale sau fonduri UE. Pentru aceasta din urmă, procedura este următoarea:

- documentul justificativ pentru proiect ar trebui să ia în considerare, în primul rând, la care dintre obiectivele acestei strategii va contribui inițiativa,
- în contextul proiectului, ar trebui să se examineze, la nivelul temei de proiectare, care elemente sunt legate de obiectivele, elementele și proiectele specifice ale strategiei, iar acestea ar trebui să fie indicate în mod clar viitorului proiectant,
- în cazul documentelor și planurilor tehnico-economice ce urmează a fi elaborate, proiectantul trebuie să demonstreze că a ținut cont de aspectele strategiei și să specifice soluțiile care includ răspunsuri concrete la elementele specifice municipiului Sfântu Gheorghe. Dacă nu există astfel de elemente, planul nu poate fi acceptat.
- în cazul în care nu se poate demonstra că proiectul este în conformitate cu strategia actuală, acesta este considerat un proiect fără caracter strategic,
- această analiză ar trebui efectuată pentru toate proiectele aflate deja în curs de desfășurare, de preferință înainte de adoptarea documentului tehnico-economic, și, în aceste cazuri, se recomandă ca tema planificării să fie completată în conformitate cu aspectele strategice, ca și în cazul proiectelor care urmează să fie inițiate în viitor.

Soluții organizaționale

- Înființarea unui parteneriat de dezvoltare intercomunitară pentru luarea deciziilor SIDU, inclusiv în ceea ce privește infrastructura de transport zonal pentru biciclete și zone verzi;
- Înființarea unui parteneriat de dezvoltare intercomunitară pentru implementarea măsurilor de transport public din planul de mobilitate;
- toate autobuzele, panourile de informare și stațiile de autobuz (în întreaga zonă, fie că sunt construite de municipalități sau sunt în curs de licitație, modernizate etc.) să fie gestionate de compania de autobuze;
- asociația de transport public va înființa un departament separat care nu va furniza sau opera servicii, dar va defini cerințele de calitate și cantitate pentru transportul public local și regional, inclusiv sistemul de emiterie a билетelor și de informare a pasagerilor, aplicația și stațiile de autobuz, și va încheia un contract cu compania de exploatare a autobuzelor;-sistemul de navetă de transport public va fi integrat în acest sistem, dar nu va fi gestionat de compania de exploatare a autobuzelor, ci va fi desemnată o companie separată
- curățarea stațiilor de autobuz și a zonei de 5 m a acestora, precum și golirea coșurilor de gunoi, sunt contractate de către operator cu societatea care deține concesiunea de gestionare sau de colectare a deșeurilor.

Cu alte cuvinte, se propune înființarea a două parteneriate de dezvoltare intercomunitară:

1. primul parteneriat se va centra pe aspectele legate de dezvoltarea zonelor urbane funcționale și de conectarea și gestionarea zonelor verzi și a zonelor de ciclism;
2. al doilea parteneriat va fi o asociație de transport public.

Asociația de transport comunitar va fi o entitate separată care stabilește și controlează condițiile de funcționare a serviciului de transport. Asociația dobândește drept de participare în cadrul societății de transport public, ceea ce îi permite să delege direct gestionarea infrastructurii de transport comunitar.

Proiritizarea strategică

La stabilirea ordinii de prioritate a proiectelor, se va acorda atenție celor care sunt armonizate cu această strategie, și care dispun de relevanță strategică clară.

În cazul proiectelor de tip non-strategic, se propune să se acorde prioritate proiectelor care vizează cartierul Ciuclui, Őrkő, cartierul Gării și satele aparținătoare municipiului.

Ordinea de prioritate propusă pentru proiectele de importanță strategică este următoarea:

1. proiecte în banda portocalie, inclusiv investiții culturale și Centrul Țigaretii
2. inițiative de calmare a traficului și de accesibilizare
3. inițiative în domeniul formării profesionale și al învățământului superior
4. acțiuni legate de parcul industrial și de dezvoltare economică inteligentă
5. inițiative privind benzile verzi și albastre
6. îmbunătățiri în ceea ce privește ciclismul și mersul pe jos
7. investiții în centre de cartiere de tip regenerare urbană
8. digitalizarea
9. alte proiecte.

În cadrul proiectelor strategice, alegerea între proiectele de același categorie va trebui să se facă prin prioritizarea proiectelor mai puțin conflictuale, care au un grad ridicat de susținere din partea publicului.

Aplicând metodologia de mai sus pe idei/proponeri de proiecte și proiecte în curs de elaborare, prezentăm următoarea lista de proiecte:

1. proiecte în banda portocalie, inclusiv investiții culturale și Centrul Țigaretii
  - 1.1. Demolare Hotel Bodoc și construire Centru Cultural și de Tineret
  - 1.2. Amenajarea unui centru de experiență / casă de joacă științifică în fosta Fabrică de Țigarete
  - 1.3. Derularea proiectului complex în Fabrica de Țigarete – servicii, locuințe, ateliere, recreere, incubator de afaceri creative, centru cultural și de tineret
  - 1.4. Reamenajarea și lărgirea suprafețelor destinate mersului pe jos, odihnă, recreere și destinate mersului cu bicicletă de la Centrul Țigaretii până la biserică romano-catolică
  - 1.5. Reabilitarea anvelopei clădirii "Casa Căsătoriei" din Mun. Sfântu Gheorghe

- 1.6. Amenajarea de zone cu prioritate pentru pietoni ("shared space" - spații partajate/ reglementări de tip zonă rezidențială)
- 1.7. Amenajarea spațiilor pietonale în inima orașului
- 1.8. Modernizarea sediului Teatrului „Tamási Áron”
- 1.9. Muzeul comunismului
- 1.10. Reabilitarea energetică a clădirii fabricii de țigarete
- 1.11. Creșterea rezilienței florei din parcul central în contextul schimbărilor climatice
2. inițiative de calmare a traficului și de accesibilizare
  - 2.1. Modernizarea și înființarea de stații de transport public noi, inclusiv în zona metropolitană, focusată la centre de cartiere, axa portocalie, unități de învățământ, zone industriale, gara CF, câte 2 stații în fiecare sat component cu linii de transport public
  - 2.2. Stații de încărcare pentru material rulant electric la cap de linii în zona metropolitană
  - 2.3. Modernizarea transportului în comun prin achiziționarea de autobuze electrice
  - 2.4. Extindere depou pentru autobuze
  - 2.5. Acces neîngrădit pentru persoane cu handicap, nevăzători și surzi în zona centrală prin acțiuni integrate de accesibilizare, inclusiv accesibilizarea instituțiilor publice (intrări)
3. inițiative în domeniul formării profesionale și al învățământului superior
  - 3.1. Reabilitarea infrastructurii de învățământ la Lic. Tehnologic „Puskas Tivadar”
  - 3.2. Laboratoare STEM în fiecare școală gimnazială și în licee tehnologice
  - 3.3. Centru de perfecționare și de recalificare pentru adulți pe baza liceelor tehnice
  - 3.4. Proiecte integrate de educație: dotări și digitalizare
  - 3.5. Lansarea centrului regional de cercetare-dezvoltare în domeniul industriei creative
  - 3.6. Acces internet de bandă largă extremă în licee
4. acțiuni legate de parcul industrial și de dezvoltare economică inteligentă
  - 4.1. Asigurarea necesarului de energie inclusiv din resurse regenerabile (fotovoltaice, vânt) pentru parc industrial, inclusiv acces la electrificare industrială prin LES 110 kV, subsistem de GN dedicat cu racord și SRMP proprie
  - 4.2. Extinderea parcului industrial
  - 4.3. Amenajarea Design Bank
  - 4.4. Construire incubator de afaceri și Makerspace
  - 4.5. Incubator de afaceri
5. Inițiative privind benzile verzi și albastre

- 5.1. Drumuri de recreere cu biciclete în zona albastră, inclusiv acces la sistemul de mobilitate cu biciclete din oraș, locuri de odihnă, belvedere și refugii de ciclism
- 5.2. Pădure urbană publică paralel cu cartierul Simeria – alee, 3 priveliște, mobilier urban, fitness urban, acces, siguranța, drumuri tematice
- 5.3. Complex de agrement pe albia râului Olt
- 5.4. Construirea digului de protecție pe cursul pârâului Debren
- 5.5. Amenajarea zonei de agrement pe malul râului Olt
- 5.6. Crearea conexiunii pentru mersul pe jos și cu bicicletă între cele trei axe: portocalie, albastră și verde – cel puțin 3 rute
6. Îmbunătățiri în ceea ce privește ciclismul și mersul pe jos
  - 6.1. Accesibilizarea axei portocalie prin culoare pietonale dinspre cartiere (acces pentru toți, lățime lărgită, mobilier urban, CCTV și iluminat public adaptat)
  - 6.2. Dezvoltarea rețelei de piste dedicate circulației bicicletelor
7. investiții în centre de cartiere de tip regenerare urbană
  - 7.1. Revitalizarea centrelor din zone rezidențiale – 3 centre cu funcțiuni adecvate, complexe și calmarea traficului, acces pietonal și de ciclism, suprafețe verzi, CCTV, iluminat public, mobilier urban, hotspot, stație de autobuz inteligent, parcare pentru biciclete
  - 7.2. Regenerarea zonei Gării
  - 7.3. Reabilitarea zonelor verzi din cartierele de blocuri
  - 7.4. Îmbunătățirea serviciilor medicale prin cabinete de familie cu specializare în pediatrie, respectiv prin centru de permanență
  - 7.5. Construirea a trei creșe
  - 7.6. Înființarea parcarilor centralizate în fiecare cartier, cu acces pietonal și de biciclete
8. digitalizarea
  - 8.1. Extinderea rețelei de stații de autobuz și a rețelei de e-ticketing
  - 8.2. Implementarea unui sistem inteligent de parcare
  - 8.3. Serviciul public de internet cu viteza ultra în cartiere, campusuri și în axa portocalie
9. alte proiecte
  - 9.1. Realizare Varianta de Ocolire – DN 13E - DN 12 și pod peste râul Olt
  - 9.2. Drum legătură autostrada A 13

- 9.3. Construirea infrastructurii necesare pentru producerea hidrogenului și introducerea hidrogenului în sistemul de distribuție de gaze naturale, inclusiv înființarea stațiilor de încărcare pentru mobilitate bazată pe hidrogen
- 9.4. Stații de încărcare pentru mobilitate electrică
- 9.5. Înființarea a 2 centre de zi pentru persoane vârstnice, în axa portocalie (1. centru de zi pentru vârstnici, cu servicii sociale și de sănătate, recuperare, 2. centru de zi Alzheimer și demența, cu servicii inclusiv pentru familii afectate)
- 9.6. Construire locuințe protejate pentru persoane cu dizabilități mintale
- 9.7. Reabilitarea Școlii Generale Neri Szent Fulop
- 9.8. Înființarea serviciilor integrate sociale destinate persoanelor defavorizate – consiliere, sănătate mintală, integrare în piața muncii, ateliere speciale și protejate, servicii psihologice (cel puțin 2 locații cu activitate permanentă)
- 9.9. Construirea unei grădinițe pe str. Borviz, mun. Sf. Gheorghe
- 9.10. Construirea unui bazin acoperit de înot cu dimensiuni olimpice
- 9.11. Construirea Patinoarului artificial lângă Arena Sepsi
- 9.12. Înființarea parcurilor dedicate pentru câinii (3 parcuri câte minim 0,05 ha)
- 9.13. Reabilitarea și amenajarea căii de rulare a infrastructurii rutiere pe care circulă transportul public
- 9.14. Reconvertirea și refuncționalizarea terenului în zona stației de apă industrială
- 9.15. Reconvertirea și refuncționalizarea unor terenuri degradate din zona Câmpul Frumos
- 9.16. Reconvertirea și refuncționalizarea unor terenuri degradate din zona Cartierul Ciucului
- 9.17. Ecologizarea zonei Hotelului Bodoc
- 9.18. Construire locuințe sociale în cartierul Orko
- 9.19. Decontaminarea și refuncționalizarea terenului aferent fermelor de păsări
- 9.20. Construirea unor case înșiruite
- 9.21. Implementarea unui sistem inteligent de gestionarea deșeurilor
- 9.22. Amenajarea unor parcuri împădurite (zona Orko, spre Șugaș, spre Vâlcele)
- 9.23. Modernizarea drumurilor în Câmpul Frumos
- 9.24. Centru de reabilitare și locuință protejată IRISZ pentru persoane cu dizabilități psihice
- 9.25. Reabilitare infrastructură rutieră către Șugaș Băi
- 9.26. Construirea unor clădiri de parcare supraetajate
- 9.27. Extinderea rețelei de gaze naturale în Chilieni și Coșeni

- 9.28.Reabilitarea unor străzi
- 9.29.Înființarea 2 heliport (1 la spital)
- 9.30.Extinderea rețelei de camere de supraveghere
- 9.31.Consolidarea, reabilitarea blocului de locuințe avariat din str. Dealului
- 9.32.Amenajarea unei baze sportive în Coșeni
- 9.33.Reabilitarea clădirii Sing-Sing
- 9.34.Eficientizarea energetică a Școlii Generale „Varadi Jozsef”, clădirea nouă
- 9.35.Eficientizarea energetică a Școlii Generale „Varadi Jozsef”, clădirea veche
- 9.36.Eficientizarea energetică și extinderea Liceului Teoretic „Mikes Kelemen”
- 9.37.Reabilitarea termică a Liceului Tehnologic, Economic, Administrativ „Berde Aron”
- 9.38.Eficientizarea energetică a Școlii Generale „Nicolae Colan”
- 9.39.Eficientizarea energetică clădirii și a rețelei de internet a internatului la Colegiul Național „Szekely Miko”
- 9.40.Eficientizarea energetică a Școlii Generale „Ady Endre”
- 9.41.Eficientizarea energetică a Școlii Generale „Godri Ferenc”
- 9.42.Reabilitarea termică a sălii de sport aferente Colegiului Național Mihai Viteazul
- 9.43.Reabilitarea termică a unor clădiri publice
- 9.44.Reabilitarea termică a unor blocuri de locuințe
- 9.45.Eficientizarea energetică a iluminatului public
- 9.46.Realizare terminal de transport intermodal metropolitan
- 9.47.Amenajare drum în Cartierul Örkő
- 9.48.Extinderea rețelelor de utilități publice în Cartierul Orko
- 9.49.Intabularea parcelelor din așezări informale, locuite de grupuri sociale afectate de sărăcie
- 9.50.Construire locuințe sociale în ZUM Câmpul Frumos
- 9.51.Construirea unui complex sportiv (zona Stadionului Municipal)
- 9.52.Finalizarea complexului sportiv (zona Stadionul Mic)
- 9.53.Implementarea unei rețele de stații de încărcare pentru mașini electrice
- 9.54.Reînnoirea parcului auto al Primăriei prin achiziția unor autovehicule ecologice
- 9.55.Construirea unor blocuri ANL
- 9.56.Reparații curente și modificare șarpantă Casa de Cultură „Kónya Ádám”
- 9.57.Amenajare skate park
- 9.58.Reabilitarea clădirii str. Oltului nr.12

9.59.Realizarea barajului și lacului de pe pârâul Debren

Precizări referitor la proiecte POR 2021-2027

Metodologie de prioritizare pentru proiectele POR 2021-2027

METODOLOGIA DE PRIORITIZARE A PROIECTELOR aferente măsurilor referitoare la infrastructură verde (OS b(vii)), cele de mobilitate urbană durabilă (OS b(viii)) și cele privind regenerarea urbană și infrastructura de turism, patrimoniu și cultură din zonele urbane (OS e(i)), aferente Priorităților 3, 4 și 8 din POR Centru 2021-2027

Procesul de prioritizare are ca scop obținerea unei liste de proiecte prioritare, implementabile pe termen scurt și mediu (2021-2027) și sustenabile din punct de vedere financiar. Aceasta înseamnă o listă de proiecte prioritare, a căror valoare estimată și planificare anuală ar trebui să se încadreze în bugetul de investiții al UAT Sfântu Gheorghe. Proiectele selectate se vor încadra în măsurile referitoare la infrastructură verde (OS b(vii)), cele de mobilitate urbană durabilă (OS b(viii)) și cele privind regenerarea urbană și infrastructura de turism, patrimoniu și cultură din zonele urbane (OS e(i)), aferente Priorităților 3, 4 și 8 din POR Centru 2021-2027, măsuri pentru care au fost stabilite alocări predefinite în cadrul Programului.

Având în vedere numărul mare de proiecte planificate pentru perioada 2021-2027 (și anterior) și aflate în diferite stadii de implementare, centralizate pe baza propunerilor SIDU 2021-2027, a documentelor strategice existente la nivelul municipiului și a situației proiectelor furnizată de Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe, metodologia de prioritizare cuprinde două etape principale:

1. Selecția unei liste scurte de proiecte:

- Pentru realizarea listei scurte s-a realizat un prim exercițiu de prioritizare, în colaborare cu echipa Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe, pe baza situației actuale a proiectelor, prin aplicarea unor filtre de selecție ce se referă la:
- Continuarea proiectelor în curs de implementare/pentru care au fost inițiate demersuri în acest sens;
- Maturitatea proiectelor, astfel încât probabilitatea realizării acestora să fie cât mai crescută;
- Valorificarea oportunităților de finanțare din fonduri nerambursabile aferente finalului perioadei de programare 2021-2027;

- Contribuția la obiectivele strategice și instituționale și corelarea cu alte proiecte, maximizând astfel impactul intervențiilor printr-o abordare integrată;
- Nevoile locale, urgența acestora și necesarul asigurării serviciilor pentru populație.

Lista scurtă de proiecte prezentată în continuare include astfel și proiecte a căror necesitate a fost identificată ulterior elaborării strategiilor/documentelor strategice și care vor fi implementate în perioada 2021-2027. Totodată, lista proiectelor și măsurilor propuse pentru finanțare și implementare include bugetul necesar pentru pregătirea de documentații tehnice pentru investiții noi, necesare proiectelor în curs de pregătire pentru următoarea perioadă de programare.

TABEL - LISTA SCURTĂ DE PROIECTE

Nr.	Titlu proiect	Valoare totală estimată (EUR)	Orizont de timp pentru implementare	Stadiu proiect
1.				
...				
n				

Lista scurtă de proiecte va fi ordonată în funcție de prioritizarea proiectelor, coordonată cu necesarul de fonduri sau cofinanțare (în cazul proiectelor cofinanțate din fonduri europene) din bugetul local.

Prioritizarea proiectelor poate fi actualizată anual, în funcție de progresul acestora și nevoile apărute, conform metodologiei de prioritizare. Prioritizarea va fi realizată de către Primar și o echipă desemnată din cadrul aparatului propriu al primarului și serviciilor publice cu atribuții în planificarea și gestiunea proiectelor de dezvoltare, care să acopere asigure domeniile de expertiză relevante. Pentru prioritizarea investițiilor la nivelul municipiului Sfântu Gheorghe se propune o matrice de notare, ce permite evaluarea multi-criterială bazată pe criterii obiective de evaluare. Criteriile propuse sunt ponderate în funcție de importanța lor. Pentru evaluarea multi-criterială a proiectelor au fost stabilite 6 criterii de evaluare, care reflectă elemente de bază pentru îndeplinirea viziunii și obiectivelor instituționale și, nu în ultimul rând, vizează fezabilitatea investițiilor. Pentru fiecare criteriu, proiectele

vor fi notate de la 1 la 10, conform modului de notare descris în tabelul de mai jos. Punctajul total va fi calculat în funcție de ponderea fiecărui criteriu, în cadrul matricei de prioritizare.

TABEL - SISTEMUL DE PRIORITIZARE A PROIECTELOR

Criteriu	Mod de notare	Pondere
Dimensiunea grupului țintă	<ul style="list-style-type: none"> - proiectul vizează întregul municipiu/ un grup țintă extins (5-10 puncte, în funcție de dimensiunea grupului țintă) - proiect cu impact la nivelul unei zone restrânse / grup țintă specific, restrâns (1-5 puncte, în funcție de dimensiunea grupului țintă) 	20%
Disponibilitatea resurselor financiare	<ul style="list-style-type: none"> - din surse nerambursabile (10 puncte) - din bugetul propriu (6 puncte) - din împrumuturi contractate (3 puncte) 	20%
Complementaritatea cu alte proiecte	<ul style="list-style-type: none"> - condiționează alte proiecte (8-10 puncte) - completează acțiuni deja implementate (3-7 puncte) - nu se corelează cu alte proiecte de investiții (1-2 puncte) 	10%
Maturitatea proiectului	<ul style="list-style-type: none"> - proiectul este matur (gata de implementare, documentațiile tehnice sunt pregătite etc.) (8-10 puncte) - este în curs de pregătire (4-7 puncte) - este la nivel de idee/schiță (1-3 puncte) 	20%
Impactul social (afectează grupuri vulnerabile pe raza municipiului)	<ul style="list-style-type: none"> - vizează explicit acest impact (8-10 puncte) 	10%

	- atinge problematica (4-7 puncte) - nu contribuie deloc (1-3 puncte)	
Impactul asupra dezvoltării durabile, eficiența utilizării resurselor și protecției mediului	- vizează explicit acest impact (8-10 puncte) - atinge problematica (4-7 puncte) - nu contribuie deloc (1-3 puncte)	20%

TABEL - MATRICEA DE PRIORITIZARE

Proiect	Criteriu 1			...	...	Criteriu 6			Prioritate
	Scor (1-10)	Pondere (%)	Total (Scor x pondere)			Scor (1-10)	Pondere (%)	Total (Scor x pondere)	
Proiect 1									
Proiect 2									
...									
Proiect n									

Cadrul instituțional pentru proiectele POR 2021-2027

Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă a Municipiului Sfântu Gheorghe nu stă în responsabilitatea unei singure persoane sau a unei instituții, ci necesită implicarea întregii comunități locale – instituții publice, organizații ale societății civile și mediului de afaceri, mediul universitar și cetățeni, printr-o abordare participativă și centrată pe cetățean/utilizator. Implicarea unor astfel de parteneri este necesară atât în designul inițiativelor/proiectelor/serviciilor, în mobilizarea de resurse, în implementare, cât și în monitorizarea și evaluarea implementării de ansamblu a strategiei. În acest scop, ca parte a demersului de elaborare a Strategiei a fost identificată o serie de parteneri locali potențiali pentru implementarea SIDU, respectiv dezvoltarea și implementarea proiectelor din cadrul portofoliului de proiecte, din cadrul administrației publice, reprezentanți ai mediului academic, profesional, non-profit și cetățeni. Unii dintre aceștia au fost implicați încă din faza inițială, de analiză a nevoilor, fie prin solicitări de date și informații, fie prin chestionare. Mai mult, aceștia vor fi consultați în cadrul grupurilor de lucru tematice. Participanții la grupurile de lucru pot constitui un grup consultativ valoros în implementarea SIDU, asigurându-se astfel dialogul cu toate categoriile de actori relevanți pentru dezvoltare urbană integrată și inovare.

În ceea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea propriu-zisă a strategiei, acestea se vor face la nivelul Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe. Totodată, pe tot parcursul etapelor ce decurg după elaborarea SIDU: prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare, pregătirea, implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectelor, municipiul Sfântu Gheorghe va consulta Agenția pentru Dezvoltare Centru, respectiv Departamentul de Dezvoltare Urbană, Brașov.

În scopul implementării SIDU, la nivelul Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe se va constitui Unitatea de monitorizare și evaluare a SIDU (UME SIDU), cu rolul de coordonare a implementării, de monitorizare și evaluare a SIDU. Unitatea de monitorizare și evaluare a SIDU va fi constituită la nivelul Direcției Generale de Dezvoltare Proiecte (incluzând, după caz, și personal din alte direcții ale Primăriei și/sau serviciilor publice). UME ar urma să fie condusă de un Responsabil SIDU cu experiență relevantă în domeniu și ar cuprinde o echipă mixtă, formată din reprezentanți ai direcțiilor/ compartimentelor cu un rol decisiv în implementarea strategiei.

Având în vedere aria de acoperire largă a SIDU, implementarea propriu-zisă a măsurilor și proiectelor ar urma să se facă la nivelul direcțiilor din cadrul Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe, al serviciilor și instituțiilor subordonate, al întreprinderilor publice sau al parteneriatelor dintre acestea și/sau cu

parteneri externi, prin echipe de proiect dedicate. Echipele de proiect vor raporta progresul către UME a SIDU.

Responsabilitățile UME SIDU vor consta în:

- Monitorizarea proiectelor și inițiativelor planificate, implementate sau în curs de implementare;
- Consilierea echipelor de proiect în implementarea proiectelor;
- Colectarea datelor necesare monitorizării;
- Evaluarea periodică a implementării SIDU - va propune actualizări ale SIDU pe baza rezultatelor monitorizării și evaluării;
- Recomandări privind pașii următori la finalul perioadei de programare 2021-2027.

UME va avea un rol important în implementarea SIDU. În acest context, va fi formată o echipă constituită din personalul propriu al Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe, având cunoștințele de specialitate necesare și experiență relevantă atât în planificare strategică, cât și în implementarea de proiecte finanțate din fonduri europene. Din punct de vedere al resurselor umane implicate, echipa UME va include cel puțin următoarele persoane:

- Responsabil SIDU – va coordona UME și procesul de monitorizare și evaluare a implementării SIDU, va asigura coordonarea SIDU cu restul documentelor strategice – PMUD, Strategia de Transformare Digitală, PAED, PUG etc., va contribui la prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare și la coordonarea echipelor de proiect;
- Responsabil tehnic – va urmări implementarea SIDU din punct de vedere tehnic, va urmări implementarea proiectelor și va consilia, dacă este necesar, echipele de proiect, va contribui la prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare;
- Asistent SIDU – va asista echipa în ceea ce privește sarcinile administrative, comunicarea și coordonarea echipelor de proiect etc.

Având în vedere faptul că Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană Durabilă a Municipiului Sfântu Gheorghe propune un portofoliu extins de proiecte, setând ambițiile municipalității pentru perioada

2021–2027 și post-2027, monitorizarea și evaluarea implementării strategiei este extrem de importantă în economia proiectului. Acest demers va fi coordonat de Unitatea de Monitorizare și Evaluare a Implementării SIDU (UME SIDU) și ar fi oportun să ia parte la acest proces, pe cât posibil, persoane care au fost implicate în elaborarea SIDU și în procesul de structurare a portofoliului de proiecte, respectiv actorii locali implicați în procesul de elaborare și/ sau parteneri în proiecte și inițiative incluse în Strategie. UME SIDU va evalua periodic implementarea SIDU, și va monitoriza, pe baza rapoartelor echipelor de proiect și ale celorlalte direcții/compartimente de specialitate, implementarea portofoliului de proiecte.

Succesul implementării SIDU depinde nu numai de resursele financiare alocate, ci și de calitatea resursei umane care are atribuții în ceea ce privește managementul Strategiei. De aceea, atât din cadrul UME, cât și din cadrul echipelor de proiect, vor face parte persoane cu experiență în implementarea proiectelor și cu pregătire în domeniile în care activează.

Anexe

Anexa 1: Defalcarea indicatorilor în timp

Indicatori legați de obiective		până în 2025	până în 2030
O1	Îmbunătățirea condițiilor pentru restructurare și dezvoltare economică		
I1.1	o creștere de cel puțin 20% a numărului de angajați în sectorul serviciilor		x
I1.2	nivelul mediu al salariului local nu ar trebui să fie cu mai mult de 15% mai mic decât cel din Brașov	x	
I1.3	numărul de întreprinderi implicate în cooperarea în materie de inovare ar trebui să fie de cel puțin 15		x
I1.4	aparitia întreprinderilor care au ca activitate principală cercetarea și dezvoltarea, min. 5	x	
I1.5	nicio reducere a numărului de persoane angajate de antreprenorii locali	x	
O2	Îmbunătățirea calității vieții urbane, centrată pe oameni		
I2.1	toate instituțiile de învățământ primar ar trebui să fie fără bariere	x	
I2.2	noile instituții culturale trebuie să fie accesibile	x	
I2.3	proprietățile locative în sistemul de locuințe de închiriat, min. 8000 m ²		x
I2.4	cel puțin 9.000 de persoane pe an să utilizeze sistemul de diagnosticare preventivă		x
I2.5	cel puțin 3.000 de persoane pe an apelează la sistemul de gardă al medicilor de familie	x	
O3	Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazate pe cunoaștere intensivă		x
I3.1	cel puțin 3.000 de elevi vor fi dotați cu dispozitive digitale în învățământul public	x	
I3.2	200 de săli de clasă inteligente	x	
I3.3	Înscrierea a 70 de studenți pe an la cursuri de formare profesională dezvoltate în parteneriat cu antreprenorii		x
I3.4	Participarea a 1500 de persoane la cursuri de formare profesională adaptate la nevoile pieței muncii	x	
I3.5	creșterea numărului de studenți de zi cu 500		x
I3.6	2000 de persoane pe an să vină în oraș în contextul turismului de conferințe		x
O4	Oportunități culturale deschise și de înaltă calitate pentru toți		
I4.1	o creștere de cel puțin 40% a numărului de persoane care participă la cursuri		x
I4.2	numărul de prelegeri care urmează să fie ținute	x	
I4.3	cel puțin 2000 de participanți la festivalurile culturale	x	
O5	Crearea unui mediu favorabil generațiilor		
I5.1	cel puțin 200 de persoane cu demență și alte nevoi de îngrijire		x
I5.2	cel puțin 400 de locuri în cămine de bătrâni și alte centre de îngrijire rezidențială	x	
I5.3	o creștere de cel puțin 10% a ratei natalității		x
O6	Asigurarea egalității sociale și a egalității de șanse		

SIDU Mun. Sfântu Gheorghe, versiunea finală

I6.1	cel puțin 800 de elevi în clase integrate în învățământul primar		x
I6.2	numărul elevilor romi care au acces la învățământul superior ar trebui să fie de cel puțin 20		x
I6.3	ghișeu unic pentru consiliere socială și administrativă, cu cel puțin 1 300 de cazuri pe an	x	
O7	Consolidarea rolului orașului ca integrator regional		
I7.1	elevii cu cerințe educaționale speciale și învățământul în limba română în școlile din mediul urban 130		x
I7.2	proporția persoanelor din regiune la evenimentele culturale ar trebui să ajungă la 10%.	x	
I7.3	în municipalitățile din regiune, numărul de persoane angajate de antreprenorii locali ar trebui să crească cu cel puțin 15%.		x
O8	Dezvoltarea unei gestionări înțelepte a resurselor naturale		
I8.1	cel puțin 15.000 de persoane pe an folosesc infrastructura verde și albastră	x	
I8.2	acoperire completă a serviciilor de apă		x
I8.3	instalarea unei capacități solare de cel puțin 5 MW	x	
O9	Îmbunătățirea complexă a condițiilor de mobilitate urbană și regională		
I9.1	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	x	
I9.2	bilete complexe (transport și cultură, transport și turism) - cel puțin 9000		x
I9.3	cel puțin 30% dintre elevi se deplasează la școală cu transportul public și pe jos	x	
O10	Îmbunătățirea eficienței energetice		
I10.1	cel puțin 1 GWh de încălzire urbană		x
I10.2	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m ² /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	x	
I10.3	Asigurarea faptului că sălile de clasă din toate instituțiile de învățământ sunt sub 2500 ppm CO ₂	x	
I10.4	Utilizarea de energie electrică 100% regenerabilă în instituțiile publice	x	

Anexa 2: Lista de proiecte

(în ordinea alfabetică)

1. Acces internet de bandă largă extremă în licee
2. Acces neîngrădit pentru persoane cu handicap, nevăzători și surzi în zona centrală prin acțiuni integrate de accesibilizare, inclusiv accesibilizarea instituțiilor publice (intrări)
3. Accesibilizarea axei portocalie prin culoare pietonale dinspre cartiere (acces pentru toți, lățime lărgită, mobilier urban, CCTV și iluminare publică adaptată)
4. Amenajare drum în Cartierul Orko
5. Amenajare skate park
6. Amenajare zonă de agrement pe malul râului Olt
7. Amenajarea de zone cu prioritate pentru pietoni ("shared space" - spații partajate/ reglementări de tip zonă rezidențială)
8. Amenajarea Design Bank
9. Amenajarea spațiilor pietonale în inima orașului
10. Amenajarea unei baze sportive în Coșeni
11. Amenajarea unor parcuri împădurite (zona Orko, spre Șugaș, spre Vâlcele)
12. Amenajarea unui centru de experiență / casă de joacă științifică în fosta Fabrică de Țigarete
13. Asigurarea necesarului de energie inclusiv din resurse regenerabile (fotovoltaice, vânt) pentru parc industrial, inclusiv acces la electrificare industrială prin LES 110 kV, subsistem de GN dedicat cu racord și SRMP proprie
14. Centru de perfecționare și de recalificare pentru adulți pe baza liceelor tehnice
15. Centru de reabilitare și Locuință protejată IRISZ pentru persoane cu dizabilități psihice
16. Complex de agrement pe albia râului Olt
17. Consolidarea, reabilitarea blocului de locuințe avariat din str. Dealului
18. Construire Bazin acoperit de înot cu dimensiuni olimpice
19. Construire dig de protecție pe cursul pârâului Debren
20. Construire incubator de afaceri și Makerspace
21. Construire locuințe protejate pentru persoane cu dizabilități mintale
22. Construire locuințe sociale în cartierul Orko
23. Construire locuințe sociale în ZUM Câmpul Frumos
24. Construire Patinoar artificial lângă Arena Sepsi
25. Construirea a trei creșe

26. Construirea infrastructurii necesare pentru producerea hidrogenului și introducerea hidrogenului în sistemul de distribuție de gaze naturale, inclusiv înființarea stațiilor de încălzire??? pentru mobilitate bazată pe hidrogen
27. Construirea unei grădinițe pe str. Borviz, mun. Sf. Gheorghe
28. Construirea unor blocuri ANL
29. Construirea unor case înșiruite
30. Construirea unor clădiri de parcare supraetajate
31. Construirea unui complex sportiv (zona Stadionului Municipal)
32. Crearea conexiunii pentru mersul pe jos și cu bicicletă între cele trei axe: portocalie, albastră și verde – cel puțin 3 rute
33. Creșterea rezilienței a florei din parcul central în contextul schimbărilor climatice
34. Decontaminarea și refuncționalizarea terenului aferent fermelor de pășări
35. Demolare Hotel Bodoc și construire Centru Cultural și de Tineret
36. Derularea proiectului complex în Fabrica de Țigarete – servicii, locuințe, ateliere, recreere, incubator de afaceri creative, centru cultural și de tineret
37. Dezvoltarea rețelei de piste dedicate circulației bicicletelor
38. Drum legătură autostrada A 13
39. Drumuri de recreere cu biciclete în zona albastră, inclusiv acces la sistemul de mobilitate cu biciclete din oraș, locuri de odihnă, belvedere și refugii de ciclism
40. Ecologizarea zonei Hotelului Bodoc
41. Eficientizarea energetică a Școlii Generale „Ady Endre”
42. Eficientizarea energetică a iluminatului public
43. Eficientizarea energetică a Școlii Generale „Göodri Ferenc”
44. Eficientizarea energetică al internatului a Colgegiului Național „Széekely Mikóo”
45. Eficientizarea energetică la Școlii Ggenerale „Váaradi Jóozsef”, clădirea nouă
46. Eficientizarea energetică la Școlii Ggenerale „Váaradi Jóozsef”, clădirea veche
47. Eficientizarea energetică la Școlii Ggenerale Nicolae Colan
48. Eficientizarea energetică și extindere la Liceul Tteoretic „Mikes Kelemen”
49. Extinderea depoului pentru autobuze
50. Extinderea parcului industrial
51. Extinderea rețelei de camere de supraveghere
52. Extinderea rețelei de gaze naturale în Chilieni și Coșeni

53. Extinderea rețelei de stații de autobuz și a rețelei de e-ticketing
54. Extinderea rețelelor de utilități publice în Cartierul Orko
55. Finalizarea complexului sportiv (zona Stadionul Mic)
56. Implementarea unei rețele de stații de încărcare pentru mașini electrice
57. Implementarea unui sistem inteligent de gestionare a deșeurilor
58. Implementarea unui sistem inteligent de parcare
59. Incubator de afaceri
60. Intabularea parcelelor din așezări informale, locuite de grupuri sociale afectate de sărăcie
61. Înființarea 2 heliport (1 la spital)
62. Înființarea a 2 centre de zi pentru persoane vârstnice, în axa portocalie (1. centru de zi pentru vârstnici, cu servicii sociale și de sănătate, recuperare, 2. centru de zi Alzheimer și demența, cu servicii inclusiv pentru familii afectate)
63. Înființarea parcărilor centralizate în fiecare cartier, cu acces pietonal și de biciclete
64. Înființarea parcurilor dedicate pentru câinii (3 parcuri câte minim 0,05 ha)
65. Înființarea serviciilor integrate sociale destinate persoanelor defavorizate – consiliere, sănătate mintală, integrare în piața muncii, ateliere speciale și protejate, servicii psihologice (cel puțin 2 locații cu activitate permanentă)
66. Înființarea serviciilor medicale de cabinet medical de familie cu specializare în pediatrie, respectiv de centru de permanență
67. Laboratoare STEM în fiecare școală gimnazială și în licee tehnologice
68. Lansarea centrului regional de cercetare-dezvoltare în domeniul industriei creative
69. Modernizarea drumului în Câmpul Frumos
70. Modernizarea sediului Teatrului „Tamási Áron”
71. Modernizarea și înființarea de stații de transport public noi, inclusiv în zona metropolitană, focusată la centre de cartiere, axa portocalie, unități de învățământ, zone industriale, gara CF, câte 2 stații în fiecare sat component cu linii de transport public
72. Modernizarea transportului în comun prin achiziționare de autobuze electrice
73. Muzeul comunismului
74. Pădure urbană publică paralel cu cartierul Simeria – alee, 3 priveliște, mobilier urban, fitness urban, acces, siguranța, drumuri tematice
75. Proiecte integrate de educație: dotări și digitalizare
76. Reabilitarea anvelopei clădirii “Casa Căsătoriei” din Mun. Sfântu Gheorghe

77. Reabilitarea clădirii Sing-Sing
78. Reabilitarea clădirii str.Oltului nr.12
79. Reabilitarea infrastructurii de învățământ la Liceul . Tehnologic „Puskas Tivadar”
80. Reabilitarea infrastructurii rutiereă către Șugaș Băi
81. Reabilitarea Școlii Generale Neri Szent Fulop
82. Reabilitarea și amenajarea căii de rulare a infrastructurii rutiere pe care circulă transportul public
83. Reabilitarea termică a Liceului Tehnologic, Economic, Administrativ „Berde Aron”
84. Reabilitarea termică a sălii de sport aferent Colegiului Național Mihai Viteazul
85. Reabilitarea termică a unor blocuri de locuințe
86. Reabilitarea termică a unor clădiri publice
87. Reabilitarea unor străzi
88. Reabilitarea zonelor verzi din cartierele de blocuri
89. Realizarea barajului și lacului pe pârâul Debren
90. Realizare terminal de transport intermodal metropolitan
91. Realizarea Varianteia de Ocolire – DN 13E - DN 12 și a podului peste râul Olt
92. Reamenajarea și lărgirea suprafețelor destinate mersului pe jos, odihnă, recreere și destinate mersului cu bicicletă de la Centrul Țigaretii până la biserica romano-catolică
93. Reconvertirea și refuncționalizarea terenului în zona stației de apă industrială
94. Reconvertirea și refuncționalizarea unor terenuri degradate din zona Câmpul Frumos
95. Reconvertirea și refuncționalizarea unor terenuri degradate din zona Cartierul Ciucului
96. Regenerarea zonei Gării
97. Reabilitarea energetică a clădirii fabricii de țigarete
98. Reînnoirea parcului auto al Primăriei prin achiziția unor autovehicule ecologice
99. Reparații curente și modificare șarpantă Casa de Cultură „Kónya Ádám”
100. Revitalizarea centrelor din zone rezidențiale – 3 centre cu funcțiuni adecvate, complexe și calmarea traficului, acces pietonal și de ciclism, suprafețe verzi, CCTV, iluminat public, mobilier urban, hotspot, stație de autobuz inteligent, parcare pentru biciclete
101. Serviciul public de internet de viteza ultra în cartiere, campusuri și în axa portocalie
102. Stații de încărcare pentru material rulant electric la capuri de lini în zona metropolitană
103. Stații de încărcare pentru mobilitate electrică

Anexa 3: Liste de proiecte POR 2021-2027**3.1 Proiecte prioritare POR 2021-2027**

Nr.crt.	Obiectiv specific	Denumire proiect	Valoarea totală a investiției	Suma solicitată FEDR	Contribuție proprie
1	OS b (vii)	Reabilitarea zonelor verzi din cartierele de blocuri	4,000,000 €	3,400,000 €	600,000 €
2	OS b (vii)	Amenajarea unor parcuri împădurite	3,000,000 €	2,550,000 €	450,000 €
3	OS b (vii)	Complex de agrement pe albia râului Olt	2,000,000 €	1,700,000 €	300,000 €
4	OS b (vii)	Decontaminarea și refuncționalizarea terenului aferent fermelor de păsări	4,000,000 €	3,400,000 €	600,000 €
5	OS b (viii)	Realizare terminal de transport interjudețean	3,000,000 €	2,550,000 €	450,000 €
6	OS b (viii)	Extindere depou pentru autobuze	4,000,000 €	3,400,000 €	600,000 €
7	OS b (viii)	Extinderea rețelei de stații de autobuze și a rețelei de e-ticketing	2,000,000 €	1,700,000 €	300,000 €
8	OS b (viii)	Extinderea sistemului de management al traficului	1,000,000 €	850,000 €	150,000 €
9	OS b (viii)	Amenajarea spațiilor pietonale în inima orașului	2,000,000 €	1,700,000 €	300,000 €
10	OS b (viii)	Amenajare de zone cu prioritate pentru pietoni (zona pieței Sfântu Gheorghe)	2,000,000 €	1,700,000 €	300,000 €
11	OS b (viii)	Modernizarea transportului în comun prin achiziționarea de autobuze electrice	12,500,000 €	10,625,000 €	1,875,000 €
12	OS e (i)	Amenajarea unui centru de experiență/casă de joacă științifică în fosta Fabrică de Țigarete	14,000,000 €	8,768,999 €	5,231,001 €
13	OS e (i)	Modernizarea sediului Teatrului Tamási Áron	6,500,000 €	5,525,000 €	975,000 €
TOTAL:			60,000,000 €	47,868,999 €	12,131,001 €

3.2 Proiecte complementare POR 2021-2027

Nr. Crt	Denumire proiect	Valoarea totală a investiției	Maturitate	Data estimată pentru începerea investiției (anul)	Data estimată pentru finalizarea investiției (anul)
1	Creșterea rezilienței a florei din parcul central în contextul schimbărilor climatice	200,000 €	Idee	2024	2025
2	Reconversia și refuncționalizarea terenului în zona stației de apă uzată	600,000 €	Idee	2024	2025
3	Dezvoltarea rețelei de piste dedicate circulației bicicletelor	400,000 €	Idee	2023	2027
4	Reabilitarea spațiilor pietonale în cartierele rezidențiale	1,000,000 €	Idee	2023	2027
5	Reparații curente și modificare șarpantă Casa de Cultură "Kónya Ádám"	400,000 €	Idee	2024	2025
6	Reabilitarea anvelopei clădirii "Casa căsătoriilor"	700,000 €	DALI	2024	2025
TOTAL:		3,300,000 €			

3.3 Plan de acțiune pentru proiecte POR 2021-2027

Nr. Crt	Obiectiv specific	Denumire proiect	Teritoriul vizat de proiect (municipiu/ZF/ZM)	Data estimată depunere proiect la ADR Centru	Perioada estimată de implementare proiect
1	OS b (vii)	Reabilitarea zonelor verzi din cartierele de blocuri	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
2	OS b (vii)	Amenajarea unor parcuri împădurite	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
3	OS b (vii)	Complex de agrement pe albia râului Olt	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
4	OS b (vii)	Decontaminarea și refuncționalizarea terenului aferent fermelor de păsări	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
5	OS b (viii)	Realizare terminal de transport interjudețean	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
6	OS b (viii)	Extindere depou pentru autobuze	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
7	OS b (viii)	Extinderea rețelei de stații de autobuze și a rețelei de e-ticketing	ZM	2023-2024	2024-2027
8	OS b (viii)	Extinderea sistemului de management al traficului	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
9	OS b (viii)	Amenajarea spațiilor pietonale în inima orașului	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
10	OS b (viii)	Amenajare de zone cu prioritate pentru pietoni (zona pieței Sfântu Gheorghe)	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
11	OS b (viii)	Modernizarea transportului în comun prin achiziționarea de autobuze electrice	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
12	OS e (i)	Amenajarea unui centru de experiență/casă de joacă științifică în fosta Fabrică de Țigarete	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027
13	OS e (i)	Modernizarea sediului Teatrului Tamási Áron	Sfântu Gheorghe	2023-2024	2024-2027

Anexa 4: Portofoliu de proiecte

Valoare totală: 2,881,237,500 €, la prețuri și curs euro din august 2022 – 4,8953 lei/euro.

ID local	Proiect	Intervenții SIDU	Prioritate POR Centru	Contribuție la indicator 1	Valoare estimată
49	Extinderea depoului pentru autobuze	Arta mobilității	4. O regiune cu mobilitate urbana durabila	cel puțin 30% dintre elevi se deplasează la școală cu transportul public și pe jos	4,000,000 €
53	Extinderea rețelei de stații de autobuz și a rețelei de e-ticketing	Arta mobilității	4. O regiune cu mobilitate urbana durabila	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	2,000,000 €
58	Extinderea sistemului de management al traficului	Arta mobilității	4. O regiune cu mobilitate urbana durabila	N.A.	1,000,000 €
71	Modernizarea și înființarea de stații de transport public noi, inclusiv în zona metropolitană, focusată la centre de cartiere, axa portocalie, unități de învățământ, zone industriale, gara CF, câte 2 stații în fiecare sat component cu linii de transport public	Arta mobilității	4. O regiune cu mobilitate urbana durabila	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	1,206,000 €
72	Modernizarea transportului în comun prin achiziționare de autobuze electrice	Arta mobilității	4. O regiune cu mobilitate urbana durabila	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	12,500,000 €
82	Reabilitarea și amenajarea căii de rulare a infrastructurii rutiere pe care circulă transportul public	Arta mobilității	4. O regiune cu mobilitate urbana durabila	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	5,945,000 €
90	Realizare terminal de transport intermodal metropolitan	Arta mobilității	4. O regiune cu mobilitate urbana durabila	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	3,000,000 €
102	Stații de încărcare pentru material rulant electric la capuri de lini în zona metropolitană	Arta mobilității	4. O regiune cu mobilitate urbana durabila	cel puțin 30% dintre elevi se deplasează la școală cu transportul public și pe jos	3,334,000 €

ID local	Proiect	Intervenții SIDU	Prioritate POR Centru	Contribuție la indicator 1	Valoare estimată
3	Accesibilizarea axei portocalie prin culoare pietonale dinspre cartiere (acces pentru toți, lățime lărgită, mobilier urban, CCTV și ilumină public adaptat)	Arta mobilității	8. O regiune atractivă	cel puțin 30% dintre elevi se deplasează la școală cu transportul public și pe jos	2,942,000 €
32	Crearea conexiunii pentru mersul pe jos și cu bicicletă între cele trei axe: portocalie, albastră și verde – cel puțin 3 rute	Arta mobilității	8. O regiune atractivă	cel puțin 15.000 de persoane pe an folosesc infrastructura verde și albastră	5,884,000 €
37	Dezvoltarea rețelei de piste dedicate circulației bicicletelor (etapizat; etapa I: 400.000,00 euro)	Arta mobilității	8. O regiune atractivă	cel puțin 30% dintre elevi se deplasează la școală cu transportul public și pe jos	2,451,331,000 €
63	Înființarea parcarilor centralizate în fiecare cartier, cu acces pietonal și de biciclete	Arta mobilității	8. O regiune atractivă	cel puțin 30% dintre elevi se deplasează la școală cu transportul public și pe jos	2,725,000 €
19	Construire dig de protecție pe cursul pârâului Debren	Axa albastru	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	N.A.	1,287,000 €
6	Amenajare zonă de agrement pe malul râului Olt	Axa albastru	8. O regiune atractivă	cel puțin 15.000 de persoane pe an folosesc infrastructura verde și albastră	400,000 €
16	Complex de agrement pe albia râului Olt	Axa albastru	8. O regiune atractivă	cel puțin 15.000 de persoane pe an folosesc infrastructura verde și albastră	2,000,000 €
39	Drumuri de recreere cu biciclete în zona albastră, inclusiv acces la sistemul de mobilitate cu biciclete din oraș, locuri de odihnă, belvedere și refugii de ciclism	Axa albastru	8. O regiune atractivă	cel puțin 15.000 de persoane pe an folosesc infrastructura verde și albastră	2,860,000 €
8	Amenajarea Design Bank	Axa portocalie	1. O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă	numărul de întreprinderi implicate în cooperarea în materie de inovare ar trebui să fie de cel puțin 15	1,000,000 €
20	Construire incubator de afaceri și Makerspace	Axa portocalie	1. O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă	o creștere de cel puțin 20% a numărului de angajați în sectorul serviciilor	2,145,000 €
59	Incubator de afaceri	Axa portocalie	1. O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă	numărul de întreprinderi implicate în cooperarea în materie de inovare ar trebui să fie de cel puțin 15	4,000,000 €
101	Serviciul public de internet de viteză ultra în cartiere, campusuri și în axa portocalie	Axa portocalie	2. O regiune digitală	200 de săli de clasă inteligente	2,203,000 €

ID local	Proiect	Intervenții SIDU	Prioritate POR Centru	Contribuție la indicator 1	Valoare estimată
40	Ecologizarea zonei Hotelului Bodoc	Axa portocalie	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	N.A.	1,000,000 €
2	Acces neîngrădit pentru persoane cu handicap, nevăzători și surzi în zona centrală prin acțiuni integrate de accesibilizare, inclusiv accesibilizarea instituțiilor publice (intrări)	Axa portocalie	5. O regiune accesibilă	noile instituții culturale trebuie să fie accesibile	1,206,000 €
7	Amenajarea de zone cu prioritate pentru pietoni ("shared space" - spații partajate/ reglementări de tip zonă rezidențială)	Axa portocalie	8. O regiune atractivă	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	2,000,000 €
9	Amenajarea spațiilor pietonale în inima orașului	Axa portocalie	8. O regiune atractivă	cel puțin 30% dintre elevi se deplasează la școală cu transportul public și pe jos	2,000,000 €
33	Creșterea rezilienței a florei din parcul central în contextul schimbărilor climatice	Axa portocalie	8. O regiune atractivă	cel puțin 15.000 de persoane pe an folosesc infrastructura verde și albastră	200,000 €
70	Modernizarea sediului Teatrului "Tamási Áron"	Axa portocalie	8. O regiune atractivă	cel puțin 2000 de participanți la festivalurile culturale	6,500,000 €
92	Reamenajarea și lărgirea suprafețelor destinate mersului pe jos, odihnă, recreere și destinate mersului cu bicicletă de la Centrul Țigaretelui până la biserica romano-catolică	Axa portocalie	8. O regiune atractivă	cel puțin 30% dintre elevi se deplasează la școală cu transportul public și pe jos	1,839,000 €
35	Demolare Hotel Bodoc și construire Centru Cultural și de Tineret	Axa portocalie	n.a.	2000 de persoane pe an să vină în oraș în contextul turismului de conferințe	15,000,000 €
11	Amenajarea unor parcuri împădurite (zona Orko, spre Șugaș, spre Vâlcele)	Axa verde	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	INDICATOR	3,000,000 €
95	Reconversia și refuncționalizarea unor terenuri degradate din zona Cartierul Ciucului	Cartiere în regenerare	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	N.A.	634,000 €
51	Extinderea rețelei de camere de supraveghere	Cartiere în regenerare	8. O regiune atractivă	N.A.	1,000,000 €
64	Înființarea parcurilor dedicate pentru câinii (3 parcuri câte minim 0,05 ha)	Cartiere în regenerare	8. O regiune atractivă	N.A.	109,000 €
74	Pădure urbană publică paralel cu cartierul Simeria – alee, 3 priveliște, mobilier urban, fitness urban, acces, siguranța, drumuri tematice	Cartiere în regenerare	8. O regiune atractivă	cel puțin 15.000 de persoane pe an folosesc infrastructura verde și albastră	572,000 €
88	Reabilitarea zonelor verzi din cartierele de blocuri	Cartiere în regenerare	8. O regiune atractivă	Crearea unui mediu favorabil generațiilor	4,000,000 €

ID local	Proiect	Intervenții SIDU	Prioritate POR Centru	Contribuție la indicator 1	Valoare estimată
96	Regenerarea zonei Gării	Cartiere în regenerare	8. O regiune atractivă	o creștere de cel puțin 20% a numărului de angajați în sectorul serviciilor	6,374,000 €
100	Revitalizarea centrelor din zone rezidențiale – 3 centre cu funcțiuni adecvate, complexe și calmarea traficului, acces pietonal și de ciclism, suprafețe verzi, CCTV, iluminat public, mobilier urban, hotspot, stație de autobuz inteligent, parcare pentru biciclete (cuprinde ca etapa I: Reabilitarea spațiilor pietonale în cartierele rezidențiale, 1.000.000,00 euro)	Cartiere în regenerare	8. O regiune atractivă	Crearea unui mediu favorabil generațiilor	3,530,000 €
61	Înființarea 2 heliport (1 la spital)	Centru de sănătate	n.a.	N.A.	821,000 €
66	Înființarea serviciilor medicale de cabinet medical de familie cu specializare în pediatrie, respectiv de centru de permanență	Centru de sănătate	n.a.	cel puțin 3.000 de persoane pe an apelează la sistemul de gardă al medicilor de familie	715,000 €
68	Lansarea centrului regional de cercetare-dezvoltare în domeniul industriei creative	Centrul țigaretei	1. O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă	aparitia întreprinderilor care au ca activitate principală cercetarea și dezvoltarea, min. 5	2,354,000 €
12	Amenajarea unui centru de experiență / casă de joacă științifică în fosta Fabrică de Țigarete	Centrul țigaretei	8. O regiune atractivă	N.A.	14,000,000 €
36	Derularea proiectului complex în Fabrica de Țigarete – servicii, locuințe, ateliere, recreere, incubator de afaceri creative, centru cultural și de tineret	Centrul țigaretei	8. O regiune atractivă	proportia persoanelor din regiune la evenimentele culturale ar trebui să ajungă la 10%.	10,419,000 €
97	Reabilitarea energetică a clădirii fabricii de țigarete	Centrul țigaretei	8. O regiune atractivă	cel puțin 1 GWh de încălzire urbană	981,000 €
73	Muzeul comunismului	Centrul țigaretei	n.a.	cel puțin 2000 de participanți la festivalurile culturale	14,000,000 €
15	Centru de reabilitare și Locuință protejată IRISZ pentru persoane cu dizabilități psihice	Egalitate de șansa	n.a.	N.A.	2,000,000 €
17	Consolidarea, reabilitarea blocului de locuințe avariat din str. Dealului	Egalitate de șansa	n.a.	N.A.	1,369,000 €
21	Construire locuințe protejate pentru persoane cu dizabilități mintale	Egalitate de șansa	n.a.	cel puțin 400 de locuri în cămine de bătrâni și alte centre de îngrijire rezidențială	1,500,000 €
22	Construire locuințe sociale în cartierul Orko	Egalitate de șansa	n.a.	N.A.	8,000,000 €
23	Construire locuințe sociale în ZUM Câmpul Frumos	Egalitate de șansa	n.a.	N.A.	8,000,000 €
65	Înființarea serviciilor integrate sociale destinate persoanelor defavorizate – consiliere, sănătate mintală, integrare în piața muncii, ateliere speciale și protejate, servicii psihologice (cel puțin 2 locații cu activitate permanentă)	Egalitate de șansa	n.a.	ghișeu unic pentru consiliere socială și administrativă, cu cel puțin 1 300 de cazuri pe an	1,087,000 €

ID local	Proiect	Intervenții SIDU	Prioritate POR Centru	Contribuție la indicator 1	Valoare estimată
77	Reabilitarea clădirii Sing-Sing	Egalitate de șansa	n.a.	proprietățile locative în sistemul de locuințe de închiriat, min. 8000 m2	1,400,000 €
13	Asigurarea necesarului de energie inclusiv din resurse regenerabile (fotovoltaice, vânt) pentru parc industrial, inclusiv acces la electrificare industrială prin LES 110 kV, subsistem de GN dedicat cu racord și SRMP proprie	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	nicio reducere a numărului de persoane angajate de antreprenorii locali	695,000 €
26	Construirea infrastructurii necesare pentru producerea hidrogenului și introducerea hidrogenului în sistemul de distribuție ade gazelor naturale, inclusiv înființarea stațiilor de încoprcare pentru mobilitate bazată pe hidrogen	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	instalarea unei capacități solare de cel puțin 5 MW	4,903,000 €
29	Construirea unor case înșiruite	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cel puțin 1 GWh de încălzire urbană	3,000,000 €
41	Eficientizarea energetică a Școlii Generale „Ady Endre”	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	7,150,000 €
43	Eficientizarea energetică a Școlii Generale „Gödri Ferenc”	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	3,218,000 €
44	Eficientizarea energetică al internatului a Colgegiului Național „Széekely Mikóo”	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	4,183,000 €
45	Eficientizarea energetică la Școlliala Ggeneraleă „Váaradi Jóozsef”, clădirea nouă	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	5,020,000 €
46	Eficientizarea energetică la Școlliala Ggeneraleă „Váaradi Jóozsef”, clădirea veche	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	2,510,000 €
47	Eficientizarea energetică la Școlliala Ggeneraleă Nicolae Colan	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	3,388,000 €
48	Eficientizarea energetică și extindere la Liceul Teoretic „Mikes Kelemen”	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2	8,376,000 €

ID local	Proiect	Intervenții SIDU	Prioritate POR Centru	Contribuție la indicator 1	Valoare estimată
				/an pentru clădirile publice noi sau modernizate	
83	Reabilitarea termică a Liceului Tehnologic, Economic, Administrativ "Berde Aron"	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	3,788,000 €
84	Reabilitarea termică a sălii de sport aferent Colegiului Național Mihai Viteazul	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	1,390,000 €
85	Reabilitarea termică a unor blocuri de locuințe	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cel puțin 1 GWh de încălzire urbană	10,000,000 €
86	Reabilitarea termică a unor clădiri publice	Energie eficientă și accesibilă	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	4,086,000 €
42	Eficientizarea energetică a iluminatului public	Energie eficientă și accesibilă	8. O regiune atractivă	N.A.	1,390,000 €
56	Implementarea unei rețele de stații de încărcare pentru mașini electrice	Energie eficientă și accesibilă	8. O regiune atractivă	N.A.	5,000,000 €
76	Reabilitarea anvelopei clădirii "Casa Căsătoriei" din Mun. Sfântu Gheorghe	Energie eficientă și accesibilă	8. O regiune atractivă	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2 /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	700,000 €
78	Reabilitarea clădirii str.Oltului nr.12	Energie eficientă și accesibilă	n.a.	instalarea unei capacități solare de cel puțin 5 MW	139,000 €
14	Centru de perfecționare și de recalificare pentru adulți pe baza liceelor tehnice	Formare și economie	6. O Regiune Educata	Participarea a 1500 de persoane la cursuri de formare profesională adaptate la nevoile pieței muncii	807,000 €
28	Construirea unor blocuri ANL	INTERVENȚIE NAȚIONALĂ	n.a.	proprietățile locative în sistemul de locuințe de închiriat, min. 8000 m2	12,000,000 €
38	Drum legătură autostrada A 13	INTERVENȚIE NAȚIONALĂ	n.a.	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	8,000,000 €
52	Extinderea rețelei de gaze naturale în Chilieni și Coșeni	INTERVENȚIE NAȚIONALĂ	n.a.	N.A.	5,000,000 €

ID local	Proiect	Intervenții SIDU	Prioritate POR Centru	Contribuție la indicator 1	Valoare estimată
89	Realizarea barajului și lacului pe pârâul Debren	INTERVENȚIE NAȚIONALĂ	n.a.	N.A.	2,860,000 €
91	Realizarea Varianteia de Ocolire – DN 13E - DN 12 și a podului peste râul Olt	INTERVENȚIE NAȚIONALĂ	n.a.	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	14,300,000 €
103	Stații de încărcare pentru mobilitate electrică	INTERVENȚIE NAȚIONALĂ	PRIORITATE	N.A.	3,963,000 €
1	Acces internet de bandă largă extremă în licee	Învățământ public	2. O regiune digitală	200 de săli de clasă inteligente	1,144,000 €
25	Construirea a trei creșe	Învățământ public	6. O Regiune Educata	o creștere de cel puțin 10% a ratei natalității	4,000,000 €
27	Construirea unei grădinițe pe str. Borviz, mun. Sf. Gheorghe	Învățământ public	6. O Regiune Educata	N.A.	2,000,000 €
67	Laboratoare STEM în fiecare școală gimnazială și în licee tehnologice	Învățământ public	6. O Regiune Educata	200 de săli de clasă inteligente	389,000 €
75	Proiecte integrate de educație: dotări și digitalizare	Învățământ public	6. O Regiune Educata	cel puțin 3.000 de elevi vor fi dotați cu dispozitive digitale în învățământul public	845,000 €
79	Reabilitarea infrastructurii de învățământ la Liceul . Tehnologic "Puskas Tivadar"	Învățământ public	6. O Regiune Educata	Participarea a 1500 de persoane la cursuri de formare profesională adaptate la nevoile pieței muncii	4,020,500 €
81	Reabilitarea Școlii Generale Neri Szent Fulop	Învățământ public	6. O Regiune Educata	200 de săli de clasă inteligente	2,000,000 €
62	Înființarea a 2 centre de zi pentru persoane vârstnice, în axa portocalie (1. centru de zi pentru vârstnici, cu servicii sociale și de sănătate, recuperare, 2. centru de zi Alzheimer și demența, cu servicii inclusiv pentru familii afectate)	Oraș de argint	n.a.	cel puțin 400 de locuri în cămine de bătrâni și alte centre de îngrijire rezidențială	2,601,000 €
50	Extinderea parcului industrial	N.A.	1. O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă	nivelul mediu al salariului local nu ar trebui să fie cu mai mult de 15% mai mic decât cel din Brașov	5,107,000 €
34	Decontaminarea și refuncționalizarea terenului aferent fermelor de păsări	N.A.	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	N.A.	4,000,000 €
94	Reconversia și refuncționalizarea unor terenuri degradate din zona Câmpul Frumos	N.A.	3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	N.A.	4,000,000 €
30	Construirea unor clădiri de parcare supraetajate	N.A.	4. O regiune cu mobilitate urbana durabila	N.A.	11,338,000 €
80	Reabilitarea infrastructurii rutiereă către Șugaș Băi	N.A.	5. O regiune accesibilă	N.A.	4,000,000 €
4	Amenajare drum în Cartierul Orko	N.A.	8. O regiune atractivă	N.A.	2,000,000 €

ID local	Proiect	Intervenții SIDU	Prioritate POR Centru	Contribuție la indicator 1	Valoare estimată
5	Amenajare skate park	N.A.	8. O regiune atractivă	N.A.	1,100,000 €
10	Amenajarea unei baze sportive în Coșeni	N.A.	n.a.	N.A.	1,400,000 €
18	Construire Bazin acoperit de înot cu dimensiuni olimpice	N.A.	n.a.	N.A.	3,500,000 €
24	Construire Patinoar artificial lângă Arena Sepsi	N.A.	n.a.	N.A.	15,000,000 €
31	Construirea unui complex sportiv (zona Stadionului Municipal)	N.A.	n.a.	N.A.	30,000,000 €
54	Extinderea rețelelor de utilități publice în Cartierul Orko	N.A.	n.a.	N.A.	2,000,000 €
55	Finalizarea complexului sportiv (zona Stadionul Mic)	N.A.	n.a.	N.A.	2,000,000 €
57	Implementarea unui sistem inteligent de gestionare a deșeurilor	N.A.	n.a.	N.A.	2,452,000 €
60	Intabularea parcelelor din așezări informale, locuite de grupuri sociale afectate de sărăcie	N.A.	n.a.	N.A.	500,000 €
69	Modernizarea drumului în Câmpul Frumos	N.A.	n.a.	N.A.	1,226,000 €
87	Reabilitarea unor străzi	N.A.	n.a.	N.A.	30,000,000 €
93	Reconversia și refuncționalizarea terenului în zona stației de apă industrială	N.A.	n.a.	N.A.	600,000 €
98	Reînnoirea parcului auto al Primăriei prin achiziția unor autovehicule ecologice	N.A.	n.a.	N.A.	377,000 €
99	Reparații curente și modificare șarpantă Casa de Cultură "Kónya Ádám"	N.A.	n.a.	N.A.	400,000 €

Anexa 5: Plan de monitorizare

Măsuri pentru monitorizare transparentă

La punerea în aplicare a strategiei, ar trebui să se utilizeze următoarele mecanisme organizaționale:

- asigurarea controlului publicului
  - o informare prin presă
  - o birou de informare strategică
  - o audieri publice
  - o grupuri de monitorizare la nivel de populație
  - o consultări cu grupurile țintă
  - o consultări online, măsurarea continuă și bianuală a satisfacției
- parteneriat
  - o înființarea unui forum de consultare strategică cu participarea deschisă a partenerilor implicate în planificare
  - o înființarea unor comitete tematice de monitorizare (economie și educație, servicii sociale, energie și clima, calitate vieții), care se reunesc bianual
- asigurarea controlului tehnico-profesional prin intermediul comitetului tehnic consultativ al arhitectului-șef municipal, sub conducerea arhitectului-șef
- ar trebui stabilit un parteneriat cu cele două instituții de învățământ superior din municipiu pentru a pune în aplicare strategia și a planifica comunicarea acesteia; de asemenea, ar trebui organizat un forum anual al învățământului superior
- Înființarea unui parteneriat de dezvoltare intercomunitară pentru luarea deciziilor SIDU, inclusiv în ceea ce privește infrastructura de transport zonal pentru biciclete și zone verzi;
- Înființarea unui parteneriat de dezvoltare intercomunitară pentru implementarea măsurilor de transport public din planul de mobilitate;

Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă a Municipiului Sfântu Gheorghe nu stă în responsabilitatea unei singure persoane sau a unei instituții, ci necesită implicarea întregii comunități locale – instituții publice, organizații ale societății civile și mediului de afaceri, mediul universitar și cetățeni, printr-o abordare participativă și centrată pe cetățean/utilizator. Implicarea unor astfel de parteneri este necesară atât în designul inițiativelor/proiectelor/serviciilor, în mobilizarea de resurse, în implementare, cât și în monitorizarea și evaluarea implementării de ansamblu a strategiei. În

acest scop, ca parte a demersului de elaborare a Strategiei a fost identificată o serie de parteneri locali potențiali pentru implementarea SIDU, respectiv dezvoltarea și implementarea proiectelor din cadrul portofoliului de proiecte, din cadrul administrației publice, reprezentanți ai mediului academic, profesional, non-profit și cetățeni. Unii dintre aceștia au fost implicați încă din faza inițială, de analiză a nevoilor, fie prin solicitări de date și informații, fie prin chestionare. Mai mult, aceștia vor fi consultați în cadrul grupurilor de lucru tematice. Participanții la grupurile de lucru pot constitui un grup consultativ valoros în implementarea SIDU, asigurându-se astfel dialogul cu toate categoriile de actori relevanți pentru dezvoltare urbană integrată și inovare.

În ceea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea propriu-zisă a strategiei, acestea se vor face la nivelul Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe. Totodată, pe tot parcursul etapelor ce decurg după elaborarea SIDU: prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare, pregătirea, implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectelor, municipiul Sfântu Gheorghe va consulta Agenția pentru Dezvoltare Centru, respectiv Departamentul de Dezvoltare Urbană, Brașov.

În scopul implementării SIDU, la nivelul Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe se va constitui Unitatea de monitorizare și evaluare a SIDU (UME SIDU), cu rolul de coordonare a implementării, de monitorizare și evaluare a SIDU. Unitatea de monitorizare și evaluare a SIDU va fi constituită la nivelul Direcției Generale de Dezvoltare Proiecte (incluzând, după caz, și personal din alte direcții ale Primăriei și/sau serviciilor publice). UME ar urma să fie condusă de un Responsabil SIDU cu experiență relevantă în domeniu și ar cuprinde o echipă mixtă, formată din reprezentanți ai direcțiilor/ compartimentelor cu un rol decisiv în implementarea strategiei.

Având în vedere aria de acoperire largă a SIDU, implementarea propriu-zisă a măsurilor și proiectelor ar urma să se facă la nivelul direcțiilor din cadrul Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe, al serviciilor și instituțiilor subordonate, al întreprinderilor publice sau al parteneriatelor dintre acestea și/sau cu parteneri externi, prin echipe de proiect dedicate. Echipele de proiect vor raporta progresul către UME a SIDU.

Responsabilitățile UME SIDU vor consta în:

- Monitorizarea proiectelor și inițiativelor planificate, implementate sau în curs de implementare;
- Consilierea echipelor de proiect în implementarea proiectelor;
- Colectarea datelor necesare monitorizării;
- Evaluarea periodică a implementării SIDU - va propune actualizări ale SIDU pe baza rezultatelor monitorizării și evaluării;
- Recomandări privind pașii următori la finalul perioadei de programare 2021-2027.

- UME va avea un rol important în implementarea SIDU. În acest context, va fi formată o echipă constituită din personalul propriu al Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe, având cunoștințele de specialitate necesare și experiență relevantă atât în planificare strategică, cât și în implementarea de proiecte finanțate din fonduri europene. Din punct de vedere al resurselor umane implicate, echipa UME va include cel puțin următoarele persoane:
- Responsabil SIDU – va coordona UME și procesul de monitorizare și evaluare a implementării SIDU, va asigura coordonarea SIDU cu restul documentelor strategice – PMUD, Strategia de Transformare Digitală, PAED, PUG etc., va contribui la prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare și la coordonarea echipelor de proiect;
- Responsabil tehnic – va urmări implementarea SIDU din punct de vedere tehnic, va urmări implementarea proiectelor și va consilia, dacă este necesar, echipele de proiect, va contribui la prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare;
- Asistent SIDU – va asista echipa în ceea ce privește sarcinile administrative, comunicarea și coordonarea echipelor de proiect etc

Indicatori legați de obiective		până în 2025	până în 2030	sursa de date	responsabil	eșalonare
O1	Îmbunătățirea condițiilor pentru restructurare și dezvoltare economică					
I1.1	o creștere de cel puțin 20% a numărului de angajați în sectorul serviciilor		x	baza de date achiziționată de la ANAF, în cooperare cu CCI Covasna, pe baza datelor aplicabile pentru anul 2022	primăria	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
I1.2	nivelul mediu al salariului local nu ar trebui să fie cu mai mult de 15% mai mic decât cel din Brașov	x		baza de date achiziționată de la INS (în INS Tempo sunt date numai pentru nivel județean)	primăria	august 2024, august 2026 - evaluare finală
I1.3	numărul de întreprinderi implicate în cooperarea în materie de inovare ar trebui să fie de cel puțin 15		x	lista firmelor redactată în parteneriat cu CCI Covasna și incubatorul de afaceri	primăria	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
I1.4	aparitia întreprinderilor care au ca activitate principală cercetarea și dezvoltarea, min. 5	x		baza de date achiziționată de la ANAF, în cooperare cu CCI Covasna, pe baza datelor aplicabile pentru anul 2022	primăria	august 2024, august 2026 - evaluare finală
I1.5	nicio reducere a numărului de persoane angajate de antreprenorii locali	x		baza de date achiziționată de la ANAF, în cooperare cu CCI Covasna, pe baza datelor aplicabile pentru anul 2022	primăria	august 2024, august 2026 - evaluare finală
O2	Îmbunătățirea calității vieții urbane, centrată pe oameni					
I2.1	toate instituțiile de învățământ primar ar trebui să fie fără bariere	x		date primite de la școli, verificate în parteneriat cu IȘJ Covasna și asociația județeană a persoanelor cu handicap	unități de învățământ preuniversitar	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I2.2	noile instituții culturale trebuie să fie accesibile	x		date primite de la muzee, instituții culturale, verificate în parteneriat cu asociația județeană a persoanelor cu handicap	instituții culturale	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I2.3	proprietățile locative în sistemul de locuințe de închiriat, min. 8000 m ²		x	se va include inclusiv clădiri ANL, locuințe sociale, servicii	primăria	august 2024, august 2026, august 2028, noiembrie 2030 - evaluare finală
I2.4	cel puțin 9.000 de persoane pe an să utilizeze sistemul de diagnosticare preventivă		x	date de la furnizori de servicii medicale, coroborate cu date de la CAS și DSP (parteneriat)	unități medicale	august 2024, august 2026, august 2028, noiembrie 2030 - evaluare finală
I2.5	cel puțin 3.000 de persoane pe an apelează la sistemul de gardă al medicilor de familie	x		date de la furnizori de servicii medicale, coroborate cu date de la CAS și DSP (parteneriat)	unități medicale	august 2024, august 2026, august 2028, noiembrie 2030 - evaluare finală
O3	Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazate pe cunoaștere intensivă					
I3.1	cel puțin 3.000 de elevi vor fi dotați cu dispozitive digitale în învățământul public	x		date primite de la școli, verificate în parteneriat cu IȘJ Covasna, coroborate cu date de la INS Tempo, și SIIIR Cartografie școlară	unități de învățământ preuniversitar	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I3.2	200 de săli de clasă inteligente	x		date primite de la școli, verificate în parteneriat cu IȘJ Covasna, coroborate cu date de la INS Tempo, și SIIIR Cartografie școlară	unități de învățământ preuniversitar	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I3.3	Înscrierea a 70 de studenți pe an la cursuri de formare profesională dezvoltate în parteneriat cu antreprenorii		x	date primite de la furnizori FPA, verificate în parteneriat cu AJPIS Covasna și CCI Covasna	parteneriat	august 2024, august 2026, august 2028, noiembrie 2030 - evaluare finală
I3.4	Participarea a 1500 de persoane la cursuri de formare profesională adaptate la nevoile pieței muncii	x		date primite de la furnizori FPA, verificate în parteneriat cu AJPIS Covasna și CCI Covasna	parteneriat	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I3.5	creșterea numărului de studenți de zi cu 500		x	date primite de la universități, verificate prin INS Tempo	unități de învățământ superior	august 2024, august 2026, august 2028, noiembrie 2030 - evaluare finală
I3.6	2000 de persoane pe an să vină în oraș în contextul turismului de conferințe		x	date furnizate de prestatori de servicii turistice (unități de cazare)	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală

O4	Oportunități culturale deschise și de înaltă calitate pentru toți					
I4.1	o creștere de cel puțin 40% a numărului de persoane care participă la cursuri		x	date furnizate de prestatori de servicii culturale (instituții culturale locale, județene, organizatori)	instituții culturale	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
I4.2	numărul de spectacole majorate sau egale cu 2023	x		date furnizate de prestatori de servicii culturale (instituții culturale locale, județene, organizatori)	primăria	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I4.3	cel puțin 2000 de participanți la festivalurile culturale	x		date furnizate de prestatori de servicii culturale (instituții culturale locale, județene, organizatori)	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2025 - evaluare finală
O5	Crearea unui mediu favorabil generațiilor					
I5.1	cel puțin 200 de persoane cu demență și alte nevoi de îngrijire		x	date primite de la furnizori de servicii sociale, verificate în parteneriat cu DGASPC Covasna și AJPIS Covasna	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
I5.2	cel puțin 400 de locuri în cămine de bătrâni și alte centre de îngrijire rezidențială	x		date primite de la furnizori de servicii sociale, verificate în parteneriat cu DGASPC Covasna și AJPIS Covasna	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I5.3	o creștere de cel puțin 10% a ratei natalității		x	INS Tempo	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
O6	Asigurarea egalității sociale și a egalității de șanse					
I6.1	cel puțin 800 de elevi în clase integrate în învățământul primar		x	date primite de la școli, verificate în parteneriat cu IȘJ Covasna, coroborate cu date de la INS Tempo, și SIIIR Cartografie școlară	unități de învățământ preuniversitar	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
I6.2	numărul elevilor romi care au acces la învățământul superior ar trebui să fie de cel puțin 20		x	date primite de la universități, verificate prin INS Tempo	unități de învățământ superior	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
I6.3	ghișeu unic pentru consiliere socială și administrativă, cu cel puțin 1 300 de cazuri pe an	x		date primite de la furnizori de servicii sociale, verificate în parteneriat cu DGASPC Covasna și AJPIS Covasna	primăria	august 2024, august 2025 - evaluare finală
O7	Consolidarea rolului orașului ca integrator regional					
I7.1	elevii cu cerințe educaționale speciale și învățământul în limba română în școlile din mediul urban 130		x	date primite de la școli, verificate în parteneriat cu IȘJ Covasna, coroborate cu date de la INS Tempo, și SIIIR Cartografie școlară	unități de învățământ preuniversitar	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
I7.2	proportia persoanelor din regiune la evenimentele culturale ar trebui să ajungă la 10%.	x		date furnizate de prestatori de servicii culturale (instituții culturale locale, județene, organizatori)	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I7.3	în zona, numărul de persoane angajate de antreprenorii locali ar trebui să crească cu cel puțin 15%.		x	date furnizate de angajatori, în parteneriat cu CCI Covasna	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
O8	Dezvoltarea unei gestionări înțelepte a resurselor naturale					
I8.1	cel puțin 15.000 de persoane pe an folosesc infrastructura verde și albastră	x		date generate prin aplicații smart city	primăria	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I8.2	acoperire completă a serviciilor de apă		x	date furnizate de la operator regional, confirmate prin INS Tempo	primăria	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
I8.3	instalarea unei capacități solare de cel puțin 5 MW	x		date furnizate de societăți comerciale, instituții publice afectate de astfel de proiecte	primăria	august 2024, august 2025 - evaluare finală
O9	Îmbunătățirea complexă a condițiilor de mobilitate urbană și regională					
I9.1	reducerea cu cel puțin 10% a numărului de vehicule care vin din zonă la ora de vârf de dimineață	x		realizare recensământului de trafic la punctele de penetrație	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I9.2	bilete complexe (transport și cultură, transport și turism) - cel puțin 9000		x	operator de TPL	primăria	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală

I9.3	cel puțin 30% dintre elevi se deplasează la școală cu transportul public și pe jos	x		chestionar online în rândul elevilor	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2025 - evaluare finală
O10	Îmbunătățirea eficienței energetice					
I10.1	cel puțin 1 GWh de încălzire urbană (termoficare)		x	date confirmate de proiecte realizate	primăria	august 2024, august 2026, august 2028, august 2031 - evaluare finală
I10.2	cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m ² /an pentru clădirile publice noi sau modernizate	x		date confirmate prin certificate energetice	primăria	
I10.3	Asigurarea faptului că sălile de clasă din toate instituțiile de învățământ sunt sub 2500 ppm CO ₂	x		măsurători de calitate aerului, prin eșantion, în fiecare unitate de învățământ preuniversitar	primăria (numai pentru evaluare)	august 2024, august 2025 - evaluare finală
I10.4	Utilizarea de energie electrică 100% regenerabilă în instituțiile publice	x		certificatul furnizorului de energie electrică (max. 5% nuclear și fosil)	primăria	august 2024, august 2025 - evaluare finală